

Domov>Družinske zadeve in dedovanje>Družinske preživnine

Družinske preživnine

Če želite zahtevati preživnino, na primer mesečno vzdrževalnino za otroka od starša, ki ne živi z njim, vam zakonodaja EU omogoča, da pri sodišču v matični državi vložite zahtevo za ugotovitev obveznosti dolžnika glede plačila preživnine in določitev njene višine. Taka sodna odločba bo brez težav priznana v drugih državah članicah.

Za podrobnejše informacije o posamezni državi izberite ustrezno zastavico.

Nova pravila, ki veljajo od junija 2011

Od 18. junija 2011 se uporabljajo **nova pravila** o preživninskih zadevah. Ta pravila še vedno zagotavljajo sodno varstvo preživninskih upravičencev, saj lahko ti vložijo tožbo pri sodiščih v matični državi. Poleg tega **Haaški protokol** iz leta 2007 za večino primerov določa pravo, ki se uporablja v preživninskih zadevah, za vse sodne odločbe o preživninah, ki jih izdajo sodišča držav članic, pa je zagotovljen prost pretok v Evropski uniji in jih je mogoče brez dodatnih formalnosti izvršiti v vseh državah članicah. Preživninskim upravičencem in zavezancem je na voljo tudi upravna pomoč držav članic.

Nova pravila se uporabljajo v vseh 28 državah članicah EU vključno z Dansko, kjer se uporabljajo na podlagi Sporazuma med Evropsko skupnostjo in Kraljevino Dansko z dne 19. oktobra 2005 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah. Vendar se na Danskem nekatera pravila ne uporabljajo, zlasti pravila o pravu, ki se uporablja, in o sodelovanju med osrednjimi organi.

Uredba tudi določa, da se upravni organi lahko obravnavajo kot sodišče za preživninske postopke. Seznam teh organov je [tu](#) (375 Kb) .

Če preživninski zavezanec ali upravičenec živi v tretji državi (ki ni država članica EU), vam bosta **Konvencija** o mednarodni izterjavi preživnine otrok in drugih oblik družinskih preživnin in **Protokol** o pravu, ki se uporablja za preživninske obveznosti lahko v pomoč pri izterjavi preživnin v tretjih državah, ki so pogodbenice teh mednarodnih instrumentov. Glede odnosov do tretjih držav pogodbenic te konvencije je ta za EU začela veljati 1. avgusta 2014.

Neobvezni standardni obrazec izjave o izostalih preživninskih zneskih

Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah je zaradi lažjega izvajanja uredbe o preživninskih obveznostih v praksi in učinkovitega uveljavljanja pravic državljanov po vsej EU pripravila neobvezni standardni obrazec izjave o izostalih preživninskih zneskih.

Ta neobvezni obrazec je namenjen lažji izterjavi izostalih preživninskih zneskov in je na voljo v 23 jezikih. Obrazcu je priložen tudi praktični vodnik za izpolnjevanje. Obrazec je na voljo v naslednjih oblikah: [PDF](#) (981 Kb) , [uredljivi PDF](#) (1175 KB) in [XLS](#) (390 Kb) .

Zadnja posodobitev: 18/01/2019

Stran vzdržuje Evropska komisija. Informacije na teh straneh ne izražajo nujno uradnega stališča Evropske komisije. Komisija ne sprejema nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki, vsebovanimi ali navedenimi v tem dokumentu. Pravila glede avtorskih pravic spletnih strani EU so navedena v pravnem obvestilu.

Izvirna jezikovna različica te strani je bila pred kratkim spremenjena. To jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.

Opozarjamo, da so že na voljo naslednje jezikovne različice.

Preživninski zahtevki - Belgija

1 Kaj pomenita izraza „preživnina – preživljanje“ in „preživninska obveznost“? Katere osebe morajo plačati preživnino drugi osebi?

„Preživninsko obveznost“ je mogoče opredeliti kot obveznost, s pravom naloženo neki osebi, da zagotovi potrebno podporo za življenje neki drugi osebi, ki to potrebuje in jo nanjo veže „posebna družinska“ vez. „Preživnina“ zajema ne le prehrano, ampak tudi vse drugo, kar je potrebno za življenje, vključno z življenjskimi potrebščinami, oblačili, nastanitvijo in zdravstveno oskrbo.

Preživninska obveznost temelji na sorodstvenem razmerju ali svaštvu ter na obveznosti nadomestitve, kadar je zadevna vez pretrgana. Obstaja med nekaterimi krvnimi sorodniki in sorodniki v svaštvu, zakoncema in zunajzakonskima partnerjema. Na neki način se opira na dolžnost „solidarnosti“, ki je lahko v nekaterih primerih močnejša.

Starši do svojih otrok

V takih primerih obstajata dve vrsti obveznosti:

širša preživninska obveznost, v skladu s katero morata oče in mati sorazmerno s svojimi sredstvi prevzeti odgovornost ter zagotoviti nastanitev, vzdrževanje, zdravstveno oskrbo, nadzor, izobraževanje in usposabljanje ter razvoj svojih otrok. Če izobraževanje in usposabljanje nista končani, se obveznost nadaljuje po otrokovi dopolnitvi polnoletnosti. Obveznost velja ne glede na sredstva staršev in neodvisno od otrokovih potreb. Širša je v smislu, da poleg preživljanja otroka vključuje tudi njegovo izobraževanje in usposabljanje itd. (člen 203 civilnega zakonika);

preživninska obveznost, ki temelji na starševstvu ter je vezana na otrokove potrebe (ne glede na njegovo starost) in sredstva staršev (členi 205, 207, 208 in 353-14 civilnega zakonika).

Otroci do svojih staršev

Preživninska obveznost staršev do otrok je vzajemna (členi 205, 207 in 353-14 civilnega zakonika). Otroci so torej dolžni preživljati mater in očeta, ki to potrebujeta.

Zakonca

Preživninske obveznosti med zakoncema temeljijo na dolžnosti zagotavljanja pomoči in podpore ter dolžnosti prispevanja k stroškom v zakonski zvezi, ki ju določa civilni zakonik (člena 203 in 221 civilnega zakonika). Navedene dolžnosti, ki so povezane z dolžnostjo zunajzakonske skupnosti in so naložene tudi zakonskima partnerjema, so vzajemne. V primeru neizpolnitve navedenih dolžnosti se lahko uvede sodni postopek za enakovredno izpolnitev v obliki preživninskega postopka ali prenosa (členi 213, 221 in 223 civilnega zakonika) – glej vprašanje 10.

Razvezani zakonec do nekdanjega zakonca

Razlikovati je treba med dvema vrstama razveze zakonske zveze: razvezo zaradi nepopravljive nevzdržnosti in sporazumno razvezo.

Razveza zaradi nepopravljive nevzdržnosti: če se zakonca nista sporazumela glede dodelitve preživnine (člen 301(1) civilnega zakonika), lahko sodišče v odločbi o razvezi ali naknadni odločbi na zahtevo zakonca, ki potrebuje preživnino, odredi drugemu zakoncu, da mora plačevati preživnino (prvi odstavek člena 301(2) civilnega zakonika).

Sodišče lahko zavrne odobritev preživninskega zahtevka po razvezi, če toženec dokaže, da je tožnik storil hujšo kršitev, zaradi katere ni mogoče nadaljnje skupno življenje (drugi odstavek člena 301(2) civilnega zakonika).

Znesek preživnine nikakor ne more presežati ene tretjine dohodka zakonca, ki jo je dolžan plačevati (tretji odstavek člena 301(3) civilnega zakonika).

Sporazumna razveza: zakonca se med postopkom in/ali po razvezi nista dolžna sporazumeti o dodelitvi preživnine za enega od njiju. Če pa se sporazumeta, svobodno opredelita znesek in način plačila, izvršitev preživnine ter tudi indeksacijo in morebitne razloge za spremembe (pododstavek (4) prvega odstavka člena 1288 sodnega zakonika). Če se izrecno ne dogovorita drugače, lahko sodišče na prošnjo ene od strank po izdaji odločbe o razvezi poveča, zmanjša ali ukine dogovorjeno preživnino (tretji odstavek člena 1288 sodnega zakonika), če znesek vsaj ni več primeren glede na nove okoliščine ne glede na želje strank. Preživnina se ne sme indeksirati, če indeksacija ni opredeljena.

Drugo

V katerih okoliščinah?

Preživninska obveznost obstaja med predniki in potomci v ravni črti (starši/otroki, otroki/starši ter tudi vnuki/stari starši in obratno – člena 205 in 207 civilnega zakonika).

Med sorodniki v svaštvu sta dva mogoča primera:

preživeli zakonec ima do določene mere preživninsko obveznost do otrok svojega pokojnega zakonca, ki niso njegovi otroci (člen 203(3) civilnega zakonika); zeti in snahe imajo preživninsko obveznost do svojih tastov in tašč ter obratno. Obveznost preneha, če tast ali tašča sklene novo zakonsko zvezo ali če so zakonec (prek katerega nastane svaštvo) in otroci iz zakonske zveze umrli (člena 206 in 207 civilnega zakonika).

V nekaterih okoliščinah se preživnina plača preživelemu zakoncu ali prednikom pokojnika iz njegove zapuščine (člen 205a civilnega zakonika).

Otroci, katerih očetovstvo ni ugotovljeno, lahko zahtevajo preživnino za svoje vzdrževanje, vzgojo in izobraževanje od moškega, ki je imel razmerje z njihovo materjo med zakonito določenim obdobjem spočetja (člen 336 civilnega zakonika).

Če je složnost med zunajzakonskima partnerjema resno prekinjena, lahko stranka zaprosi sodišče za dodelitev preživnine v okviru začasnih ukrepov, ki jih lahko to odredi. Enako velja v primeru prenehanja zunajzakonske skupnosti v okviru začasnih ukrepov (člen 1479 civilnega zakonika).

2 Do katere starosti je otrok upravičen do preživnine? Ali se predpisi za preživljanje mladoletnikov razlikujejo od predpisov za preživljanje odraslih?

Preživninska obveznost običajno preneha z otrokovo polnoletnostjo in njegovo pridobitvijo pravne sposobnosti. Vendar se lahko nadaljuje, če se otrokovo izobraževanje in usposabljanje še nista končali (člena 203 in 336 civilnega zakonika).

3 Naj se za pridobitev preživnine obrnem na pristojni organ ali na sodišče? Kateri so glavni elementi tega postopka?

Zavezanec lahko prostovoljno zadovolji potrebe upravičenca. V primeru spora, nesoglasja ali opustitve je potreben sodni postopek.

Pri razvezi zaradi nepopravljive nevzdržnosti se lahko zahtevek za preživnino po razvezi sicer vložijo na sodišču za razveze bodisi v izvirnem postopku ali prek predložitev (peti odstavek člena 1254(1) in člen 1254(5) sodnega zakonika).

Zunaj postopka razveze je za obravnavo in odločanje o preživninskih zahtevkih pristojen mirovni sodnik (člen 591(7) kazenskega zakonika), razen v preživninskih postopkih brez ugotovitve starševstva. Glej vprašanje 5.

Od 1. septembra 2014 so vsi zahtevki v zvezi s preživninskimi obveznostmi razen preživninskih obveznosti, povezanih z dohodkom za socialno vključenost, v pristojnosti družinskega sodišča (člen 572a(7) sodnega zakonika), vključno s preživninskimi postopki brez ugotovitve starševstva.

4 Ali se zahtevek lahko vložijo v imenu sorodnika (če da, do katerega kolena) ali v imenu otroka?

Tožba je osebna zadeva osebe, ki je upravičena do preživnine (glej zlasti člen 337 civilnega zakonika). Zahtevek predloži na sodišče tožnik sam ali njegov odvetnik (glej zlasti člene 1253b, 1254 in 1320 sodnega zakonika).

Če upravičenec ni pravno sposoben, v njegovem imenu ukrepa njegov zakoniti zastopnik (oče, mati, skrbnik, zakoniti zastopnik).

5 Če nameravam začeti postopek pred sodiščem, kako ugotovim, katero sodišče je pristojno?

Mirovni sodnik je običajno pristojen za spore glede preživnine (člen 591(7) sodnega zakonika), obstajajo pa tudi izjeme. V teh primerih se tožba vložijo na sodišču, na območju katerega ima tožnik stalno prebivališče, razen pri zahtevah za zmanjšanje ali ukinitve preživnine (člen 626 sodnega zakonika).

Za tožbo, ki jo je otrok vložil proti osebi, ki je imela razmerje z njegovo materjo v zakonito določenem obdobju spočetja (člen 336 civilnega zakonika), je pristojen predsednik sodišča prve stopnje (člen 338 civilnega zakonika).

Razen v primeru nujnih in začasnih ukrepov je za spore v zvezi s starševsko pravico pristojno sodišče za mladoletnike (člen 387a civilnega zakonika), na območju katerega imajo stalno prebivališče starši, skrbniki ali osebe, ki imajo pravico do varstva in vzgoje otrok (člen 44 zakona z dne 8. aprila 1965 o varstvu mladoletnikov, skrbi za mladoletnike, ki so storili kaznivo dejanje, in odpravi škode, ki je nastala zaradi kaznivega dejanja).

V primeru spora med zakoncema pred postopkom razveze se zahtevek predloži mirovnemu sodniku (člen 594(19) sodnega zakonika) v kraju, kjer sta zakonca imela zadnje skupno prebivališče (člen 628(2) sodnega zakonika).

V primeru vložitve predloga za razvezo zakonske zveze zaradi nepopravljive nevzdržnosti je pristojen predsednik sodišča prve stopnje (člen 1280 sodnega zakonika), dokler zakonska zveza ni razvezana. Vendar je za odobritev sporazumov o preživnini, ki jih sklenejo stranke, pristojno sodišče, ki obravnava vsebino zadeve (prvi odstavek člena 1256 sodnega zakonika).

Po izdaji pravnomočne odločbe o razvezi sta pristojna mirovni sodnik in sodišče za mladoletnike. Predsednik sodišča prve stopnje je še naprej pristojen za začasne odredbe v nujnih primerih (člen 584 sodnega zakonika).

Od 1. septembra 2014 so vsi zahtevki v zvezi s preživninskimi obveznostmi razen preživninskih obveznosti, povezanih z dohodkom za socialno vključenost, v pristojnosti družinskega sodišča (člen 572a(7) sodnega zakonika).

Od 1. septembra 2014 se zahtevki med strankama, ki sta (ali sta bili) v zakonski zvezi ali živita (ali sta živeli) v zunajzakonski skupnosti, ter zahtevki glede preživninskih obveznosti v zvezi z otroki obeh strank ali otroki, za katere je ugotovljeno razmerje le do enega od staršev, načeloma vložijo na sodišču, ki že obravnava zahtevek (glej člen 629a(1) sodnega zakonika). Sodišče, na območju katerega ima mladoletnik stalno prebivališče (ali če nima stalnega prebivališča, na območju katerega ima običajno prebivališče), je pristojno za zahtevke glede preživninskih obveznosti do mladoletnika. Če imata stranki več otrok, je prvo sodišče, na katero se vložijo zahtevki, pristojno za vse zahtevke (člen 629a(2) sodnega zakonika). Če se preživninske obveznosti nanašajo na druge preživninske upravičence, se zadeva vložijo na sodišču, na območju katerega ima toženec stalno prebivališče ali na območju katerega sta imela zakonca zadnje skupno prebivališče ali skupni dom (člen 629a(4) sodnega zakonika).

6 Ali moram kot prosilec uporabiti posrednika za začetek postopka pred sodiščem (npr. odvetnika, osrednji ali lokalni organ itd.)? Če ne, kakšen je postopek?

Glej vprašanje 4. Tožba je vložena s pozivom sodnega izvršitelja ali zahtevkom, odvisno od sproženega postopka. Odvetniško zastopanje ni obvezno.

7 Ali moram za začetek postopka plačati sodno takso? Če da, koliko ta znaša? Če so moja finančna sredstva nezadostna, ali lahko dobim brezplačno pravno pomoč?

Postopek na sodišču je treba plačati. Celotnih stroškov ni mogoče vnaprej določiti, saj so odvisni od sproženega postopka, sodnih taks in stroškov obrambe pred sodiščem, če sodeluje odvetnik. Kar zadeva prevzem stroškov postopka v okviru pravne pomoči, se uporabljajo obče pravo (glej Pravna pomoč – Belgija).

8 Kakšno preživnino običajno dodeli sodišče? Kako se izračuna znesek preživnine? Ali lahko sodišče svojo odločitev spremeni, če se spremenijo življenjski stroški ali družinske okoliščine? Če da, kako (npr. s pomočjo sistema samodejne indeksacije)?

Oblika pomoči

Pomoč je v obliki preživnine. V nekaterih primerih se vrednost preživnine lahko spremeni v kapital (člen 301(8) civilnega zakonika). V izjemnih primerih se lahko izplača v naravi (člen 210 civilnega zakonika).

Ocena in indeksacija pomoči

Preglednica za izračunavanje pomoči ne obstaja. Preživnina se dodeli le glede na potrebo tožnika in finančni položaj preživninskega zavezanca (člena 208 in 209 civilnega zakonika).

Preživninska obveznost očeta in matere (člen 203 civilnega zakonika) je določena sorazmerno z njunimi sredstvi in mora zajemati nastanitev, vzdrževanje, zdravstveno oskrbo, nadzor, izobraževanje in usposabljanje ter razvoj otrok (do konca izobraževanja in usposabljanja). Zadevna preživnina je v obliki pavšalnega mesečnega prispevka, ki se izplača tistemu od staršev, ki ima „pravico do varstva in vzgoje otroka“.

Oče ali mati lahko v lastnem imenu zahteva od drugega starša prispevek za stroške nastanitve, vzdrževanja itd. (člen 203a(2) civilnega zakonika).

Znesek preživnine, ki ga mora plačati oseba, ki je imela razmerje z otrokovo materjo med obdobjem spočetja, se določi glede na otrokove potrebe ter sredstva, zmožnosti in socialne okoliščine zavezanca (členi 336, 339 in 203a civilnega zakonika).

Zakon izrecno dovoljuje parom v postopku razveze, da se kadar koli sporazumejo glede dodelitve morebitne preživnine, njenega zneska in načinov pregleda dogovorjenega zneska (člen 301(1) civilnega zakonika ter prvi odstavek člena 1256 in člen 1288(4) sodnega zakonika). Vendar lahko sodišče, ki obravnava zadevo, zavrne odobritev takih sporazumov, če so očitno v nasprotju z otrokovimi interesi (drugi odstavek člena 1256 ter drugi in peti odstavek člena 1290 sodnega zakonika).

V primeru sodnega reševanja spora mora sodišče, ki odloča o znesku preživnine *v tej zadevi, uporabiti merila in omejitve za izračun. Preživnina mora načeloma pokrivati vsaj „potrebe“ upravičenca* (prvi odstavek člena 301(3) civilnega zakonika).

Znesek preživnine nikakor ne sme presežati ene tretjine dohodka zakonca, ki jo je dolžan plačevati (zadnji stavek člena 301(3) civilnega zakonika). Trajanje odločbe o preživnini je omejeno s trajanjem zakonske zveze. V izjemnih okoliščinah lahko sodišče podaljša trajanje odločbe o preživnini (člen 301(4) civilnega zakonika).

Indeksacija se samodejno izvede v primeru razveze zaradi nepopravljive nevdržnosti in prispevkov staršev za vzdrževanje otrok. Referenčni indeks je načeloma indeks cen življenjskih potrebščin, vendar zakon dopušča, da sodišče uporabi drugačen sistem prilagoditve življenjskim stroškom (prvi odstavek člena 301(6) in člen 203c(1) civilnega zakonika), stranke pa lahko odstopajo od tega na podlagi sporazuma (člen 203c(1) civilnega zakonika).

Zakon dopušča, da se preživnina poveča, zmanjša ali ukine na zahtevo ene od strank zaradi splošnih razlogov, določenih v prvem odstavku člena 301(7) civilnega zakonika in prvem odstavku člena 1293 sodnega zakonika.

9 Kako in komu se plača preživnina?

Preživnina se plača upravičencu ali njegovemu zastopniku v obliki mesečne rente. V nekaterih primerih se njena vrednost lahko spremeni v kapital (glej vprašanje 8).

10 Če preživninski zavezanec ne plača prostovoljno, kakšen postopek je potrebno sprožiti, da se ga prisili k plačilu?

Upravičenec, ki ima nalog za izvršbo, lahko izvrši zahtevek. Pod nekaterimi pogoji se lahko uvede izvršba na premičninah ali nepremičninah iz premoženja preživninskega zavezanca, ki ne upošteva odločbe o preživnini (člen 1494 sodnega zakonika). Lahko se celo izda sklep o izvršbi na denarno terjatev dolžnika do tretje osebe, kot je delodajalec preživninskega zavezanca (člen 1539 sodnega zakonika). Poleg tega lahko v nekaterih okoliščinah preživninski upravičenec, ki še nima naloga za izvršbo, pridobi odredbo o zaplembi, da zavaruje svoje pravice do prihodnjega kritja preživnine (člen 1413 sodnega zakonika).

Vzpostavljen je bil mehanizem za poenostavljeno izvršbo. Gre za prenos, s katerim je upravičenec pooblaščen, da lahko neposredno, v okviru določenih omejitev, prejema dohodek preživninskega zavezanca ali kateri koli drug znesek, ki ga preživninskemu zavezancu dolguje tretja oseba. Prenos se uporablja za zakonsko določene preživninske obveznosti med zakoncema ali nekdanjima zakoncema (člen 220(3), člena 221, 223 in člen 301(11) civilnega zakonika ter člen 1280 sodnega zakonika), za obveznosti vzdrževanja, izobraževanja in usposabljanja otrok – vključno s tožbami med očetom in materjo, ki jih določa člen 203a civilnega zakonika – in za zakonsko določene preživninske obveznosti med predniki in potomci (člen 203b civilnega zakonika).

Nazadnje, kazenski zakonik vključuje člen o zapustitvi družine (člen 391a kazenskega zakonika), ki omogoča sodni pregon katere koli osebe, ki ji je sodišče odredilo plačevanje preživnine in ki tega ni namerno storila več kot dva meseca.

11 Na kratko opišite vse omejitve izvrševanja, zlasti predpise o varstvu preživninskega zavezanca ter o prekluzivnih in zastaralnih rokih v vašem nacionalnem sistemu izvrševanja.

Člen 2277 civilnega zakonika določa, da zaostala plačila preživnine zastarajo po petih letih.

Za preživnino, ki jo odredi sodišče, velja desetletni zastaralni rok (člen 2262a civilnega zakonika).

Odloži se med trajanjem zakonske zveze (člen 2253) in prekine ob vročitvi sodnega poziva, sklepa o plačilu ali zasegu (člena 2244 in 2248) ter ko upravičenec vloži pravne navedbe in zavezanec opravi plačilo.

Načeloma se v skladu s členoma 7 in 8 zakona o hipotekah z dne 16. decembra 1851 od zavezancev zahteva, da izpolnijo vse svoje obveznosti v zvezi s vsemi svojimi sredstvi.

Vendar je v skladu s členom 1408 sodnega zakonika določeno opredmeteno osebno premično premoženje, potrebno za vsakdanje življenje zavezanca in njegove družine, opravljanje njegovega poklica ali nadaljnje usposabljanje ali študij zavezanca ali vzdrževanih otrok, ki z njim živijo v istem gospodinjstvu, izvzeto iz zahtevkov upravičencev.

V skladu s členom 1409(1) sodnega zakonika so dohodki iz zaposlitve in drugih dejavnosti delno izvzeti iz prenosa in zasega.

Vendar člen 1412 sodnega zakonika določa, prvič, da pravil o izvzetju iz zasega ni mogoče uveljavljati zoper preživninskega upravičenca in, drugič, da ima ta absolutno prednost pred drugimi upniki preživninskega zavezanca. Če pa se prenos zahteva od osebe, katere dolgovi so že preneseni ali zadržani, lahko sodišče preuči celotni položaj zavezanca in potrebe njegovih upnikov, zlasti v zvezi s preživnino, in prenesene ali zasežene zneske razdeli vsem upnikom po enakih delih (peti odstavek člena 1390a sodnega zakonika).

Zavezanci, ki so plačilno nesposobni, so upravičeni do kolektivne poravnave dolgov (člen 1675/2 in naslednji sodnega zakonika). V tem primeru lahko sodišče odloči, kadar je to primerno, da se odpišejo dolgovi, vključno z zaostalimi plačili preživnine, vendar ne v zvezi s preživninskimi dolgovi.

Odredi se lahko izvršba, da se vnaprej zavaruje plačilo zapadlih zneskov preživnine (drugi odstavek člena 1494 sodnega zakonika).

12 Ali obstaja organizacija ali organ, ki mi lahko pomaga v postopku pridobitve preživnine?

Če preživninskemu upravičencu kljub uporabi zgoraj navedenih pravnih sredstev ne uspe dobiti preživnine, se lahko obrne na službo za preživninske zahtevke [*Service des créances alimentaires*] (v okviru javne službe za zvezne finance), ki je odgovorna za dodeljevanje predplačil preživnin v enem ali več plačilnih obdobjih in pobiranje ali izterjavo dodeljenih predplačil ter tudi salda in zaostalih plačil zahtevkov za vzdrževanje, ki bremenijo preživninskega zavezanca.

13 Ali lahko organizacije (vladne ali zasebne) namesto preživninskega zavezanca v celoti ali delno vnaprej plačajo preživnino?

Služba za preživninske zahtevke lahko deluje v imenu zavezanca in namesto njega plača preživnino ali njen del. Od zavezanca zahteva hkratno plačilo preživnine in zaostalih plačil. Zavezanec prostovoljno plača preživnino službi za preživninske zahtevke ali pa se uvede prisilna izterjava. V drugem primeru za rezultate seveda ni mogoče jamčiti. Odvisni so od finančnega položaja zavezanca.

14 Če sem v tej državi članici, preživninski zavezanec pa stalno prebiva v drugi državi:

14.1 ali lahko dobim pomoč organa ali zasebne organizacije v tej državi članici?

Osrednji organ, imenovan v skladu z Newyorško konvencijo z dne 20. junija 1956 o izterjavi preživninskih zahtevkov v tujini, Uredbo Sveta (ES) št. 4/2009 z dne 18. decembra 2008 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju sodnih odločb ter sodelovanju v preživninskih zadevah ter Haaško konvencijo z dne 23. novembra 2007 o mednarodni izterjavi preživnine otrok in drugih oblik družinskih preživnin, je:

Javna služba za zvezne finance [Service public fédéral Justice]
Oddelek za mednarodno sodno sodelovanje v civilnih zadevah
[Service de coopération judiciaire internationale en matière civile]
Boulevard de Waterloo, 115
1000 Brussels

14.2 Če je to mogoče, kako lahko stopim v stik s tem organom ali zasebno organizacijo?

Tožnik ali njegov pravni svetovalec se lahko na navedeno službo obrne po pošti, telefonu (+32 25426511), telefaksu (+32 25427006) ali elektronski pošti (aliments@just.fgov.be ali alimentatie@just.fgov.be).

15 Če sem v drugi državi, preživninski zavezanec pa je v tej državi članici:

15.1 ali lahko vložim zahtevek neposredno pri takem organu ali zasebni organizaciji v tej državi članici?

Tožniki, ki stalno prebivajo v drugi državi, ne v Belgiji, se morajo obrniti na osrednji organ zadevne države, ki je odgovoren za izvajanje zgoraj navedenih konvencij ali Uredbe. Ne morejo se obrniti neposredno na belgijski organ ali oblasti.

15.2 Če je to mogoče, kako se lahko obrnem na ta organ ali zasebno organizacijo in kakšno pomoč lahko dobim?

Negativen odgovor (glej zgoraj).

16 Ali to državo članico zavezuje Haaški protokol iz leta 2007?

Da.

17 Če te države članice ne zavezuje Haaški protokol iz leta 2007, kateri predpisi se po pravilih njenega mednarodnega zasebnega prava uporabijo za preživninski zahtevek? Katera so relevantna pravila mednarodnega zasebnega prava?

18 Kakšna so pravila glede dostopa do sodnega varstva v čezmejnih primerih v okviru EU, v skladu s strukturo Poglavja V uredbe o preživninskih obveznostih?

Če se zahtevek posreduje osrednjemu organu, ta preveri, kje ima zavezanec stalno prebivališče ali kje je njegovo premoženje v Belgiji, nato pa zadevo po potrebi posreduje krajevno pristojnemu uradu za pravno pomoč. Če se zahtevek za preživnino za otroka vložijo prek osrednjega organa, se pravna pomoč dodeli brez preverjanja sredstev upravičenca. Pomoč vključuje odvetniške nagrade in stroške postopka.

V preostalih primerih se morajo tožniki, ki želijo pravno pomoč, obrniti na osrednji organ v skladu z Direktivo 2002/8/ES.

19 Kakšne ukrepe ta država članica sprejme za zagotovitev izvajanja dejavnosti iz člena 51 uredbe o preživninskih obveznostih?

Glavna naloga osrednjega organa je zagotavljati informacije o izvajanju Uredbe v okviru svojega sistema in v zadevni državi. Osrednji organ ima sredstva, ki mu omogočajo, da neposredno ali posredno ugotovi, kje prebivata zavezanec ali upravičenec, in pridobi ustrezne informacije o njihovih dohodkih in/ali premoženju.

Prizadevanja za dosego mirne rešitve spora potekajo v povezavi s sodnim postopkom prek izmenjave ugotovitev obeh strank in še posebej pri zaslišanju zaprosene stranke pred sodnimi organi. Osrednji organ po potrebi zagotovi nadaljnje ukrepe, da bi spodbudil stalno izvrševanje odločb o preživnini.

Pomaga lahko pri zbiranju dokaznih listin ter posredovanju in vročanju dokumentov, pri čemer zagotavlja informacije o določbah nacionalne zakonodaje, ki se uporabljajo, in predpisih za izvajanje veljavnih mednarodnih instrumentov.

Na podlagi pooblastila, ki ga osrednji organ podeli tožnikovemu zastopniku na belgijskih sodiščih, se lahko sprejmejo potrebni začasni ukrepi za zavarovanje vložene preživninskega zahtevka.

Osrednji organ lahko po potrebi stranki prosilki zagotovi informacije o postopkih, ki jih je treba izvesti za ugotovitev očetovstva v zvezi z domnevnim očetom.

Zadnja posodobitev: 21/12/2015

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Preživninski zahtevki - Bolgarija

1 Kaj pomenita izraza „preživnina – preživljanje“ in „preživninska obveznost“? Katere osebe morajo plačati preživnino drugi osebi?

Preživninska obveznost je obveznost enega družinskega člana, da drugemu družinskemu članu zagotovi sredstva za preživljanje. To je zakonsko predpisana obveznost, ki je ob izpolnitvi določenih meril splošno veljavna na podlagi zakona, ne na podlagi sporazuma med strankami. Je osebne narave in preneha ob smrti osebe, ki jo je upravičena zahtevati.

Oseba je upravičena do preživnine le, če ni zmožna za delo in nima sredstev, da bi se sama preživljala.

Preživnino lahko zahtevajo naslednje upravičene osebe v naslednjem vrstnem redu: zakonec ali nekdanji zakonec, otroci, starši, vnuki in pravnuki, bratje in sestre, stari starši in predniki v ravni črti. Če oseba, ki je prva na vrsti, ne more zagotoviti preživnine, jo mora plačevati oseba, ki je naslednja na vrsti.

Če mora oseba preživljati več drugih oseb, se preživnina plačuje v naslednjem vrstnem redu (pri čemer se izključijo osebe, ki so pozneje na vrsti): otroci, zakonec ali nekdanji zakonec, starši, vnuki in pravnuki, bratje in sestre, stari starši in predniki v ravni črti.

V primeru razveze zakonske zveze je zakonec upravičen do preživnine le, če do razveze ni prišlo po njegovi krivdi.

2 Do katere starosti je otrok upravičen do preživnine? Ali se predpisi za preživljanje mladoletnikov razlikujejo od predpisov za preživljanje odraslih?

Starši morajo plačevati preživnino za mladoletne otroke, mlajše od 18 let, ne glede na to, ali so zmožni za delo oziroma ali imajo sredstva za preživljanje. Za otroke, starejše od 18 let, morajo starši plačevati preživnino, če se otroci ne morejo sami preživljati z lastnimi dohodki ali lastnim premoženjem, pri čemer se morajo redno izobraževati v srednji šoli (do 20. leta), poklicni šoli ali na univerzi (do 25. leta) vendar le, če plačevanje preživnine staršem ne povzroča posebnih težav.

Preživnina za nekdanjega zakonca se plačuje največ tri leta od prekinitve zakonske zveze, razen če sta se stranki dogovorili za daljše obdobje, in preneha, če zakonec, ki prejema preživnino, sklene novo zakonsko zvezo.

3 Naj se za pridobitev preživnine obrnem na pristojni organ ali na sodišče? Kateri so glavni elementi tega postopka?

Preživninski zahtevki se vložijo na sodišču ne glede na svojo naravo, znesek preživnine, osebo, ki zahteva preživnino, in osebo, od katere se preživnina zahteva. Pristojno je okrožno sodišče (*rayonen sad*). Krajevno pristojno je sodišče, na območju katerega prebiva tožnik ali toženec; sodišče lahko izbere tožnik.

4 Ali se zahtevek lahko vložijo v imenu sorodnika (če da, do katerega kolena) ali v imenu otroka?

Preživninski zahtevek za mladoletne osebe vložijo starši, ki imajo starševsko pravico, ali skrbnik.

Preživninski zahtevek za mladoletne osebe, stare od 14 do 18 let, vložijo otrok sam z vednostjo in soglasjem starša, ki ima starševsko pravico, ali skrbnika.

5 Če nameravam začeti postopek pred sodiščem, kako ugotovim, katero sodišče je pristojno?

Kadar se v zakonski zadevi vložijo preživninski zahtevki, so zanj in za zahteve v zvezi z zakonsko zvezo pristojna bolgarska sodišča, če je eden od zakoncev bolgarski državljani ali ima običajno prebivališče v Bolgariji. Zadeve v zvezi s preživninami za nekdanjega zakonca obravnavajo sodišča, ki so pristojna za predloge za razvezo zakonske zveze.

Bolgarska sodišča so pristojna v zadevah v zvezi z osebnimi in lastninskimi odnosi med starši in otroki, če ima toženec običajno prebivališče v Bolgariji, če je predlagatelj ali vložnik bolgarski državljani ali če je otrok ali starš, ki je stranka v postopku, bolgarski državljani ali ima običajno prebivališče v Bolgariji.

V zgoraj navedenih primerih se bolgarsko pravo uporablja, kakor je opisano v odgovorih na vprašanja 18, 19 in 20.

6 Ali moram kot prosilec uporabiti posrednika za začetek postopka pred sodiščem (npr. odvetnika, osrednji ali lokalni organ itd.)? Če ne, kakšen je postopek?

Preživninski zahtevki se vložijo na sodišču ne glede na svojo naravo, znesek preživnine, osebo, ki zahteva preživnino, in osebo, od katere se preživnina zahteva. Okrožno sodišče je naravno pristojno, pred njim pa ni treba imeti zakonitega zastopnika. Krajevno pristojno je sodišče, na območju katerega prebiva tožnik ali toženec; sodišče lahko izbere tožnik.

7 Ali moram za začetek postopka plačati sodno takso? Če da, koliko ta znaša? Če so moja finančna sredstva nezadostna, ali lahko dobim brezplačno pravno pomoč?

Tožniki v preživninskih zadevah so oproščeni plačila državnih taks. Ko sodišče odobri preživninski zahtevek, naloži tožencu plačilo državnih taks in stroškov, ki jih je imel tožnik v postopku.

V preživninskih zadevah ni treba imeti zakonitega zastopnika.

Stranke v zadevi lahko dobijo pravno pomoč pod običajnimi pogoji zagotavljanja pravne pomoči, ki so opredeljeni v zakonu o pravni pomoči (*Zakon za Pravna Pomoč*).

8 Kakšno preživnino običajno dodeli sodišče? Kako se izračuna znesek preživnine? Ali lahko sodišče svojo odločitev spremeni, če se spremenijo življenjski stroški ali družinske okoliščine? Če da, kako (npr. s pomočjo sistema samodejne indeksacije)?

Znesek preživnine se opredeli glede na potrebe osebe, ki jo do nje upravičena, in možnosti osebe, ki jo mora plačevati. Najnižji znesek preživnine, ki jo je starš dolžan plačevati mladoletnim osebam, je enak četrtini minimalne plače, ki jo določi svet ministrov. Znesek preživnine določi sodišče glede na potrebe otrok in sredstva staršev.

Sodišče lahko določi nižjo preživnino od najnižjega opredeljenega zneska, če otroka vzdržuje država ali če to utemeljujejo druge pomembne okoliščine.

Sodišče lahko določi višjo preživnino od najvišjega opredeljenega zneska, če je to potrebno za zadovoljitev otrokovih izjemnih potreb in če lahko starš zagotovi tako preživnino, ne da bi mu to povzročilo posebne težave. Na zahtevo stranke se lahko ob spremembi okoliščin odločba o preživnini spremeni ali pa se preživnina ukine.

Preživnina se plačuje mesečno. Za zamude pri plačilu se zaračunajo zakonite obresti. Sodišče lahko odobri tudi preživnino v naravi.

9 Kako in komu se plača preživnina?

Preživnina se plačuje upravičencu osebno. V primeru mladoletnih oseb, starih od 14 do 18 let, se preživnina plačuje njim osebno z vednostjo in soglasjem starša, ki ima starševsko pravico.

Mladoletnim osebam, mlajšim od 14 let, se preživnina plačuje prek starša, ki ima starševsko pravico, ali skrbnika.

10 Če preživninski zavezanec ne plača prostovoljno, kakšen postopek je potrebno sprožiti, da se ga prisili k plačilu?

Preživnina se plačuje mesečno. Za zamude pri plačilu se zaračunajo zakonite obresti.

Sodne odločbe, ki so začele veljati, se izvršujejo v skladu s pogoji in postopki, določenimi v zakonu o pravnem postopku (*Grždanski Protsesualen Kodeks*).

11 Na kratko opišite vse omejitve izvrševanja, zlasti predpise o varstvu preživninskega zavezanca ter o prekluzivnih in zastaralnih rokih v vašem nacionalnem sistemu izvrševanja.

Izvršbo izvede državni ali zasebni izvršitelj, ki ga izbere preživninski upravičenec.

Državni izvršitelji delajo za službo za izterjavo pri okrožnem sodišču (*rayonen sad*), njihovo območje delovanja pa je enako krajevni pristojnosti sodišča.

Zasebni izvršitelji delajo v okviru krajevne pristojnosti zadevnega okrožnega sodišča (*okrazhen sad*).

Glej Izvrševanje sodb.

12 Ali obstaja organizacija ali organ, ki mi lahko pomaga v postopku pridobitve preživnine?

Zakon o varstvu otrok (*Zakon za Zakrila na Deteto*) določa vrsto varstvenih ukrepov, vključno z obveščanjem otrok in staršev o njihovih pravicah in obveznostih ter zagotavljanjem pravne pomoči s strani države. V skladu s členom 15 zakona o varstvu otrok so otroci upravičeni do pravne pomoči in pritožb v vseh postopkih, ki zadevajo njihove pravice ali interese. Pravno pomoč zagotavlja nacionalni urad za pravno pomoč.

V zakonu o odvetništvu (*Zakon za Advokaturata*) je izrecno določeno, da lahko bolgarski odvetnik ali odvetnik iz EU zagotovi brezplačno pravno pomoč in podporo osebam, ki so upravičene do preživnine. Če se v takem primeru nasprotni stranki odredi plačilo stroškov v postopku, lahko odvetnik zahteva odvetniško nagrado, ki jo določi sodišče.

13 Ali lahko organizacije (vladne ali zasebne) namesto preživninskega zavezanca v celoti ali delno vnaprej plačajo preživnino?

Če preživninski zavezanec ne zagotovi odrejene preživnine, jo namesto njega plača država v skladu s pogoji in postopki, določenimi v uredbi, ki jo izda svet ministrov. S postopkom za dodelitev socialne pomoči država skrbi za ljudi v stiski, kadar ni nihče zakonsko zavezan za zagotavljanje preživnine ali je ni nihče zmožen zagotavljati.

14 Če sem v tej državi članici, preživninski zavezanec pa stalno prebiva v drugi državi:

14.1 ali lahko dobim pomoč organa ali zasebne organizacije v tej državi članici?

Da, v skladu s postopkom, določenim v Uredbi Sveta (ES) št. 4/2009 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju sodnih odločb ter sodelovanju v preživninskih zadevah. Republika Bolgarija je prav tako podpisnica številnih pogodb o medsebojni pravni pomoči, sklenjenih z drugimi državami, vključno z nekaterimi državami, ki niso države članice EU. Ministrstvo za pravosodje je osrednji organ v skladu s temi pogodbami in v tej vlogi zagotavlja javnosti pomoč pri vlaganju zahtevkov.

14.2 Če je to mogoče, kako lahko stopim v stik s tem organom ali zasebno organizacijo?

Kontaktne podatki ministrstva za pravosodje, ki je osrednji organ, so:

Ministrstvo za pravosodje

Ul. Slavyanska 1

1040 Sofija

Bolgarija

Telefon: +359 29237555

Telefaks: +359 29870098

Kontaktna oseba:

 E_Gyurova@justice.government.bg

15 Če sem v drugi državi, preživninski zavezanec pa je v tej državi članici:

15.1 ali lahko vložim zahtevek neposredno pri takem organu ali zasebni organizaciji v tej državi članici?

Da, v skladu s postopkom, določenim v Uredbi Sveta (ES) št. 4/2009 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju sodnih odločb ter sodelovanju v preživninskih zadevah. Če je vložnik v državi, s katero je Republika Bolgarija sklenila pogodbo o medsebojni pravni pomoči, lahko zaprosi za pomoč ministrstvo za pravosodje kot osrednji organ po zadevni pogodbi.

15.2 Če je to mogoče, kako se lahko obrnem na ta organ ali zasebno organizacijo in kakšno pomoč lahko dobim?

V skladu s postopkom, določenim v Uredbi Sveta (ES) št. 4/2009 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju sodnih odločb ter sodelovanju v preživninskih zadevah, ali postopkom, določenim v zadevni pogodbi o medsebojni pravni pomoči.

Kontaktne podatke ministrstva za pravosodje kot osrednjega organa so na voljo zgoraj.

16 Ali to državo članico zavezuje Haaški protokol iz leta 2007?

Da, Republiko Bolgarijo zavezuje Haaški protokol iz leta 2007.

17 Če te države članice ne zavezuje Haaški protokol iz leta 2007, kateri predpisi se po pravilih njenega mednarodnega zasebnega prava uporabijo za preživninski zahtevek? Katera so relevantna pravila mednarodnega zasebnega prava?

Glej odgovor zgoraj.

18 Kakšna so pravila glede dostopa do sodnega varstva v čezmejnih primerih v okviru EU, v skladu s strukturo Poglavja V uredbe o preživninskih obveznostih?

Pravila, ki se uporabljajo, so določena v Uredbi Sveta (ES) št. 4/2009 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju sodnih odločb ter sodelovanju v preživninskih zadevah ter v členih od 627a do 627c zakona o pravnem postopku (ki velja od 18. junija 2011).

Ko je odločba izdana v državi članici, ki jo zavezuje Haaški protokol iz leta 2007, se zahteva za izvršitev sodne odločbe na podlagi listin iz člena 20 Uredbe Sveta (ES) št. 4/2009 predloži okrožnemu sodišču, na območju katerega ima zavezanec stalno prebivališče ali na območju katerega je treba izvesti obveznost. Zavrnitev ali prekinitev izvršitve v smislu člena 41 Uredbe Sveta (ES) št. 4/2009 odredi okrožno sodišče.

Zahteva za razglasitev izvršljivosti odločbe ali drugega akta, izdanega v državi članici EU, ki je ne zavezuje Haaški protokol iz leta 2007, se predloži okrožnemu sodišču, na območju katerega ima zavezanec stalno prebivališče ali na območju katerega je treba izvesti obveznost. Izvod zahteve za vročitev zavezancu se ne predloži. Sodišče zahtevo preuči brez navzočnosti javnosti. Sodišče v sklepu, s katerim ugotovi zahtevo, določi rok za vložitev pravnega sredstva v skladu s členom 32(5) Uredbe Sveta (ES) št. 4/2009. Začasna izvršljivost sklepa, s katerim se ugotovi zahtevo, se ne more priznati. Sodišče v sklepu, s katerim ugotovi zahtevo, izda tudi odločbo o zahtevanih začasnih in previdnostnih ukrepih. Sklep ima enak pomen kot odločba v tožbi. Zoper sklep se lahko vložijo pravno sredstvo glede dejanskih in pravnih vprašanj na pritožbenem sodišču v Sofiji (*Sofijski apelativni sod*) v skladu s pogoji in postopki iz člena 32 Uredbe Sveta (ES) št. 4/2009. Zoper odločbo pritožbenega sodišča v Sofiji se lahko vložijo pravno sredstvo glede pravnih vprašanj le na vrhovnem kasacijskem sodišču.

19 Kakšne ukrepe ta država članica sprejme za zagotovitev izvajanja dejavnosti iz člena 51 uredbe o preživninskih obveznostih?

Spremenjeni sta bili velikost in struktura osebja direktorata za mednarodno pravno varstvo otrok in meddržavne posvojitve, katerega dolžnosti vključujejo izvajanje dejavnosti, dodeljenih ministrstvu za pravosodje kot osrednjemu organu v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 4/2009 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju sodnih odločb ter sodelovanju v preživninskih zadevah. Direktoratu so bila podeljena pooblastila, da pri obravnavi zahtev iz držav članic EU v zvezi s preživninskimi obveznostmi v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 4/2009 sodeluje z generalnim direktoratom za matične in upravne službe (GRAO) ministrstva za regionalni razvoj in javna dela, nacionalno agencijo za javne prihodke in nacionalnim uradom za pravno pomoč.

Zadnja posodobitev: 23/12/2015

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Preživninski zahtevki - Češka

1 Kaj pomenita izraza „preživnina – preživljanje“ in „preživninska obveznost“? Katere osebe morajo plačati preživnino drugi osebi?

Pojem „preživnina“ pomeni vsoto, ki jo ena oseba da drugi, da bi ta zadovoljila vse svoje upravičene potrebe. Ključni pogoj za nastanek in trajanje preživninskih obveznosti na podlagi civilnega zakonika je obstoj družinskega ali podobnega razmerja, naj bo to zakonsko ali zunajzakonsko razmerje, sorodstvo v ravni vrsti, razmerje med registriranimi istospolnimi partnerji ali razmerje med nekdanjimi registriranimi istospolnimi partnerji.

V civilnem zakoniku sta določeni skupini ljudi, ki morajo zagotoviti preživnino, in ljudi, ki so upravičeni do preživnine:

preživljanje med zakonca: ta obveznost nastane ob sklenitvi zakonske zveze in se konča ob njenem prenehanju. Zakonca imata preživninsko obveznost v obsegu, ki obema zagotavlja enak materialni in kulturni standard, ki izhaja iz enakopravnosti moškega in ženske v zakonski zvezi. Preživninska obveznost med zakonca ima prednost pred preživninsko obveznostjo med starši in otroki;

preživljanje med razvezanimi zakonca: ta obveznost nastane, če se eden od razvezanih zakoncev ni sposoben preživljati sam in je izvor te nesposobnosti povezan z zakonsko zvezo, preživnino pa je mogoče upravičeno zahtevati od nekdanjega zakonca, zlasti ob upoštevanju starosti ali zdravstvenega stanja razvezanega zakonca ob razvezi zakonske zveze ali prenehanju skupnega skrbništva nad otrokom razvezanih zakoncev. Obveznost preneha ob sklenitvi zakonske zveze zakonca, ki prejema preživnino, ali izteku obdobja, za katero je bila določena preživnina za razvezanega zakonca (največ tri leta);

preživljanje med starši in otroki: ta obveznost nastane ob rojstvu otroka in preneha, ko se je otrok sposoben preživljati sam ali je preživninska obveznost prenesena na drugo osebo (npr. s sklenitvijo zakonske zveze ali nepriznavanjem očetovstva). Višina preživnine se določi tako, da se zagotovi, da je otrokov življenjski standard v bistvu enak življenjskemu standardu staršev. Tudi otrok je glede na svoja sredstva dolžan preživljati svoje starše, vendar ni treba, da je življenjski standard staršev enak življenjskemu standardu otroka;

preživljanje med predniki in potomci: ta obveznost nastane med predniki in potomci. Preživninska obveznost staršev do otrok izključuje preživninsko obveznost starih staršev in drugih prednikov do otrok. Daljni sorodniki imajo preživninsko obveznost, če je ne morejo izpolnjevati bližnji sorodniki;

preživnina za mater samohranilko za kritje stroškov preživljanja in drugih stroškov: ta obveznost nastane, če otrokova mati ni poročena z otrokovim očetom. V takem primeru mora oče plačevati preživnino dve leti po otrokovem rojstvu ter ustrezno prispevati k stroškom, povezanim z nosečnostjo in porodom. Preživninska obveznost je urejena tudi z zakonom o registrirani partnerski skupnosti. Ta določa:

vzajemno preživninsko obveznost med partnerjema: obseg preživninske obveznosti se določi tako, da se zagotovi v bistvu enak materialni in kulturni standard obeh partnerjev;

preživninsko obveznost po prenehanju partnerske skupnosti: nekdanji partner, ki se ni sposoben preživljati sam, lahko od svojega nekdanjega partnerja zahteva, naj glede na svoje zmožnosti in finančni položaj razumno prispeva k njegovemu preživljanju. Če je enemu od nekdanjih partnerjev, ki ni prispeval k trajnemu razpadu partnerske skupnosti, z njenim prenehanjem povzročena velika škoda, se mu lahko za tri leta dodeli preživnina v enakem znesku, kolikor bi znašala preživninska obveznost, ki bi nastala, če partnerska skupnost ne bi prenehala.

Preživninska obveznost ene osebe do druge je določena z zakonom in je ni mogoče prenesti, nadomestiti ali se ji vnaprej odpovedati.

Eden od osnovnih pogojev za priznanje preživninske obveznosti, ki se uporablja v vseh primerih, v katerih se mora izpolnjevati, je ravnanje v skladu z javno moralo.

2 Do katere starosti je otrok upravičen do preživnine? Ali se predpisi za preživljanje mladoletnikov razlikujejo od predpisov za preživljanje odraslih?

Preživnina se lahko dodeli, če se upravičenec dejansko ni sposoben preživljati sam. Sposobnost samostojnega preživljanja se tradicionalno razlaga izključno kot sposobnost zadovoljivega izpolnjevanja vseh svojih potreb (materialnih, kulturnih itd.). Če se otrok ni sposoben preživljati sam in je odvisen od podpore preživninskega zavezanca, preživninska obveznost ne bo prenehala niti, ko postane polnoleten (npr. če nadaljuje šolanje), v izjemnih primerih pa lahko preživninska obveznost traja vse življenje otroka in staršev (npr. če je otrok 100-odstotni invalid in se ne bo mogel nikoli preživljati sam). Po drugi strani lahko preživninska obveznost preneha, še preden otrok postane polnoleten, če se prej postane sposoben samostojno preživljati. Posebne starostne omejitve torej ni.

Polnoletnost je pomembna v smislu postopka (npr. sodišče lahko o preživnini za mladoletnega otroka odloči tudi brez zahtevka, preživnino za polnoletne otroke pa bo dodelilo samo na podlagi zahtevka).

3 Naj se za pridobitev preživnine obrnem na pristojni organ ali na sodišče? Kateri so glavni elementi tega postopka?

Samo sodišče lahko odloči o preživnini na podlagi zahtevka, medtem ko lahko o preživnini za mladoletnega otroka odloči tudi brez zahtevka.

Zahtevek mora poleg splošnih podatkov vsebovati ime, priimek in naslov strank, opis glavnih dejstev, navedbo dokazov, ki jih predlaga vložnik, in jasno navedbo, kaj vložnik zahteva.

Zahtevek je treba vložiti pri krajevno pristojnem sodišču. Glej vprašanje 5.

4 Ali se zahtevek lahko vložiti v imenu sorodnika (če da, do katerega kolena) ali v imenu otroka?

Tisti od staršev, ki ima pravico do varstva in vzgoje otroka, ima pravico, da v imenu otroka zahteva preživnino od drugega starša. Prav tako lahko v imenu otroka ukrepa tudi skrbnik ali varuh. Če je otrok pridobil poslovno sposobnost, mora v svojem imenu predložiti zahtevo za preživnino drugi osebi.

Zahteve ni mogoče vložiti v imenu sorodnika, razen če oseba nima polne poslovne sposobnosti in sodišče imenuje skrbnika izmed njenih sorodnikov.

5 Če nameravam začeti postopek pred sodiščem, kako ugotovim, katero sodišče je pristojno?

Mednarodna pristojnost za postopke v zvezi s preživninskimi obveznostmi se določi v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 4/2009 z dne 18. decembra 2008 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju sodnih odločb ter sodelovanju v preživninskih zadevah (v nadaljnjem besedilu: uredba o preživninskih obveznostih): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?qid=1409302593149&uri=CELEX:02009R0004-20130701>. Ta uredba ne vpliva na uporabo mednarodnih pogodb, katerih pogodbenica je Češka republika in ki se nanašajo na zadeve, ki se urejajo z uredbo o preživninskih obveznostih. Vendar se te pogodbe uporabljajo samo za odnose z državami, ki niso članice EU (to zlasti zadeva dvostranske pogodbe o pravni pomoči, sklenjene z državami, ki niso članice EU, ali mednarodno Konvencijo o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (Lugano, 30. oktober 2007) v zvezi z Norveško, Švicin in Islandijo); v odnosih med državami članicami Evropske unije ima uredba o preživninskih obveznostih prednost pred mednarodnimi pogodbami.

V Češki republiki v postopkih v zvezi s preživninskimi obveznostmi na prvi stopnji odločajo okrožna sodišča.

Pristojnost je določena predvsem z uredbo o preživninskih obveznostih, ki ima prednost pred češko zakonodajo. V skladu s členom 3 uredbe o preživninskih obveznostih lahko vložnik (tožnik) zahtevek vložiti pri sodišču:

(a) v kraju, kjer ima tožena stranka običajno prebivališče, ali

(b) v kraju, kjer ima upravičenec običajno prebivališče.

Sicer se lahko na podlagi člena 3(c) in (d) uredbe o preživninskih obveznostih postopek v Češki republiki začne pri sodišču, ki je pristojno za postopke za ugotovitev očetovstva, ali sodišču, ki je pristojno za postopke v zvezi s starševsko odgovornostjo, razen če ta pristojnost temelji izključno na državljanstvu ene izmed strank.

V skladu s členom 5 uredbe o preživninskih obveznostih se pristojnost lahko določi tudi tako, da je pristojno sodišče, pri katerem se tožena stranka spusti v postopek, če pozneje v okviru svojega prvega nadaljnjega pravnega dejanja ne izpodbija pristojnosti sodišča.

Češka pravna pravila za določitev pristojnosti, ki se uporabljajo samo v primerih, v katerih pristojnost ni določena na podlagi uredbe o preživninskih obveznostih (tj. na primer, kadar mednarodna pristojnost češkega sodišča temelji na členih 6 in 7 uredbe o preživninskih obveznostih (pomožna pristojnost, *forum necessitatis*) ali mednarodni pogodbi z državo, ki ni članica EU), so naslednja: za postopke v zvezi s preživnino za mladoletnega otroka je pristojno splošno sodišče mladoletnega otroka, tj. sodišče, v okrožju katerega ima mladoletni otrok stalno prebivališče, na podlagi sporazuma med starši, ali odločbe sodišča, ali drugih odločilnih dejstev. V drugih zadevah je pristojno splošno sodišče toženca. Splošno sodišče fizične osebe je okrožno sodišče, v okrožju katerega ima ta oseba stalno prebivališče, če pa nima stalnega prebivališča, pa sodišče, v okrožju katerega se zadržuje. Za stalno prebivališče se šteje kraj, v katerem oseba prebiva z namenom, da tam stalno ostane (lahko obstaja tudi več takih krajev, v takem primeru so splošno sodišče vsa ta sodišča). Če toženec, ki je državljan Češke republike, nima splošnega sodišča ali ga nima v Češki republiki, je pristojno sodišče, v okrožju katerega je imel zadnje znano stalno prebivališče v Češki republiki. Za osebo, ki v Češki republiki nima drugega pristojnega sodišča, se lahko pristojno sodišče določi na podlagi lastninskih pravic, tako da je pristojno sodišče, v okrožju katerega ima premoženje.

6 Ali moram kot prosilec uporabiti posrednika za začetek postopka pred sodiščem (npr. odvetnika, osrednji ali lokalni organ itd.)? Če ne, kakšen je postopek?

Po zakonu vložnik zahtevka ne potrebuje zastopnika. Vendar se lahko odloči, da bo pooblastil zastopnika po svoji izbiri, npr. odvetnika, da ga bo zastopal pred sodiščem.

Fizično osebo, ki ne more samostojno opravljati dejanj pred sodiščem, mora zastopati zakoniti zastopnik ali skrbnik. Zakoniti zastopniki mladoletnega otroka so njegovi starši.

7 Ali moram za začetek postopka plačati sodno takso? Če da, koliko ta znaša? Če so moja finančna sredstva nezadostna, ali lahko dobim brezplačno pravno pomoč?

Postopki v zvezi s vzajemnimi preživninskimi obveznostmi med starši in otroki so v celoti oproščeni sodnih taks. V drugih postopkih za določitev preživnine, vključno z njenim povečanjem, je sodnih taks oproščen vložnik zahtevka. Ta oprostitve se uporablja tudi za izvršilni postopek ali postopek izvršbe.

Če vložnika zastopa odvetnik, mu je treba – razen če ni dogovorjeno drugače – plačati nagrado v skladu z odvetniško tarifo (ki jo je mogoče v angleščini prenesti s spletišča češke odvetniške zbornice: <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=2239>). Če je to upravičeno zaradi socialnega in finančnega položaja vložnika in če zadeva ne pomeni samovoljne ali očitno neuspešne zahteve ali oviranja pravic, lahko sodišče imenuje zastopnika, ki bo deloval brezplačno ali za nižji honorar, če je to nujno potrebno za zaščito interesov vložnika; pod nekaterimi pogoji se kot tak zastopnik imenuje odvetnik.

8 Kakšno preživnino običajno dodeli sodišče? Kako se izračuna znesek preživnine? Ali lahko sodišče svojo odločitev spremeni, če se spremenijo življenjski stroški ali družinske okoliščine? Če da, kako (npr. s pomočjo sistema samodejne indeksacije)?

Preživnina se večinoma plačuje v denarju – v rednih mesečnih obrokih, ki se vedno plačujejo en mesec vnaprej (razen če sodišče ne odloči drugače ali če se preživninski upravičenec s preživninskim zavezancem ne dogovori o drugačnih pogojih), čeprav se lahko zagotavlja tudi v drugi obliki, na primer z zagotovitvijo nastanitve, plačilom v naravi itd.

Poleg določite pogojev, ki veljajo za tistega od staršev, ki plačuje preživnino, so s preživninsko obveznostjo do otroka določena tudi lastninska razmerja in otrokove razumne potrebe, kar je odvisno predvsem od njegove starosti in zdravstvenega stanja. Poleg tega se upoštevajo tudi način, kako se otrok pripravlja za svojo prihodnjo poklicno pot, obšolske dejavnosti, hobiji itd. Vendar pa velja načelo, da mora biti življenjski standard otroka enak življenjskemu standardu staršev. Če finančni položaj preživninskega zavezanca to omogoča, se lahko za razumne potrebe otroka šteje tudi varčevanje. Pri določitvi obsega preživninskih obveznosti staršev se upošteva tudi, kateri od staršev skrbi za otroka in v kakšnem obsegu.

Preživnina med zakonca se dodeli v znesku, ki obema strankama zagotavlja enak materialni in kulturni standard, ki izhaja iz enakopravnosti moškega in ženske v zakonski zvezi.

Preživnina med razvezanimi zakonca se dodeli, ko se eden od razvezanih zakoncev ni sposoben preživljati sam in ta nesposobnost izvira iz zakonske zveze ali je povezana z njo, preživnino pa je mogoče upravičeno zahtevati od nekdanjega zakonca, zlasti ob upoštevanju starosti ali zdravstvenega stanja razvezanega zakonca ob razvezi zakonske zveze ali prenehanju skupnega skrbništva nad otrokom razvezanih zakoncev. Preživnina se dodeli v razumnem znesku. Pri določitvi zneska se poleg drugih zakonsko določenih zahtev upošteva trajanje zakonske zveze pred njeno razvezo.

Za nosečnico se odobri razumna preživnina za kritje stroškov, povezanih z nosečnostjo in porodom.

Sodišče bo preživnino za registriranega partnerja dodelilo na podlagi zahtevka ob upoštevanju zahtev glede skrbi za skupno gospodinjstvo. Znesek preživninske obveznosti se določi tako, da se zagotovi v bistvu enak materialni in kulturni standard obeh partnerjev.

Preživninska obveznost ob prenehanju istospolne partnerske skupnosti se lahko določi na podlagi zahtevka nekdanjega partnerja, ki se ni sposoben preživljati sam. Od nekdanjega partnerja lahko zahteva razumno preživnino, odvisno od njegovih sposobnosti, zmožnosti in lastnega premoženja. Če se partnerjema ne uspe dogovoriti, na podlagi zahtevka enega od njiju preživnino določi sodišče. Če je enemu od nekdanjih partnerjev, ki ni prispeval k trajnemu razpadu partnerske skupnosti, s prenehanjem partnerske skupnosti povzročena velika škoda, lahko sodišče drugemu nekdanjemu partnerju odredi do triletno plačevanje preživnine od prenehanja partnerske skupnosti v enakem znesku, kolikor bi znašala preživninska obveznost, ki bi nastala, če partnerska skupnost ne bi prenehala.

V češki zakonodaji ni priznana tako imenovana objektivizirana preživnina z uporabo preglednic, deležev itd. niti ni v njej določena najnižja ali najvišja preživnina. Sodišče bo pri odločanju upoštevalo edinstvenost vsakega posameznega primera, kot je možnost več kot ene preživninske obveznosti, povečanih stroškov za prizadetega otroka itd. Ministrstvo za pravosodje izda samo preglednico priporočenih zneskov: <http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=6223&d=315516>.

Odločbe sodišča o preživnini se izdajo ob spremembi položaja. Spremenijo se torej lahko, če se bistveno spremeni položaj preživninskega upravičenca ali preživninskega zavezanca.

9 Kako in komu se plača preživnina?

Preživnina se plačuje v rednih ponavljajočih se mesečnih zneskih, ki se vedno plačujejo en mesec vnaprej, razen če sodišče ne odloči drugače ali če se preživninski zavezanec z upravičencem ne dogovori drugače. V zelo izjemnih primerih (npr. če tisti od staršev, ki mora plačevati preživnino, prejema le sezonski dohodek, se ukvarja z zelo tveganimi posli itd.) lahko sodišče odredi polog določenega zneska za kritje prihodnje preživnine. Sodišče bo nato sprejelo nadaljnje ukrepe za zagotovitev, da se iz tega zneska otroku izplačujejo posamezna plačila, ki so enakovredna mesečnim plačilom preživnine. Preživnino je treba plačevati bodisi preživninskemu upravičencu bodisi osebi, ki skrbi zanj.

10 Če preživninski zavezanec ne plača prostovoljno, kakšen postopek je potrebno sprožiti, da se ga prisili k plačilu?

V skladu s češko zakonodajo se lahko pri pristojnem sodišču vloži predlog za sodno izvršbo ali pa se pri sodnem izvršitelju vloži predlog za izvršilni postopek. Na splošno je postopek za sodno izvršbo ali izvršilni postopek (vključno z informacijami o podatkih, ki jih mora vsebovati predlog) določen v informativnem dokumentu z naslovom „Postopki za izvršitev sodnih odločb“. Nekatere podrobnosti v zvezi z izterjavo preživnine so navedene spodaj.

Sodna izvršba

Splošno sodišče mladoletnega otroka (glej odgovor na vprašanje 5 za opredelitev splošnega sodišča mladoletnega otroka) je pristojno za ureditev in izvršitev odločbe o preživnini za mladoletnega otroka. Splošno sodišče preživninskega upravičenca (glej odgovor na vprašanje 5 za opredelitev splošnega sodišča preživninskega upravičenca) je pristojno za odločanje o drugih vrstah preživninske obveznosti, vključno s preživnino za odrasle otroke.

Pri izterjavi preživnine za mladoletnega otroka na predlog ene od strank sodišče zagotovi pomoč pri ugotavljanju prebivališča preživninskega zavezanca. Sodišče lahko preživninskemu upravičencu zagotovi tudi dodatno pomoč, preden odredi izvršitev odločbe – na primer tako, da preživninskega zavezanca pozove, naj zagotovi informacije o tem, ali in od koga prejema plačo ali kakršen koli redni dohodek ali v kateri banki ali finančni instituciji ima odprte račune, in številke teh računov, ali zahteva, naj prijavi svoje premoženje. Sodišče lahko tako pomoč zagotovi tudi za druge vrste preživninske obveznosti, ki ni preživnina za mladoletnega otroka.

Izvršilni postopek

Predlog za začetek izvršilnega postopka se lahko vloži pri katerem koli češkem sodnem izvršitelju. Seznam sodnih izvršiteljev je na voljo na spletišču zbornice sodnih izvršiteljev Češke republike: <http://www.ekcr.cz/seznam-exekutoru>. Sodni izvršitelj pri izterjavi plačila preživnine za mladoletnega otroka nima pravice zahtevati, naj preživninski upravičenec plača ustrezen predumem za stroške izvršitve. Eden od mogočih načinov izvršitve v zadevah v zvezi z izterjavo preživnine za mladoletnega otroka je odvzem vozniškega dovoljenja preživninskemu zavezancu.

Če preživninska obveznost ni izpolnjena, se lahko poleg zgoraj navedenih metod za izterjavo preživnine vloži tudi prijava zaradi suma kaznivega dejanja opustitve plačila obvezne preživnine. V zvezi s kaznivim dejanjem opustitve plačila obvezne preživnine je v kazenskem zakoniku določeno, da kaznivo dejanje stori oseba, ki bodisi namerno bodisi iz malomarnosti več kot štiri mesece ne izpolnjuje zakonske obveznosti preživljanja druge osebe ali skrbi zanj. V takem primeru se lahko prijava vloži pri kateri koli policijski postaji.

11 Na kratko opišite vse omejitve izvrševanja, zlasti predpise o varstvu preživninskega zavezanca ter o prekluzivnih in zastaralnih rokih v vašem nacionalnem sistemu izvrševanja.

Splošne informacije o sodni izvršbi ali izvršilnem postopku (vključno z informacijami o tem, katero premoženje je lahko predmet sodne izvršbe ali izvršilnega postopka, in o razpoložljivih popravniških ukrepih) je mogoče najti v informativnem dokumentu z naslovom „Postopki za izvršitev sodnih odločb“.

V zakonu o pravnem postopku je navedeno, da je treba pravice uresničiti v zastaralnem roku, sicer zastarajo in za preživninskega zavezanca preneha obveznost plačila. Če pa je preživninski zavezanec plačilo izvedel po izteku zastaralnega roka, ne more zahtevati povračila plačanih zneskov. Pravica do preživnine ne zastara, zastara pa lahko pravica do izterjave periodičnih terjatev. Zastaralni rok običajno znaša tri leta. Če pa so bile pravice priznane z odločbo javnega organa (na primer sodišča), je zakonski zastaralni rok deset let od datuma, ko se je z odločbo zahtevala izpolnitev. Pravica do preživnine se ne izteče po določenem obdobju.

Preživnina se lahko dodeli le od datuma, ko se začne sodni postopek. Vendar se lahko preživnina za otroka dodeli tudi za največ tri leta pred tem datumom. Preživnina za neporočeno mater in povračilo stroškov, povezanih z nosečnostjo in porodom, se prav tako lahko dodelita za nazaj, vendar ne več kot dve leti po datumu rojstva.

12 Ali obstaja organizacija ali organ, ki mi lahko pomaga v postopku pridobitve preživnine?

Pomoč pri predložitvi zahtevkov v imenu mladoletnega otroka za preživnino in izterjavo preživnine, vključno s pomočjo pri vložitvi zahtevka pri sodišču, morajo zagotoviti organi za socialno in pravno varstvo otrok v občinskem uradu s razširjenimi pooblastili.

13 Ali lahko organizacije (vladne ali zasebne) namesto preživninskega zavezanca v celoti ali delno vnaprej plačajo preživnino?

V zakonodaji taka možnost ni predvidena.

14 Če sem v tej državi članici, preživninski zavezanec pa stalno prebiva v drugi državi:

14.1 ali lahko dobim pomoč organa ali zasebne organizacije v tej državi članici?

Preživninski upravičenec lahko vloži prošnjo za pomoč pri izterjavi plačil preživnine pri uradu za mednarodno pravno varstvo otrok v Brnu (<http://www.umpod.cz/>).

14.2 Če je to mogoče, kako lahko stopim v stik s tem organom ali zasebno organizacijo?

Kontaktne podatke organizacije so:

Office for International Legal Protection of Children

Šilingrovo náměstí 3/4

602 00 Brno

Češka republika

Tel.: +420 542215522

Faks: +420 542212836

E-naslov: podatelna@umpod.cz

Vložnik mora ob prvem stiku z uradom navesti svoje polno ime in kontaktne podatke (telefon ali e-naslov) ter ime in datum rojstva otroka, na katerega se nanaša vprašanje ali zahteva.

Če vložnik zahteva pomoč urada pri izterjavi preživnine iz tujine, je treba uradu najprej predložiti neformalno pisno zahtevo za pomoč pri izterjavi preživnine in izpolnjen vprašalnik, ki ga je mogoče v češčini prenesti s spletišča urada: <http://www.umpod.cz/vyzivne/postup-pri-vymahani-vyzivneho/>. Zahteva mora vsebovati osnovne informacije o otroku in preživninskem zavezancu ter osnovna dejstva, s katerimi vložnik pojasni, zakaj zahteva izterjavo preživnine.

Zahtevi je treba priložiti kopije vseh dokumentov, zlasti sodnih odločb, s katerimi je določena preživninska obveznost. Urad nato oceni možnost izterjave preživnine za posamezni primer in po potrebi pošlje podrobna navodila o nadaljnjih ukrepih v zadevi.

Na zahtevo urada bo morda treba predložiti dodatno dokumentacijo. Običajno je treba predložiti sodbo, s katero je določena preživninska obveznost, in overjeni prevod v jezik države, v kateri se bo preživnina izterjala, vključno s klavzulami o pravnomočnosti in izvršljivosti sodbe. V primerih, v katerih je treba preživnino izterjati iz države članice Evropske unije, sodišče pripravi izvleček odločbe v skladu s členom 56 uredbe o preživninskih obveznostih. Običajno se zahtevajo tudi pooblastilo za zastopanje za javni organ v tujini, potrdilo o šolanju preživninskega upravičenca, če je starejši od 15 let, ali potrdilo o življenju.

Pristojno sodišče v kraju stalnega prebivališča vložnika bi temu moralo pomagati tudi pri pridobitvi prevoda listin (to je običajno sodišče, ki je v zadevi odločalo na prvi stopnji). Sodišče izpolnjene dokumente bodisi izroči vložniku bodisi jih pošlje neposredno uradu. Urad preuči prejeto dokumentacijo, in če so izpolnjene vse zahteve, vloži predlog pri tujem sodišču ali zadevo predloži v nadaljnji postopek pri pristojnem tujem organu ali organizaciji. Urad vložnika redno obvešča o svojih ukrepih ter napredku in izidu postopka.

V primeru izterjave preživnine bodisi s pravnimi sredstvi bodisi s prostovoljnimi plačili preživninskega zavezanca na račun tujega partnerja se ta plačila s skupnim nakazilom običajno enkrat na mesec pošljejo na račun urada (iz upravnih, računovodskih in kvantitativnih razlogov). Ekonomski oddelek urada ta plačila v enem mesecu posreduje preživninskemu upravičencu v skladu z njegovimi zahtevami. Če preživninski upravičenec prejme neposredna plačila od preživninskega zavezanca v tujini, mora o njih nemudoma obvestiti urad. Obvestiti ga mora tudi o vseh spremembah, ki bi lahko vplivale na postopek (sprememba naslova, sprememba pri skrbi za otroka, končano otrokovo izobraževanje itd.).

15 Če sem v drugi državi, preživninski zavezanec pa je v tej državi članici:

15.1 ali lahko vložim zahtevek neposredno pri takem organu ali zasebni organizaciji v tej državi članici?

Vložnik zahteve za preživnino, ki živi v tujini, mora stopiti v stik s pristojnim organom v navedeni državi, ta pa bo stopil v stik z uradom za mednarodno pravno varstvo otrok (glej zgoraj za kontaktne podatke urada).

15.2 Če je to mogoče, kako se lahko obrnem na ta organ ali zasebno organizacijo in kakšno pomoč lahko dobim?

Urad za mednarodno pravno varstvo otrok bo ob prejemu zahteve iz druge države sprejel naslednje ukrepe:

preučil, ali zahteva izpolnjuje vse zahteve iz uredb EU in mednarodnih sporazumov, oziroma zahteval dodatne dokumente;

poslal pisno zahtevo preživninskemu zavezancu v Češki republiki in ga pozval, naj prostovoljno plača preživninski dolg in redne preživninske zneske;

če se preživninski zavezanec ne odzove, urad ugotovi njegov finančni položaj ter vloži predlog za priznanje in izvršitev odločbe pri pristojnem sodišču v Češki republiki. Urad zastopa vložnika (preživninskega upravičenca, ki živi v tujini) v postopku ter sprejme vse potrebne ukrepe za pridobitev preživninskih plačil in zagotovitev nakazila izterjanih zneskov v tujo državo. Urad in organ za pošiljanje v tujini se medsebojno obveščata o sprejetih ukrepih ter napredku in izidu izvršitve preživninske odločbe.

16 Ali to državo članico zavezuje Haaški protokol iz leta 2007?

Da.

17 Če te države članice ne zavezuje Haaški protokol iz leta 2007, kateri predpisi se po pravilih njenega mednarodnega zasebnega prava uporabijo za preživninski zahtevek? Katera so relevantna pravila mednarodnega zasebnega prava?

18 Kakšna so pravila glede dostopa do sodnega varstva v čezmejnih primerih v okviru EU, v skladu s strukturo Poglavja V uredbe o preživninskih obveznostih?

Postopki v zvezi z vzajemnimi preživninskimi obveznostmi med starši in otroki so v celoti oproščeni sodnih taks. V drugih postopkih za določitev preživnine, vključno z njenim povečanjem, je sodnih taks oproščen vložnik zahtevka. Ta oprostitvev se uporablja tudi za izvršilni postopek ali postopek izvršbe. Vložnik v postopku v zvezi s preživninsko obveznostjo ne potrebuje odvetnika. Storitve urada za mednarodno pravno varstvo otrok so brezplačne. Urad zastopa vložnika (preživninskega upravičenca, ki živi v tujini) v sodnem postopku, sprejme vse potrebne ukrepe za zagotovitev plačila preživnine v njegovem imenu in zagotovi nakazilo izterjanih zneskov v tujino.

Če je to upravičeno zaradi socialnega in finančnega položaja vložnika in če zadeva ne pomeni samovoljne ali očitno neuspešne zahteve ali oviranja pravic, lahko sodišče stranko delno ali v celoti oprosti plačila sodnih taks. Če je bil za stranko, ki je bila oproščena plačila sodnih taks, imenovan zastopnik, se ta oprostitvev v obsegu, v katerem je bila odobrena, uporablja tudi za stroške zastopnika in zastopanja. Stranki, ki je bila oproščena plačila sodnih taks, ni

mogoče naložiti, naj plača predujem za stroške dokazovanja ali naj državi povrne stroške, ki so ji nastali (tj. priče, izvedenci, tolmačenje itd.). Stroške, nastale v povezavi z dejstvom, da stranka na sodišču govori v svojem maternem jeziku ali uporablja komunikacijske sisteme za slušno prizadete ali slušno in vidno prizadete osebe, nosi država, nadomestila za take stroške pa ni mogoče zahtevati.

19 Kakšne ukrepe ta država članica sprejme za zagotovitev izvajanja dejavnosti iz člena 51 uredbe o preživalskih obveznostih?

V skladu z zakonom št. 359/1999 zb. o socialnem in pravnem varstvu otrok, kakor je bil spremenjen, urad za mednarodno pravno varstvo otrok, ki je osrednji organ za Češko republiko, pri zagotavljanju socialnega in pravnega varstva v zvezi s tujimi državami opravlja naslednje naloge:

opravlja naloge osrednjega organa v skladu z uredbo o preživalskih obveznostih;

deluje kot varuh otroka;

od ustreznih organov in drugih pravnih subjektov ter posameznikov na zahtevo staršev, ki živijo v Češki republici, ali organov socialnega in pravnega varstva zahteva poročila o položaju otrok, ki so državljani Češke republike, vendar nimajo stalnega prebivališča na njenem ozemlju;

posreduje pri pošiljanju osebnih dokumentov in drugih listin tujim državam ter zagotovi dokumente in druge listine iz tujih držav;

sodeluje z vladnimi organi ali drugimi organizacijami tuje države, ki so podobne uradu, če so ustrezno pooblaščenici za opravljanje dejavnosti socialnega in pravnega varstva v svoji državi, ter z drugimi organi, institucijami in pravnimi subjekti, kjer je to koristno;

pomaga pri iskanju otrokovih staršev, če starši živijo v tujini, družinskih članov in oseb s preživalsko obveznostjo, raziše materialni in finančni položaj za določitev preživalske, posreduje pri vlaganju predlogov za izvršitev preživalske obveznosti, zlasti predlogov za ureditev preživalske obveznosti in vzgoje ter določitev očetovstva;

poskrbi za prevod listin, potrebnih za izvajanje pristojnosti na področju socialnega in pravnega varstva v skladu z mednarodnimi pogodbami in uredbami Evropske unije, ki se uporabljajo neposredno.

Za izvajanje pristojnosti urada morajo ustrezni organi ter drugi posamezniki in pravni subjekti uradu v ustreznem obsegu zagotoviti kakršno koli potrebno pomoč; ustrezno se uporabljajo določbe uredb o izvršitvi v zvezi z obvezno pomočjo tretjih oseb. Obvezno pomoč bodo v potrebnem obsegu zagotovili tudi na primer sodišča, policija Češke republike, banke, nosilci sistema socialne varnosti, uradi za delo, izvajalci poštnih storitev, ponudniki elektronskih storitev, zavarovalnice, ministrstvo za notranje zadeve, kar zadeva informacije iz registrov prebivalcev in tujcev, itd.

Zadnja posodobitev: 27/08/2019

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Izvirna jezikovna različica te strani [de](#) je bila pred kratkim spremenjena. To

jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.

Preživalski zahtevki - Nemčija

1 Kaj pomenita izraza „preživalna – preživljanje“ in „preživalska obveznost“? Katere osebe morajo plačati preživalno drugi osebi?

Otroci morajo po potrebi plačevati preživalno svojim staršem.

Starši morajo po potrebi plačevati preživalno svojim otrokom.

Zakonec mora po potrebi plačevati preživalno drugemu zakoncu.

Vnuki ali pravnuki morajo po potrebi plačevati preživalno svojim starim staršem ali prastarim staršem.

Stari starši ali prastari starši morajo po potrebi plačevati preživalno svojim vnukom ali pravnukom.

Neporočeni starš mora po potrebi plačevati preživalno drugemu staršu.

Registrirani partner mora po potrebi plačevati preživalno drugemu registriranemu partnerju.

2 Do katere starosti je otrok upravičen do preživalne? Ali se predpisi za preživljanje mladoletnikov razlikujejo od predpisov za preživljanje odraslih?

Za preživalno za otroka ni starostne omejitve. Plačevati jo je treba tako dolgo, dokler je otrok od nje odvisen, razen če je za to odgovoren otrok sam. Takoj ko otrok konča izobraževanje in usposabljanje, se od njega običajno pričakuje, da se bo samostojno preživljal. Z nemško zakonodajo na področju preživalne se običajno daje več ugodnosti mladoletnim otrokom kot odraslim otrokom. Za osebo, ki mora plačevati preživalno, veljajo strožje zahteve, mladoletniki pa imajo običajno prednost pred polnoletnimi otroki.

3 Naj se za pridobitev preživalne obneme na pristojni organ ali na sodišče? Kateri so glavni elementi tega postopka?

Za priznanje preživalske obveznosti se mora upravičenec običajno obrniti na sodišče, urad za mladino (*Jugendamt*) ali notarja, da bi pridobil izvršilni naslov (*vollstreckungsfähiger Titel*), ki omogoča prisilno izterjavo zneska.

Če se zahtevek izpodbija, je treba vložiti tožbo na sodišču. Vendar se obveznost izpolnitve zahtevka lahko potrdi pri notarju ali na uradu za mladino. Urad za mladino ima bolj omejen obseg pooblastil kot notar: urad lahko evidentira obveznost preživljanja otroka do 21. leta starosti ali zahtevek matere ali očeta, ki izhaja iz rojstva otroka.

Spori v zvezi s preživalskimi zahtevki spadajo na področje družinskega prava in jih obravnava družinsko sodišče (*Familiengericht*). Postopke urejata zakon o postopkih v družinskih zadevah in nepravdnih sodnih postopkih (*Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit – FamFG*) ter zakon o pravnem postopku (*Zivilprozessordnung – ZPO*).

4 Ali se zahtevek lahko vložijo v imenu sorodnika (če da, do katerega kolena) ali v imenu otroka?

V skladu s členom 1629(1) civilnega zakonika (*Bürgerliches Gesetzbuch – BGB*) starša skupaj zastopata otroka; en starš lahko sam zastopa otroka, če ima v skladu s členom 1628 civilnega zakonika edini pravico do varstva in vzgoje otroka ali če je pooblaščen, da odloča sam. Splošno pravilo je torej, da lahko starši uveljavljajo zahtevek v imenu otroka kot njegovi zakoniti zastopniki. Vendar v skladu s prvim stavkom člena 1629(2) civilnega zakonika oče in mati ne smeta zastopati otroka, kadar bi se s [členom 1795](#) civilnega zakonika skrbniku preprečevalo zastopanje otroka zaradi navzkrižja interesov. To med drugim zajema pravne spore med otrokom in zakoncem starša. V tem primeru je treba imenovati tako imenovanega „dodatnega skrbnika“ (*Ergänzungspfleger*), ki deluje kot otrokov zastopnik in v njegovem imenu uveljavlja zahtevek. Preživalski zahtevki so izvzeti iz splošnega pravila. V skladu z drugim stavkom člena 1629(2) civilnega zakonika lahko v primeru, ko imata starša skupno starševsko odgovornost do otroka, starš, ki skrbi za otroka, vložiti preživalski zahtevek v zvezi z otrokom zoper drugega starša. S členom 1629(3) civilnega zakonika je ta določba spremenjena v primerih, ko sta otrokova starša sklenila zakonsko zvezo, vendar živita ločeno ali med njima poteka postopek v zakonskem sporu. V tem primeru lahko starš uveljavlja preživalski zahtevek za otroka zoper drugega starša, vendar le v svojem imenu. Namen te določbe je preprečiti, da bi otrok postal stranka v postopku za razvezo zakonske zveze staršev.

5 Če nameravam začeti postopek pred sodiščem, kako ugotovim, katero sodišče je pristojno?

Za preživalske zadeve so pristojna družinska sodišča (*Familiengerichte*), ki delujejo v okviru okrajnih sodišč (*Amtsgerichte*). Krajevna pristojnost sodišča se ugotovi na podlagi člena 232 zakona o postopkih v družinskih zadevah in nepravdnih sodnih postopkih.

V primeru postopka v zakonskem sporu je praviloma krajevno pristojno sodišče, ki je ali je bilo sodišče prve stopnje za postopek razveze zakonske zveze. V drugih primerih se krajevna pristojnost pogosto določi glede na običajno prebivališče toženca. Drugače je v postopkih, ki zadevajo preživninske obveznosti za mladoletnika ali otroka, ki se obravnava kot mladoletnik. V teh primerih je pristojno sodišče, na območju katerega ima običajno prebivališče otrok ali starš, ki je pooblaščen, da deluje v otrokovem imenu. Vendar to ne velja, če ima otrok ali starš običajno prebivališče zunaj Nemčije.

Otrok, ki želi vložiti zahtevo za preživnino zoper oba starša, lahko to stori na sodišču, ki bi bilo pristojno za obravnavo zahteve zoper samo enega od staršev.

6 Ali moram kot prosilec uporabiti posrednika za začetek postopka pred sodiščem (npr. odvetnika, osrednji ali lokalni organ itd.)? Če ne, kakšen je postopek?

Načeloma mora stranke v preživninskih zadevah pred sodiščem zastopati odvetnik. Vendar zastopanje po odvetniku ni potrebno, če stranka zaprosi za začasno odredbo (*einstweilige Anordnung*). Otroku prav tako ni treba imeti odvetnika, če urad za mladino otroku zagotavlja pomoč in ga zastopa za namen uveljavljanja preživninskega zahtevka.

7 Ali moram za začetek postopka plačati sodno takso? Če da, koliko ta znaša? Če so moja finančna sredstva nezadostna, ali lahko dobim brezplačno pravno pomoč?

Za preživninske postopke, ki se rešujejo pred sodiščem, je treba plačati stroške postopka (takse in stroške). Sodišču je treba plačati sodno takso (enako trikratniku osnovne sodne takse) ob predložitvi zahteve. Znesek takse je odvisen od vrednosti zahtevka (*Verfahrenswert*). Odvetniki so prav tako plačani glede na vrednost zahtevka. Vrednost, ki se upošteva v preživninski zadevi, je znesek preživnine, ki se zahteva za prvih dvanajst mesecev po vložitvi zahteve, vendar ne presega skupnega zneska zahtevanega plačila. Morebitni že zapadli zneski preživnine se dodajo ob vložitvi zahteve.

Primer:

Zakoniti zastopnik desetletnega otroka vložil zahtevek za minimalno stopnjo preživnine (ki zdaj znaša 364 EUR na mesec): vrednost zahtevka je 4 368 EUR. V tem primeru sodna taksa za stroške postopka znaša 339 EUR (113 EUR x 3). Arhitektova žena zaprosi za razvezo in preživnino za zdravstveno varstvo v višini 1 900 EUR na mesec: vrednost zahtevka je 22 800 EUR. Sodna taksa znaša 933 EUR (311 EUR x 3). Stroški so torej lahko različni, zato ni mogoče dati splošne izjave. Kadar je to primerno, se poleg sodnih taks plača še odvetniška nagrada. Osnovne stopnje taks so prikazane v naslednji preglednici, ki zajema zahtevke v vrednosti do 500 000 EUR:

Vrednost zahtevka do [...] EUR	Taksa [...] EUR	Vrednost zahtevka do [...] EUR	Taksa [...] EUR
300	25	40 000	398
600	35	45 000	427
900	45	50 000	456
1 200	55	65 000	556
1 500	65	80 000	656
2 000	73	95 000	756
2 500	81	110 000	856
3 000	89	125 000	956
3 500	97	140 000	1 056
4 000	105	155 000	1 156
4 500	113	170 000	1 256
5 000	121	185 000	1 356
6 000	136	200 000	1 456
7 000	151	230 000	1 606
8 000	166	260 000	1 756
9 000	181	290 000	1 906
10 000	196	320 000	2 056
13 000	219	350 000	2 206
16 000	242	380 000	2 356
19 000	265	410 000	2 506
22 000	288	440 000	2 656
25 000	311	470 000	2 806
30 000	340	500 000	2 956
35 000	369		

Stroške običajno plača stranka, ki ji to naloži sodišče s sodno odločbo. Načeloma jih mora plačati stranka, ki v zadevi ne uspe.

Vložniki, ki zaradi osebnih ali ekonomskih okoliščin ne morejo v celoti plačati sodnih stroškov ali jih lahko plačajo le v obrokih, imajo pravico zaprositi za pravno pomoč (*Verfahrenskostenhilfe*), ki jim pomaga kriti stroške preživninskega postopka na sodišču. Vendar morata nameravani sodni postopek ali obramba zagotavljati razumne možnosti za uspeh in ne smeta biti očitno neresna. Odvisno od dohodka in premoženja vložnika se lahko zagotovi pravna pomoč za delno ali celotno kritje sodnih stroškov in stroškov vložnikovega odvetnika.

8 Kakšno preživnino običajno dodeli sodišče? Kako se izračuna znesek preživnine? Ali lahko sodišče svojo odločitev spremeni, če se spremenijo življenjski stroški ali družinske okoliščine? Če da, kako (npr. s pomočjo sistema samodejne indeksacije)?

Preživnino je treba redno plačevati. Višina preživnine se določi glede na zahteve in potrebe upravičenca do preživnine ter plačilno sposobnost zavezanca.

Višja deželna sodišča (*Oberlandesgerichte*) so v zvezi s tem pripravila preglednice in smernice, ki pomagajo pri določitvi pavšalnega zneska za postavke, ki jih je treba upoštevati. Najbolj znana je düsseldorfska preglednica, ki se pogosto uporablja za izračun višine preživnine za otroke.

Če se spremenijo dejanske okoliščine, na katerih temeljijo sodne odločbe, se lahko te odločbe spremenijo na zahtevo preživninskega upravičenca ali preživninskega zavezanca. Preživnina za mladoletnega otroka se lahko indeksira v skladu s prvim stavkom člena 1612a(1) civilnega zakonika. V tem primeru se določi kot delež najnižjega zneska preživnine, ki velja v danem trenutku. Najnižji znesek preživnine se ureja z drugim in tretjim stavkom člena 1612a(1) civilnega zakonika in se viša glede na tristopenjsko lestvico, ko otrok odrasča. Če sodna odločba določa indeksirano plačevanje preživnine, odločbe ni treba spremeniti vsakič, ko otrok doseže novo starostno obdobje.

9 Kako in komu se plača preživnina?

Preživnina se načeloma plačuje vsak mesec za en mesec vnaprej upravičencu do preživnine, ali v primeru mladoletnih otrok tistemu od staršev, ki skrbi zanje, ali pa stranki, ki je sicer upravičena do prejema plačila.

10 Če preživninski zavezanec ne plača prostovoljno, kakšen postopek je potrebno sprožiti, da se ga prisili k plačilu?

Ena od možnosti je prisilna izvršitev (*Zwangsvollstreckung*) določene terjatve za preživnino. Prisilna izvršitev se opravi v skladu s splošnimi pravili.

Vendar je obveznost, ki je naložena preživninskemu zavezancu, dodatno okrepljena z dejstvom, da je kršitev te obveznosti v skladu s kazenskim pravom kazniva.

Kdor krši preživninsko obveznost, je lahko obsojen na zaporno kazen do treh let ali pa mu je naložena denarna kazen. Če je zaporna kazen neizogibna, lahko sodišče odloži njeno izvršitev in obsojencu naloži izpolnitev preživninskih obveznosti. Sodišče prekliče odlog kazni, če obsojenec hudo ali nenehno krši tako odredbo in s tem utemeljuje bojazen, da bo storil nadaljnja kazniva dejanja, zlasti kršitev preživninskih obveznosti. V primeru storilcev, ki so prvič storili kaznivo dejanje, se lahko javno tožilstvo začasno odpove vložitvi obtožnice ali pa lahko sodišče začasno ustavi kazenski postopek, če se od obdolženca hkrati zahteva izpolnitev preživninskih obveznosti v določenem znesku.

11 Na kratko opišite vse omejitve izvrševanja, zlasti predpise o varstvu preživninskega zavezanca ter o prekluzivnih in zastaralnih rokih v vašem nacionalnem sistemu izvrševanja.

Premično premoženje lahko zarubi (*Pfändung*) sodni izvršitelj (*Gerichtsvollzieher*) (člen 808(1) zakona o pravnem postopku). Primeri, v katerih je dovoljena ta oblika izvršbe, so določeni v členih 811 in 812 zakona o pravnem postopku. Izvzeti so predmeti iz člena 811 navedenega zakona. To ne velja za blago, ki je bilo kupljeno na podlagi lastninskega pridržka do plačila (*Eigentumsvorbehalt*), kot določa člen 811(2) navedenega zakona. V členih 811a in 811b navedenega zakona je določeno, da se vredni predmeti, ki so izvzeti v skladu s členom 811, nadomestijo s predmeti manjše vrednosti, ki imajo enako funkcijo.

Stalno prebivališče zavezanca se lahko preišče brez njegovega soglasja le na podlagi odredbe o hišni preiskavi, ki jo izda sodnik (člen 758a zakona o pravnem postopku).

Zaseg zarubljenega premoženja obravnava sodišče, ki vodi izvršilni postopek. Za zaseg dohodkov iz zaposlitve veljajo izjeme, določene v členu 850 in naslednjih zakona o pravnem postopku. Koliko dohodka iz zaposlitve zavezanca je izvzeto, je odvisno ne le od višine njegovega dohodka, temveč tudi od tega, koliko oseb je zakonsko upravičenih do prejemanja preživnine od zavezanca. Kot pomoč pri izračunu je bila oblikovana preglednica omejitve izvzetja, ki je vključena kot priloga k členu 850c zakona o pravnem postopku. Preglednica se redno pregleduje, stopnja pa se po potrebi prilagodi.

Če se izvršitev izvede na podlagi preživninskega zahtevka ali terjatve, ki izhaja iz namerno storjenega nedopustnega dejanja (*unerlaubte Handlung*), lahko na podlagi členov 850d in 850f zakona o pravnem postopku sodišče, ki vodi izvršilni postopek, na zahtevo upravičenca določi drugačno stopnjo izvzetja iz rubeža. Zavezanec lahko prav tako zaprosi za določitev drugačne stopnje v primeru nekaterih posebnih osebnih potreb v skladu s členom 850f(1) zakona o pravnem postopku.

V skladu s členom 850k zakona o pravnem postopku je iz zasega lahko izvzet tudi račun zavezanca. Tak račun se imenuje „P-račun“ (*P-Konto*), namenjen pa je zagotavljanju razumnega življenjskega standarda zavezanca in njegovih vzdrževancev. P-račun zagotavlja predvsem samodejno zaščito stanja do ravnj osnovnega izvzetja, ki trenutno znaša 1 028,89 EUR na koledarski mesec. To osnovno izvzetje se lahko poveča v nekaterih okoliščinah, na primer zaradi drugih preživninskih obveznosti zavezanca, pri čemer se osnovno izvzetje poveča za 387,22 EUR za prvo osebo in nato za 215,73 EUR za vsako nadaljnjo osebo do pete osebe. Za otroški dodatek in nekatere prejeme za socialno varstvo velja dodatna zaščita. Običajno mora zavezanec za pridobitev take zaščite le predložiti dokazila banki. V posebnih primerih (na primer, če ima zavezanec zaradi boleznj posebne potrebe) lahko sodišče, ki vodi izvršilni postopek, prilagodi posamezen znesek izvzetega stanja na računu (člen 850k(4) zakona o pravnem postopku).

12 Ali obstaja organizacija ali organ, ki mi lahko pomaga v postopku pridobitve preživnine?

Odločba o preživnini je običajni izvršilni naslov (*Vollstreckungstitel*) za denarno terjatev, kar pomeni, da mora upravičenec načeloma ravnati v skladu z običajnimi pravili o izvršitvi in zahtevek izvršiti sam.

Vendar lahko pri izterjavi preživnine za otroka pomaga urad za mladino na podlagi vloge, ki jo vloži starš, ki je izključno odgovoren za otroka, ali – če sta starša skupaj odgovorna za otroka – ki jo vloži tisti od staršev, ki skrbi za otroka.

Treba je razlikovati med takšnimi zadevami in zadevami, v katerih lahko upravičenec do preživnine prejema nekatera plačila za socialno varstvo, ki izpolnjujejo potrebo, ki bi se sicer krila s preživnino. Če ima prejemnik plačil za socialno varstvo zoper zavezanca preživninski zahtevek, ki še ni poravnat, se preživninski zahtevek praviloma prenese na pristojni javni organ, ta pa lahko nato uveljavlja preživninski zahtevek v svojem imenu.

V nekaterih zadevah, ko otroka vzgaja eden od staršev, drugi od staršev pa ne plačuje denarne preživnine, se lahko plačila za omejeno časovno obdobje zagotovijo v skladu z zakonom o predplačilu preživnin (*Unterhaltsvorschussgesetz – UVG*). V takšnih primerih urad za predplačila preživnin (*Unterhaltsvorschusskasse*) nato izterja preživninski zahtevek, ki je bil prenesen nanj.

Poleg tega se, če zavezanec ne plačuje preživnine in je treba poravnati plačila za socialno varnost (*Sozialhilfe*) (če so izpolnjene druge zahteve za socialno pomoč), preživninski zahtevki prenesejo na nosilca socialnega varstva (enako kot pri zgoraj navedenih predplačilih preživnine), ta pa jih potem lahko uveljavlja. V primeru plačil za osnovno varstvo iskalcev zaposlitve (*Grundsicherung für Arbeitssuchende*) je mogoče pravico prenesti le s pisnim obvestilom nosilca plačil preživninskemu zavezancu.

13 Ali lahko organizacije (vladne ali zasebne) namesto preživninskega zavezanca v celoti ali delno vnaprej plačajo preživnino?

Plačila v skladu z zakonom o predplačilu preživnin ter plačila za socialno varnost in osnovno varstvo iskalcev zaposlitve iz vprašanja 12 so samostojna plačila za socialno varnost, ki so po obsegu omejena in niso preživnina v strogem pomenu besede. Tožniku jih neposredno plačajo pristojni javni organi. Niso odvisna od tega, ali je preživninski zahtevek mogoče izterjati ali ne. Javni organi, na katere je bil preživninski zahtevek prenesen, ga lahko uveljavljajo v svojem imenu.

V nasprotju s plačili v skladu z zakonom o predplačilu preživnin ter plačili za socialno varnost in osnovno varnost za iskalce zaposlitve se s pomočjo pri zahtevkih, ki jo zagotavlja urad za mladino, ne ustvari ločen zahtevek za plačilo zoper odgovorni javni organ. Vloga javnega organa je v takšnem primeru omejena na pomoč upravičencu pri uveljavljanju in izvrševanju preživninskega zahtevka.

14 Če sem v tej državi članici, preživninski zavezanec pa stalno prebiva v drugi državi:

14.1 ali lahko dobim pomoč organa ali zasebne organizacije v tej državi članici?

Če želi upravičenec do preživnine izvršiti preživninski zahtevek zoper zavezanca, ki ima stalno prebivališče v tujini, lahko zaprosi za pomoč zvezni urad za pravosodje (*Bundesamt für Justiz*) v Bonnu. Zvezna republika Nemčija je imenovala zvezni urad za pravosodje kot osrednji organ za čezmejne preživninske postopke.

14.2 Če je to mogoče, kako lahko stopim v stik s tem organom ali zasebno organizacijo?

Zahteve, ki jih upravičenec s stalnim prebivališčem v Nemčiji vloži v skladu s členom 55 uredbe EU o preživninskih obveznostih ali člena 2(1) in 2(2) Konvencije ZN iz leta 1956, je treba predložiti zaprosenemu osrednjemu organu, tako da se pošljejo na zvezni urad za pravosodje v Bonnu.

Kontaktne podatki osrednjega organa so:

Bundesamt für Justiz

53094 Bonn

Nemčija

E-naslov: [✉ auslandsunterhalt@bfj.bund.de](mailto:auslandsunterhalt@bfj.bund.de)

Tel.: +49 2289941040

Telefaks: +49 228994105202

[✉ https://www.bundesjustizamt.de/](https://www.bundesjustizamt.de/)

15 Če sem v drugi državi, preživninski zavezanec pa je v tej državi članici:

15.1 ali lahko vložim zahtevek neposredno pri takem organu ali zasebni organizaciji v tej državi članici?

Ena od novih nalog, dodeljenih osrednjemu organu v skladu z uredbo EU o preživninskih obveznostih, je, da lahko zdaj obravnava nekatere zahteve preživninskih zavezancev.

15.2 Če je to mogoče, kako se lahko obrnem na ta organ ali zasebno organizacijo in kakšno pomoč lahko dobim?

Te zahteve je treba vložiti prek osrednjega organa v državi stalnega prebivališča. Ta jih posreduje osrednjemu organu Zvezne republike Nemčije.

16 Ali to državo članico zavezuje Haaški protokol iz leta 2007?

Da.

17 Če te države članice ne zavezuje Haaški protokol iz leta 2007, kateri predpisi se po pravilih njenega mednarodnega zasebnega prava uporabijo za preživninski zahtevek? Katera so relevantna pravila mednarodnega zasebnega prava?

–

18 Kakšna so pravila glede dostopa do sodnega varstva v čezmejnih primerih v okviru EU, v skladu s strukturo Poglavja V uredbe o preživninskih obveznostih?

Takse za preživninske postopke se morajo praviloma plačati vnaprej. Na področju, ki ga zajema uredba o preživninskih obveznostih, se pravna pomoč dodeli v skladu s členi od 44 do 47 Uredbe. Obveznost vnaprejšnjega plačila ne velja v nekaterih okoliščinah, zlasti če se dodeli pravna pomoč.

19 Kakšne ukrepe ta država članica sprejme za zagotovitev izvajanja dejavnosti iz člena 51 uredbe o preživninskih obveznostih?

Nemčija je svoj osrednji organ – zvezni urad za pravosodje – ustrezno pooblastila za zagotovitev učinkovitosti ukrepov, opisanih v členu 51.

Zadnja posodobitev: 01/06/2017

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Izvirna jezikovna različica te strani [\[et\]](#) je bila pred kratkim spremenjena. To jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.

Opozarjamo, da so že na voljo naslednje jezikovne različice.

Preživninski zahtevki - Estonija

1 Kaj pomenita izraza „preživnina – preživljanje“ in „preživninska obveznost“? Katere osebe morajo plačati preživnino drugi osebi?

V skladu z estonsko ustavo je preživninska obveznost dolžnost družine, da poskrbi za svoje člane, ki potrebujejo pomoč.

Preživnina je znesek, ki ga določi sodišče in se običajno plačuje redno v denarni obliki. Sodišče lahko na zahtevo upravičenca v nekaterih primerih odredi, da se preživninska obveznost plača kot enkratni znesek. Če za to obstaja utemeljen razlog, lahko oseba, ki mora plačevati preživnino mladoletnemu otroku, zahteva, naj se ji dovoli, da preživninsko obveznost izpolnjuje v nedenski obliki.

Običajno je za plačevanje preživninske obveznosti osebi, ki potrebuje pomoč, odgovoren njen prednik ali potomec v prvem ali drugem kolenu. Drugače rečeno, odrasel otrok, starš in stari starš so vzajemno zavezani, da preživljajo drug drugega. Tudi zakonca sta oba obvezna s svojim delom in premoženjem vzdrževati svojo družino, kar vključuje dejavnosti za pokrivanje stroškov skupnega gospodinjstva ter zadovoljitev običajnih in izjemnih potreb katerega koli zakonca in njunih otrok. Obveznost zagotavljanja preživnine osebi, ki potrebuje pomoč, lahko zajema tudi razvezanega zakonca ali osebo, s katero zavezanec ni v zakonski zvezi, vendar ima z njo otroka.

Preživnino v obliki dodatka plačuje starš mladoletnega otroka, zlasti če ne živi z otrokom ali ne sodeluje pri njegovem varstvu in vzgoji. Razvezani zakonci osebe, ki potrebuje pomoč, ji je obvezen zagotavljati preživnino, predvsem če se ta po razvezi zakonske zveze ne more sama preživljati, ker je prevzela odgovornost za varstvo in vzgojo otroka, ali če potrebuje pomoč zaradi starosti ali zdravstvenega stanja. Oseba, ki ima otroka z osebo, ki potrebuje pomoč, je obvezna zagotavljati preživnino 12 tednov po rojstvu otroka in tudi pozneje, če oseba potrebuje pomoč zaradi zdravstvenih težav, ki so posledica varstva in vzgoje otroka, nosečnosti ali poroda.

2 Do katere starosti je otrok upravičen do preživnine? Ali se predpisi za preživljanje mladoletnikov razlikujejo od predpisov za preživljanje odraslih?

Polnoletnost nastopi z dopolnjenim 18. letom, oseba, mlajša od 18 let, pa je mladoletna. Mladoletni otrok je upravičen do preživnine, preživljati pa sta ga dolžna predvsem njegova starša po enakih delih. Otroku, ki je dopolnil 18 let in nadaljuje izobraževanje po osnovnošolskem ali srednješolskem izobraževalnem programu na osnovni šoli, srednji šoli ali ustanovi za poklicno izobraževanje, je prav tako upravičen do preživnine, vendar le do dopolnjenega 21. leta.

Drugi predniki ali potomci, ki se niso zmožni sami preživljati, so upravičeni do prejemanja preživnine, če se ugotovi, da potrebujejo pomoč.

3 Naj se za pridobitev preživnine obrnem na pristojni organ ali na sodišče? Kateri so glavni elementi tega postopka?

Od starša mladoletnega otroka se lahko zahteva, naj izpolnjuje preživninsko obveznost. Če starš preživnine ne plačuje prostovoljno, se lahko na sodišču vložijo zahteva za plačilo preživnine. Za preživnino se zaprosi tako, da se na sodišču vložijo predlog za hitri postopek v zadevah v zvezi s plačilnim nalogom za preživnino za otroka ali preživninski zahtevek (tožba za preživnino). Državna taksa se ne zaračuna, če se vložijo zahteva za preživnino za mladoletnega otroka. Hitri postopek v zadevah v zvezi s plačilnim nalogom je poenostavljeni postopek, pri katerem se lahko plačilo preživnine odredi le, če se zahteva preživnina za mladoletnega otroka, če je ime starša, ki mu je naloženo plačevanje preživnine, navedeno na otrokovem rojstnem listu, če preživnina ne presega 200 EUR mesečno in če drugi starš ne izpodbija plačevanja preživnine. Če niso izpolnjeni pogoji za predložitev plačilnega naloga, je treba vložiti zahtevek za plačilo preživnine na krajnjem sodišču, na območju katerega ima otrok stalno prebivališče.

Več informacij o hitrem postopku v zadevah v zvezi s plačilnim nalogom za preživnino za mladoletnega otroka je na voljo [tukaj](#). Obrazec za zahtevek za plačilo preživnine za otroka je na voljo [tukaj](#).

4 Ali se zahtevek lahko vložijo v imenu sorodnika (če da, do katerega kolena) ali v imenu otroka?

Mladoletni otroci so upravičeni do prejemanja preživnine. Ker ima mladoletni otrok omejeno pravno in poslovno sposobnost, zahtevek v njegovem imenu na sodišču vložijo njegov zakoniti zastopnik – starš, ki ima pravico do varstva in vzgoje otroka. Če je bil otroku dodeljen zakoniti skrbnik, ta vložijo tožbo kot otrokov zakoniti zastopnik.

Odrasla oseba, ki je pravno in poslovno sposobna, sama vložijo tožbo za preživnino.

5 Če nameravam začeti postopek pred sodiščem, kako ugotovim, katero sodišče je pristojno?

Predlog sodišču, naj prisili starša k izvajanju preživninske obveznosti do mladoletnega otroka, se obravnava kot preživninska zadeva. V preživninski zadevi je treba vložiti tožbo na okrajnem sodišču, na območju katerega ima otrok stalno prebivališče. Če otrok nima stalnega prebivališča v Estoniji, se tožba vložijo glede na stalno prebivališče toženca. Če toženec nima stalnega prebivališča v Estoniji, se tožba vložijo glede na stalno prebivališče tožnika.

Za preživnino se lahko zaprosi tudi na podlagi hitrega postopka v zadevah v zvezi s plačilnim nalogom (glej odgovor na vprašanje 3).

6 Ali moram kot prosilec uporabiti posrednika za začetek postopka pred sodiščem (npr. odvetnika, osrednji ali lokalni organ itd.)? Če ne, kakšen je postopek?

Za pridobitev preživnine za otroka na sodišču je treba vložiti tožbo, za katero ni nujno potrebna strokovna pravna pomoč ali storitve posrednika. Sodišče odredi plačevanje preživnine od datuma, ko je bila vložena tožba, na podlagi tožbe pa lahko odredi tudi, naj se preživnina plača za nazaj za največ eno leto pred vložitvijo tožbe.

Obrazec za tožbo za plačilo preživnine za otroka je na voljo [tukaj](#).

7 Ali moram za začetek postopka plačati sodno takso? Če da, koliko ta znaša? Če so moja finančna sredstva nezadostna, ali lahko dobim brezplačno pravno pomoč?

Državna taksa se ne zaračuna, če se vložijo tožbe za izpolnitev preživninske obveznosti za mladoletnega otroka ali ponovni pregled prošnje za hitri postopek v zadevah v zvezi s plačilnim nalogom za preživnino za otroka.

Za kritje stroškov postopka je mogoče zaprositi za državno pravno ali postopkovno pomoč.

Če oseba zaprosi za državno pravno pomoč, ji estonska odvetniška zbornica dodeli odvetnika. Njegova naloga je osebo zastopati in ji svetovati v postopku.

Državna pravna pomoč je na voljo osebam, ki zaradi svojega finančnega stanja takrat, ko potrebujejo pravno pomoč, ne morejo plačati strokovnih pravnih storitev oziroma jih lahko plačajo le delno ali v obrokih ali se po plačilu pravnih storitev ne bi mogle več preživljati. Oseba, ki prejme državno pravno pomoč, s tem ni oproščena obveznosti plačila drugih stroškov postopka.

Prošnjo za državno postopkovno pomoč za kritje stroškov postopka lahko vložijo oseba, ki zaradi svojega finančnega stanja ne more plačati teh stroškov oziroma jih lahko plača le delno ali v obrokih. Obstajati mora tudi zadosten razlog za domnevo, da bo načrtovano sodelovanje v postopku uspešno.

Obrazec za prošnjo za postopkovno pomoč za fizično osebo s poročilom o osebnem in finančnem stanju vlagatelja in družinskih članov je na voljo [tukaj](#).

8 Kakšno preživnino običajno dodeli sodišče? Kako se izračuna znesek preživnine? Ali lahko sodišče svojo odločitev spremeni, če se spremenijo življenjski stroški ali družinske okoliščine? Če da, kako (npr. s pomočjo sistema samodejne indeksacije)?

Sodišče lahko odredi, naj se mladoletnemu otroku plačuje preživnina v obliki fiksnega ali spremenljivega zneska, pri čemer navede podlago za izračun zneska preživnine. Sodišča običajno odredijo mesečno plačevanje preživnine. Mesečna preživnina za enega otroka ne sme biti manjša od polovice minimalne mesečne plače, ki jo določi republiška vlada (najnižja preživnina je tako leta 2014 znašala 177,50 EUR na otroka, leta 2015 pa 195 EUR). Če obstaja utemeljen razlog, lahko sodišče zniža preživnino pod minimalno mesečno plačo, ki jo določi vlada. V takem primeru sta lahko utemeljena razloga med drugim nezmožnost starša za delo ali dejstvo, da ima preživninski zavezanec druge vzdrževance.

Če za to obstaja utemeljen razlog, lahko preživninski upravičenec zahteva, naj se mu dovoli, da preživnino zagotavlja na drug način. Starša se lahko medsebojno sporazumeta o podrobnih ureditvi načina izpolnjevanja preživninske obveznosti do otroka in določita, kako in v kakšnih presledkih naj se zagotavlja preživnina.

Obseg preživnine se določi na podlagi otrokovih potreb in običajnega življenjskega sloga. Otrokov običajni življenjski slog je odvisen od finančnih sredstev, ki jih imata na voljo starša. Če se spremeni podlaga za plačevanje preživnine, lahko katera koli stranka na sodišču vložijo tožbo za povečanje ali zmanjšanje preživnine. Državna taksa za tožbo za spremembo zneska preživnine se izračuna na podlagi zneska, ki ga zadeva tožba, in zneska, za katerega naj bi se preživnina povečala.

Če je sprememba odobrena, se znesek preživnine običajno lahko spremeni z dnem sprejetja odločbe, kar pomeni, da neplačanih preživnin za nazaj ni mogoče spremeniti.

V Estoniji se znesek preživnine samodejno spremeni, če je bila preživnina, določena v sodni odločbi, vezana na minimalno mesečno plačo, ki jo določi vlada, in če se ta minimalna mesečna plača spremeni. Podatki o minimalni mesečni plači so na voljo [tukaj](#).

9 Kako in komu se plača preživnina?

Preživnina se običajno plačuje v rednih denarnih zneskih. Če za to obstaja utemeljen razlog, lahko preživninski zavezanec, ki je obvezen plačevati preživnino za mladoletnega otroka, zahteva, naj se mu dovoli, da preživnino zagotavlja na drug način. Preživnino v obliki dodatka za preživljanje plačuje starš mladoletnega otroka, zlasti če ne živi z otrokom ali ne sodeluje pri njegovem varstvu in vzgoji. Preživnina se plačuje vnaprej za vsak koledarski mesec.

Čeprav je prejemnik preživnine otrok, jo je treba običajno plačevati drugemu staršu. Neposredno otroku se lahko plačuje, če so se tako dogovorili starši ali če je tako določeno v sodni odločbi.

10 Če preživninski zavezanec ne plača prostovoljno, kakšen postopek je potrebno sprožiti, da se ga prisili k plačilu?

Če je sodna odločba o preživnini začela veljati ali je izvršljiva takoj, vendar drugi starš ne izpolnjuje obveznosti, se je treba obrniti na sodnega izvršitelja. Če zavezanec v zahtevanem času ni izvedel plačil, določenih v sodni odločbi, sodni izvršitelj na podlagi predloga osebe, ki je sprejela ukrepe za zavarovanje zahtevka, opravi vse potrebno za zaseg premoženja zavezanca. Za zaseg sredstev zavezanca je treba sodnemu izvršitelju predložiti sodno odločbo in predlog za izvršbo. V predlogu za izvršbo je treba navesti podatke o zavezancu in njegovem premoženju (stalno prebivališče, kontaktni podatki, znani podatki o premoženju). Če predlagatelj želi, da sodni izvršitelj uporabi vse zakonske možnosti za izterjavo dolga, je treba v predlogu za izvršbo navesti, da predlagatelj vlaga zahtevek za plačilo zoper zavezanca iz njegovega registriranega nepremičnega premoženja, premičnega premoženja in terjatev. V izvršilnem postopku ima preživnina za otroka prednost pred drugimi zahtevki, premoženje pa se lahko zaseže v večjih zneskih, da se zavaruje preživninski zahtevek.

11 Na kratko opišite vse omejitve izvrševanja, zlasti predpise o varstvu preživninskega zavezanca ter o prekluzivnih in zastaralnih rokih v vašem nacionalnem sistemu izvrševanja.

Oseba je oproščena preživninske obveznosti, če zaradi drugih obveznosti in svojega premoženjskega stanja ni zmožna zagotavljati preživnine drugi osebi, ne da bi s tem škodila svojemu običajnemu preživljanju. Ne glede na zgoraj navedeno starši niso oproščeni preživninske obveznosti do svojih mladoletnih otrok. Sodišče lahko prav tako oprostijo zavezanca preživninske obveznosti, omeji obdobje izvajanja obveznosti ali zniža preživnino, če je izjemno nepravilno zahtevati, naj se obveznost izvaja, na primer če je potreba preživninskega upravičenca po pomoči nastala zaradi njegovih nespametnih dejanj.

Nadomestilo za škodo zaradi neplačevanja preživnine in neizpolnjevanja obveznosti se lahko zahteva za nazaj za največ eno leto. Zastaralni rok za plačilo preživnine kot preživninske obveznosti je tri leta za vsako posamezno obveznost. Zastaralni rok začne teči konec koledarskega leta, v katerem zahtevek v zvezi s preživninsko obveznostjo postane izterljiv. Preživninska obveznost je osebna obveznost, ki preneha veljati s smrtjo upravičenca ali zavezanca; izjeme veljajo v zvezi s predplačili in pobotanimi zneski.

12 Ali obstaja organizacija ali organ, ki mi lahko pomaga v postopku pridobitve preživnine?

Osrednji organ za čezmejne preživninske spore je ministrstvo za pravosodje. Enota ministrstva za pravosodje, ki se ukvarja s čezmejnimi preživninskimi spori, je služba za mednarodno pravosodno sodelovanje v okviru oddelka za kazensko-pravno politiko.

Za [državno pravno pomoč](#) se lahko zaprosi ob vložitvi preživninskega zahtevka na sodišču. Ni posebnih organizacij ali organov, ki zagotavljajo pomoč v primeru nacionalnih preživninskih zahtevkov.

13 Ali lahko organizacije (vladne ali zasebne) namesto preživninskega zavezanca v celoti ali delno vnaprej plačajo preživnino?

Starš, ki vzgaja otroka, ima pravico upravo za socialno zavarovanje (*Sotsiaalkindlustusamet*) zaprositi za državno preživnino. Ta preživnina je začasna državna pomoč staršu, ki sam vzgaja in preživlja otroka. Država plačuje preživnino v imenu starša, ki je ne plačuje, pozneje pa od njega izterja denar. Državna preživnina se plačuje osebi v povezavi s sodnim postopkom v preživninski zadevi. Pogoji za prejemanje državne preživnine je, da mora oseba sodišču predlagati plačevanje preživnine bodisi po hitrem postopku v zadevah v zvezi s plačilnim nalogom bodisi s tožbo. Državna preživnina se plača za največ **90 dni**. Dnevna stopnja državne preživnine znaša 1/3 preživnine za otroka (3,20 EUR v letu 2014), ta vrsta preživnine pa se plača samo enkrat.

Več informacij o zahtevi za preživnino je na voljo na tej [strani](#).

14 Če sem v tej državi članici, preživninski zavezanec pa stalno prebiva v drugi državi:

14.1 ali lahko dobim pomoč organa ali zasebne organizacije v tej državi članici?

Za pridobitev preživnine v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 4/2009 je mogoče pridobiti pomoč službe za mednarodno pravosodno sodelovanje pri ministrstvu za pravosodje.

Za pridobitev preživnine v drugi državi je treba predložiti zahtevo za uvedbo postopka v preživninski zadevi službi za mednarodno pravosodno sodelovanje pri estonskem ministrstvu za pravosodje in pristojnem organu zadevne druge države. Priložiti je treba kopijo otrokovega rojstnega lista ali sodne odločbe o ugotovitvi očetovstva. Če očetovstvo ni ugotovljeno, je to treba navesti v zahtevi, ki se pošlje drugi državi.

Obrazec za zahtevo je na voljo [tukaj](#).

14.2 Če je to mogoče, kako lahko stopim v stik s tem organom ali zasebno organizacijo?

Na službo za mednarodno pravosodno sodelovanje pri estonskem ministrstvu za pravosodje se lahko obrnete po telefonu na številke +372 6208183, +372 6208186 in +372 6208190 ali po e-pošti na naslov central.authority@just.ee.

15 Če sem v drugi državi, preživninski zavezanec pa je v tej državi članici:

15.1 ali lahko vložim zahtevek neposredno pri takem organu ali zasebni organizaciji v tej državi članici?

Zahtevek, ki ga vloži oseba s stalnim prebivališčem v drugi državi, bo najbolje obravnavan, če se naveže stik z ustreznim organom v državi stalnega prebivališča, ta pa bo nato navezal stik z estonskim ministrstvom za pravosodje.

15.2 Če je to mogoče, kako se lahko obrnem na ta organ ali zasebno organizacijo in kakšno pomoč lahko dobim?

Glej odgovor na vprašanje 16.

16 Ali to državo članico zavezuje Haaški protokol iz leta 2007?

Estonija je od 1. maja 2004 država članica Evropske unije, ki je ratificirala Haaški protokol iz leta 2007.

17 Če te države članice ne zavezuje Haaški protokol iz leta 2007, kateri predpisi se po pravilih njenega mednarodnega zasebnega prava uporabijo za preživninski zahtevek? Katera so relevantna pravila mednarodnega zasebnega prava?

Glej odgovor na vprašanje 18.

18 Kakšna so pravila glede dostopa do sodnega varstva v čezmejnih primerih v okviru EU, v skladu s strukturo Poglavlja V uredbe o preživninskih obveznostih?

V čezmejnih zadevah znotraj Evropske unije, ki zadevajo zahteve za preživnino, sta v skladu z Uredbo na voljo državna pravna pomoč in državna postopkovna pomoč. S tem se osebi v postopku zagotovi, da jo zastopa strokovnjak z ustreznim pravnim znanjem, s kritjem stroškov postopka pa se ji omogoči dostop do sodnega varstva. Pravila, s katerimi se urejata državna pravna in postopkovna pomoč, določajo, da se uporablja nacionalna zakonodaja, razen če ni drugače določeno v Uredbi Sveta (ES) št. 4/2009.

Načeloma veljajo za osebe, ki živijo v drugih državah članicah EU, enaka jamstva, kot veljajo za osebe s stalnim prebivališčem v Estoniji. Osrednji organ, tj. služba za mednarodno pravosodno sodelovanje pri ministrstvu za pravosodje zagotavlja v čezmejnih preživninskih zadevah pravno pomoč in svetovanje ter tudi državno pravno in postopkovno pomoč v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 4/2009, v zvezi z deli, ki jih Uredba ne zajema, pa na podlagi nacionalne zakonodaje.

19 Kakšne ukrepe ta država članica sprejme za zagotovitev izvajanja dejavnosti iz člena 51 uredbe o preživninskih obveznostih?

Za čezmejno pravosodno sodelovanje je bil kot osrednji organ določen ministrstvo za pravosodje. Za pridobitev preživnine v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 4/2009 je mogoče pridobiti pomoč službe za mednarodno pravosodno sodelovanje pri ministrstvu za pravosodje, ki vodi postopke v zvezi z mednarodnimi prošnjami za pravno pomoč.

Zadnja posodobitev: 16/10/2017

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirmika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Preživninski zahtevki - Irska

1 Kaj pomenita izraza „preživnina – preživljanje“ in „preživninska obveznost“? Katere osebe morajo plačati preživnino drugi osebi?

Na podlagi sklepa o preživnini med zakoncema mora eden od zadevnih zakoncev drugemu zakoncu nakazovati redna ali pavšalna plačila za njegovo preživljanje in, kjer je to ustrezno, taki osebi, kot je lahko določena v sklepu, nakazovati redna plačila v korist vzdrževanih družinskih članov, če obstajajo. Na podlagi sklepa o preživnini za vzdrževanega otroka mora eden od zadevnih staršev drugemu staršu ali drugi osebi, ki sta ji dodeljena varstvo in vzgoja otroka, nakazovati taka redna ali pavšalna plačila, kot so lahko določena v sklepu za preživljanje otroka.

Preživninska obveznost je zahteva po zagotovitvi finančne podpore osebi in, kadar se taka obveznost uveljavlja na sodiščih, po izpolnitvi obveznosti iz sklepa sodišča v zvezi s preživnino.

Preživnino plačujejo naslednje kategorije oseb:

starši svojim otrokom: da;

otroci svojim staršem: običajno ne;

razvezani zakonec drugemu zakoncu: da.

Drugo:

partnerji v registrirani partnerski skupnosti in zunajzakonski partnerji za namene zakona iz leta 2010 o registriranih partnerskih skupnostih ter nekaterih pravicah in obveznostih zunajzakonskih partnerjev;

neporočeni starš skrbniku njegovega otroka.

2 Do katere starosti je otrok upravičen do preživnine? Ali se predpisi za preživljanje mladoletnikov razlikujejo od predpisov za preživljanje odraslih?

Do preživnine je upravičen vzdrževani otrok do 18. leta starosti, vzdrževani otrok, ki se redno šola, do 23. leta starosti in otrok ne glede na starost, ki spada med vzdrževane družinske člane zaradi invalidnosti.

Starši so dolžni finančno podpirati svoje otroke, tako da so lahko njihove vsakodneвне in občasne finančne potrebe izpolnjene.

Od otrok običajno ni mogoče zahtevati plačevanja preživnine staršem, razen v redkih in izjemnih okoliščinah, v katerih se premoženjske pravice, poverjene v skrbništvo, ob razvezi zakonske zveze spremenijo in prenesejo na otroke.

Od razvezanega zakonca se lahko zahteva plačevanje preživnine drugemu zakoncu, če zakonec, ki je vložil zahtevek, dokaže, da drugi zakonec glede na okoliščine ni ustrezno poskrbel zanj.

Od partnerja v registrirani partnerski skupnosti ali zunajzakonskega partnerja v smislu zakona iz leta 2010 o registriranih partnerskih skupnostih ter nekaterih pravicah in obveznostih zunajzakonskih partnerjev se lahko zahteva plačevanje preživnine drugemu partnerju v registrirani partnerski skupnosti ali zunajzakonskemu partnerju, če partner v registrirani partnerski skupnosti ali zunajzakonski partner, ki je vložil zahtevek, dokaže, da drugi partner glede na okoliščine ni ustrezno poskrbel zanj.

Ne glede na to, ali so starši poročeni ali ne, lahko pri sodišču za svoje otroke vložijo zahtevek za preživnino od drugega starša. Tak zahtevek lahko vložijo tudi zakoniti skrbnik, odbor za zdravstveno varstvo ali katera koli oseba z zakonitim statusom v zvezi z vzdrževanim otrokom.

3 Naj se za pridobitev preživnine obrnem na pristojni organ ali na sodišče? Kateri so glavni elementi tega postopka?

Običajno se zahtevek vložijo pri sodišču, in sicer ga vložijo vzdrževani družinski član s civilno tožbo zoper drugo osebo. Zahtevek za preživnino za otroka običajno vložijo eden od staršev ali druga oseba, ki sta ji dodeljena varstvo in vzgoja otroka.

Informacije o postopkih, ki se uporabljajo za preživninske zahtevke na splošno, so na voljo v oddelku o družinskem pravu na spletišču sodne službe (*Courts Service*) (<http://www.courts.ie>).

4 Ali se zahtevek lahko vložijo v imenu sorodnika (če da, do katerega kolena) ali v imenu otroka?

Vložnik v preživninski zadevi je običajno tisti od staršev, ki skrbi za otroka/otroke. Zahtevek lahko vložijo tudi nekdanji zakonci in otroci sami. Stranke morajo imeti zadosten interes v zadevi, da imajo aktivno legitimacijo ali *locus standi* za vložitev zahtevka za pridobitev preživnine. V primeru sorodnika ali bližnje osebe je nujno, da ima vložnik določena pravna pooblastila za vodenje zadev sorodnika ali tesnega prijatelja, na primer pooblastilo za zastopanje. V imenu mladoletnega otroka lahko preživninski zahtevek vložijo starši ali zakoniti skrbniki.

5 Če nameravam začeti postopek pred sodiščem, kako ugotovim, katero sodišče je pristojno?

Za odreditev preživnine za otroka do največ 150 EUR na teden, ki jo plačuje eden od staršev, in preživnine za zakonca/partnerja v registrirani partnerski skupnosti do največ 500 EUR na teden je pristojno okrajno sodišče. Če se zahtevajo višji zneski, je treba zahtevek vložiti pri okrožnem ali višjem sodišču. Če se je postopek v zvezi z zakonsko zvezo že začel pri okrožnem ali višjem sodišču, je treba pri njem vložiti tudi zahtevek za preživnino, in to ne glede na zahtevani znesek.

6 Ali moram kot prosilec uporabiti posrednika za začetek postopka pred sodiščem (npr. odvetnika, osrednji ali lokalni organ itd.)? Če ne, kakšen je postopek?

Ne. Če se vložnik odloči, da ne bo najel odvetnika, lahko zahtevek vložijo osebno. Civilna pravna pomoč je na voljo tistim strankam v postopkih v zvezi z družinskim pravom, ki jo potrebujejo glede na svoja sredstva.

7 Ali moram za začetek postopka plačati sodno takso? Če da, koliko ta znaša? Če so moja finančna sredstva nezadostna, ali lahko dobim brezplačno pravno pomoč?

Na Irskem so vsi postopki v zvezi z družinskim pravom oproščeni sodnih taks. Stroški pridobitve pravnega svetovanja in zastopanja so lahko različni. Civilna pravna pomoč, ki je na voljo osebam, je odvisna od njihovih sredstev.

8 Kakšno preživnino običajno dodeli sodišče? Kako se izračuna znesek preživnine? Ali lahko sodišče svojo odločitev spremeni, če se spremenijo življenjski stroški ali družinske okoliščine? Če da, kako (npr. s pomočjo sistema samodejne indeksacije)?

Za odreditev preživnine za otroka do največ 150 EUR na teden, ki jo plačuje eden od staršev, in preživnine za zakonca/partnerja v registrirani partnerski skupnosti do največ 500 EUR na teden je pristojno okrajno sodišče. Če se zahtevajo višji zneski, je treba zahtevek vložiti pri okrožnem ali višjem sodišču. Sodišče pri določitvi preživnine prouči razumne potrebe preživninskega upravičenca (osebe, ki je upravičena do preživnine) in zmožnost plačevanja preživninskega zavezanca (osebe, ki ji je odrejeno plačevanje preživnine). Če se finančne okoliščine strank kakor koli spremenijo, lahko stranke pri sodišču vložijo zahtevek za spremembo sklepa o preživnini.

Sklep o preživnini se začne uporabljati z datumom, ki je določen v sklepu in ki je lahko pred datumom izdaje sklepa ali po njem, vendar ne pred datumom vložitve zahtevka za sklep.

V postopkih za razvezo zakonske zveze ali sodnih postopkih pri okrožnem ali višjem sodišču se lahko preživnina zahteva le od datuma vložitve zahtevka.

9 Kako in komu se plača preživnina?

Preživnina se običajno plačuje neposredno preživninskemu upravičencu. Vendar imajo preživninski upravičenci pravico, da se jim preživnina plačuje prek sodnega urada. Če je po mnenju sodišča to potrebno, se lahko preživninskemu zavezancu zarubi plača, pri čemer se lahko njegovemu delodajalcu odredi, naj odteguje zneske, ki jih je treba nakazati preživninskemu upravičencu.

Preživnina se plačuje osebam, ki so upravičene do preživnine, in osebam, ki jo upravljajo v njihovo korist, na primer enemu od staršev ali zakonitemu skrbniku.

10 Če preživninski zavezanec ne plača prostovoljno, kakšen postopek je potrebno sprožiti, da se ga prisili k plačilu?

Če preživninski zavezanec ne plačuje preživnine, lahko preživninski upravičenec začne postopek pri sodišču, ki je izdalo sklep o preživnini, ali okrajnem sodišču, odvisno od tega, kaj se zahteva.

Sodišče lahko izda sklep o rubežu dohodkov preživninskega zavezanca, kot je navedeno v točki 1 zgoraj.

Če to ne bi zadostovalo, lahko sodišče preživninskemu zavezancu odredi, naj plača znesek, ki ga dolguje preživninskemu upravičencu. Če preživninski zavezanec ne izpolni te zahteve, lahko sodišče odredi, naj se zneski, ki jih stranki, ki ni izpolnila zahteve, dolguje druga oseba, namesto tej stranki nakažejo preživninskemu upravičencu. Za plačilo neporavnanih zneskov lahko odredi tudi prodajo premoženja, ki pripada preživninskemu zavezancu.

11 Na kratko opišite vse omejitve izvrševanja, zlasti predpise o varstvu preživninskega zavezanca ter o prekluzivnih in zastaralnih rokih v vašem nacionalnem sistemu izvrševanja.

Okrajno sodišče je pristojno za izvršbo sklepov, izdanih v drugih državah članicah. Ima pooblastila v zvezi z nespoštovanjem sodišča (člena 9A in 9B zakona iz leta 1976), vendar samo v zvezi s sklepi, ki jih je dejansko izdalo okrajno sodišče. Za obsodbo zaradi neupoštevanja sklepa, ki je bil izdan drugje, nima pooblastila. Okrajno sodišče lahko dejansko izdaja samo sklepe o rubežu dohodkov (kjer je to ustrezno), sklepe o zaplembi ali sklepe o izvršbi na denarno terjatev dolžnika do tretje osebe (redko primerni).

12 Ali obstaja organizacija ali organ, ki mi lahko pomaga v postopku pridobitve preživnine?

Preživninski upravičenec lahko pri sodišču vložijo zahtevek za pomoč pri izterjavi preživnine. Čeprav so na voljo druga sredstva, na primer mediacija, imajo sodišča ustrezno in zakonito pristojnost, da odpravijo neplačevanje preživnine.

13 Ali lahko organizacije (vladne ali zasebne) namesto preživninskega zavezanca v celoti ali delno vnaprej plačajo preživnino?

Ne. Za plačevanje preživnine je odgovoren le preživninski zavezanec. Plačuje jo neposredno ali pa se mu odteguje od plače.

14 Če sem v tej državi članici, preživninski zavezanec pa stalno prebiva v drugi državi:

14.1 ali lahko dobim pomoč organa ali zasebne organizacije v tej državi članici?

Uredba (ES) št. 4/2009, za katero se običajno uporablja poimenovanje uredba o preživninskih obveznostih, se nanaša na čezmejne preživninske zahtevke, ki izhajajo iz družinskih razmerij. Z njo so določena skupna pravila za celotno Evropsko unijo, njen namen pa je zagotoviti izterjavo preživninskih zahtevkov, tudi če je preživninski zavezanec ali upravičenec v drugi državi EU.

Konvencija ZN o izterjavi preživninskih zahtevkov v tujini (Newyorška konvencija) je na Irskem začela veljati novembra 1995 z zakonom o preživnini iz leta 1994. Ta konvencija naj bi osebi, ki živi v jurisdikciji ene pogodbenice, olajšala izterjavo preživnine od osebe, ki živi v jurisdikciji druge pogodbenice. Z obema instrumentoma je vzpostavljena mreža osrednjih organov v vsaki pogodbenici. Vložniki/upravičenci/prosilci lahko svoje zahtevke pošljejo osrednjemu organu, ta pa jih posreduje ustreznemu pristojnemu sodišču in v nekaterih primerih organizira pravno pomoč. Kontaktni podatki irskega osrednjega organa za izterjavo preživnin iz tujine so:

Department of Justice and Equality

Bishop's Square

Redmond's Hill

Dublin 2

Irsko

Telefon: +353 14790200

Lokalno: 1890 555 509

Telefaks: +353 14790201

E-naslov: [✉ mainrecov_inbox@justice.ie](mailto:mainrecov_inbox@justice.ie)

V zvezi s sklepi okrajnega sodišča lahko prosilcu pomaga tamkajšnji sodni uradnik. Prosilci lahko zaprosijo tudi za pomoč pravnega zastopnika. Lahko so upravičeni do pravne pomoči, v zvezi s katero se morajo obrniti na svoj lokalni pravni center. Nazadnje lahko prosilec zaprosi za pomoč centra FLAC (center za brezplačno pravno pomoč), neodvisne in prostovoljne organizacije, ki upravlja mrežo pravnih svetovalnih centrov po vsej državi. Ti pravni svetovalni centri spoštujejo zaupnost in delujejo brezplačno.

V čezmejnih zadevah, v katerih preživninski zavezanec živi v drugi jurisdikciji, lahko prosilec zahtevek vloži prek osrednjega organa za izterjavo preživnin pri ministrstvu za pravosodje in enakost.

14.2 Če je to mogoče, kako lahko stopim v stik s tem organom ali zasebno organizacijo?

V stik z ustreznim sodnim uradom ali organizacijo je mogoče stopiti po telefonu, pošti, elektronski pošti ali osebno. Prosilci naj za nadaljnje in lokalizirane informacije obiščejo spletišče posamezne organizacije.

Kontaktne podatke sodnih uradov je mogoče najti na spletišču sodne službe ([✉ http://www.courts.ie](http://www.courts.ie)).

Za kontaktne podatke irskega osrednjega organa za izterjavo preživnin iz tujine glej vprašanje 14.1 ter spletišče ministrstva za pravosodje in enakost ([✉ http://www.justice.ie](http://www.justice.ie)).

15 Če sem v drugi državi, preživninski zavezanec pa je v tej državi članici:

15.1 ali lahko vložim zahtevek neposredno pri takem organu ali zasebni organizaciji v tej državi članici?

Glej zgoraj vprašanje 14.1.

15.2 Če je to mogoče, kako se lahko obrnem na ta organ ali zasebno organizacijo in kakšno pomoč lahko dobim?

Glej zgoraj vprašanje 14.2.

16 Ali to državo članico zavezuje Haaški protokol iz leta 2007?

Da.

17 Če te države članice ne zavezuje Haaški protokol iz leta 2007, kateri predpisi se po pravilih njenega mednarodnega zasebnega prava uporabijo za preživninski zahtevek? Katera so relevantna pravila mednarodnega zasebnega prava?

Ni relevantno.

18 Kakšna so pravila glede dostopa do sodnega varstva v čezmejnih primerih v okviru EU, v skladu s strukturo Poglavja V uredbe o preživninskih obveznostih?

Vložniku/prosilcu ni treba plačati sodne takse za začetek postopka pri sodišču. Vložniki so upravičeni do brezplačne pravne pomoči v zvezi s temi zadevami. Ko irski osrednji organ prejme zahtevek, se ta po potrebi posreduje v vednost odboru za pravno pomoč.

19 Kakšne ukrepe ta država članica sprejme za zagotovitev izvajanja dejavnosti iz člena 51 uredbe o preživninskih obveznostih?

Člen 51 se nanaša na ukrepe osrednjega organa v zvezi z zahtevki na podlagi uredbe o preživninskih obveznostih. Kar zadeva zahtevke za razglasitev izvršljivosti, jo irski osrednji organ zdaj zahteva od urada višjega sodnega uradnika višjega sodišča (*Master of the High Court*). Irski osrednji organ posreduje zahtevke za izvršbo neposredno okrajnim sodiščem. Kar zadeva začetek postopka, osrednji organ prek odbora za pravno pomoč poskrbi za pravno zastopanje vložnika.

Zadnja posodobitev: 06/11/2018

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Preživninski zahtevki - Grčija

1 Kaj pomenita izraza „preživnina – preživljanje“ in „preživninska obveznost“? Katere osebe morajo plačati preživnino drugi osebi?

Izraz „preživljanje“ se nanaša na neposredne človekove potrebe za preživetje, predvsem hrano. Dejansko pa izraz preživljanje zajema vse življenjske potrebe, naj se nanašajo na vzdrževanje ali izobraževanje, človekove kulturne ali prostočasne dejavnosti.

Preživninske obveznosti vključujejo plačilo dajatev – načeloma denarnih –, s katerimi se izpolnjujejo življenjske potrebe upravičenca.

Preživljanje morajo zagotoviti naslednje osebe glede na sorodstveno razmerje:

- (a) zakonec, tudi če je razvezan (če obstaja preživninska obveznost po razvezi zakonske zveze);
- (b) potomci za prednike v vrstnem redu, ki velja za dedovanje po zakonu;
- (b) predniki (starši, stari starši: če staršev ni ali so nezmožni) za svoje neporočene otroke (biološke ali posvojene), načeloma v obdobju njihove mladoletnosti;
- (b) sorojenci za sorojence;

posebni primeri preživljanja pa so:

- (c) preživnina, ki se plačuje v primeru prenehanja življenjske skupnosti in po razvezi ali razveljavitvi zakonske zveze, ter
- (d) preživnina, ki se plačuje neporočeni materi za nezakonskega otroka pred priznanjem.

2 Do katere starosti je otrok upravičen do preživnine? Ali se predpisi za preživljanje mladoletnikov razlikujejo od predpisov za preživljanje odraslih?

Otrok ima načeloma pravico prejemati preživnino od svojih prednikov (staršev ali starih staršev) do polnoletnosti, tj. do svojega 18. leta.

Otroci imajo pravico prejemati preživnino tudi, ko so že polnoletni, če so vključeni v visokošolsko izobraževanje ali poklicno usposabljanje ter ne morejo delati zaradi študija in nimajo osebnega premoženja, iz katerega bi lahko pokrivali svoje potrebe v zvezi s preživljanjem.

Oseba je upravičena do preživnine samo, če se ne more preživljati sama s svojimi sredstvi ali delom, ki je primerno za njeno starost, zdravstveno stanje in življenjske razmere na splošno, med drugim ob upoštevanju morebitnih potreb po izobraževanju; mladoletne osebe so, tudi če imajo svoje premoženje, upravičene do preživnine od svojih staršev, kolikor je prihodek iz njihovega premoženja ali dela nezadosten za njihovo preživljanje. Vendar osebi ni treba plačevati preživnine, če je zaradi svojih drugih obveznosti ni sposobna plačevati, ne da bi s tem ogrozila svoje preživljanje; to pravilo se ne uporablja za preživnino za mladoletnega otroka, ki jo plačujejo starši, razen če je mladoletni otrok upravičen do preživnine od druge osebe ali če se lahko preživlja iz svojega premoženja.

V primeru nekdanjih zakoncev:

Nekdanji zakonec, ki se ne more preživljati s svojim dohodkom ali premoženjem, ima pravico od drugega nekdanjega zakonca zahtevati preživnino: (1) če sta ob izdaji odločbe o razvezi zakonske zveze starost ali zdravstveno stanje zakonca, ki vložil zahtevek, taka, da od njega ni mogoče zahtevati, naj začne opravljati ali nadaljuje ustrezen poklic, da bi si sam zagotovil sredstva za preživljanje; (2) če zakonec, ki vložil zahtevek, skrbi za mladoletnega otroka in zato ne more opravljati ustreznega poklica; (3) če zakonec, ki vložil zahtevek, ne more najti ustreznih rednih zaposlitve ali mora opraviti poklicno usposabljanje; v obeh primerih pravica traja največ tri leta po izdaji odločbe o razvezi zakonske zveze; ali (4) v vseh drugih primerih, kadar je dodelitev preživnine ob izdaji odločbe o razvezi zakonske zveze potrebna iz razlogov pravičnosti.

Vendar se lahko iz pomembnih razlogov preživnina zavrne ali omeji, zlasti če je bila zakonska zveza kratkotrajna ali če je zakonec, ki bi bil lahko upravičen do preživnine, odgovoren za razvezo zakonske zveze ali je namerno povzročil svojo revščino.

Nekdanja zakonca morata drug drugemu predložiti natančne informacije v zvezi s premoženjem in dohodkom, kolikor so lahko pomembne za višino preživnine. Na podlagi zahtevka enega od nekdanjih zakoncev, poslanega prek pristojnega državnega tožilca, mora delodajalec, upravna služba ali davčni inšpektor priskrbeti vse ustrezne informacije, ki jih morda ima o premoženju drugega zakonca in predvsem o njegovem dohodku.

3 Naj se za pridobitev preživnine obnem na pristojni organ ali na sodišče? Kateri so glavni elementi tega postopka?

Običajno se mora oseba, upravičena do prejemanja preživnine, za pridobitev preživnine od preživninskega zavezanca obrniti na sodišče.

Če se uporablja Konvencija o izterjavi preživninskih zahtevkov v tujini, sprejeta v New Yorku (zakonodajna uredba 4421/1964), organ, ki je pristojen za pošiljanje preživninskega zahtevka preživninskega upravičenca, ki prebiva v državi pogodbenici Konvencije, zahteva od organa, ki je pristojen za prejem takega zahtevka v zadevni državi pogodbenici Konvencije, kjer prebiva preživninski zavezanec, natančneje od ministrstva za pravosodje v Grčiji, naj sprejme vse potrebne ukrepe, da bi preživninski upravičenec izterjal preživnino. V praksi ministrstvo za pravosodje zaupa pooblaščenču, da poskrbi za priznanje pravice ali izvršitev sodne odločbe, ki jo je izdalo tuje sodišče, v korist tujega upravičenca, ki lahko pred grškimi sodišči uveljavlja vsa ustrezna pravna sredstva.

4 Ali se zahtevek lahko vložil v imenu sorodnika (če da, do katerega kolena) ali v imenu otroka?

V imenu mladoletnih otrok, ki po zakonu (člen 63 ZPP) ne morejo sami pri sodišču vložiti zahtevka za izterjavo preživnine od preživninskega zavezanca, lahko zahtevek vložil oseba, ki ji je bila dodeljena starševska skrb (fizična oseba: eden od staršev ali druga oseba; ali pravna oseba: na primer institucija).

5 Če nameravam začeti postopek pred sodiščem, kako ugotovim, katero sodišče je pristojno?

Sodišče, ki je pristojno za tožbe za preživnino, ki jih preživninski upravičenec vložil zoper preživninskega zavezanca, je enočlansko prvostopenjsko sodišče (člen 17(2) in člen 681B zakona o pravdnem postopku).

Krajevno je pristojno sodišče v kraju stalnega ali začasnega prebivališča preživninskega upravičenca (člen 39A ZPP) ali toženega preživninskega zavezanca, če je zahtevek povezan z zakonskim sporom ali spori med starši in otroki, ali sodišče v kraju zadnjega skupnega običajnega prebivališča zakoncev.

V nujnih primerih ali ob neposredni nevarnosti lahko preživninski upravičenec pri krajevno pristojnem enočlanskem prvostopenjskem sodišču zaprosi za izdajo začasne odredbe, s katero mu je dodeljena začasna preživnina, dokler ni v rednem postopku izdana pravnomočna sodna odločba o upravičenosti.

6 Ali moram kot prosilec uporabiti posrednika za začetek postopka pred sodiščem (npr. odvetnika, osrednji ali lokalni organ itd.)? Če ne, kakšen je postopek?

Za vložitev tožbe za preživnino je treba imenovati odvetnika s pooblastilom za zastopanje.

7 Ali moram za začetek postopka plačati sodno takso? Če da, koliko ta znaša? Če so moja finančna sredstva nezadostna, ali lahko dobim brezplačno pravno pomoč?

Pri zahtevku za preživnino mora toženec plačati predujem za sodne stroške tožnika, ki ne sme presegati 300 EUR (člen 173(4) ZPP). Če toženec v takem postopku sodnemu tajniku pred obravnavo zadeve ne predloži dokazov o plačilu, se šteje, da ni navzoč, kar pomeni, da bo zoper njega lahko izdana zamudna sodba (člen 175 ZPP).

Tožnik lahko zaprosi za pravno pomoč na podlagi zakona 3226/2004, če so njegovi dohodki zelo nizki, in sicer tako, da predloži ustrezne dokaze z vložljivo predlogo za izdajo ločene začasne odredbe pri enočlanskem prvostopenjskem sodišču.

8 Kakšno preživnino običajno dodeli sodišče? Kako se izračuna znesek preživnine? Ali lahko sodišče svojo odločitev spremeni, če se spremenijo življenjski stroški ali družinske okoliščine? Če da, kako (npr. s pomočjo sistema samodejne indeksacije)?

Sodišče določil preživnino za dve leti, pri čemer upošteva zahteve po ustreznih življenjskih razmerah in izobraževanju preživninskega upravičenca ter finančne zmožnosti preživninskega zavezanca. Po dveh letih lahko katera koli stranka, tj. preživninski upravičenec ali preživninski zavezanec, zahteva, naj se določi nova višina preživnine. Če se spremenijo okoliščine, ki jih je upoštevalo sodišče, lahko obe stranki zahtevata ponovno presojo sodne odločbe in spremembo višine preživnine.

9 Kako in komu se plača preživnina?

Preživnina se preživninskemu upravičenču načeloma plačuje vsak mesec za en mesec vnaprej.

Preživnina se ne sme plačati kot pavšalni znesek, razen v primerih preživnine po razvezi zakonske zveze (člen 1443(b) civilnega zakonika).

Če je upravičena oseba mladoletna ali pod zaščito sodišča, se preživnina plačuje enemu od njenih staršev ali zastopniku oziroma skrbniku, ki ga je imenovalo sodišče in ki bo seveda izvedel ustrezne ukrepe v imenu upravičene osebe.

10 Če preživninski zavezanec ne plača prostovoljno, kakšen postopek je potrebno sprožiti, da se ga prisili k plačilu?

Če preživninski zavezanec zavrne plačevanje preživnine, lahko preživninski upravičenec poskuša izterjati plačilo iz premoženja preživninskega zavezanca, če ga ima.

11 Na kratko opišite vse omejitve izvrševanja, zlasti predpise o varstvu preživninskega zavezanca ter o prekluzivnih in zastaralnih rokih v vašem nacionalnem sistemu izvrševanja.

Pravica do preživnine preneha, ko prenehajo obstajati pogoji, na podlagi katerih je bila dodeljena, ali če preživninski upravičenec ali preživninski zavezanec umre. Za zahtevek preživninskega upravičenca zoper preživninskega zavezanca velja petletni zastaralni rok, ki teče od datuma vložitve zahtevka.

Za regresne zahtevke oseb (tj. institucij), ki so plačevale preživnino preživninskemu upravičenču, zoper prvotnega preživninskega zavezanca velja petletni zastaralni rok (člen 250(17) civilnega zakonika).

Neporočena mati lahko od otrokovega očeta zahteva povračilo stroškov poroda in preživnino za omejeno obdobje (dva meseca pred rojstvom in štiri mesece, (v izjemnih primerih pa največ eno leto) po rojstvu), če je očetovstvo ugotovljeno s sodno odločbo in mati živi v revščini. Zahtevek neporočene matere zastara tri leta po rojstvu in se vložijo tudi zoper očetove dediče.

Dovoljen je rubež največ polovice plače preživninskega zavezanca, uporablja pa se tudi za vloge pri kreditnih institucijah (člen 982(2)(d) in (3) ZPP).

12 Ali obstaja organizacija ali organ, ki mi lahko pomaga v postopku pridobitve preživnine?

Ne, razen v primeru tujih upravičencev, ki se lahko za pomoč pri uveljavljanju ustreznih pravic obrnejo na ministrstvo za pravosodje (glej odgovor na vprašanje 3 zgoraj).

13 Ali lahko organizacije (vladne ali zasebne) namesto preživninskega zavezanca v celoti ali delno vnaprej plačajo preživnino?

V Grčiji ne.

(Razen če ima skrbništvo nad mladoletnim otrokom institucija ali javni ali zasebni pravni subjekt; v takem primeru tak subjekt na splošno nosi preživninsko obveznost in torej po uradni dolžnosti vstopi (člen 1490 civilnega zakonika) v pravice preživninskega upravičenca. Vendar ni mogoče v nobenih okoliščinah zahtevati, naj se preživninski zahtevek, tudi če ga je priznalo sodišče, plača vnaprej mladoletnemu otroku, upravičenemu do preživnine, ki mu jo mora plačevati drug preživninski zavezanec.)

14 Če sem v tej državi članici, preživninski zavezanec pa stalno prebiva v drugi državi:

14.1 ali lahko dobim pomoč organa ali zasebne organizacije v tej državi članici?

Na podlagi določb členov 51 in 56 zgoraj navedene uredbe osrednji organ države članice osebe, ki zahteva preživnino: (a) sodeluje z osrednjim organom države članice preživninskega zavezanca, tako da pošilja in prejema zadevne zahteve; (b) začneja postopke ali omogoča lažji začetek postopkov v zvezi s tovrstnimi zahtevami. Za take zahteve osrednji organi sprejmejo vse ustrezne ukrepe, da bi: (a) po potrebi zagotovili pravno pomoč ali olajšali zagotovitev take pomoči; (b) pomagali najti preživninskega zavezanca ali upravičenca, zlasti z uporabo členov 61, 62 in 63 Uredbe; (c) olajšali dostop do potrebnih informacij o dohodku in po potrebi drugih finančnih razmerah preživninskega zavezanca ali upravičenca, med drugim tudi o tem, kje ima premoženje, zlasti z uporabo členov 61, 62 in 63; (d) spodbujali sklenitev mirnega dogovora, da bi se preživnina plačevala prostovoljno, po potrebi s pomočjo mediacije, sprave ali podobnega postopka; (e) spodbujali nadaljnje izvrševanje odločb o preživninskih obveznostih, vključno z zamudnimi obrestmi; (f) olajšali izterjavo in hitro posredovanje plačil preživnine; (g) olajšali dostop do listin in drugih dokazov, brez poseganja v Uredbo (ES) št. 1206/2001; (h) pomagali ugotoviti sorodstveno razmerje, kjer je to potrebno za izterjavo preživnine; (i) začeli postopek ali olajšali začetek postopka, da bi po potrebi dosegli potrebne začasne ukrepe, ki se nanašajo na določeno ozemlje, s pomočjo katerih bi lahko uspešno zavarovali vložene zahteve za izterjavo preživnine; (j) olajšali komuniciranje ali omogočili lažje vročanje listin v skladu z Uredbo (ES) št. 1393/2007.

14.2 Če je to mogoče, kako lahko stopim v stik s tem organom ali zasebno organizacijo?

Obrnete se lahko na osrednjo službo pri ministrstvu za pravosodje na naslovu: 96 Mesogeion Ave., Atene – Grčija, PC 11527, tel.: +30 2107767322, e-naslov: civilunit@justice.gov.gr.

15 Če sem v drugi državi, preživninski zavezanec pa je v tej državi članici:

15.1 ali lahko vložim zahtevek neposredno pri takem organu ali zasebni organizaciji v tej državi članici?

15.2 Če je to mogoče, kako se lahko obrnem na ta organ ali zasebno organizacijo in kakšno pomoč lahko dobim?

16 Ali to državo članico zavezuje Haaški protokol iz leta 2007?

17 Če te države članice ne zavezuje Haaški protokol iz leta 2007, kateri predpisi se po pravilih njenega mednarodnega zasebnega prava uporabijo za preživninski zahtevek? Katera so relevantna pravila mednarodnega zasebnega prava?

Grčijo zavezuje Haaški protokol z dne 23. novembra 2007 o pravu, ki se uporablja za preživninske obveznosti. V skladu s Protokolom za preživninske obveznosti velja pravo države članice običajnega prebivališča preživninskega upravičenca, tako da se za preživninskega upravičenca, ki prebiva v Grčiji, uporablja grško pravo.

18 Kakšna so pravila glede dostopa do sodnega varstva v čezmejnih primerih v okviru EU, v skladu s strukturo Poglavja V uredbe o preživninskih obveznostih?

Poglavje V Uredbe Sveta (ES) št. 4/2009 določa pravico do pravne pomoči, vključno s pravnim svetovanjem za doseg poravnave pred začetkom sodnega postopka, pravno pomočjo pri vložitvi zadeve pri sodišču ali drugem organu ter zastopanjem na sodišču, oprostitvijo sodnih stroškov in nagrad oseb, določenih za opravljanje nalog med postopkom, ali pomočjo pri kritju teh stroškov in nagrad. V državah članicah, v katerih je stranka, ki v postopku ne uspe, dolžna plačati stroške nasprotne stranke, pravna pomoč v primerih, ko prejemnik pravne pomoči z zahtevkom ne uspe, vključuje tudi stroške nasprotne stranke, če bi pravna pomoč vključevala te stroške v primeru, da bi prejemnik običajno prebival v državi članici sodišča, pred katerim teče postopek, tolmačenje, prevajanje dokumentov, ki jih zahteva sodišče ali pristojni organ in predloži prejemnik pravne pomoči ter ki so potrebni za rešitev zadeve, potne stroške, ki jih nosi prejemnik pravne pomoči, kadar zakon ali sodišče zadevne države članice zahteva fizično navzočnost oseb, ki so vključene v predložitev prejemnikove zadeve, pred sodiščem in ko sodišče odloči, da zadevne osebe ne morejo biti na za sodišče sprejemljiv način zaslilane drugače.

19 Kakšne ukrepe ta država članica sprejme za zagotovitev izvajanja dejavnosti iz člena 51 uredbe o preživninskih obveznostih?

Osrednji organ ima med drugim redne stike s pristojnimi organi, da bi: (a) lažje našel preživninskega zavezanca ali upravičenca; (b) pridobil potrebne informacije o dohodku in po potrebi drugih premoženjskih razmerah preživninskega zavezanca ali upravičenca, med drugim tudi o tem, kje ima premoženje, in (c) spodbudil prostovoljno plačevanje preživnine.

Zadnja posodobitev: 16/09/2016

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Preživninski zahtevki - Španija

1 Kaj pomenita izraza „preživnina – preživljanje“ in „preživninska obveznost“? Katere osebe morajo plačati preživnino drugi osebi?

Šteje se, da preživnina pomeni vse potrebno v zvezi s hrano, stanovanjem, oblačili in zdravstveno oskrbo.

Preživnina zajema tudi izobraževanje in usposabljanje upravičenca do preživnine do njegove polnoletnosti in tudi po tem, če se še naprej izobražuje iz razlogov, ki mu jih ni mogoče pripisati. V času zakonske krize med postopkom prenehanja življenjske skupnosti ali postopkom za razvezo zakonske zveze se lahko zahteva preživnina za otroke, ki živijo v gospodinjstvu, pa finančno niso samostojni.

Stroški, povezani z nosečnostjo in porodom, so vključeni v preživnino, razen če so kriti drugače.

Obveznost do polnega preživljanja obstaja med:

1°.- zakoncema;

2°.- predniki in potomci.

Sorojenci morajo prejeti le potrebno pomoč za preživljanje, kadar je ta potrebna iz kakršnega koli razloga, ki ga ni mogoče pripisati upravičencu do preživnine, vključno s, po potrebi, pomočjo za izobraževanje.

2 Do katere starosti je otrok upravičen do preživitve? Ali se predpisi za preživljanje mladoletnikov razlikujejo od predpisov za preživljanje odraslih?

Otroci so upravičeni do preživitve do polnoletnosti, tj. v Španiji do 18. leta, razen če ima mladoletnik zadostne lastne dohodke. Po dopolnitvi polnoletnosti se obveznost v zvezi z otroki nadaljuje, dokler niso finančno neodvisni, ne končajo šolanja ali dokler so brezposelni, vendar za to niso krivi sami. Pri mladoletnih otrocih je treba upoštevati tudi člene v civilnem zakoniku o skupnih učinkih razveljavitve zakonske zveze, prenehanja življenjske skupnosti in razveze zakonske zveze (člen 90 in naslednji).

Do polnoletnosti otrok je plačevanje preživitve prednostna obveznost, ki se ji ni mogoče izogniti.

3 Naj se za pridobitev preživitve obrnem na pristojni organ ali na sodišče? Kateri so glavni elementi tega postopka?

Zahtevke je treba vložiti pri sodišču, pri čemer so za njih pristojna sodišča prve stopnje (*Juzgados de Primera Instancia*).

Kateri so ključni elementi v postopku?

Zahtevki se obravnavajo na ustni obravnavi (*juicio verbal*). Če se preživina zahteva kot stranski zahtevek v postopku prenehanja življenjske skupnosti ali postopku za razvezo zakonske zveze oziroma med ukrepi v zvezi z razmerjem med starši in otroci v primeru ločitve para, se obravnava skupaj z navedenimi postopki z uporabo *juicio verbal* z nekaterimi posebnimi elementi.

4 Ali se zahtevek lahko vložijo v imenu sorodnika (če da, do katerega kolena) ali v imenu otroka?

Zadevna stranka mora zahtevek vložiti osebno, razen če je to mladoletna oseba. V takem primeru ga mora vložiti zakoniti zastopnik mladoletne osebe, državno tožilstvo (*el Fiscal*) ali agencija za zaščito otrok. Vendar se lahko zahtevek vložijo tudi prek zastopstva, če je bilo zastopniku podeljeno pooblastilo za zastopanje v navzočnosti notarja, sodnega tajnika ali konzula katerega koli španskega diplomatskega predstavništva v tujini.

5 Če nameravam začeti postopek pred sodiščem, kako ugotovim, katero sodišče je pristojno?

Splošno pravilo je, da je pristojno sodišče v kraju stalnega prebivališča preživninskega zavezanca. Če je več skupnih preživninskih zavezancev (oče in mati), je pristojno sodišče v kraju stalnega prebivališča katerega koli od njih. Če preživninski zavezanec nima stalnega prebivališča v Španiji, je pristojno sodišče v kraju njegovega zadnjega stalnega prebivališča v Španiji. V vseh drugih okoliščinah je pristojno sodišče v kraju stalnega prebivališča preživninskega upravičenca.

6 Ali moram kot prosilec uporabiti posrednika za začetek postopka pred sodiščem (npr. odvetnika, osrednji ali lokalni organ itd.)? Če ne, kakšen je postopek?

Vložnika zahtevka morata zastopati odvetnik (*Abogado*) in pravni zastopnik (*Procurador*).

7 Ali moram za začetek postopka plačati sodno takso? Če da, koliko ta znaša? Če so moja finančna sredstva nezadostna, ali lahko dobim brezplačno pravno pomoč?

V Španiji ni taks za zahtevke, ki so namenjeni izključno pridobitvi plačila preživitve, razen honorarjev, ki jih zaračunajo odvetniki, pravni zastopniki in izvedenci, če jih uporabite.

Honorarji, ki jih zaračunajo odvetniki in pravni zastopniki, temeljijo na višini zahtevka. Finančna pomoč je na voljo za kritje sodnih stroškov, kadar vložnik zahtevka ali oseba, od katere se zahteva preživina, nimata finančnih sredstev in sta lahko upravičena do brezplačne pravne pomoči v skladu z lestvicami, določenimi v členu 3 zakona št. 1/1996 z dne 10. januarja 1996 o brezplačni pravni pomoči. Pomoč zajema storitve, ki jih zagotavlja odvetnik ali pravni zastopnik, ki ga imenuje sodišče za vodenje zahtevka, država pa plača tudi vse sodne stroške, kot so plačila izvedencem ali stroški objave odločb.

8 Kakšno preživino običajno dodeli sodišče? Kako se izračuna znesek preživitve? Ali lahko sodišče svojo odločitev spremeni, če se spremenijo življenjski stroški ali družinske okoliščine? Če da, kako (npr. s pomočjo sistema samodejne indeksacije)?

V večini primerov se določijo redna plačila, ki jih je po zakonu treba plačevati vsak mesec, in sicer vnaprej. Plačilo enkratnega pavšalnega zneska ni običajno; to se zgodi le, ko je treba poravnati izostalo preživino, kadar je preživninski zavezanec posameznik brez stalnih sredstev in je to najboljši način za zagotovitev prihodnjih plačil, ali na podlagi dogovora med strankama. Sodišče pri izračunu dejanskih zneskov plačil, ki jih je treba opraviti, uporabi abstraktno pravno pravilo, ki temelji na sorazmernosti treh vidikov: potreb preživninskega upravičenca, finančnih sredstev preživninskega zavezanca in finančnih sredstev drugih oseb, ki morajo prav tako prispevati k preživini (preživninski sozavezanec) v enakem obsegu kot glavni preživninski zavezanec. V odločbi sodišča, s katero je določena višina preživitve, mora biti določena podlaga za prihodnje posodobitve. Ta posodobitev se opravi samodejno po določenem času, posodobljeni znesek pa mora upoštevati oseba, ki je odgovorna za izvedbo plačila. Če preživninski zavezanec ne posodobi plačil preživitve, to na podlagi zahteve preživninskega upravičenca stori sodišče. Višina plačil preživitve se lahko prilagodi (tudi tu na zahtevo zadevne stranke), če se bistveno spremenijo dejstva, na podlagi katerih so bila plačila prvotno določena: zneske je treba povišati, kadar se finančni položaj preživninskega zavezanca izboljša ali kadar se finančni položaj preživninskega upravičenca poslabša in je potreben višji prispevek (npr. ob poslabšanju bolezni); zneske je treba znižati, kadar se finančni položaj preživninskega zavezanca poslabša ali kadar se finančni položaj preživninskega upravičenca izboljša. Nazadnje, preživine ni več treba plačevati, ko prenehajo razlogi za njeno plačevanje.

Splošni sodni svet (*Consejo General del Poder Judicial*) je pripravil tabelo za izračunavanje preživitve. Gre za smernice, oblikovane glede na potrebe otrok, pri čemer se upoštevajo dohodki staršev in število otrok v družini. Iz izračuna so izključeni stroški stanovanja in šolanja, zato je treba končno preživino prilagoditi ob upoštevanju takih stroškov glede na posamezen primer. Glej: http://www.poderjudicial.es/cgpj/es/Poder_Judicial.

9 Kako in komu se plača preživina?

Preživina se običajno plačuje v denarju. Vendar obstajata dve izjemi: preživninski zavezanec se lahko odloči, da bo svojo obveznost izpolnil tako, da bo preživninskemu upravičencu zagotovil hrano in nastanitev v svojem domu; uporaba te možnosti je s sodno prakso zelo omejena, če ni zagotovila za dobre odnose; izplačilo s prenosom premoženja ali pravic je izjema in je primerno za poravnavo izostalih izplačil, kadar obstaja tveganje, da bodo premoženje izginele ali kadar preživninski zavezanec nima premoženja. Preživina se plačuje neposredno upravičencu. Najobičajnejša metoda je bančno nakazilo. Če je preživninski upravičenec mladoletna oseba in nima poslovne sposobnosti, se preživina plačuje njegovemu zakonitemu zastopniku.

V postopkih v zvezi z zakonsko krizo ali razmerji med starši in otroci sodišča kot način plačila preživitve dovoljujejo neposredna plačila nekaterih stroškov, povezanih z mladoletnimi otroci (npr. za šolanje, zdravstveno zavarovanje itd.), upravičencem do preživitve.

10 Če preživninski zavezanec ne plača prostovoljno, kakšen postopek je potrebno sprožiti, da se ga prisili k plačilu?

V takem primeru lahko preživninski upravičenec vložijo zahtevo za izvršitev sodne odločbe, s katero je bila določena pravica do preživitve. V Španiji obstajajo naslednja sredstva izvršitve: izvršba na osebni dohodek (razen minimalnega zneska za preživetje, ki ga določi sodišče); zadržanje vračila davka; rubež sredstev na bančnih računih; zadržanje dajatev iz naslova socialne varnosti; rubež premoženja in njihova javna prodaja; v nekaterih primerih lahko opustitev plačevanja preživitve pomeni kaznivno dejanje in se lahko storilcu naloži zaporna kazen.

11 Na kratko opišite vse omejitve izvrševanja, zlasti predpise o varstvu preživninskega zavezanca ter o prekluzivnih in zastaralnih rokih v vašem nacionalnem sistemu izvrševanja.

Pri dolgovi v zvezi s plačili preživitve ni kvantitativnih omejitev glede rubeža sredstev na računih ali premoženja preživninskega zavezanca, kar pa ne velja za druge dolge. Postopek za uveljavitev skladnosti z naslednjimi obveznostmi je treba začeti prej kot v petih letih.

12 Ali obstaja organizacija ali organ, ki mi lahko pomaga v postopku pridobitve preživitve?

Pri zahtevkih za plačila preživitve za mladoletne osebe ali osebe, ki niso poslovno sposobne, lahko zastopanje ponudi državno tožilstvo.

13 Ali lahko organizacije (vladne ali zasebne) namesto preživninskega zavezanca v celoti ali delno vnaprej plačajo preživino?

Jamstveni sklad za plačevanje preživitve, vzpostavljen z zakonom 42/2006 z dne 28. decembra 2006 in urejen s kraljevo uredbo 1618/2007 z dne 7. decembra 2007, je sklad brez pravne osebnosti, katerega namen je zagotoviti, da mladoletni otroci prejmejo neplačano priznano preživitvo, ki se dolguje v skladu s sodno potrjenim sporazumom ali sodno odločbo v postopkih zaradi prenehanja življenjske skupnosti, razveze zakonske zveze, razveljavitve zakonske zveze, ugotavljanja sorodstva ali uveljavljanja preživitve, v obliki plačila zneska, ki se šteje za predplačilo.

Pogoj za upravičenost do predplačila iz tega sklada je, da je odločbo o priznanju preživitve izdalo špansko sodišče.

14 Če sem v tej državi članici, preživitveni zavezanec pa stalno prebiva v drugi državi:

14.1 ali lahko dobim pomoč organa ali zasebne organizacije v tej državi članici?

Da, preživitveni upravičenec lahko na podlagi pravil Evropske unije in mednarodnih konvencij o plačilu preživitve, ki jih je ratificirala Španija, zaprosi za pomoč osrednjega organa Španije, ki deluje v okviru ministrstva za pravosodje.

14.2 Če je to mogoče, kako lahko stopim v stik s tem organom ali zasebno organizacijo?

Na kakršen koli način lahko stopite v stik oddelkom za mednarodno pravno sodelovanje (*Subdirección General de Cooperación Jurídica Internacional*) pri ministrstvu za pravosodje. Calle San Bernardo No 62, 28071 Madrid. Telefon: +34 913902228/2295/4437. Faks: +34 913904457.

15 Če sem v drugi državi, preživitveni zavezanec pa je v tej državi članici:

15.1 ali lahko vložim zahtevek neposredno pri takem organu ali zasebni organizaciji v tej državi članici?

Preživitveni upravičenec, ki živi v drugi državi članici, se lahko obrne na osrednji organ v navedeni državi, pri čemer zagotovi dokazila, da mu je bila odobrena pravica do plačil preživitve, in ga zaprosi, naj stopi v stik s španskim osrednjim organom, da bi ta začel izvršilni postopek v Španiji. To poteka v skladu s pravili Evropske unije in mednarodnimi konvencijami o plačilu preživitve, ki jih je ratificirala Španija.

15.2 Če je to mogoče, kako se lahko obrnem na ta organ ali zasebno organizacijo in kakšno pomoč lahko dobim?

Pod pogoji, ki jih določijo organi v zadevni državi.

16 Ali to državo članico zavezuje Haaški protokol iz leta 2007?

Da, Evropska unija (in torej Španija) je protokol ratificirala 8. aprila 2010.

17 Če te države članice ne zavezuje Haaški protokol iz leta 2007, kateri predpisi se po pravilih njenega mednarodnega zasebnega prava uporabijo za preživitveni zahtevek? Katera so relevantna pravila mednarodnega zasebnega prava?

18 Kakšna so pravila glede dostopa do sodnega varstva v čezmejnih primerih v okviru EU, v skladu s strukturo Poglavja V uredbe o preživitvenih obveznostih?

V skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 4/2009 z dne 18. decembra 2008 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju sodnih odločb ter sodelovanju v preživitvenih zadevah imajo stranke v sporu, na katerega se nanaša ta uredba, v skladu s pogoji, določenimi v ustreznem poglavju, dejanski dostop do pravnega varstva v drugi državi članici, med drugim tudi v okviru postopka izvrševanja in postopkov s pravnimi sredstvi. Poleg tega zaprosena država članica zagotovi brezplačno pravno pomoč pri vseh zahtevah upravičenca iz člena 56 glede preživitvene obveznosti, izhajajoče iz razmerja starš – otrok, do osebe, mlajše od 21 let.

19 Kakšne ukrepe ta država članica sprejme za zagotovitev izvajanja dejavnosti iz člena 51 uredbe o preživitvenih obveznostih?

V zakon št. 1/1996 z dne 10. januarja 1996 o brezplačni pravni pomoči je dodala poglavje VIII z naslovom „Brezplačna pravna pomoč v čezmejnih sporih v Evropski uniji“, s katerim je navedena pravica urejena v zvezi s fizičnimi osebami, naj bodo to državljani Evropske unije ali državljani tretjih držav, ki zakonito prebivajo v eni od držav članic.

Zadnja posodobitev: 30/05/2019

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Preživitveni zahtevki - Francija

1 Kaj pomenita izraza „preživitva – preživljanje“ in „preživitvena obveznost“? Katere osebe morajo plačati preživitvo drugi osebi?

Preživitvena obveznost se v francoskem pravu nanaša na zakonsko obveznost tistega, ki ima sredstva za to, da poskrbi za drugo osebo, s katero ga povezuje sorodstvena ali zakonska vez. Tako so lahko do prejemanja preživitve upravičene različne osebe, zlasti:

zakonec od svojega zakonca (člena 212 in 214 civilnega zakonika),
otroci od svojih staršev (členi 203, 371-2 in 373-2-2 civilnega zakonika),
očetje, matere in drugi predniki od svojih otrok (člen 205 civilnega zakonika),
tasti in tašče od svojih zetov in snah (člen 206 civilnega zakonika),
preživeli zakonec, potreben pomoči (člen 767 civilnega zakonika).

2 Do katere starosti je otrok upravičen do preživitve? Ali se predpisi za preživljanje mladoletnikov razlikujejo od predpisov za preživljanje odraslih?

Pri preživitvi za otroke ni zakonske starostne omejitve: obveznost staršev, da vzdržujejo in šolajo svoje otroke, ne preneha samodejno, ko otrok postane polnoleten (člen 371-2 civilnega zakonika). Razlikovati je treba med dvema obdobjema:

dokler je otrok mladoleten ali dokler po doseženi polnoletnosti še ni finančno neodvisen, so starši svojega otroka dolžni vzdrževati in šolati, da se mu zagotovijo potrebni pogoji za razvoj in izobrazbo;

ko obveznost vzdrževanja in šolanja preneha, se uporablja splošna ureditev preživitvene obveznosti, pri čemer mora predlagatelj dokazati svoje potrebe (člena 205 in 207 civilnega zakonika).

Ko otrok postane polnoleten, se mu lahko prispevek izplača v celoti ali po delih.

3 Naj se za pridobitev preživitve obrnem na pristojni organ ali na sodišče? Kateri so glavni elementi tega postopka?

Če se preživitva ne plačuje prostovoljno, mora preživitveni upravičenec, njegov zastopnik ali njegov primarni skrbnik vložiti tožbo na sodišču, da se določi znesek preživitve in se zavezanec naloži njeno plačevanje.

Zahtevek za preživitvo je lahko glavni predmet tožbe ali pa je vložen kot stranski zahtevek, na primer v postopku za razvezo zakonske zveze ali ureditev izvrševanja roditeljske pravice.

Pri preživitvenih zahtevkih med odraslimi osebami mora oseba, ki zahteva preživitvo, dokazati, da je potrebna pomoči in se ne more preživljati sama. Če pa je upravičenec sam grobo kršil svoje obveznosti do zavezanca, lahko sodnik slednjega v celoti ali deloma razbremeni preživitvenega dolga (člen 207 civilnega zakonika).

4 Ali se zahtevek lahko vloži v imenu sorodnika (če da, do katerega kolena) ali v imenu otroka?

Po francoskem pravu se mladoletna oseba ne šteje za preživitvenega upravičenca: to je lahko samo njen starš ali skrbnik, ki lahko začne postopek proti drugemu staršu ali staršem, da se določi prispevek za šolanje in vzdrževanje otroka.

Če je preživitveni upravičenec poslovno nesposoben, lahko na podlagi člena 205 civilnega zakonika postopek namesto njega začnejo socialne službe (člen L132-7 zakonika o socialnem varstvu in družini).

Bolnišnice in javni zdravstveni zavodi/varstveni zavodi lahko vložijo neposredno tožbo zoper preživninske zavezanca hospitaliziranih oseb (člen L6145-11 zakonika o javnem zdravju).

Osebo v skrbništvu mora zastopati njen skrbnik (člen 475 civilnega zakonika).

5 Če nameravam začeti postopek pred sodiščem, kako ugotovim, katero sodišče je pristojno?

Tožbo je treba vložiti pri **sodniku za družinske zadeve** okrožnega sodišča (člen L. 213-3 zakonika o organizaciji pravosodja).

Ob upoštevanju določb Uredbe Sveta (ES) št. 4/2009 z dne 18. decembra 2008 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju sodnih odločb ter sodelovanju v preživninskih zadevah člen 1070 zakonika o civilnem postopku določa, da je pristojen sodnik za družinske zadeve:

v kraju, kjer je družinsko bivališče;

če starša živita ločeno, v kraju prebivanja starša, pri katerem običajno prebivajo mladoletni otroci, v primeru skupnega izvrševanja roditeljske pravice ali v kraju prebivanja starša, ki to pravico izvršuje sam; v drugih primerih je pristojen sodnik v kraju prebivanja starša, ki ni začel postopka.

V primeru skupnega zahtevka je po izbiri strank pristojen sodnik v kraju prebivanja enega ali drugega.

Kadar pa se spor nanaša samo na preživnino, prispevek k vzdrževanju in šolanju otroka, prispevek k stroškom zakonske zveze ali izravnalno nadomestilo, je lahko pristojen sodnik v kraju prebivanja zakonca, ki je preživninski upravičenec, ali starša, ki je primarni skrbnik otrok, tudi polnoletnih.

6 Ali moram kot prosilec uporabiti posrednika za začetek postopka pred sodiščem (npr. odvetnika, osrednji ali lokalni organ itd.)? Če ne, kakšen je postopek?

Postopek je ustni in brez obveznega zastopanja: predlagatelj lahko pred sodnikom nastopi osebno s potrebnimi dokazili.

Postopek se lahko začne s sodnim pozivom (po sodnem izvršitelju) ali z navadnim zahtevkom, naslovljenim na sodišče.

Kadar se preživnina zahteva v okviru sodnega postopka za razvezo zakonske zveze, mora predlagatelja zastopati odvetnik.

7 Ali moram za začetek postopka plačati sodno takso? Če da, koliko ta znaša? Če so moja finančna sredstva nezadostna, ali lahko dobim brezplačno pravno pomoč?

Na prvi stopnji ni sodnih stroškov. V pritožbenem postopku se zaračuna taksa v višini 225 EUR.

Predlagatelj je lahko pod določenimi pogoji glede premoženjskega stanja upravičen do pravne pomoči.

8 Kakšno preživnino običajno dodeli sodišče? Kako se izračuna znesek preživnine? Ali lahko sodišče svojo odločitev spremeni, če se spremenijo življenjski stroški ali družinske okoliščine? Če da, kako (npr. s pomočjo sistema samodejne indeksacije)?

Prispevek k vzdrževanju in šolanju otroka je lahko v obliki:

mesečnega izplačila staršu, ki je preživninski upravičenec (najpogosteje);

neposrednega kritja stroškov za otroka;

pravice do uporabe in stanovanjske pravice na nepremičnini, ki je v lasti zavezanca, odpovedi užitku na premoženju ali dodelitve premoženja, ki prinaša dohodek, preživninskemu upravičencu.

Prispevek se izračuna glede na **premoženjsko stanje vsakega od staršev in otrokove potrebe**. Ministrstvo za pravosodje od leta 2010 objavlja referenčno tabelo, **ki je izključno okvima**, sestavljeno glede na dohodke preživninskega zavezanca in upravičenca, število otrok, ki jih vzdržuje, in obseg pravice do stikov ter nastanitvev. Sodnik v odločbi sistematično predvidi **indeksacijo** prispevka (običajno na podlagi indeksa potrošniških cen za gospodinjstva v mestih).

Druge preživnine:

Sodnik mora pri določitvi **prispevka zakonca k stroškom zakonske zveze** upoštevati vse stroške zadevne osebe, ki ustrezajo smotnim ali nujnim stroškom.

Prispevek je v obliki denarnega izplačila, prevzema obveznosti iz posojila ali celo bivanja v skupnem domu.

V zvezi s **preživnino, dodeljeno zakoncu v postopku za razvezo zakonske zveze na podlagi dolžne pomoči med zakoncema**, se lahko predvidi prevzem celotnih ali delnih mesečnih obrokov posojila; vendar sodišča dajejo prednost plačevanju mesečnega zneska. Ta preživnina se določi glede na **življenjski standard, do katerega je zakonec, ki zahteva preživnino, upravičen glede na zmožnosti drugega zakonca**.

Preživnina, dodeljena prednikom ter tastu in tašči, se plačuje **sorazmerno s potrebo tistega, ki jo zahteva, in premoženjem tistega, ki jo dolguje**. Sodnik lahko, celo po uradni dolžnosti in glede na okoliščine zadeve, v ureditev preživnine vključi zakonsko dovoljeno klavzulo o prilagajanju (člen 208 civilnega zakonika). Višina preživnine se še vedno lahko spremeni, če predlagatelj dokaže nov element, ki vpliva na premoženjsko stanje upravičenca in/ali zavezanca in/ali potrebe otroka/upravičenca.

9 Kako in komu se plača preživnina?

V civilnem zakoniku se ne daje prednost nobenemu načinu plačila. Podrobni pogoji plačevanja se lahko določijo s sporazumom med strankama. Če takega sporazuma ni, sodnik določi podrobne pogoje plačevanja v odločbi.

Preživnina se izplačuje neposredno upravičencu ali socialni službi, bolnišnici ali javnim varstvenim zavodom ali zdravstvenim ustanovam, ki so vložile tožbo namesto upravičenca.

Kar zadeva prispevek k vzdrževanju otroka, je treba opozoriti, da se lahko preživnina v celoti ali deloma nadomesti s plačevanjem denarnega zneska neposredno akreditiranemu organu, pristojnemu, da otroku v zameno izplačuje indeksirano rento (člen 373-2-3 civilnega zakonika). Sodnik lahko tudi odloči, da se preživnina izplačuje neposredno polnoletnemu otroku.

10 Če preživninski zavezanec ne plača prostovoljno, kakšen postopek je potrebno sprožiti, da se ga prisili k plačilu?

Preživninski upravičenec, ki ima izvršilni naslov, se lahko obrne neposredno na sodnega izvršitelja, da se opravi izvršba na premoženju zavezanca (razen za rubež nepremičnine ali plače, za kar je potrebna predhodna sodna odločba). Sodni izvršitelj ima pri iskanju potrebnih informacij o tem, kje je zavezanec ali njegovo premoženje, široka preiskovalna pooblastila pri upravnih organih.

Glavni izvršilni postopki, ki jih lahko uporabi preživninski upravičenec, so:

postopek neposrednega plačila (člena L 213-1 in R213-1 ter naslednji zakonika o izvršilnih postopkih v civilnih zadevah): omogoča izterjavo zaostalih plačil preživnine za zadnjih šest mesecev in preživnine za tekoči mesec. Izvršitelj obvesti dolžnikovega dolžnika (delodajalca, bančno ustanovo ali katerega koli dolžnika preživninskega zavezanca), da mora znesek preživnine izplačati neposredno izvršitelju;

rubež plače (člena L 3252-1 in R 3252-1 ter naslednji delovnega zakonika): rubež mora dovoliti sodnik okrajnega sodišča;

preventivni rubež (členi L 211-1, L 162-1, R 211-1 in R 162-1 ter naslednji zakonika o izvršilnih postopkih v civilnih zadevah) omogoča rubež terjatev zavezanca (najpogosteje rubež bančnega računa);

rubež z dražbo (člena L 221-1 in R 221-1 ter naslednji zakonika o izvršilnih postopkih v civilnih zadevah): rubež materialnih dobrin (televizorja, avtomobila itd.);

rubež nepremičnine (člena L 311-1 in R 311-1 ter naslednji zakonika o izvršilnih postopkih v civilnih zadevah): nanaša se na nepremično premoženje, ki je v lasti zavezanca. Prodajo premoženja mora dovoliti sodnik za izvršbe.

Stroške izvršitelja nosi izključno preživninski zavezanec.

V kazenskih zadevah je lahko zavezanec obsojen zaradi **zapustitve družine**. To kaznivo dejanje se kaznuje z dveletno zaporno kaznijo in 15 000 EUR globe (člen 227-3 kazenskega zakonika).

11 Na kratko opišite vse omejitve izvrševanja, zlasti predpise o varstvu preživninskega zavezanca ter o prekluzivnih in zastaralnih rokih v vašem nacionalnem sistemu izvrševanja.

Na področju prežvinnin velja petletni zastaralni rok, ki začne teči ob vsaki posamezni zapadlosti (člen 2224 civilnega zakonika).

Postopka neposrednega plačila ni mogoče uporabiti za zaostala plačila, starejša od šest mesecev. Vendar to ne izključuje uporabe drugih načinov izvršbe za izterjavo starejših zaostalih plačil.

Izvršilni postopki morajo biti omejeni na to, kar je za nujno za izterjavo terjatve, in pri izbiri teh ukrepov ne sme prihajati do zlorab.

Za določeno premoženje po zakonu velja, da ga ni mogoče zarubiti: prežvinnine, premično premoženje, ki ga zavezanec potrebuje za življenje in delo, pripomočki, ki jih invalidna oseba nujno potrebuje, nekatere vrste socialne pomoči in družinski dodatki. Na bančnem računu se lahko zarubijo samo zneski, ki presegajo minimalni dohodek na osebo (aktivni solidarnostni dohodek). V primeru rubeža plače je zarubljivi znesek določen glede na višino plače zavezanca in število oseb, ki jih vzdržuje.

12 Ali obstaja organizacija ali organ, ki mi lahko pomaga v postopku pridobitve prežvinnine?

Organi, odgovorni za izplačevanje družinskih prejemkov, lahko pod nekaterimi pogoji vstopijo v pravice prežvinninskega upravičenca. V tem primeru lahko začnejo postopke v njegovem imenu in za njegov račun. Poleg tega se je v primeru, ko se zasebni izvršilni postopki ne obnesejo, mogoče obrniti na državnega tožilca, da prek javnega računovodje začne postopke javne izterjave.

13 Ali lahko organizacije (vladne ali zasebne) namesto prežvinninskega zavezanca v celoti ali delno vnaprej plačajo prežvinnino?

Organi, odgovorni za izplačevanje družinskih prejemkov, lahko prežvinninskemu upravičencu pod nekaterimi pogoji izplačajo družinsko podporo kot predujem za dolgovano prežvinnino.

14 Če sem v tej državi članici, prežvinninski zavezanec pa stalno prebiva v drugi državi:

14.1 Ali lahko dobim pomoč organa ali zasebne organizacije v tej državi članici?

Če zavezanec prebiva v tujini, upravičenec pa je v Franciji, se slednji lahko obrne na urad za izterjavo prežvinninskih terjatev (Bureau de Recouvrement des Créances Alimentaires (RCA)) pri ministrstvu za zunanje zadeve in mednarodni razvoj. Ta urad bo navezal stik z osrednjim organom države stalnega prebivališča zavezanca, da bi se terjatev izterjala.

Upravičenec se lahko obrne tudi na sklad za družinske prejemke (Caisse d'Allocations Familiales (CAF)), ki mu lahko dodeli finančno podporo, če zavezanec ne izpolnjuje obveznosti, tudi če je v tujini.

14.2 Če je to mogoče, kako lahko stopim v stik s tem organom ali zasebno organizacijo?

Na francoski osrednji organ se je mogoče obrniti po pošti, po telefonu ali po elektronski pošti:

Ministère des affaires étrangères et du développement international

Bureau de recouvrement des créances alimentaires

27, rue de la Convention

CS 91533

75732 Paris Cedex 15

Telefon: +33 (0)143179199

Telefaks: +33 (0)143178197

E-naslov: recouv-creances-alimentaires.fae-saj-pdp@diplomatie.gouv.fr

15 Če sem v drugi državi, prežvinninski zavezanec pa je v tej državi članici:

15.1 Ali lahko vložim zahtevek neposredno pri takem organu ali zasebni organizaciji v tej državi članici?

Če zavezanec prebiva v Franciji, upravičenec pa je v tujini, se mora slednji obrniti na osrednji organ države, v kateri prebiva. Osrednji organ prosilec se bo nato obrnil na francoski osrednji organ (urad za izterjavo terjatev pri ministrstvu za zunanje zadeve), ki bo sprejel potrebne ukrepe za izterjavo terjatve.

Upravičenec, ki ima izvršljivo odločbo, se lahko za izterjavo svoje terjatve obrne tudi neposredno na sodnega izvršitelja (brez posredovanja osrednjih organov). V tem primeru ne bo upravičen do pomoči osrednjega organa.

Opozoriti je treba, da lahko osrednji organ države članice prosilke, če ni sodne odločbe, ki bi določala pravico do prežvinnine, pošlje zahtevo za pridobitev odločbe uradu za izterjavo prežvinninskih terjatev, da se pravica do prežvinnine določi s francosko sodno odločbo (Priloga VII k Uredbi (EU) št. 4/2009).

15.2 Če je to mogoče, kako se lahko obrnem na ta organ ali zasebno organizacijo in kakšno pomoč lahko dobim?

Na francoski osrednji organ se je mogoče obrniti po pošti, po telefonu ali po elektronski pošti:

Ministère des affaires étrangères et du développement international

Bureau de recouvrement des créances alimentaires

27, rue de la Convention

CS 91533

75732 Paris Cedex 15

Telefon: +33 (0)143179199

Telefaks: +33 (0)143178197

E-naslov: recouv-creances-alimentaires.fae-saj-pdp@diplomatie.gouv.fr

Če se upravičenec odloči obrniti neposredno na sodnega izvršitelja, lahko kontaktne podatke pristojnega strokovnjaka poišče v zavihku „Trouver un huissier“ ali na spletišču nacionalne zbornice sodnih izvršiteljev (Chambre nationale des huissiers de justice).

16 Ali to državo članico zavezuje Haaški protokol iz leta 2007?

Da.

17 Če te države članice ne zavezuje Haaški protokol iz leta 2007, kateri predpisi se po pravilih njenega mednarodnega zasebnega prava uporabijo za prežvinninski zahtevek? Katera so relevantna pravila mednarodnega zasebnega prava?

Ni relevantno.

18 Kakšna so pravila glede dostopa do sodnega varstva v čezmejnih primerih v okviru EU, v skladu s strukturo Poglavlja V uredbe o prežvinninskih obveznostih?

Pravna pomoč je lahko popolna ali delna. Dodeli se:

samodejno za otroke, mlajše od 21 let, v skladu s členom 46 Uredbe (ES) št. 4/2009;

v drugih primerih, če predlagatelj izpolnjuje zakonsko določene pogoje v zvezi s premoženjskim stanjem (zakon št. 91-647 z dne 10. julija 1991 o pravni pomoči in odlok št. 91-1266 z dne 19. decembra 1991).

Pravna pomoč v Franciji zajema stroške odvetnika, imenovanega na podlagi odločbe o pravni pomoči v sodnem postopku, in stroške izvršitelja, imenovanega z isto odločbo v postopku izterjave terjatve.

Za prošnje za pravno pomoč v zvezi s prežvinninskimi obveznostmi se uporablja enak postopek kot za druge čezmejne spore v skladu z **Direktivo Sveta 2003/8/ES z dne 27. januarja 2003**.

Prošnjo za pravno pomoč mora upravičenec v francoščini poslati službi za dostop do pravnega in sodnega varstva ter pomoč žrtvam (Service de l'accès au droit et à la Justice et de l'aide aux victimes (SADJAV)) na naslov:

Ministère de la Justice
Service de l'accès au droit et à la Justice et de l'aide aux victimes
Bureau de l'aide juridictionnelle
13, Place Vendôme
75042 PARIS Cedex 01
Telefon: +33 (0)144777186
Telefaks: +33 (0)144777050

19 Kakšne ukrepe ta država članica sprejme za zagotovitev izvajanja dejavnosti iz člena 51 uredbe o preživalskih obveznostih?

Urad za izterjavo preživalskih terjatev (RCA) potrdi prejem zahteve tujega osrednjega organa in predloženih dokazil. Preveri popolnost dokumentacije ter točnost in uporabnost dokazil, zlasti pravnih. Da bi se preprečile težave z izvršbo, urad RCA organ pošiljatelj zaprosi za pojasnila in/ali druge izpiske ali prevode izpiskov, če je to potrebno. Urad za izterjavo preživalskih terjatev olajša začetek postopkov v zvezi z zahtevami z člena 56, tako da te zahteve pošlje krajevno pristojnim sodnim organom.

Urad za izterjavo preživalskih terjatev pomaga najti zavezanca in olajša iskanje informacij o njegovem premoženjskem stanju, tako da se na podlagi členov 61, 62 in 63 Uredbe (ES) št. 4/2009 obrne na državnega tožilca in službe generalne direkcije za javne finance.

Osrednji organ olajša tudi sporazumno reševanje sporov, tako da stopi v neposredni stik z zavezancem in upravičencu po osrednjem organu države članice njegovega stalnega prebivališča posreduje predloge za prostovoljno plačilo.

Če sporazumna izterjava ni uspešna, je še vedno možen postopek sodne izterjave, če je tuja odločba izvršljiva v Franciji. Urad za izterjavo terjatev je v stiku z izvršitelji, pristojnimi za izterjavo, da se prepriča o dobrem napredku izvršilnih postopkov.

Urad RCA sistematično zahteva vzpostavitev bančnega nakazila.

Kadar je za izterjavo preživalske potrebne ugotovitve sorodstvenega razmerja, urad za izterjavo preživalskih terjatev upravičenca obvesti o organu, pristojnem za izvedbo tega postopka.

Zadnja posodobitev: 04/06/2018

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Izvirna jezikovna različica te strani je bila pred kratkim spremenjena. To jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.

Opozarjamo, da so že na voljo naslednje jezikovne različice.

Preživalski zahtevki - Italija

1 Kaj pomenita izraza „preživalna – preživljanje“ in „preživalska obveznost“? Katere osebe morajo plačati preživalno drugi osebi?

V italijanskem pravnem sistemu obstajajo različna imena, pogoji in zneski za pomoč družini, odvisno od razmerja med zavezancem in upravičencem.

„Obbligazione alimentare“ pomeni zagotavljanje materialne pomoči osebi, ki se ne more sama preživljati. Plačati jo morajo z zakonom določene osebe v okviru svoje obveznosti družinske solidarnosti.

Pravila za tako vrsto preživalne so določena v členu 433 in naslednjih civilnega zakonika. Plačati jo je treba, kadar:

- obstaja posebno pravno razmerje med preživalskim zavezancem in upravičencem,
- upravičenec potrebuje pomoč, ker se ne more sam preživljati.

Vrstni red oseb, ki morajo zagotavljati preživalno:

zakonec,

otroci,

starši, ali če staršev ni, neposredni predniki,

zeti in snahe,

tasti in tašče,

bratje in sestre.

Preživalno mora zagotoviti najbližji sorodnik glede na zgornjo razvrstitev; če je na isti ravni več oseb, je odgovornost razdeljena med njimi glede na njihov finančni položaj.

Znesek, ki ga je treba plačati, je sorazmeren s potrebami osebe, ki zahteva preživalno, in finančnim položajem osebe, ki jo mora plačevati. Vendar ta vrsta preživalne ne sme presežati zneska, potrebnega za kritje osnovnih življenjskih potreb osebe, ki potrebuje pomoč, ob upoštevanju njenega socialnega položaja.

„Assegno di mantenimento“ pomeni, da en zakonec zagotavlja finančno pomoč drugemu zakoncu v primeru prenehanja življenjske skupnosti ali razveze zakonske zveze, njen namen pa je zagotoviti, da oseba, ki prejme pomoč, ohrani življenjski standard, ki ga je imela med zakonsko zvezo. Za preživalno „assegno di mantenimento“ ni nujno, da upravičenec potrebuje pomoč, saj jo je mogoče zahtevati tudi, če je upravičenec zaposlen. Mogoče se ji je odpovedati, lahko pa jo tudi nadomesti enkratno plačilo.

Ker je namen te vrste preživalne zakoncu zagotoviti ohranitev podobnega življenjskega standarda, kot ga je imel pred prenehanjem življenjske skupnosti, je običajno višja kot „assegno alimentare“. Vendar se „assegno di mantenimento“ ne plača zakoncu, ki se šteje za odgovornega za prenehanje življenjske skupnosti.

Izraz „assegno di mantenimento“ se nanaša tudi na finančno podporo, ki jo morajo starši plačati za svoje otroke ob prenehanju življenjske skupnosti ali razveze zakonske zveze.

Otroci imajo pravico, da jih starši preživljajo sorazmerno s svojimi sredstvi in v skladu z možnostmi opravljanja poklicnega dela ali gospodinjanskega dela.

Sodišče v primeru prenehanja življenjske skupnosti ali razveze zakonske zveze ugotovi, da je treba plačevati redno preživalno, in določi znesek v skladu z otrokovimi potrebami, življenjskim standardom, ki ga je otrok imel, ko je živel z obema staršema, časom, ki ga preživi pri vsakem od staršev, finančnimi sredstvi obeh staršev ter finančno vrednostjo gospodinjanskih obveznosti, varstva in vzgoje, ki jih izvaja vsak od staršev.

2 Do katere starosti je otrok upravičen do preživalne? Ali se predpisi za preživljanje mladoletnikov razlikujejo od predpisov za preživljanje odraslih?

Otroci imajo do polnoletnosti pravico, da jih starši preživljajo sorazmerno s svojimi sredstvi in v skladu z možnostmi opravljanja poklicnega dela ali gospodinjanskega dela. Sodišče v primeru prenehanja življenjske skupnosti ali razveze zakonske zveze ugotovi, da je treba plačevati redno preživalno (glej prejšnji odgovor).

Če je otrok postal polnoleten, vendar še ni finančno samostojen, lahko sodnik odredi, da en ali oba starša plačujeta redno preživnino, običajno neposredno otroku. Če se polnoletni otrok, ki je postal finančno samostojen, znova znajde v težkem finančnem položaju, sta starša obvezna plačevati le „obligazione alimentare“.

Če ima polnoletni otrok težko invalidnost, veljajo enaka pravila kot za mladoletne otroke.

3 Naj se za pridobitev preživnine obrem na pristojni organ ali na sodišče? Kateri so glavni elementi tega postopka?

Oseba mora za pridobitev pomoči „alimentari“ vložiti zahtevo (*atto di citazione*) na sodišču, na območju katerega prebiva, in priložiti vse listine, ki dokazujejo, da potrebuje pomoč.

Ko se postopek začne, je mogoče zaprositi sodišče, naj odobri začasno preživnino pred izdajo dokončne odločbe.

Preživnino za otroka ali zakonca je mogoče zahtevati v ločenih postopkih ali v okviru postopka za prenehanja življenjske skupnosti ali razveze zakonske zveze. Sodišče lahko o preživnini odloči tudi v okviru postopka na prvi obravnavi.

4 Ali se zahtevek lahko vloži v imenu sorodnika (če da, do katerega kolena) ali v imenu otroka?

5 Če nameravam začeti postopek pred sodiščem, kako ugotovim, katero sodišče je pristojno?

V skladu z Uredbo (ES) št. 4/2009 je za zadeve v zvezi s preživninskimi obveznostmi v državah članicah pristojno:

- (a) sodišče kraja, kjer ima toženec običajno prebivališče, ali
- (b) sodišče kraja, kjer ima upravičenec običajno prebivališče, ali
- (c) sodišče, ki je po svojem pravu pristojno za postopke v zvezi s statusom osebe, če je zahtevek glede preživnine povezan z zadevnim postopkom, razen če zadevna pristojnost temelji izključno na državljanstvu ene od strank, ali
- (d) sodišče, ki je po svojem pravu pristojno za postopke v zvezi s starševsko odgovornostjo, če je zahtevek glede preživnine povezan z zadevnim postopkom, razen če zadevna pristojnost temelji izključno na državljanstvu ene od strank.

6 Ali moram kot prosilec uporabiti posrednika za začetek postopka pred sodiščem (npr. odvetnika, osrednji ali lokalni organ itd.)? Če ne, kakšen je postopek?

Dokument za uvedbo postopka v zvezi s preživnino mora vložiti odvetnik, ki stranko zastopa na sodišču.

Pomoč odvetnika ni potrebna, če je odločitev o preživnini že vključena v dogovor med zakoncema, ki sta v postopku za prenehanje življenjske skupnosti. V tem primeru se dogovor predloži sodišču, to pa ga preveri in odobri.

7 Ali moram za začetek postopka plačati sodno takso? Če da, koliko ta znaša? Če so moja finančna sredstva nezadostna, ali lahko dobim brezplačno pravno pomoč?

Oseba, ki zadevo vloži na civilnem sodišču, mora plačati takso za vpis zadeve (*contributo unificato di iscrizione a ruolo*). Ta je odvisna od vrste in vrednosti zadeve. Za odločbe, ki jih izda sodišče, se tudi plača taksa za vpis zadeve.

Nobena od teh taks za vpis zadeve pa se ne plača v zadevah v zvezi s preživninami za otroke.

Stranke morajo plačati pravne stroške odvetnikov, ki jih zastopajo na sodišču.

Osebe, ki nimajo zadostnih sredstev, lahko zaprosijo za imenovanje odvetnika, ki jim zagotavlja brezplačno pomoč, stroške pa krije država (pravna pomoč).

Vložnik lahko zaprosi za pravno pomoč, če njegov letni obdavčljivi dohodek ne presega 10 766,33 EUR. Če zadevna oseba živi z zakoncem ali drugimi družinskimi člani, se skupni letni dohodek izračuna tako, da se seštejejo dohodki vseh družinskih članov, vključno z vložnikom. V tem primeru se najvišji dohodek, na podlagi katerega se še lahko odobri pravna pomoč, poveča za 1 032,91 EUR za vsakega družinskega člana, s katerim živi vložnik.

Prošnje za pravno pomoč se vložijo pri odvetniški zbornici (*Consiglio dell'Ordine degli Avvocati*) v kraju sodišča, ki je pristojno za zadevo. Prošnjo je treba vložiti na obrazcu, ki je na voljo v tajništvu in na spletišču odvetniške zbornice, ter ji priložiti listine, navedene na obrazcu.

V prošnji je treba navesti razloge in pravno podlago za zahtevek ter priložiti dokazila. Odvetniška zbornica ne dodeli pravne pomoči, če je zahtevek, ki je vložjen na sodišču, očitno neutemeljen.

Če odvetniška zbornica ugodí prošnji, lahko zadevna oseba imenuje odvetnika, ki ga izbere s seznama pooblaščenih odvetnikov, ki zagotavljajo pravno pomoč. Nekatere odvetniške zbornice same izberejo odvetnika, ki bo prevzel zadevo.

Prošnjo za pravno pomoč je mogoče vložiti v kateri koli fazi in na kateri koli stopnji postopka ter velja za vse poznejše stopnje, če oseba ves ta čas nima zadostnih sredstev.

Če je prošnja za pravno pomoč zavrnjena, jo lahko zadevna oseba ponovno vloži na sodišču, ki je pristojno za zadevo.

8 Kakšno preživnino običajno dodeli sodišče? Kako se izračuna znesek preživnine? Ali lahko sodišče svojo odločitev spremeni, če se spremenijo življenjski stroški ali družinske okoliščine? Če da, kako (npr. s pomočjo sistema samodejne indeksacije)?

Sodna odločba, ki določa znesek dodeljene preživnine in odreja njeno plačilo, je izvršljiva odločba in pomeni nalog za izvršbo.

S sodno odločbo, s katero se odreja pravica do preživnine, je preživninskemu zavezancu naložena dolžnost, da mora upravičencu plačati, kar ta potrebuje za izpolnitev svojih osnovnih življenjskih potreb (stroški hrane, nastanitve in oblačil ter stroški osnovnega blaga in storitev, ki so potrebni za dostojno življenje). Sodišče mora pri odločanju o znesku preživnine upoštevati tudi finančni položaj preživninskega zavezanca.

V sodni odločbi, ki določa znesek preživnine za razvezanega zakonca, je treba upoštevati tudi življenjski standard zakoncev med zakonsko zvezo.

V sodni odločbi, ki določa znesek preživnine za mladoletne otroke ali otroke, ki so polnoletni, vendar niso finančno neodvisni, je treba upoštevati njihove izobraževalne potrebe.

Preživnina se samodejno prilagodi v skladu z indeksi ISTAT ali drugimi parametri, o katerih se dogovorita stranki ali ki so navedeni v sodni odločbi.

Znesek dodeljene preživnine se lahko pozneje spremeni, če upravičenec ali zavezanec vloži zahtevo na pristojnem sodišču, ki je običajno sodišče, ki je izdalo prvotno odločbo.

9 Kako in komu se plača preživnina?

Sodišče določi načine plačila.

V primeru prenehanja življenjske skupnosti lahko sodišče določi, da morajo zadevne tretje osebe, ki so dolžne plačila preživninskemu zavezancu, vključno z rednimi plačili (npr. delodajalec), del denarja plačati neposredno razvezanemu zakoncu.

Preživnino je treba plačati osebi, ki je do nje upravičena.

Preživnina za mladoletne otroke se običajno plača zakoncu, ki ima pravico do varstva in vzgoje otroka.

Preživnina, ki jo sodišče odredi za polnoletne otroke, ki še niso finančno neodvisni, se plača neposredno zadevnim otrokom.

10 Če preživninski zavezanec ne plača prostovoljno, kakšen postopek je potrebno sprožiti, da se ga prisili k plačilu?

Če preživninski zavezanec preživnine ne plača prostovoljno, so upravičencu na voljo običajna sredstva za izvršbo finančnih obveznosti.

11 Na kratko opišite vse omejitve izvrševanja, zlasti predpise o varstvu preživninskega zavezanca ter o prekluzivnih in zastaralnih rokih v vašem nacionalnem sistemu izvrševanja.

Za pravico do preživnine samo po sebi ni zastaralnega roka. Za morebitne posamezne zapadle neplačane obroke velja petletni zastaralni rok (člen 2948(2) civilnega zakonika). Poleg tega se zastaralni rok odloži med zakoncema in osebami, ki imajo starševsko odgovornost do preživninskih upravičencev.

12 Ali obstaja organizacija ali organ, ki mi lahko pomaga v postopku pridobitve preživnine?

V Italiji ni organizacije ali organa, ki lahko upravičencem pomaga izterjati preživnino. Preživninski upravičenec mora bodisi sam, če je polnoleten, bodisi prek svojega zakonitega zastopnika, če je mladoleten, vložiti zadevo na pristojnem sodišču, pri čemer mu pomaga odvetnik.

13 Ali lahko organizacije (vladne ali zasebne) namesto preživninskega zavezanca v celoti ali delno vnaprej plačajo preživnino?

Ne.

14 Če sem v tej državi članici, preživninski zavezanec pa stalno prebiva v drugi državi:

14.1 ali lahko dobim pomoč organa ali zasebne organizacije v tej državi članici?

Osebi, upravičeni do prejema preživnine od zavezanca, ki živi v drugi državi, lahko pomaga italijanski osrednji organ. Prek osrednjega organa v državi članici, v kateri ima zavezanec običajno prebivališče, mora v okviru sistema sodelovanja, določenega v poglavju VII Uredbe (ES) št. 4/2009, vložiti zahtevo za priznavanje, razglasitev izvršljivosti in izvršitev že izdane odločbe o pravici do preživnine.

Oddelek za mladoletniško pravo na ministrstvu za pravosodje (*Ministero della Giustizia - Dipartimento per la Giustizia Minorile*) je italijanski osrednji organ, imenovan v skladu s členom 49 Uredbe (ES) št. 4/2009 za izterjavo preživnine v čezmejnih sporih na evropskem pravosodnem območju.

14.2 Če je to mogoče, kako lahko stopim v stik s tem organom ali zasebno organizacijo?

Kontaktne podatke italijanskega osrednjega organa:

Ministero della Giustizia, Dipartimento per la Giustizia Minorile

Via Damiano Chiesa 23

00136 Rome

Tel.: +39 668188325

Telefaks: +39 668808085

E-naslov: acitalia0409.dgm@giustizia.it

15 Če sem v drugi državi, preživninski zavezanec pa je v tej državi članici:

15.1 ali lahko vložim zahtevek neposredno pri takem organu ali zasebni organizaciji v tej državi članici?

Če upravičenec živi v tujini in želi v Italiji izvršiti odločbo o pravici do preživnine, lahko zaprosi za pomoč osrednji organ države članice, v kateri prebiva, in nato prek tega organa vložiti zahtevo v skladu s členom 56, pri čemer uporabi sistem sodelovanja iz poglavja VII Uredbe (ES) št. 4/2009.

Vloge torej ni mogoče poslati neposredno italijanskemu osrednjemu organu ali drugim organom ali zasebnim organizacijam v Italiji.

15.2 Če je to mogoče, kako se lahko obrnem na ta organ ali zasebno organizacijo in kakšno pomoč lahko dobim?

16 Ali to državo članico zavezuje Haaški protokol iz leta 2007?

Da.

17 Če te države članice ne zavezuje Haaški protokol iz leta 2007, kateri predpisi se po pravilih njenega mednarodnega zasebnega prava uporabijo za preživninski zahtevek? Katera so relevantna pravila mednarodnega zasebnega prava?

18 Kakšna so pravila glede dostopa do sodnega varstva v čezmejnih primerih v okviru EU, v skladu s strukturo Poglavja V uredbe o preživninskih obveznostih?

Kar zadeva dostop do sodnega varstva v čezmejnih zadevah, se neposredno uporablja sistem iz poglavja V Uredbe (ES) št. 4/2009.

To na kratko pomeni, da se za zahteve v zvezi s preživnino, ki izhajajo iz starševstva in so vložene v skladu s sistemom iz poglavja VII, uporabi naslednji postopek:

- za zadeve v zvezi s priznanjem ali priznanjem in razglasitvijo izvršljivosti odločbe ali izvršitvijo odločbe, ki je bila izdana ali že priznana v državi članici, se v primeru, če je upravičenec mlajši od 21 let, samodejno dodeli pravna pomoč ne glede na dohodek ali utemeljenost zahteve, kot je določeno v splošnih pravilih (glej odgovor na vprašanje 7);
- za druge vrste zadev (zahteve za izdajo ali spremembo odločbe) je treba za dodelitev pravne pomoči v primeru, če se zahteva nanaša na osebo, mlajšo od 21 let, ugotoviti, ali je zahteva utemeljena, ni pa treba ugotoviti, kakšen je dohodek te osebe;
- če je vložnik starejši od 21 let, lahko prejme pravno pomoč, če izpolnjuje običajne pogoje glede dohodka in utemeljenosti zahteve v skladu z italijansko zakonodajo (glej odgovor na vprašanje 7).

Za zahtevke v zvezi s preživnino, ki ne izhajajo iz starševstva (torej za zahtevke, ki jih vložijo zakonci ali druga oseba, ki je z upravičencem v sorodstvu ali svaštvu), se pravna pomoč dodeli, če so izpolnjeni običajni pogoji glede dohodka in utemeljenosti zahteve v skladu z italijansko zakonodajo (glej odgovor na vprašanje 7).

Merilo stalnosti velja za vse zadeve: vložnik, ki je prejel polno ali delno pravno pomoč v državi članici izvora, je upravičen do pravne pomoči za zadeve, vložene na sodiščih v Italiji v zvezi s priznanjem, izvršljivostjo ali izvršitvijo sodne odločbe.

Če so izpolnjeni zgoraj navedeni pogoji, italijanski osrednji organ pošlje prošnjo za pravno pomoč zadevni odvetniški zbornici skupaj z vsemi potrebnimi listinami, ki jih predloži vložnik.

Odvetniška zbornica odloči, ali se dodeli pravna pomoč v skladu z zgoraj opisanimi merili.

19 Kakšne ukrepe ta država članica sprejme za zagotovitev izvajanja dejavnosti iz člena 51 uredbe o preživninskih obveznostih?

Italijanski osrednji organ obravnava prošnje za sodelovanje, poslane v skladu s poglavjem VII, na naslednje načine:

spodbuja sklenitev mirnega dogovora, tako da zavezancem pošlje poziv, naj prostovoljno izpolnijo preživninsko obveznost;

zaprosi zavezance, naj se obrnejo na osrednji organ, da bi se dogovorili o postopku za poravnavo zadeve;

najde zavezanca, tako da pridobi dostop do podatkovne zbirke nacionalnega registra italijanskih občin (*Indice nazionale dei comuni italiani*) in registra uprave za izvrševanje kazenskih sankcij (*Amministrazione penitenziaria*) ali se obrne na lokalne matične urade;

zbira informacije o dohodku in sredstvih zavezanca, pri čemer mu pomaga davčna policija (*polizia tributaria*);

v sodelovanju s pravosodnimi organi pomaga pri zbiranju dokazil, kot določa člen 51(2)(g) Uredbe;

pomaga pri zagotavljanju pravne pomoči, kot je opisano v odgovorih na zgornji vprašanji 7 in 18.

Zadnja posodobitev: 22/01/2018

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Preživninski zahtevki - Ciper

1 Kaj pomenita izraza „preživnina – preživljanje“ in „preživninska obveznost“? Katere osebe morajo plačati preživnino drugi osebi?

Zajemata skupne preživninske obveznosti staršev do mladoletnih otrok v skladu z njunimi finančnimi sredstvi, ne glede na to, ali sta v zakonski zvezi ali razvezana. Preživninske obveznosti veljajo tudi do nekdanjega zakonca, če se ta ni sposoben sam preživljati z lastnimi finančnimi sredstvi.

Preživnino so dolžni plačevati starši za svoje otroke in/ali nekdanji zakonci med seboj ter odrasli otroci za svoje starše, če se ti niso sposobni sami preživljati z lastnim premoženjem ali dohodki.

2 Do katere starosti je otrok upravičen do preživitve? Ali se predpisi za preživljanje mladoletnikov razlikujejo od predpisov za preživljanje odraslih?

Preživitvena obveznost preneha, ko otrok postane polnoleten, tj. ko dopolni 18 let, razen če se otrok ni sposoben sam preživljati, ko postane polnoleten. To velja v primerih, ko otrok trpi za fizično ali duševno boleznijo ali ne more delati, ker se šola na visokošolski ali poklicni ustanovi ali kadar otrok moškega spola služi vojaški rok.

V skladu s ciprskim pravom ter zlasti členom 34 zakona o razmerjih med starši in otroki (zakon št. 216/90) imajo preživitveno obveznost tudi odrasli otroci do svojih staršev.

3 Naj se za pridobitev preživitve obrnem na pristojni organ ali na sodišče? Kateri so glavni elementi tega postopka?

Obrniti se morate na sodišče, konkretnije družinsko sodišče, pristojno za območje, na katerem imate stalno prebivališče.

Postopek se začne z začetno zahtevo za izterjavo preživitve, ki ji je treba priložiti vložnikovo zapriseženo izjavo, ki se vpiše v sodni register. Zahteva se vroči tožencu (preživitvenemu zavezanecu), ki ima pravico podati izjavo in vložiti ugovor. Če stranki soglašata, se odločba o preživitvi izda na podlagi sporazuma. Sicer se zahteva predloži v sodno obravnavo, sodišče pa o njej odloči na podlagi pričanj obeh strani.

4 Ali se zahtevek lahko vložijo v imenu sorodnika (če da, do katerega kolena) ali v imenu otroka?

Če je upravičenec mladoletna oseba (tj. otrok, mlajši od 18 let), zahtevo vložijo njegov skrbnik (na primer mati) v imenu upravičenca in v njegovo korist.

5 Če nameravam začeti postopek pred sodiščem, kako ugotovim, katero sodišče je pristojno?

V skladu s členom 12 zakona št. 23/90 o družinskih sodiščih (kakor je bil spremenjen) je v primeru, ko je upravičenec mladoletna oseba, pristojno sodišče v kraju, kjer ima upravičenec ali zavezanec stalno prebivališče (člen 12(1)(b)). V vseh drugih primerih (tj. ko je upravičenec odrasla oseba) je pristojno sodišče v kraju, kjer ima vlagatelj (upravičenec) ali zavezanec stalno prebivališče ali sedež podjetja (člen 12(1)(a)).

6 Ali moram kot prosilec uporabiti posrednika za začetek postopka pred sodiščem (npr. odvetnika, osrednji ali lokalni organ itd.)? Če ne, kakšen je postopek?

Vložniki se lahko na sodišče obrnejo osebno ali prek odvetnika.

V zvezi s postopkom glej točko 3 zgoraj.

7 Ali moram za začetek postopka plačati sodno takso? Če da, koliko ta znaša? Če so moja finančna sredstva nezadostna, ali lahko dobim brezplačno pravno pomoč?

Za postopek je treba plačati stroške, ki vključujejo odvetniško nagrado (če vložnik zastopa odvetnik) in dejanske sodne stroške. Znesek je določen v pravilniku, ki ga redno objavlja ciprsko vrhovno sodišče. Dejanski strošek je odvisen od trajanja in/ali zapletenosti postopka. Če vložnik nima zadostnih finančnih sredstev, lahko zaprosi za brezplačno pravno pomoč v skladu z zakonom št. 165(1)/2002, kakor je bil spremenjen.

8 Kakšno preživitvino običajno dodeli sodišče? Kako se izračuna znesek preživitve? Ali lahko sodišče svojo odločitev spremeni, če se spremenijo življenjski stroški ali družinske okoliščine? Če da, kako (npr. s pomočjo sistema samodejne indeksacije)?

Vrste preživitvin, ki jih dodeli sodišče, so: preživitvina starša za otroka, preživitvina otroka za starša in preživitvina nekdanjega zakonca za nekdanjega zakonca. Znesek preživitve se izračuna ob upoštevanju potreb upravičenca in finančnih sredstev zavezanca. Preživitvina vključuje vse, kar je potrebno za preživljanje in dobrobit upravičenca ter tudi njegove stroške izobraževanja, kadar je to primerno (člen 37 zakona št. 216/90).

Sodišče lahko na podlagi predloga vložnika (ali njegovega zastopnika) spremeni odločbo o preživitvi, če se spremenijo življenjski stroški ali družinske okoliščine upravičenca oziroma razmere preživitvenega zavezanca (člen 38(1) zakona št. 216/90).

Zakon (člen 38(2) zakona št. 216/90) določa, da na spremembo preživitve vplivajo spremenjene okoliščine ali stroški, poleg tega pa določa desetodstotno (10-odstotno) samodejno povišanje preživitve vsakih štiriindvajset (24) mesecev, razen če sodišče ne določi drugače.

9 Kako in komu se plača preživitvina?

Preživitvina se z bančnim nakazilom, čekom ali gotovino mesečno plačuje bodisi upravičencu bodisi njegovemu skrbniku bodisi njegovemu odvetniku.

10 Če preživitvenski zavezanec ne plača prostovoljno, kakšen postopek je potrebno sprožiti, da se ga prisili k plačilu?

Če zavezanec ne plačuje preživitve v skladu z odločbo o preživitvi, se preživitvina izterja podobno, kot se izterjajo plačila denarnih kazni. Postopek vključuje izdajo naloga za pridržanje (člen 40 zakona št. 216/90).

11 Na kratko opišite vse omejitve izvrševanja, zlasti predpise o varstvu preživitvenega zavezanca ter o prekluzivnih in zastaralnih rokih v vašem nacionalnem sistemu izvrševanja.

V skladu s členom 9(3) zakona št. 232/91 je zavezanec po obdobju dveh let oproščen obveznosti plačila zapadlega zneska na podlagi odločbe o preživitvi. Vsako obdobje odsotnosti zavezanca iz Republike Ciper je izključeno iz izračuna zgoraj navedenega obdobja.

12 Ali obstaja organizacija ali organ, ki mi lahko pomaga v postopku pridobitve preživitve?

Takega organa ali organizacije na nacionalni ravni ni.

13 Ali lahko organizacije (vladne ali zasebne) namesto preživitvenega zavezanca v celoti ali delno vnaprej plačajo preživitvino?

Glej odgovor zgoraj.

14 Če sem v tej državi članici, preživitvenski zavezanec pa stalno prebiva v drugi državi:

14.1 ali lahko dobim pomoč organa ali zasebne organizacije v tej državi članici?

Da, v tem primeru se lahko vložnik/upravičenec po pomoč obrne na osrednji organ Republike Ciper, tj. ministrstvo za pravosodje in javni red.

14.2 Če je to mogoče, kako lahko stopim v stik s tem organom ali zasebno organizacijo?

Zadevna oseba ali njen odvetnik lahko stopi v stik s osrednjim organom po telefonu, pisno (z dopisom, po telefaksu ali elektronski pošti) ali se pri njem zgledi osebno.

15 Če sem v drugi državi, preživitvenski zavezanec pa je v tej državi članici:

15.1 ali lahko vložim zahtevek neposredno pri takem organu ali zasebni organizaciji v tej državi članici?

Če je vložnik/upravičenec v drugi državi, zavezanec pa na Cipru, se lahko vložnik po pomoč obrne na ministrstvo za pravosodje in javni red, ki je osrednji organ, prek ustreznega osrednjega organa v državi, v kateri je, ne pa neposredno.

Lahko pa se prek svojega odvetnika obrne neposredno na sodišče.

15.2 Če je to mogoče, kako se lahko obrnem na ta organ ali zasebno organizacijo in kakšno pomoč lahko dobim?

V posebnem primeru se lahko po telefonu ali pisno (z dopisom, po telefaksu ali elektronski pošti) naveže stik s ciprskim osrednjim organom, ta pa zagotovi pomoč pri posredovanju pisne zahteve za preživitvino pristojnemu nacionalnemu sodišču.

16 Ali to državo članico zavezuje Haaški protokol iz leta 2007?

Da, Ciper Haaški protokol iz leta 2007 zavezuje.

17 Če te države članice ne zavezuje Haaški protokol iz leta 2007, kateri predpisi se po pravilih njenega mednarodnega zasebnega prava uporabijo za preživitvenski zahtevek? Katera so relevantna pravila mednarodnega zasebnega prava?

n.r.

18 Kakšna so pravila glede dostopa do sodnega varstva v čezmejnih primerih v okviru EU, v skladu s strukturo Poglavlja V uredbe o preživitvenih obveznostih?

Z izvajanjem nove uredbe o preživninskih obveznostih (Uredba Sveta (ES) št. 4/2009) se zahteve zdaj posredujejo neposredno pristojnemu sodišču Republike Ciper prek osrednjega organa Republike Ciper.

Dostop do sodnega varstva je olajšan tudi z zagotavljanjem pravne pomoči na podlagi nacionalne zakonodaje, tj. zakona št. 165(I)/2002, in v okviru zadevne direktive EU o pravni pomoči v čezmejnih sporih.

19 Kakšne ukrepe ta država članica sprejme za zagotovitev izvajanja dejavnosti iz člena 51 uredbe o preživninskih obveznostih?

Za zagotovitev pravnega izvajanja člena 51 osrednji organ tesno sodeluje z drugimi pristojnimi organi države, med drugim z namenom pridobivanja zahtevanih informacij, kot so naslov zavezančevega stalnega prebivališča in poslovnega naslova, njegovi prihodki itd., iskanja zavezanca ter vročanja sodnih pisanj zavezancu z ugotavljanjem veljavnega naslova za vročanje in sporočanjem tega naslova sodnim organom.

Kljub predvideni pravni pomoči so vložnikom na voljo zgoraj navedene možnosti ter posredovanje prošelj prek osrednjega organa v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 4/2009, zato v zvezi s pravno pomočjo ni težav.

Zadnja posodobitev: 15/10/2019

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Preživninski zahtevki - Latvija

1 Kaj pomenita izraza „preživnina – preživljanje“ in „preživninska obveznost“? Katere osebe morajo plačati preživnino drugi osebi?

Latvijska nacionalna zakonodaja preživnine ne opredeljuje izčrpno, vendar obstaja enotno razumevanje določenih vprašanj, ki zadevajo preživljanje druge osebe. Na primer, preživljanje otroka pomeni izdatke, ki jih morajo vsi starši, ne glede na finančni položaj, plačati za otroka. Minimalni znesek preživnine za otroka je določila vlada (*Ministru kabinets*, „kabinet ministrov“). Opredelitev pojma preživnina za otroka izhaja iz zakona o preživninskem jamstvenem skladu. Za številna vprašanja, povezana s preživninskimi obveznostmi – ki so lahko različno poimenovane, na primer „preživnina“ (*uzturīdzekļi*) ali „sredstva za zagotovitev prejšnje ravni blaginje“ (*līdzekļi iepriekšējā labklājības līmeņa nodrošināšanai*) –, enotno razumevanje temelji na sodni praksi, ki se je razvila s sodbami sodišč. Na primer, na splošno je sprejeto, da preživljanje med zakoncema pomeni dolgoročno finančno pomoč, ki jo eden od njiju zagotovi drugemu, čigar gmotni položaj se je poslabšal.

Osebe, ki so dolžne plačevati preživnino:

Starši imajo dolžnost do svojih otrok

Starši morajo otroka preživljati, dokler tega ne zmore sam. Zato se obveznost preživljanja otroka ne konča, ko otrok postane polnoleten. Vendar lahko sodišče odloči, ali naj se preživninskemu zahtevku ugodi, ko otrok postane polnoleten, prekine šolanje ali poklicno usposabljanje in se je zmožen preživljati z lastnim delom, vendar tega ne stori. Zavedati se je treba, da mora biti obveznost staršev, da vzdržujejo otroke, sorazmerna z njihovim finančnim položajem. Kljub temu morajo vsi starši, ne glede na finančni položaj, zagotoviti minimalni znesek preživnine, ki ga je določila vlada. Obveznost vzdrževanja otroka je zavezujoča ne glede na to, ali otrok biva pri enem od staršev ali obeh starših oziroma živi ločeno.

Preživljanje otroka pomeni zagotavljanje hrane, oblačil, stanovanja, zdravstvene oskrbe, osebne nege, izobraževanja in vzgoje (s čimer je zagotovljen otrokov duševni in fizični razvoj ob upoštevanju njegove osebnosti, znanj, spretnosti in interesov, hkrati pa je otrok pripravljen tudi na koristno delo v družbi).

Otroci imajo dolžnost do staršev

Obveznost otrok, da preživljajo svoje starše, je enako naložena vsem otrokom. Če se finančni položaj otrok razlikuje, lahko sodišče določi njihovo obveznost za preživljanje staršev, ki je sorazmerna s finančnim položajem vsakega otroka.

Zakonec ima dolžnost do drugega zakonca

Če se zakonska zveza razveljavi in je ob njeni sklenitvi le eden od nekdanjih zakoncev vedel, da jo je mogoče razveljaviti, ima drugi zakonec, ki tega ni vedel, pravico od prvega zakonca zahtevati sredstva, ki so sorazmerna z njegovim finančnim položajem, da se zagotovi prejšnja raven blaginje drugega zakonca. Podobno lahko nekdanji zakonec ob razvezi ali po njej od drugega nekdanjega zakonca zahteva sredstva, ki so sorazmerna z njegovim finančnim položajem, da se zagotovi prejšnja raven blaginje prosilca.

Obveznosti, da se nekdanjemu zakoncu zagotovijo sredstva za doseg prejšnje ravni blaginje, ni, če:

je obdobje, ki je preteklo od razveze ali razveljavitve zakonske zveze, enako trajanju nekdanje zakonske zveze ali trajanju skupnega življenja v primeru zakonske zveze, ki je bila razveljavljena;

je nekdanji zakonec sklenil novo zakonsko zvezo;

dohodek nekdanjega zakonca zadostuje za njegovo preživljanje;

nekdanji zakonec opušča možnost, da bi se preživljal z lastnim delom;

nekdanji zakonec, ki mora zagotoviti preživnino, nima zadostnih sredstev za preživljanje ali je postal nezmožen za delo;

je nekdanji zakonec storil kaznivo dejanje zoper drugega nekdanjega zakonca ali zoper življenje, zdravje, svobodo, premoženje ali čast prednikov ali potomcev drugega zakonca;

je nekdanji zakonec drugega nekdanjega zakonca zapustil nemočnega, čeprav bi mu lahko pomagal;

je nekdanji zakonec katero od oseb iz točke 6 namerno krivo obtožil kaznivega dejanja;

je nekdanji zakonec živel nemoralno ali razsipno;

eden od zakoncev umre ali zanj velja, da je umrl;

obstajajo drugi pomembni razlogi.

Stari starši imajo dolžnost do vnukov

Če staršev ni ali otroka niso zmožni preživljati, imajo to obveznost v enakem obsegu stari starši. Če se finančni položaj starih staršev razlikuje, lahko njihove obveznosti določi sodišče, sorazmerno s finančnim položajem vsakega od starih staršev.

Vnuki imajo dolžnost do starih staršev

Podobno so za preživljanje starih staršev, če je to potrebno, enako odgovorni vsi vnuki. Če se finančni položaji vnukov razlikujejo, lahko sodišče sorazmerno s finančnim položajem vsakega vnuka določi njihove obveznosti za preživljanje starih staršev.

Preživninske obveznosti na podlagi preživninske pogodbe

Stranke se lahko o zagotavljanju preživnine dogovorijo na podlagi preživninske pogodbe. V skladu s preživninsko pogodbo ena stranka zagotovi drugi določeno materialno korist, v denarju ali naravi, druga stranka pa se v zameno zaveže, da bo prvo stranko vzdrževala za čas njenega življenja, razen če se ne dogovorita o drugačnem trajanju preživljanja. Če ni dogovorjeno drugače, preživnina vključuje hrano, stanovanje, oblačila in nego; če je prejemnik preživnine mladoletna oseba, vključuje tudi vzgojo in izobraževanje v osnovnošolski ustanovi.

Preživninska obveznost, ki izhaja iz telesne poškodbe

Če oseba, ki mora preživljati drugo osebo, umre zaradi telesne poškodbe, se obveznost prenese na osebo, ki je odgovorna za smrt poškodovane osebe. O znesku take odškodnine po lastni presoji odloči sodišče, ob upoštevanju starosti umrlega, njegove zmožnosti pred smrtjo, da si zagotovijo sredstva za preživljanje, in nazadnje potreb osebe, za katero je treba zagotoviti preživnino. Če ima oseba, za katero je treba zagotoviti preživnino, dovolj sredstev za preživljanje, zahtevka ni.

2 Do katere starosti je otrok upravičen do preživnine? Ali se predpisi za preživljanje mladoletnikov razlikujejo od predpisov za preživljanje odraslih?

Starši morajo otroka preživljati, dokler tega ne zmore sam. Zato se obveznost preživljanja otroka ne konča, ko otrok postane polnoleten. Vendar lahko sodišče odloči, ali naj se preživninski zahtevek odobri, ko otrok postane polnoleten, prekine šolanje ali poklicno usposabljanje in se je zmožen preživljati z lastnim delom, vendar tega ne stori.

Latvijska zakonodaja ne določa, kateri so viri, ki bodo drugemu zakoncu zagotovili prejšnjo raven blaginje. Prav tako ne določa, kaj se zahteva z obveznostjo do staršev ali starih staršev.

Latvijska zakonodaja opredeljuje preživljanje otroka kot zagotavljanje hrane, oblačil, stanovanja, zdravstvene oskrbe, osebne nege, izobraževanja in vzgoje (s čimer je zagotovljen otrokov duševni in fizični razvoj ob upoštevanju njegove osebnosti, znanj, spretnosti in interesov, hkrati pa je otrok pripravljen tudi na koristno delo v družbi). Višina preživnine je odvisna od otrokove pravice do ustreznih življenjskih pogojev in njegovih dejanskih potreb.

3 Naj se za pridobitev preživnine obmem na pristojni organ ali na sodišče? Kateri so glavni elementi tega postopka?

Če si želi prosilec zagotoviti preživnino v kakršni koli obliki, mora vložiti zahtevek na sodišču v skladu s postopkom, določenim v zakonu o pravnem postopku. Prosilec mora sodišču predložiti vlogo in druge potrebne dokumente.

Otrokovi starši so morda sklenili sporazum v obliki notarske listine (*notarial akts*), ki določa mesečna plačila preživnine. Tak sporazum je civilna transakcija, ki ima pravne posledice, saj obe stranki zavezuje, da spoštujeta in izpolnjujeta določbe pravno oblikovane pogodbe. Če eden od staršev dogovora o fiksnih ali periodičnih plačilih preživnine ne izpolni, se lahko sporazum predloži v izvršitev sodnemu izvršitelju (*tiesu izpildītājs*).

Latvija je ustanovila preživninski jamstveni sklad (*Uzturīdzekļu garantiju fonds*), ki je namenjen zagotavljanju preživnine mladoletnim otrokom iz državnega proračuna. Nosilec sredstev je uprava preživninskega jamstvenega sklada (*Uzturīdzekļu garantiju fonda administrācija*). Uprava sklada je neposredno podrejena ministrstvu za pravosodje.

Preživnino je mogoče iz preživninskega jamstvenega sklada dobiti, če se je najprej poskušala izterjati v sodnem postopku: če zahtevka ni mogoče izvršiti, lahko upravičenec nato zaprosi upravo sklada.

Uprava sklada nakaže preživnino le, če je bilo ugotovljeno, da ni mogoče izvršiti sodne odločbe o izterjavi preživnine v skladu z veljavnim pravnim postopkom, ali če preživninski zavezanec izpolni obveznost, ki mu jo nalaga sodna odločba o izterjavi, vendar ne zagotovi minimalnega zneska preživnine, ki ga je določila vlada.

Uprava sklada mora delovati kot izterjevalec dolga zoper preživninskega zavezanca, za znesek kakršne koli preživnine, ki jo je izplačal sklad, ne da bi bila potrebna kakršna koli sodna odločba.

Postopek za pridobitev preživnine od uprave preživninskega jamstvenega sklada je naslednji:

Vložnik – otrokov preživninski upravičenec – lahko upravo sklada zaprosi neposredno, tako da predloži vlogo in naslednje dokumente:

kopijo sodne odločbe o dodelitvi preživnine;

potrdilo sodnega izvršitelja, da pri preživninskem zavezancu ni bilo mogoče izvršiti odločbe o dodelitvi preživnine ali da je zavezanec izpolnil obveznost iz sodne odločbe o izterjavi preživnine, vendar ni plačal minimalnega zneska preživnine, ki ga je določila vlada; tako potrdilo se predloži upravi sklada v enem mesecu po datumu izdaje;

dokument o pooblastitvi, če se preživnina zahteva prek pooblaščenega zastopnika.

4 Ali se zahtevek lahko vložijo v imenu sorodnika (če da, do katerega kolena) ali v imenu otroka?

Da, pooblaščen zastopnik lahko vložijo zahtevek v imenu sorodnika ali bližnjega sorodnika. V primeru mladoletnih otrok lahko zahtevek vložijo njihovi zakoniti zastopniki, tj. starši ali skrbniki.

5 Če nameravam začeti postopek pred sodiščem, kako ugotovim, katero sodišče je pristojno?

Pravila o sodni pristojnosti določajo, da je za kakršno koli izterjavo preživnine pristojno okrajno ali mestno sodišče (*rajona (pilsētas) tiesa*).

V Latviji je pristojnost sodišča določena z:

Uredbo Sveta (ES) št. 4/2009 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju sodnih odločb ter sodelovanju v preživninskih zadevah (v nadaljnjem besedilu: uredba o preživninskih obveznostih);

dvo- in večstranskimi pogodbami, ki zavezujejo Republiko Latvijo;

z zakonom o pravnem postopku, če se ne uporabljajo določbe uredbe o preživninskih obveznostih ali določbe dvo- in večstranskih pogodb, ki zavezujejo Republiko Latvijo.

Zakon o pravnem postopku določa, da so za preživninske zahtevke pristojna naslednja latvijska sodišča:

preživninski postopek je mogoče začeti v kraju, kjer ima toženec stalno prebivališče;

če toženec kraj stalnega prebivališča ni znan ali če toženec nima stalnega prebivališča v Latviji, je mogoče preživninski postopek začeti na sodišču v kraju, kjer ima toženec nepremičnino, ali na sodišču v kraju, kjer je imel zadnje znano stalno prebivališče;

tožba v zvezi z izterjavo preživnine za otroka ali enega od staršev se lahko vložijo tudi na sodišču v kraju, kjer ima stalno prebivališče tožnik;

tožba zaradi preživninskih obveznosti, ki izhajajo iz povzročitve telesne poškodbe, se lahko vložijo tudi v kraju, kjer ima tožnik prijavljeno stalno prebivališče ali kjer je bila povzročena poškodba.

6 Ali moram kot prosilec uporabiti posrednika za začetek postopka pred sodiščem (npr. odvetnika, osrednji ali lokalni organ itd.)? Če ne, kakšen je postopek?

Vložniku za uvedbo postopka in vložitev zahtevka na sodišču ni treba uporabiti storitev odvetnika ali kakršnega koli drugega posrednika. Prav tako si mu pred preučitvijo zadeve na sodišču ni treba prizadevati za kakršno koli spravo.

Za spravo strank pa si mora pri pripravi zadeve na obravnavo prizadevati sodnik. Zato se stranki poziva, naj skleneta dogovor pred preučitvijo zadeve na sodišču.

Poudariti je treba tudi, da se lahko stranki dogovorita o preživninskih zahtevkih, ne da bi šli na sodišče.

7 Ali moram za začetek postopka plačati sodno takso? Če da, koliko ta znaša? Če so moja finančna sredstva nezadostna, ali lahko dobim brezplačno pravno pomoč?

V skladu z oddelkom 43 zakona o pravnem postopku so plačila sodnih stroškov državi (državne takse (*valsts nodeva*), upravne takse (*kancelejas nodeva*) in stroškov postopka (*ar lietas izskatīšanū saistītie izdevumi*)) oproščene naslednje osebe:

tožniki, pri zahtevkih za izterjavo plačil preživnine za otroka ali starše in pri zahtevkih za določitev očetovstva, če je hkrati z zahtevkom za izterjavo plačil preživnine za otroka vložena tožba;

vložniki, v zvezi s priznanjem ali priznanjem in izvršitvijo odločbe tuje države, ki zadeva plačilo preživnine za otroka ali starše;

tožniki, v zvezi z zahtevki, ki izhajajo iz telesnih poškodb, ki pomenijo pohabljenje ali drugo okvaro zdravja oziroma smrt osebe;

toženci, v zadevah glede znižanja plačil preživnine za otroka ali starše, ki jih je prisodilo sodišče.

Tožbeni predlog (*prasības pieteikumu*) je lahko prvotni ali nasprotni zahtevek, vloga, ki jo v primeru zadeve, ki se že obravnava, vložijo tretja oseba z neodvisnim zahtevkom v zvezi s predmetom spora, vloga v posebnem postopku sodnega odločanja ali druga vloga, ki je predložena sodišču in jo predvideva upoštevna zakonodaja; za vsak tožbeni zahtevek je treba plačati državno pristojbino v naslednjih zneskih:

do 2 134 EUR: 15 % zahtevanega zneska, vendar ne manj kot 71,14 EUR;

od 2 135 EUR do 7 114 EUR: 320,10 EUR in 4 % zahtevanega zneska, ki presega 2 134 EUR;

od 7 115 EUR do 28 457 EUR: 519,30 EUR in 3,2 % zahtevanega zneska, ki presega 7 114 EUR;

od 28 458 EUR do 142 287 EUR: 1 202,28 EUR in 1,6 % zahtevanega zneska, ki presega 28 457 EUR;

od 142 288 EUR do 711 435 EUR: 3 023,56 EUR in 1 % zahtevanega zneska, ki presega 142 287 EUR;

več kot 711 435 EUR: 8 715,04 EUR in 0,6 % zahtevanega zneska, ki presega 711 435 EUR.

V zadevah v zvezi z izterjavo preživninskih terjatev se za zahtevani znesek šteje skupni znesek, ki ga je treba plačati za eno leto.

Tujim prosilcem ali vložnikom, ki so upravičeni do pravne pomoči v skladu z uredbo o preživninskih obveznostih, v Latviji pravno pomoč zagotavlja osrednji organ, ki je ustanovljen v skladu z Uredbo in je uprava preživninskega jamstvenega sklada. Uprava preživninskega jamstvenega sklada zagotavlja pravno pomoč ter zastopanje pred latvijskimi sodišči in izvršilnimi organi za domače preživninske upravičence in tuje upravičence, ki imajo pravico do pravne pomoči v skladu z Uredbo.

V primerih, ki jih uredba o preživninskih obveznostih ne določa, latvijska država zagotavlja pravno pomoč osebam, ki zaradi posebnega položaja ali premoženja in dohodka ne morejo zagotoviti varstva svojih pravic. Pravna pomoč se odobri v skladu z določbami zakona o državni pravni pomoči.

V takih primerih je pravna pomoč na voljo za stroške sestave procesnih listin, pravna posvetovanja med pravnimi postopki in zastopanje na sodišču. V čezmejnih sporih ima posameznik poleg zgoraj navedene pomoči tudi pravico do storitev tolmačenja, prevajanja nekaterih sodnih in nesodnih dokumentov ali dokumentov, ki jih je predložil prosilec in so potrebni za preučitev zadeve, ter v nekaterih primerih celo do plačila potnih stroškov za udeležbo na sodnih obravnavah. Država ne krije sodnih stroškov. Sodni stroški vključujejo državno takso, upravno takso in stroške postopka, kot so zneski, ki jih je treba plačati pričam in izvedencem, stroški, povezani z zaslišanjem prič, vročitvijo izvoda vloge prosilca in sodnih pozivov itd. Vendar lahko sodišče posameznika po preučitvi njegovega gmotnega položaja deloma ali v celoti oprosti plačila sodnih stroškov v korist države ali mu dovoli obročno plačevanje.

8 Kakšno preživnino običajno dodeli sodišče? Kako se izračuna znesek preživnine? Ali lahko sodišče svojo odločitev spremeni, če se spremenijo življenjski stroški ali družinske okoliščine? Če da, kako (npr. s pomočjo sistema samodejne indeksacije)?

Kadar sodišče odredi preživnino za otroka, je ta lahko v obliki točno določenega zneska ali kateri drugi obliki, na primer v hrani, oblačilih, stanovanju itd., ali oboje.

Sodišče bo pri oceni in dodelitvi določenega zneska preživnine najprej, ob ustreznem upoštevanju predloženih dokazov, upoštevalo gmotni položaj strank, njihove življenjske pogoje in družinske razmere.

Ko bo odločalo o izterjavi preživnine za otroka, bo pretehtalo vse okoliščine in dokaze v zadevi ter določilo znesek preživnine. Minimalni znesek preživnine, ki ga mora v skladu z vladnimi predpisi vsak roditelj zagotoviti za vsakega otroka vsak mesec od njegovega rojstva do dopolnjenega sedmega leta starosti, je 25 % minimalnega mesečnega prejemka, ki ga določi vlada; za vsakega otroka, starega od sedem do dopolnjenih 18 let, pa ta znesek znaša 30 % minimalnega mesečnega prejemka, ki ga določi vlada.

Ko je preživnina odobrena, je za kakršno koli spremembo zneska in plačilnega obdobja ter vsako oprostitev plačila potrebna nova vloga zadevne stranke.

Sodišče lahko nato v novem postopku, na podlagi sprememb gmotnega položaja in družinskih okoliščin zadevnih strank, preveri znesek plačil preživnine in plačila prilagodi navzgor ali navzdol.

9 Kako in komu se plača preživnina?

Preživninski zavezanec mora plačati preživnino preživninskemu upravičencu. Če zahtevek v imenu mladoletnega otroka vložijo eden od njegovih staršev ali njegov skrbnik, se preživnina plačuje njemu in ne otroku. Tradicionalno se preživnina plačuje periodično v določenih zneskih, na primer v obliki odbitkov od plače; manj pogosto je v drugačnih oblikah.

10 Če preživninski zavezanec ne plača prostovoljno, kakšen postopek je potrebno sprožiti, da se ga prisili k plačilu?

Če zavezanec preživnine ne plača prostovoljno, mora oseba, v korist katere je bila odrejena, od sodišča, ki je odločilo o zadevi, pridobiti nalog za izvršbo (*izpildu raksts*). Ta nalog za izvršbo ali tisti, sestavljen v drugi državi članici Evropske unije, je treba predložiti v izvršbo sodnemu izvršitelju (*tiesu izpildītājs*) v desetih letih od dneva pravnomočnosti odločbe sodišča ali sodnika, razen kadar veljajo drugi zastaralni roki. (Če se periodična plačila izterjajo kot posledica sodbe sodišča, ostaja nalog za izvršbo v veljavi celotno obdobje, za katerega so bila dosojena periodična plačila, zastaralni rok pa teče od zadnjega dne vsakega plačila.) Sodni izvršitelj začne prisilno izvršbo v skladu s pisno vlogo stranke, ki izvršbo zahteva. Nalog za izvršbo mora sprejeti, če je v njegovem okrožju (*iecirknis*) bodisi kraj stalnega prebivališča zavezanca bodisi kraj njegove nepremičnine ali delovnega mesta. Sodni izvršitelj lahko sprejme tudi druge naloge za izvršbo, ki jih je treba izvršiti na območju pristojnosti območnega sodišča (*apgabaltiesa*), kateremu pripada, tj. območju, na katerem ima sodni izvršitelj pristojnost ukrepati.

Ukrepi prisilne izvršbe vključujejo: izterjavo iz premičnega premoženja, ki pripada zavezancu, vključno s premoženjem v posesti drugih oseb, in premoženja v pravicah, ki pripada zavezancu, tako da se to prodaja; izterjavo iz denarja, ki ga zavezancu dolgujejo drugi (plačilo za delo, temu enakovredna plačila, drugi prihodki zavezanca, vloge v kreditnih ustanovah); izterjavo iz nepremičnega premoženja, ki pripada zavezancu, tako da se to prodaja, ali druge ukrepe, določene v sodbi.

11 Na kratko opišite vse omejitve izvrševanja, zlasti predpise o varstvu preživninskega zavezanca ter o prekluzivnih in zastaralnih rokih v vašem nacionalnem sistemu izvrševanja.

V skladu z oddelkom 570 zakona o pravnem postopku je mogoče izterjavo izvršiti zoper premoženje preživninskega zavezanca, če ta dela ali prejema pokojnino ali štipendijo, pri čemer znesek, ki ga je treba izterjati, ne presega tistega dela mesečnega dohodka, zoper katerega je mogoče v skladu z zakonom izvršiti izterjavo. Zakon o pravnem postopku določa kategorije premoženja, zoper katere izterjave ni mogoče izvršiti, na primer nekatere gospodinjске aparate, gospodinjско opremo ali potrebna oblačila zavezanca in družinskih članov, ki so od njega odvisni. V skladu z oddelkom 594 zakona o pravnem postopku se do poravnave dolga, ki ga je treba izterjati, odbitki v skladu z izvršilnimi naslovi odtegujejo od plačila za delo in enakovrednih plačil, izplačanih preživninskemu zavezancu, ob upoštevanju naslednjega:

V zadevah v zvezi z izterjavo preživninskih terjatev za prehrano mladoletnih otrok ali v korist uprave preživninskega jamstvenega sklada mora delež plačila za delo in enakovrednih plačil, izplačanih preživninskemu zavezancu, ki je enak 50 % minimalne mesečne plače, ostati nedotaknjen, za vsakega odvisnega mladoletnega otroka pa morajo ostati nedotaknjena sredstva, enaka znesku državne dajatve za socialno varnost.

V drugih zadevah v zvezi z izterjavo preživninskih terjatev lahko znesek, ki se zavezancu odtegne od plačila za delo in enakovrednih plačil, izplačanih preživninskemu zavezancu, znaša 50 %, vendar mora minimalna mesečna plača ostati nedotaknjena, za vsakega odvisnega mladoletnega otroka pa morajo ostati nedotaknjena sredstva, enaka znesku državne dajatve za socialno varnost.

V skladu z oddelkom 632 zakona o pravnem postopku lahko preživninski upravičenec ali zavezanec iz sodbe vložil utemeljeno pritožbo, s katero izpodbija dejanja sodnega izvršitelja pri izvrševanju sodbe ali njegovo zavrnitev izvršitve takih dejanj, razen v posebnih razmerah; pritožba se vložil na okrožnem ali mestnem sodišču kraja, v katerem je pisarna sodnega izvršitelja, v desetih dneh od datuma izvršitve izpodbijanih dejanj ali, če pritožnik ni bil obveščen o času in kraju načrtovanih dejanj, od datuma, ko je pritožnik izvedel za taka dejanja. Kadar je že izvršena sodba naknadno razveljavljena in je po ponovni presoji zadeve izdana sodba o zavrnitvi zahtevka ali kadar je sprejeta odločitev, da se sodni postopek konča ali zadeva ostane nerešena, se v skladu z oddelkom 634 zakona o pravnem postopku izvrševanje sodbe prekine in vse, kar je bilo na podlagi zdaj preklicane sodbe od toženca izterjano v korist tožnika, vrne tožencu.

V skladu z oddelkom 546 zakona o pravnem postopku se lahko izvršilni naslovi za prisilno izvršbo predložijo v desetih letih od dneva pravomočnosti odločbe sodišča ali sodnika, razen če niso z zakonom določeni drugi zastaralni roki. Če se periodična plačila izterjajo kot posledica sodbe sodišča, ostaja izvršilni naslov v veljavi celotno obdobje, za katerega so bila dosojena periodična plačila, zastaralni rok pa teče od zadnjega dne vsakega plačila.

12 Ali obstaja organizacija ali organ, ki mi lahko pomaga v postopku pridobitve preživnine?

Oseba lahko za izplačilo preživnine za mladoletnega otroka zaprosi upravo preživninskega jamstvenega sklada, če je bilo ugotovljeno, da ni mogoče izvršiti sodne odločbe o izterjavi preživnine v skladu z veljavnim pravnim postopkom, ali če preživninski zavezanec izpolni obveznost, ki mu jo nalaga sodna odločba o izterjavi, vendar ne zagotovi minimalnega zneska preživnine.

V skladu z uredbo o preživninskih obveznostih lahko oseba zaprosi upravo preživninskega jamstvenega sklada, naj izterja preživnino od zavezanca, ki ga ni več v Latviji. Uprava preživninskega jamstvenega sklada izvaja nalogo osrednjega organa v Latviji za namene Uredbe.

V skladu z uredbo o preživninskih obveznostih se lahko oseba, ki je zakonsko upravičena do preživnine, obrne na upravo preživninskega jamstvenega sklada in predloži vlogo, naslovljeno na drugo državo članico Evropske unije, da:

zagotovi odločanje o izterjavi preživnine v državi, kjer prebiva toženec;

se prilagodi znesek preživnine (navzgor ali navzdol);

zagotovi odločanje o izterjavi preživnine in določitvi očetovstva za otroka v državi, kjer prebiva toženec;

zagotovi priznanje odločbe latvijskega sodišča o izterjavi preživnine, da se ta razglasi za izvršljivo ali da se izvrši.

13 Ali lahko organizacije (vladne ali zasebne) namesto preživninskega zavezanca v celoti ali delno vnaprej plačajo preživnino?

Uprava preživninskega jamstvenega sklada lahko ukrepa namesto otrokovega preživninskega zavezanca, če je bilo ugotovljeno, da ni mogoče izvršiti sodne odločbe o izterjavi preživnine v skladu z veljavnim pravnim postopkom, ali če preživninski zavezanec izpolni obveznost, ki mu jo nalaga sodna odločba o izterjavi, vendar ne zagotovi minimalnega zneska preživnine, ki ga je določila vlada. Če preživnino plačuje uprava sklada, je upravičena sprejeti ukrepe za izterjavo plačanih zneskov, vključno z zakonskimi obrestmi (glej zgornji oddelek 3).

14 Če sem v tej državi članici, preživninski zavezanec pa stalno prebiva v drugi državi:

14.1 ali lahko dobim pomoč organa ali zasebne organizacije v tej državi članici?

Če imata prosilec in otrok stalno prebivališče v Latviji, preživninski zavezanec pa prebiva v drugi državi, se lahko prosilec obrne na upravo preživninskega jamstvenega sklada, če je bilo ugotovljeno, da ni mogoče izvršiti sodne odločbe o izterjavi preživnine v skladu z veljavnim pravnim postopkom, ali če preživninski zavezanec izpolni obveznost, ki mu jo nalaga sodna odločba o izterjavi, vendar ne zagotovi minimalnega zneska preživnine.

Če zavezanec prebiva v drugi državi in v Latviji nima premoženja, ki bi lahko bilo predmet izvršitve, prosilec najprej predloži sodno odločbo, da se ta prizna in izvrši v zadevni tuji državi, in se šele nato obrne na upravo preživninskega jamstvenega sklada. Če se izkaže, da odločbe v zadevni tuji državi ni mogoče izvršiti, lahko prosilec zaprosi upravo sklada, naj prevzame vlogo toženca glede izvršljive preživnine.

Uprava preživninskega jamstvenega sklada izvaja nalogo osrednjega organa v Latviji za namene uredbe o preživninskih obveznostih (glej oddelka 3 in 13), pri čemer se lahko posamezniki nanjo obrnejo za pomoč v okviru Uredbe.

Če latvijsko sodišče izda odločbo o izvršitvi preživnine in oseba, ki prebiva v Latviji, želi, da se ta odločba prizna in/ali izvrši v drugi državi članici Evropske unije, ali če želi pridobiti sodno odločbo zoper zavezanca, ki prebiva v drugi državi članici Evropske unije, lahko uprava preživninskega jamstvenega sklada v skladu z uredbo o preživninskih obveznostih pomaga zadevni osebi posredovati odločbo latvijskega sodišča zadevni tuji državi zaradi priznanja in/ali izvršitve in odločitve o vlogi.

Uprava preživninskega jamstvenega sklada lahko ukrepa namesto zavezanca in plača preživnino za mladoletnega otroka ter zagotovi informacije o preživninskih vprašanjih.

(Glej oddelka 3 in 13.)

14.2 Če je to mogoče, kako lahko stopim v stik s tem organom ali zasebno organizacijo?

Uprava preživninskega jamstvenega sklada (*Uzturīdzekļu garantiju fonda administrācija*)

Naslov: Pulkveža Brieža iela 15, Rīga

LV-1010, Latvija

Telefon: +371 67830626

Telefaks: +371 67830636

E-naslov: pasts@ugf.gov.lv

15 Če sem v drugi državi, preživninski zavezanec pa je v tej državi članici:

15.1 ali lahko vložim zahtevek neposredno pri takem organu ali zasebni organizaciji v tej državi članici?

Če je preživninski upravičenec v drugi državi članici EU, preživninski zavezanec pa živi v Latviji, se lahko upravičenec v skladu z uredbo o preživninskih obveznostih obrne na osrednji organ v državi, kjer prebiva. Z vlogo lahko zaprosi za odločbo o odredbi izterjave preživnine v Latviji, kjer prebiva zavezanec, ali za odločbo o odredbi izterjave preživnine hkrati z določitvijo očetovstva v Latviji ali za odločbo o razglasitvi izvršljivosti v Latviji za tujo odločbo o izterjavi ali za odločbo o izvršitvi tuje odločbe. Na podlagi Uredbe bo osrednji organ tuje države opravil potrebne formalnosti in vlogo upravičenca posredoval latvijskemu osrednjemu organu v skladu z Uredbo. Latvijski osrednji organ – uprava preživninskega jamstvenega sklada – bo pomagal tujemu prosilcu predložiti tujo sodno odločbo v izvršitev ali priznanje in izvršitev v Latviji ali pa bo pomagal prosilcu vložiti vlogo za izterjavo preživnine na latvijskem sodišču v kraju, kjer prebiva zavezanec, ali vlogo za izterjavo preživnine hkrati z določitvijo očetovstva v Latviji.

Če je bilo ugotovljeno, da sodne odločbe o izterjavi preživnine v skladu z veljavnim pravnim postopkom ni mogoče izvršiti, ali če preživninski zavezanec izpolni obveznost, ki mu jo nalaga sodna odločba o izterjavi, vendar ne zagotovi minimalnega zneska preživnine, lahko oseba, ki z otrokom stalno prebiva v Latviji, kjer imata uradno stalno prebivališče, upravo preživninskega jamstvenega sklada zaprosi za izplačilo preživnine.

V skladu z uredbo o preživninskih obveznostih se mora oseba obrniti na osrednji organ države, v kateri prebiva. Oseba, ki prebiva v Latviji, lahko zaprosi upravo preživninskega jamstvenega sklada, naj:

zagotovi odločanje o izterjavi preživnine v drugi državi članici Evropske unije, kjer prebiva toženec;

zagotovi odločanje o izterjavi preživnine skupaj z določitvijo očetovstva v drugi državi članici Evropske unije, kjer prebiva toženec;

zagotovi, če je bila odločba o izterjavi preživnine že izdana, da se ta odločba prizna, razglasi za izvršljivo in izvrši v drugi državi članici Evropske unije, kjer prebiva toženec.

Če je bilo ugotovljeno, da sodne odločbe o izterjavi preživnine v skladu z veljavnim pravnim postopkom ni mogoče izvršiti, ali če preživninski zavezanec izpolni obveznost, ki mu jo nalaga sodna odločba o izterjavi, vendar ne zagotovi minimalnega zneska preživnine, lahko oseba, ki z otrokom stalno prebiva v Latviji, kjer imata uradno stalno prebivališče, zaprosi upravo preživninskega jamstvenega sklada za izplačilo preživnine.

Uprava preživninskega jamstvenega sklada (*Uzturīdzekļu garantiju fonda administrācija*)

Naslov: Pulkveža Brieža iela. 15, Rīga

LV-1010, Latvija

Telefon: +371 67830626

Telefaks: +371 67830636

E-naslov: pasts@ugf.gov.lv

Uprava preživninskega jamstvenega sklada v skladu z uredbo o preživninskih obveznostih izvaja naloge osrednjega organa v Latviji.

Uprava preživninskega jamstvenega sklada nakaže preživnino preživninskemu upravičencu namesto preživninskega zavezanca, če je bilo ugotovljeno, da ni mogoče izvršiti sodne odločbe o izterjavi preživnine v skladu z veljavnim pravnim postopkom, ali če preživninski zavezanec izpolni obveznost, ki mu jo nalaga sodna odločba o izterjavi, vendar ne zagotovi minimalnega zneska preživnine.

16 Ali to državo članico zavezuje Haaški protokol iz leta 2007?

Latvijo zavezuje Haaški protokol iz leta 2007.

17 Če te države članice ne zavezuje Haaški protokol iz leta 2007, kateri predpisi se po pravilih njenega mednarodnega zasebnega prava uporabijo za preživninski zahtevek? Katera so relevantna pravila mednarodnega zasebnega prava?

Latvijo zavezuje Haaški protokol iz leta 2007.

18 Kakšna so pravila glede dostopa do sodnega varstva v čezmejnih primerih v okviru EU, v skladu s strukturo Poglavlja V uredbe o preživninskih obveznostih?

V skladu z oddelkom 43 zakona o pravnem postopku so plačila sodnih stroškov državi oproščene naslednje osebe:

tožniki, pri zahtevkih za izterjavo plačil preživnine za otroka ali starše in pri zahtevkih za določitev očetovstva, če je tožba vložena hkrati z zahtevkom za izterjavo plačil preživnine za otroka;

vložniki, v zvezi s priznanjem ali priznanjem in izvršitvijo odločbe tuje države, ki zadeva plačilo preživnine za otroka ali starše;

toženci, v zadevah glede znižanja plačil preživnine za otroka ali starše, ki jih je prisodilo sodišče.

Kadar vlogo za izterjavo sredstev za zagotovitev prejšnje ravni blaginje vložijo nekdanji zakonec ali vložnik, ki v skladu s četrtem delom oddelka 43 zahteva priznanje ali priznanje in izvršitev tuje sodne odločbe v zvezi z izterjavo preživnine za nekdanjega zakonca ali drugo osebo, lahko sodišče ali sodnik, ob upoštevanju posameznikovega finančnega položaja, vložnika deloma ali v celoti oprosti plačila sodnih stroškov državi oziroma odloži plačilo sodnih stroškov državi ali razdeli plačilo na obroke.

Tujim prosilcem ali vložnikom, ki so upravičeni do pravne pomoči v skladu z uredbo o preživninskih obveznostih, v Latviji pravno pomoč zagotavlja osrednji organ, ki je ustanovljen v skladu z Uredbo in je uprava preživninskega jamstvenega sklada. Uprava preživninskega jamstvenega sklada zagotavlja pravno pomoč ter zastopanje pred latvijskimi sodišči in izvršilnimi organi za domače preživninske upravičence in tuje upravičence, ki imajo pravico do pravne pomoči v skladu z Uredbo.

19 Kakšne ukrepe ta država članica sprejme za zagotovitev izvajanja dejavnosti iz člena 51 uredbe o preživninskih obveznostih?

Latvija je spremenila več nacionalnih zakonov in predpisov, da je osrednjemu organu, ustanovljenemu v skladu z uredbo o preživninskih obveznostih, omogočila izvajanje nalog iz člena 51. Latvijski zakoni in predpisi, kot so bili spremenjeni, zagotavljajo izvajanje pravne pomoči čezmejnemu upravičencem ali vložnikom, ki so upravičeni do pravne pomoči, kot to zahteva Uredba, vključno z zastopanjem zadevne osebe na sodišču in pred izvršilnimi organi. Latvijski osrednji organ, tj. uprava preživninskega jamstvenega sklada, ima neposreden dostop do različnih registrov v Latviji, prek katerih je mogoče ugotoviti kraj stalnega prebivališča zavezanca ali upravičenca v Latviji ali dobiti informacije o dohodku zavezanca ali upravičenca ali o lokaciji njunega morebitnega premoženja v Latviji. Informacije, ki jih lahko osrednji organ dobi neposredno iz zadevnih registrov, mu omogočajo, da pridobi dokumente in dokaze. Uprava sklada se ima pravico obrniti na sodišča v Latviji v imenu zadevnih prosilcev ali vložnikov, da uvede ali pospeši postopek, zagotovi potrebne začasne ukrepe in pridobi dokaze. V imenu prosilca lahko na sodišču neposredno vložijo zahtevek za določitev starševstva za otroka, če je zahtevek vложен hkrati z zahtevkom za izterjavo preživnine.

Zadnja posodobitev: 07/02/2019

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Preživninski zahtevki - Luksemburg

1 Kaj pomenita izraza „preživnina – preživljanje“ in „preživninska obveznost“? Katere osebe morajo plačati preživnino drugi osebi?

Preživninska obveznost se nanaša na zakonsko obveznost tistega, ki ima sredstva za to, da poskrbi za potrebe druge osebe, s katero ga povezuje sorodstvena ali zakonska vez. Tako so lahko do prejemanja preživnine upravičene različne osebe, zlasti:

zakonec od drugega zakonca ali nekdanjega zakonca (členi 212, 214 in 246 civilnega zakonika) ali partner od drugega partnerja, kadar sta v partnerski skupnosti v smislu spremenjenega zakona z dne 9. julija 2004 o pravnih učinkih nekaterih partnerskih skupnosti, ali od nekdanjega partnerja pod nekaterimi pogoji;

otroci od svojih staršev (členi 203, 372-2 ter 376-2, 376-3 in 376-4 civilnega zakonika);

očetje, matere in drugi predniki od svojih otrok (člen 205 civilnega zakonika);

tasti in tašče od svojih zetov in snah (člen 206 civilnega zakonika).

Pravilo, v skladu s katerim „preživnina ni namenjena kritju preteklih terjatev“, pomeni, da so preživnine namenjene kritju sedanjih in prihodnjih potreb, ne pa poplačilu preteklih stroškov. To pravilo ima pravno vrednost izpodbojne domneve, kar pomeni, da se lahko pravilo ne upošteva, če upravičenec predloži dokaz, da se je bil za preživetje prisiljen zadolžiti, da ni ostal nedejaven ali da ni bil sposoben ukrepati.

Preživnine ni mogoče pobotati, razen če naj bi se pobotala s terjatvijo, ki je prav tako preživninski zahtevek.

2 Do katere starosti je otrok upravičen do preživnine? Ali se predpisi za preživljanje mladoletnikov razlikujejo od predpisov za preživljanje odraslih?

V primeru skupne starševske skrbi mora vsak od staršev ne glede na to, ali sta poročena ali ne, ločena ali razvezana, prispevati k vzdrževanju in izobraževanju otrok sorazmerno s svojimi sredstvi, sredstvi drugega starša in glede na otrokove potrebe. V primeru razveze zakonske zveze ali prenehanja

življenjske skupnosti morata starša ne glede na to, ali starševsko skrb izvršujeta skupaj ali ne, še naprej skupaj prispevati k stroškom vzdrževanja in izobraževanja otroka, razen v primeru nasprotne sodne odločbe. Ta prispevek je v obliki preživitve in ne preneha samodejno, ko otrok postane polnoleten. Izplačuje se lahko neposredno polnoletnemu otroku in se lahko prilagodi glede na otrokove potrebe ter spremembo sredstev in stroškov vsakega od staršev.

3 Naj se za pridobitev preživitve obmem na pristojni organ ali na sodišče? Kateri so glavni elementi tega postopka?

Sodnik za družinske zadeve pri okrožnem sodišču (*tribunal d'arrondissement*) je med drugim pristojen za preživitvene zadeve, izvrševanje starševske skrbi ter razvezo zakonske zveze in prenehanje življenjske skupnosti.

Vložnik mora preživitveni zahtevek vložiti pri sodniku za družinske zadeve. Če je preživitveni zahtevek vložen v okviru postopka za razvezo zakonske zveze ali prenehanje življenjske skupnosti, sodnik za družinske zadeve, ki odloča o predlogu za razvezo zakonske zveze ali prenehanje življenjske skupnosti, odloči tudi o tem zahtevku.

4 Ali se zahtevek lahko vložijo v imenu sorodnika (če da, do katerega kolena) ali v imenu otroka?

V primeru skrbništva (*tutelle*) ali varuštva (*curatelle*) lahko zahtevek v imenu starša ali mladoletnega otroka vložijo skrbnik (*tuteur*) ali varuh (*curateur*).

Starši, ki izvršujejo starševsko skrb v zvezi s svojim mladoletnim otrokom, lahko vložijo zahtevek v njegovem imenu.

Mladoletni otrok nima pravdne sposobnosti in ne more sam vložiti zahtevka, razen mladoletnika, ki je sposoben oblikovati svoje mnenje, pod pogoji iz člena 1007-50 novega zakonika o civilnem postopku. V tem okviru se lahko mladoletnik, ki je sposoben oblikovati svoje mnenje, z vlogo pri okrožnem sodišču obrne na sodnika za družinske zadeve glede kakršne koli zahteve v zvezi s spremembo izvrševanja starševske skrbi ali izvrševanja pravice do stikov ali nastanitve. V takem primeru sodišče s sklepom v 15 dneh imenuje odvetnika za mladoletno osebo.

5 Če nameravam začeti postopek pred sodiščem, kako ugotovim, katero sodišče je pristojno?

Krajevno pristojno okrožno sodišče je:

sodišče v kraju stalnega prebivališča družine;

če starša živita ločeno, sodišče v kraju stalnega prebivališča starša, pri katerem običajno prebivajo mladoletni otroci, če starševsko skrb izvršujeta skupaj, ali sodišče v kraju stalnega prebivališča starša, ki to pravico izvršuje sam;

v drugih primerih sodišče v kraju stalnega prebivališča osebe, ki ni začela postopka.

V primeru skupnega zahtevka je po izbiri strank pristojno sodišče v kraju stalnega prebivališča ene ali druge stranke.

Kadar pa se spor nanaša samo na preživitvo med zakoncema, prispevek k vzdrževanju in izobraževanju otroka, prispevek k stroškom zakonske zveze ali nujne in začasne ukrepe v primeru prenehanja registrirane partnerske skupnosti, je lahko pristojno sodišče v kraju, kjer prebiva zakonec ali nekdanji partner, ki je preživitveni upravičenec, ali starš, ki je primarni skrbnik otroka, tudi polnoletnih.

Krajevna pristojnost se določi na podlagi stalnega prebivališča na dan vložitve zahtevka ali v primeru razveze zakonske zveze na dan vložitve začetne vloge. Kadar se „preživitva“ zahteva v okviru postopka za razvezo zakonske zveze, je pristojno sodišče tisto, pri katerem je vložen predlog za razvezo zakonske zveze.

6 Ali moram kot prosilec uporabiti posrednika za začetek postopka pred sodiščem (npr. odvetnika, osrednji ali lokalni organ itd.)? Če ne, kakšen je postopek?

Vložnik se lahko obrne na sodnika za družinske zadeve z vlogo, ki jo je treba vložiti pri okrožnem sodišču. Ta vloga se vložijo v sodnem tajništvu okrožnega sodišča, ki o njej obvesti nasprotno stranko. Za stranke v sporu ni obvezno zastopanje po odvetniku, razen če se „preživitva“ zahteva v okviru postopka za razvezo zakonske zveze zaradi nepopravljive nevdržnosti zakonske zveze ali postopka za prenehanje življenjske skupnosti. V teh primerih je obvezno zastopanje po odvetniku.

Vsekakor mora vložnik sodniku predložiti vse dokumente, ki dokazujejo njegove potrebe. To so na primer obračunski listi, potrdila o neobdavčitvi, potrdilo o brezposelnosti ali dolgi bolezn, najemnini, kreditih, vzdrževanih otrocih ter stroških vzdrževanja in izobraževanja itd.

7 Ali moram za začetek postopka plačati sodno takso? Če da, koliko ta znaša? Če so moja finančna sredstva nezadostna, ali lahko dobim brezplačno pravno pomoč?

Med stroški, ki jih je treba upoštevati v primeru sodnega postopka, je treba navesti sodne stroške in stroške postopka, ki jih mora (v celoti ali delno) plačati neuspela stranka. V nekaterih primerih je treba plačati tudi odvetniško nagrado.

Osebe, katerih dohodki se po luksemburškem pravu ne štejejo za zadostne, so lahko upravičene do pravne pomoči. Za to morajo izpolniti vprašalnik, ki je na voljo pri centralni službi za socialno pomoč (*service central d'assistance sociale*), in ga nasloviti na predsednika krajevno pristojne odvetniške zbornice (*Bâtonnier de l'Ordre des avocats*).

Če pravno pomoč odobri predsednik odvetniške zbornice, ta pomoč krije vse stroške v zvezi s postopki ali dejanji, za katere je bila odobrena. Krije na primer kolkovine in takse za registracijo, sodne takse, odvetniške nagrade, pristojbine in stroške sodnega izvršitelja, stroške in pristojbine notarjev, stroške in nagrade izvedencev, pričnine, nagrade prevajalcev in tolmačev, stroške za potrdila o vsebini tujega prava, potne stroške, pristojbine in stroške formalnosti vpisov, hipotek in zastavnih pravic ter po potrebi stroške objave v časopisih.

8 Kakšno preživitvo običajno dodeli sodišče? Kako se izračuna znesek preživitve? Ali lahko sodišče svojo odločitev spremeni, če se spremenijo življenjski stroški ali družinske okoliščine? Če da, kako (npr. s pomočjo sistema samodejne indeksacije)?

Vrsta preživitve

Med postopkom in po izdaji odločbe o razvezi zakonske zveze ali prenehanju življenjske skupnosti je preživitva največkrat v obliki mesečnega plačila. Lahko je tudi v obliki kapitala, ki vključuje bodisi denarni znesek bodisi odstop blaga v naravi.

Kar zadeva prispevek k otrokovemu vzdrževanju in izobraževanju, je lahko preživitva v obliki mesečnega plačila ali obliki celotnega ali delnega neposrednega plačila stroškov za otroka. Poleg tega je lahko preživitva tudi v obliki pravice do uporabe ali nastanitve.

Če oseba, ki mora zagotoviti preživitvo, dokaže, da je ne more plačevati, lahko sodišče odredi, naj tistega, ki mu je dolžna plačevati preživitvo, sprejme v svoj dom, ga hrani in preživlja.

Določitev preživitve

Referenčne lestvice za določitev preživitve ni. Znesek preživitve se izračuna glede na finančna sredstva preživitvenega zavezanca in potrebe upravičenca.

Indeksacija

Da bi se preživitva prilagodila spremembam življenjskih stroškov, se lahko sodnik odloči, tudi po uradni dolžnosti, da se preživitva indeksira po zakonsko določeni klavzuli o prilagajanju.

Sprememba višine preživitve

Če se spremenijo okoliščine, se lahko preživitva, razen če je bila izplačana v kapitalu v okviru razveze zakonske zveze, zviša, zniža ali celo ukine. Če se stranki ne sporazumeta, ukinitve ali znižanje določi sodišče.

Sodišče ima tudi pravico spremeniti višino preživitve, ki sta jo stranki sporazumno določili. To pravico ima ne le v primeru spremembe zadevnih okoliščin upravičenca in zavezanca, temveč tudi, kadar se okoliščine niso nikakor spremenile, če se mu znesek zdi nezadosten ali pretiran.

Čas plačevanja preživitve, odobrene zakoncu v primeru razveze zakonske zveze zaradi nepopravljive nevdržnosti zakonske zveze, ne more biti daljši od trajanja zakonske zveze, razen v izjemnih okoliščinah.

9 Kako in komu se plača preživitva?

Med postopkom in po izdaji odločbe o razvezi zakonske zveze ali prenehanju življenjske skupnosti se preživnina plačuje zakoncu, ki je do nje upravičen. Prispevek k vzdrževanju in izobraževanju otroka plačuje bodisi eden od staršev drugemu staršu bodisi se plačuje osebi, ki ji je bil otrok zaupan. Če je otrok polnoleten, lahko sodnik določi ali pa se starša dogovorita, naj se prispevek v celoti ali delno plačuje otroku.

10 Če preživninski zavezanec ne plača prostovoljno, kakšen postopek je potrebno sprožiti, da se ga prisili k plačilu?

Če preživninski zavezanec noče plačevati preživnine, ima upravičenec na voljo več sredstev, s katerimi ga lahko prisili k temu.

V civilnem postopku

Upravičenec ima na voljo več možnosti:

v primeru razveze zakonske zveze se lahko z vlogo pri okrožnem sodišču obrne na sodnika za družinske zadeve za dovoljenje za prejemanje – na račun nekdanjega zakonca in brez poseganja v pravice tretjih oseb – njegovih dohodkov, vključno s pokojnino in rento, ter katerih koli drugih zneskov, ki mu jih morda dolgujejo tretje osebe, v obsegu in pod pogoji, ki jih določi sodnik. V primeru spremenjenih okoliščin se ta odločba spremeni;

lahko vloži predlog za običajne izvršilne ukrepe, tj. rubež (na primer na bančnem računu), zaplembo premičnine (avtomobila, nakita itd.) in zaplembo nepremičnine (hiše, zemljišča itd.) na podlagi sodne odločbe ali izvršilnega naslova.

V kazenskem postopku

Upravičenec lahko poda kazensko ovadbo za naslednji kaznivi dejanji:

zapustitev družine se kaznuje z zaporom od enega meseca do enega leta in denarno kaznijo v višini od 251 do 2 500 EUR ali le z eno od teh kazni (člen 391a kazenskega zakonika (*Code pénal*)). Pri tem se domneva, da se preživninski zavezanec v zvezi z upravičencem izogiba delu preživninskih obveznosti ali vsem preživninskim obveznostim, ki zanj veljajo na podlagi zakona, tako da bodisi zavrača izpolnjevanje svojih obveznosti, čeprav jih je sposoben izpolnjevati, bodisi jih po svoji krivdi ne more izpolnjevati.

To se nanaša na preživninsko obveznost staršev do otroka, obveznost med zakoncema in obveznost posvojiteljev do posvojencev.

Pred pregonom kaznivega dejanja policist Velikega vojvodstva Luksemburg izroči preživninskemu zavezancu uradno evidentirani obtožni predlog. Če prebivališče preživninskega zavezanca ni znano, se obtožni predlog ne zahteva;

goljufiva plačilna nesposobnost se kaznuje z zaporom od šestih mesecev do treh let in denarno kaznijo v višini od 500 do 12 500 EUR ali le z eno od teh kazni (člen 391b kazenskega zakonika). Pri tem se domneva, da je preživninski zavezanec, celo pred sodno odločbo, ustvaril ali poslabšal svojo plačilno nesposobnost bodisi s povečanjem pasive ali zmanjšanjem aktive svojega premoženja bodisi s prikrivanjem nekaterega svojega premoženja, da bi se izognil izvršitvi obsodbe, ki jo je civilno sodišče izreklo v preživninski zadevi.

Za uporabo člena 391b kazenskega zakonika se za tako obsodbo štejejo sodne odločbe in sodno potrjeni sporazumi, ki se nanašajo na obveznost plačevanja dajatev, podpor ali prispevkov k stroškom zakonske zveze, ter tudi določbe v zvezi s preživnino v sporazumih, sklenjenih pred sporazumno razvezo zakonske zveze.

11 Na kratko opišite vse omejitve izvrševanja, zlasti predpise o varstvu preživninskega zavezanca ter o prekluzivnih in zastaralnih rokih v vašem nacionalnem sistemu izvrševanja.

Tožbe za izterjavo zaostalih plačil stalnih in dosmrtnih rent ter preživnin zastarajo po petih letih.

12 Ali obstaja organizacija ali organ, ki mi lahko pomaga v postopku pridobitve preživnine?

Na prošnjo upravičenca lahko državni solidarnostni sklad (*Fonds national de solidarité*) izterja kakršno koli preživnino, dolgovano zakoncu, predniku ali potomcu. Za zneske, ki jih je treba izterjati, se na sklad prenesejo pravice in jamstva, s katerimi razpolaga upravičenec za izterjavo preživnine. Po vročitvi listin o zneskih, ki jih je treba izterjati, preživninskemu zavezancu mora preživninski zavezanec plačati te zneske predsedniku državnega solidarnostnega sklada.

13 Ali lahko organizacije (vladne ali zasebne) namesto preživninskega zavezanca v celoti ali delno vnaprej plačajo preživnino?

Državni solidarnostni sklad lahko pod nekaterimi pogoji plačuje preživnino namesto preživninskega zavezanca. Upravičenec ali njegov zakoniti zastopnik predloži prošnjo za plačilo predsedniku državnega solidarnostnega sklada.

Predsednik ali njegov pooblaščenec ugodí prošnji, če upravičenec dokaže, da:

ima stalno prebivališče v tej državi in da sam ali njegov zakoniti zastopnik prebiva v njej že pet let;

je njegova preživnina določena s sodno odločbo, ki je izvršljiva v Velikem vojvodstvu Luksemburg;

celotne ali delne izterjave preživnine ni bilo mogoče doseči z dejansko izvedenim izvršilnim ukrepom v skladu z zasebnim pravom;

je v težkem finančnem položaju.

Tudi če pogoj iz točke (c) ni izpolnjen, se prošnji ugodí, če se zdi, da bi bila vložitev predloga za izvršilni ukrep verjetno neuspešna, ali če preživninski zavezanec prebiva v tujini. Za morebitne spore je pristojen mirovni sodnik v kraju stalnega prebivališča upravičenca, ki mu je treba ugovor predložiti v štiridesetih dneh od vročitve odločitve predsednika.

Upravičenci imajo polno pravico do uveljavljanja pravne pomoči. Od ugoditve prošnji do prenehanja plačevanja s strani sklada upravičenec ne more več izvesti nobenega ukrepa zoper preživninskega zavezanca za izterjavo preživnine.

14 Če sem v tej državi članici, preživninski zavezanec pa stalno prebiva v drugi državi:

14.1 ali lahko dobim pomoč organa ali zasebne organizacije v tej državi članici?

V skladu z Newyorško konvencijo z dne 20. junija 1956 in Uredbo Sveta (ES) št. 4/2009 z dne 18. decembra 2008 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju sodnih odločb ter sodelovanju v preživninskih zadevah se lahko vložnik, ki ima stalno prebivališče v Luksemburgu, če ima preživninski zavezanec stalno prebivališče v tujini, za pridobitev preživnine obrne na generalnega državnega tožilca (*Procureur Général d'Etat*). Generalni državni tožilec kot osrednji organ posreduje zahtevo in priložene dokumente osrednjemu organu države, v kateri ima stalno prebivališče preživninski zavezanec, da lahko navedeni organ upravičencu pomaga pridobiti dolgovano preživnino.

14.2 Če je to mogoče, kako lahko stopim v stik s tem organom ali zasebno organizacijo?

Preživninski upravičenec predloži zahtevo posredovalnemu organu, tj. generalnemu državnemu tožilcu, za kar uporabi različne obrazce, določene v Uredbi (ES) št. 4/2009.

Procureur Général d'Etat

Cité Judiciaire

Bâtiment CR

L-2080 Luxembourg

15 Če sem v drugi državi, preživninski zavezanec pa je v tej državi članici:

15.1 ali lahko vložim zahtevek neposredno pri takem organu ali zasebni organizaciji v tej državi članici?

Vložnik, ki nima stalnega prebivališča v Luksemburgu, se mora obrniti na osrednji organ države, v kateri ima stalno prebivališče. Ne more se obrniti neposredno na luksemburško organizacijo ali vladno službo.

15.2 Če je to mogoče, kako se lahko obrnem na ta organ ali zasebno organizacijo in kakšno pomoč lahko dobim?

Ni relevantno.

16 Ali to državo članico zavezuje Haaški protokol iz leta 2007?

Da.

17 Če te države članice ne zavezuje Haaški protokol iz leta 2007, kateri predpisi se po pravilih njenega mednarodnega zasebnega prava uporabijo za preživninski zahtevek? Katera so relevantna pravila mednarodnega zasebnega prava?

18 Kakšna so pravila glede dostopa do sodnega varstva v čezmejnih primerih v okviru EU, v skladu s strukturo Poglavlja V uredbe o preživninskih obveznostih?

Če je vložena zahteva v skladu z uredbo EU, je pravna pomoč popolnoma brezplačna za preživninske upravičence, mlajše od 21 let, ne glede na določbe nacionalne zakonodaje.

19 Kakšne ukrepe ta država članica sprejme za zagotovitev izvajanja dejavnosti iz člena 51 uredbe o preživninskih obveznostih?

Da bi osrednji organ lahko zagotavljal pomoč, določeno v členu 51 uredbe o preživninskih obveznostih, je Luksemburg 3. avgusta 2011 sprejel zakon o izvajanju te uredbe EU ter uredbo Velikega vojvodstva o izvajanju členov 2 in 3 navedenega zakona z dne 3. avgusta 2011 (Mémorial A št. 175 z dne 12. avgusta 2011).

Na podlagi teh zakonskih določb ima generalni državni tožilec neposreden dostop do nekaterih podatkovnih zbirk.

Sorodne povezave

 Legilux

Zadnja posodobitev: 24/09/2019

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Preživninski zahtevki - Madžarska

1 Kaj pomenita izraza „preživnina – preživljanje“ in „preživninska obveznost“? Katere osebe morajo plačati preživnino drugi osebi?

S preživninsko obveznostjo se običajno nalaga medsebojna odgovornost do sorodnikov:

- starš ima preživninsko obveznost do otroka, otrok pa ima preživninsko obveznost do starša;
- če otrok, ki je upravičen do preživnine, nima starša, ki bi bil zavezan plačevati preživnino zanj, se ta obveznost prenese na bolj oddaljene sorodnike;
- če oseba, ki je upravičena do preživnine, nima otrok, se preživninska obveznost prenese na bolj oddaljene potomce (člen 4:196, od (1) do (4), civilnega zakonika).

Mladoletnike, ki nimajo neposrednega sorodnika, ki bi bil zavezan zanje plačevati preživnino, morajo preživljati starejši sorojenci, če lahko starejši sorojenec preživninsko obveznost izpolni, ne da bi s tem ogrozil svojo zmožnost, da preživlja sebe, svojega zakonca ali zunajzakonskega partnerja ter svoje vzdrževane neposredne sorodnike (člen 4:197 civilnega zakonika).

Zakonca, ki živita skupaj, sta dolžna v svojem gospodinjstvu preživljati vzdrževane mladoletne otroke svojega zakonca (pastorke), ki jih je zakonec pripeljal v skupno gospodinjstvo s soglasjem drugega zakonca (člen 4:198(1) civilnega zakonika).

Pastorek ima preživninsko obveznost do očima ali mačehe, ki potrebuje preživnino, če ga je ta dolgo vzdrževal (člen 4:199(1) civilnega zakonika).

Rejenci imajo preživninsko obveznost do osebe, ki je dolgo skrbela zanje v svojem gospodinjstvu, ne da bi za to zahtevala finančno nadomestilo, in ki ni otrokov biološki starš, posvojitelj ali očim ali mačeha (člen 4:199(2) civilnega zakonika).

Partner zunajzakonske zveze lahko zahteva preživnino od drugega partnerja v primeru prenehanja življenjske skupnosti, zakonec pa lahko zahteva preživnino od drugega zakonca v primeru razveze zakonske zveze, če se partner ali zakonec ne more sam preživljati, vendar ne po svoji krivdi (člen 4:29(1) civilnega zakonika).

V primeru prenehanja življenjske skupnosti lahko nekdanji partner, ki se ne more sam preživljati, vendar ne po svoji krivdi, zahteva preživnino od nekdanjega partnerja, če je njuno razmerje trajalo vsaj eno leto in se je iz tega razmerja rodil otrok (člen 4:86(1) civilnega zakonika).

Obstajata dve obliki „preživnine“: preživnina v naravi in preživnina v denarju.

V primeru mladoletnega otroka „preživninska obveznost“ pomeni, da ima otrokov starš pravico in odgovornost, da skrbi za svojega otroka v družini, ga vzgaja in zagotavlja potrebne pogoje za njegov telesni, kognitivni, čustveni in moralni razvoj, zlasti nastanitev, hrano in oblačila, ter dostop do izobraževanja in zdravstvenega varstva.

Starš, ki skrbi za otroka in živi z njim v istem gospodinjstvu, izpolnjuje otrokove potrebe v naravi, medtem ko starš, ki živi ločeno (ali v istem gospodinjstvu, vendar ne prispeva k preživljanju otroka), otroka vzdržuje predvsem s plačevanjem preživnine.

2 Do katere starosti je otrok upravičen do preživnine? Ali se predpisi za preživljanje mladoletnikov razlikujejo od predpisov za preživljanje odraslih?

Vsi mladoletni otroci (mlajši od 18 let) so upravičeni do preživnine ob domnevi potrebe, ki je določena z zakonom. Otroci, mlajši od 20 let, so prav tako upravičeni do preživnine, če so vključeni v srednješolsko izobraževanje.

Delovno sposobni otroci (stari 18 let ali več), ki nadaljujejo šolanje, so upravičeni do preživnine ne glede na domnevo potrebe, če potrebujejo preživnino, da bi lahko v razumnem obdobju nadaljevali študij. Otrok mora starša nemudoma obvestiti o nameravanem nadaljevanju študija (člen 4:220(1) civilnega zakonika).

Študij vključuje kateri koli program ali usposabljanje, potrebno za pridobitev kvalifikacije, ki je priprava za nadaljnjo poklicno pot, ter dodiplomski ali magistrski študij v okviru visokošolskega ali višjega strokovnega izobraževanja, ki ga otrok redno obiskuje.

V izjemnih primerih so starši lahko zavezani preživljati otroka, starega 25 let ali več, če je to utemeljeno (člen 4:220(5) civilnega zakonika).

Vendar starši nimajo preživninske obveznosti do odraslega otroka, ki študira, če se šteje, da je otrok nevreden preživnine, če po lastni krivdi ne izpolnjuje svojih izobraževalnih in izpitnih obveznosti ali če bi zagotavljanje preživnine ogrozilo zmožnost starša, da preskrbi sebe ali svojega mladoletnega otroka. Za odraslega otroka se prav tako šteje, da je nevreden preživnine, če brez utemeljenega razloga ne ohranja odnosov s staršem, ki ga je obvezen preživljati (člen 4:220(3) in (4) civilnega zakonika).

3 Naj se za pridobitev preživnine obrnem na pristojni organ ali na sodišče? Kateri so glavni elementi tega postopka?

Znesek in oblika preživnine se določita na podlagi sporazuma med upravičencem do preživnine in osebo, ki jo mora plačevati (v primeru preživnine za otroka so to starši). Če takega sporazuma ni, lahko upravičenec zaprosi za sodno odločbo o preživnini. Če se starša ne dogovorita, o preživnini za otroka odloči sodišče.

Sodni postopek za preživnino za mladoletnega otroka lahko uvede skrbstveni organ, sodni postopek za preživnino za starša pa lahko z njegovo privolitvijo uvede pristojni okrožni organ. Sorodniki, ki imajo preživninsko obveznost in preživljajo preživninskega upravičenca ali skrbijo zanj, lahko v lastnem imenu uvedejo sodni postopek zoper druge stranke, ki imajo preživninsko obveznost.

Starš ali drug zakoniti zastopnik otroka, ki je upravičen do preživnine, lahko zaprosi skrbstveni organ za predplačilo preživnine, če je ni bilo mogoče izterjati najmanj zadnjih šest mesecev.

V prošnji je treba navesti, da ni razlogov za zavrnitev predplačila, ter podati razloge in dejstva, ki utemeljujejo prošnjo.

Priložiti ji je treba naslednje dokumente: ustrežna potrdila o dohodkih, pravnomočno sodno odločbo o preživnini za otroka ali dokument, ki dokazuje vpis v redno srednješolsko izobraževanje, kar je primerno, ter poročilo, pripravljeno pred največ šestimi meseci, o zasegu premoženja z navedbo prekinitve izvršilnega postopka ali dokument, ki dokazuje, da je bil uveden postopek za izterjavo dolgovane preživnine.

Skrbstveni organ mora ugotoviti, ali je bila preživnina začasno – najmanj šest mesecev pred vložitvijo prošnje – neizterljiva.

Predplačilo preživnine se lahko odobri, če je upravičenec zahteval izvršbo preživnine, določene v sodni odločbi, vendar rubež na plačo, druge redne prihodke ali drugo premoženje zavezanca ni bil uspešen, ali je bila izterjava prekinjena, ali če plačani del zneska ali izterjani znesek ne presega 50 % zneska preživnine, ki ga je določilo sodišče.

Skrbstveni organ po potrebi od sodišča ali neodvisnega sodnega izvršitelja zahteva informacije o rezultatu izvršilnega postopka, ki ga je uvedel vložnik. Če je to potrebno za razjasnitev dejstev, skrbstveni organ od delodajalca zahteva podrobne podatke o zaplembi.

Skrbstveni organ v obvestilu o uvedbi postopka pozove preživninskega zavezanca, naj nemudoma plača preživnino in v zvezi s tem poda izjavo.

Skrbstveni organ o svoji odločitvi obvesti delodajalca, pri katerem je zaposlen preživninski zavezanec, izvršilno sodišče, neodvisnega sodnega izvršitelja, tožilstvo, ki je krajevno pristojno glede na prebivališče upravičenca in zavezanca, notarja, ki je krajevno pristojen glede na prebivališče zavezanca, davčni organ ter vladni urad v Budimpešti ali okrožni vladni urad, ki zagotavlja predplačila preživnin.

4 Ali se zahtevek lahko vloži v imenu sorodnika (če da, do katerega kolena) ali v imenu otroka?

Da, starš ali drug zakoniti zastopnik otroka, ki je upravičen do preživnine, lahko zaprosi skrbstveni organ za predplačilo preživnine.

Sorodniki, ki imajo preživninsko obveznost in preživljajo preživninskega upravičenca ali skrbijo zanj, lahko v lastnem imenu uvedejo sodni postopek zoper druge stranke, ki imajo preživninsko obveznost.

Sodni postopek za preživnino za mladoletnega otroka lahko uvede skrbstveni organ, sodni postopek za preživnino za starša pa lahko z njegovo privolitvijo uvede pristojni okrožni organ.

5 Če nameravam začeti postopek pred sodiščem, kako ugotovim, katero sodišče je pristojno?

V skladu s splošnimi pravili o sodni pristojnosti je pristojno sodišče, na območju katerega živi toženec (zavezanec).

Če toženec nima naslova na Madžarskem, sodna pristojnost temelji na kraju prebivanja toženca. Če kraj prebivanja toženca ni znan ali če je v tujini, se upošteva njegovo zadnje stalno prebivališče na Madžarskem. Če takega stalnega prebivališča ni mogoče ugotoviti ali če ga toženec ni imel, se sodna pristojnost določi na podlagi stalnega prebivališča tožnika, ali če tega ni, na podlagi njegovega kraja prebivanja.

Če kraj zaposlitve in stalno prebivališče toženca nista na istem območju, sodišče na podlagi prošnje toženca, ki jo ta vloži najpozneje do prve obravnave v zadevi, zadevo predloži sodišču, ki je pristojno glede na kraj zaposlitve toženca, da to izvede obravnavo in izda odločbo (člen 29 zakona o pravnem postopku).

Sodni postopek za pridobitev preživnine se lahko vloži tudi na sodišču, ki je pristojno glede na stalno prebivališče tožnika (člen 34(1) zakona o pravnem postopku).

Na pristojna sodišča se lahko obrnete [tukaj](#).

6 Ali moram kot prosilec uporabiti posrednika za začetek postopka pred sodiščem (npr. odvetnika, osrednji ali lokalni organ itd.)? Če ne, kakšen je postopek?

Vložnik ne potrebuje posrednika za začetek postopka pred sodiščem. Zadevo lahko predloži neposredno na sodišče (ne nujno prek zastopnika) (glej vprašanja 3, 4 in 5).

7 Ali moram za začetek postopka plačati sodno takso? Če da, koliko ta znaša? Če so moja finančna sredstva nezadostna, ali lahko dobim brezplačno pravno pomoč?

Stranke so ne glede na svoje prihodke in finančni položaj – razen če so oproščene plačila materialnih stroškov postopka v skladu z zakonom, na podlagi neposredno in splošno veljavnega akta Evropske unije ali mednarodnega sporazuma – upravičene do odloga plačila stroškov postopka za z zakonom določeno preživnino, vključno s stroški izterjave preživnine od subjekta, ki zavezancu plačuje osebne prejemke, ali od druge osebe, ukinitve ali spremembe zneska preživnine, prenehanja ali omejitve izvrševanja preživnine ter v primeru čezmejnje preživninske zadeve pridobitve osebnih podatkov o zavezancu.

V primeru odloga materialnih stroškov postopka:

(a) država plača stroške, nastale v postopku (stroške prič in izvedencev, tolmača, uradnika in odvetnika, stroške sojenja in preverjanj na kraju samem itd.), razen stroškov, ki niso zajeti v odlogu in jih mora zato stranka plačati vnaprej;

(b) je stranki odobren odlog plačila sodnih taks.

Tujci imajo prav tako pravico do odloga materialnih stroškov postopka, celo če ni sklenjen mednarodni sporazum ali ni vzpostavljena vzajemnost.

Če sodišče v primeru odloga materialnih stroškov postopka odredi, da mora stranka nositi stroške postopka, mora ta stranka nositi vse stroške, ki jih je država plačala vnaprej, in vse evidentirane državne takse.

Taksa za postopke znaša 6 % oziroma najmanj 15 000 HUF in največ 1 500 000 HUF. V primeru postopkov za izterjavo preživninskih zahtevkov je osnova za izračun takse preživnina, ki je še vedno dolgovana, vendar ne več kot enoletna preživnina.

Če stranka nima zadostnih finančnih sredstev za plačilo stroškov postopka, lahko na sodišče vloži prošnjo za oprostitev plačila.

Da bi se fizičnim osebam (vključno s posredniki), ki zaradi dohodkov ali finančnega položaja ne morejo nositi stroškov postopka, olajšalo uveljavljanje pravic, so na podlagi prošnje v celoti ali delno oproščene plačila teh stroškov.

Če oseba nima premoženja, razen običajnih gospodinskih potrebščin, opreme in pohištva, njen dohodek (plača, pokojnina ali druga redna finančna nadomestila) pa ne presega trenutnega najnižjega zneska pokojnine, določenega na podlagi let aktivne delovne dobe, jo je treba oprostiti plačila stroškov.

Oprostitev plačila stroškov je treba brez preverjanja dohodkov in finančnega položaja odobriti osebam, upravičenim do dajatev, ki se odobrijo delovno sposobnim osebam, ali živijo v istem gospodinjstvu z bližnjim sorodnikom, ki je upravičen do dajatev, ki se odobrijo delovno sposobnim osebam.

Oprostitev plačila stroškov vključuje naslednje ugodnosti:

(a) oprostitev plačila sodnih taks;

(b) oprostitev vnaprejšnjega plačila stroškov, in če ni določeno drugače v veljavni zakonodaji, splošnega plačila stroškov, ki nastanejo v postopku (stroškov prič in izvedencev, tolmača, uradnika, odvetniške nagrade, stroškov sojenja in preverjanj na kraju samem itd.);

(c) oprostitev obveznosti pologa varščine za stroške postopka;

(d) prošnjo za odobritev zastopanja pa odvetniku, če je to zakonsko dovoljeno.

Sodišče na podlagi prošnje odobri oprostitev plačila stroškov in odloči tudi o preklicu take oprostitve.

8 Kakšno preživnino običajno dodeli sodišče? Kako se izračuna znesek preživnine? Ali lahko sodišče svojo odločitev spremeni, če se spremenijo življenjski stroški ali družinske okoliščine? Če da, kako (npr. s pomočjo sistema samodejne indeksacije)?

Če se starša ne dogovorita, o preživnini za otroka odloči sodišče.

Pri določanju zneska preživnine je treba upoštevati naslednje:

(a) otrokove utemeljene potrebe (redni izdatki za osnovne življenjske potrebščine, zdravstveno oskrbo, vzgojo in izobraževanje);

(b) dohodke in finančni položaj obeh staršev;

(c) druge otroke, ki živijo v istem gospodinjstvu s starši (biološki otroci, pastorki ali rejenci), in otroke, do katerih imajo starši preživninsko obveznost;

(d) otrokov lastni dohodek in

(e) dodatke za varstvo otrok, družinsko podporo, dajatve iz socialnega zavarovanja in socialne ugodnosti, ki se zagotavljajo za otroka in starša, ki ga vzgaja (člen 4:218(2) civilnega zakonika).

Preživnina se plača kot fiksni znesek. Sodišče lahko odloči, da se znesek preživnine vsako leto samodejno prilagodi s 1. januarjem naslednjega leta v skladu s povišanjem indeksa cen življenjskih potrebščin, ki ga vsako leto objavi madžarski osrednji statistični urad (člen 4:207 civilnega zakonika). Znesek preživnine za vsakega otroka na splošno znaša 15–25 % povprečnega dohodka preživninskega zavezanca. Na splošno je treba pri ugotavljanju povprečnega dohodka preživninskega zavezanca upoštevati njegov celotni letni dohodek v letu pred uvedbo preživninskega postopka (člen 4:218(4) civilnega zakonika).

Kadar bi sprememba sporazuma med strankami ali okoliščin, na podlagi katerih je bila sprejeta sodna odločba o znesku preživnine, ogrozila zakonite življenjske pomembne zakonite interese katere od strank, če bi ta morala še naprej plačevati preživnino pod enakimi pogoji, lahko zadevna stranka zaprosi za spremembo zneska ali plačilnih pogojev. Za spremembo dogovorjene preživnine ne more zaprositi stranka, ki bi morala ob sklenitvi sporazuma o preživnini predvideti spremembo svojih okoliščin ali je osebno odgovorna za tako spremembo.

9 Kako in komu se plača preživnina?

Preživninski zavezanec mora redno (npr. mesečno) in vnaprej plačevati preživnino osebi, ki je do nje upravičena.

10 Če preživninski zavezanec ne plača prostovoljno, kakšen postopek je potrebno sprožiti, da se ga prisili k plačilu?

Če zavezanec preživnine ne plača prostovoljno, lahko upravičenec vložiti zahtevek na sodišču, in to lahko odredi njegovo izvršitev. Zahtevek v zvezi s preživnino, ki bi morala biti plačana pred vsem kot šestimi meseci, se lahko izvrši z učinkom za nazaj, če ima upravičenec utemeljen razlog za pozno vložitev zahtevka za izvršitev. Za zahteve v zvezi s preživnino, ki bi morala biti plačana pred vsem kot tremi leti, ni mogoča sodna izvršba (člen 4:208(3) civilnega zakonika).

Sodni postopek za preživnino za mladoletnega otroka lahko uvede skrbstveni organ, sodni postopek za preživnino za starša pa lahko z njegovo privolitvijo uvede pristojni okrožni organ (člen 4:208(1) civilnega zakonika).

Sorodniki, ki imajo preživninsko obveznost in preživljajo preživninskega upravičenca ali skrbijo zanj, lahko v lastnem imenu uvedejo sodni postopek zoper druge stranke, ki imajo preživninsko obveznost (člen 4:208(2) civilnega zakonika).

Sodišče lahko na prošnjo upravičenca v odločbi o preživnini, s katero zavezuje osebo, ki prejema plačo, delodajalca neposredno pozove, naj odbije znesek, naveden v odločbi, in ga plača upravičencu.

Če sodišče ne izda neposrednega poziva, vendar stranka pozneje vložiti zahtevo za izvršitev na podlagi sodne odločbe ali sporazuma med strankama, ki ga je odobrilo sodišče, sodišče odredi izvršbo preživnine z izdajo naloga za zaplembo, če od plače odbiti zneski krijejo zapadli znesek.

Odbiti znesek ne sme presegati 50 % plače zaposlenega. Za preživnino se lahko odbije največ 33 % dajatev za brezposelnost (denarnega nadomestila za brezposelnost, podpore za predčasno upokožitev, socialne podpore in nadomestila za iskalce zaposlitve).

Če zavezanec nima rednega dohodka ali če znesek, ki naj bi se odbil od njegovega dohodka, ne krije zapadlega zneska, sodišče odredi izvršbo z izdajo naloga za izvršbo. V tem primeru izvršba zajema ne le plačo, temveč tudi drugo premoženje, kot je določeno v zakonu o izvršbi.

11 Na kratko opišite vse omejitve izvrševanja, zlasti predpise o varstvu preživninskega zavezanca ter o prekluzivnih in zastaralnih rokih v vašem nacionalnem sistemu izvrševanja.

Obiščite stran, ki vsebuje informacije o [postopkih za izvršbo sodne odločbe](#).

12 Ali obstaja organizacija ali organ, ki mi lahko pomaga v postopku pridobitve preživnine?

Glej odgovor na zgornje vprašanje 10.

Starš ali drug zakoniti zastopnik otroka, ki je upravičen do preživnine, lahko zaprosi skrbstveni organ za predplačilo preživnine, če je ni bilo mogoče izterjati najmanj zadnjih šest mesecev.

Skrbstveni organ v obvestilu o uvedbi postopka pozove preživninskega zavezanca, naj nemudoma plača preživnino in v zvezi s tem poda izjavo.

Skrbstveni organ o svoji odločitvi obvesti delodajalca, pri katerem je zaposlen preživninski zavezanec, izvršilno sodišče, neodvisnega sodnega izvršitelja, tožilstvo, ki je krajevno pristojno glede na prebivališče upravičenca in zavezanca, notarja, ki je krajevno pristojen glede na prebivališče zavezanca, davčni organ ter vladni urad v Budimpešti ali okrožni vladni urad, ki zagotavlja predplačila preživnin.

Neplačevanje preživnine je kaznivo dejanje. Kdor po lastni krivdi ne izpolni svoje z zakonom določene preživninske obveznosti, ki je opredeljena v izvršljivi odločbi organa, se kaznuje z dveletno zaporno kaznijo.

13 Ali lahko organizacije (vladne ali zasebne) namesto preživninskega zavezanca v celoti ali delno vnaprej plačajo preživnino?

Da (glej vprašanje 3).

14 Če sem v tej državi članici, preživninski zavezanec pa stalno prebiva v drugi državi:

14.1 ali lahko dobim pomoč organa ali zasebne organizacije v tej državi članici?

Madžarsko ministrstvo za pravosodje na prošnjo vložnikov, ki živijo na Madžarskem, zagotavlja pomoč v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 4/2009 in mednarodnimi sporazumi, pri čemer se stalno povezuje z osrednjimi organi v zadevnih drugih državah članicah, odgovornimi za preživninske zadeve.

Vložnik lahko zaprosi, naj se odločba o preživnini, ki jo je izdalo madžarsko sodišče, izvrši v tujini, ali če take odločbe ni, naj se preživninska obveznost ugotovi v tujini ali naj se poviša znesek preživnine, ki se plačuje v tujini. Uradna prošnja se ne vložiti na ministrstvu za pravosodje, temveč na okrožnem sodišču glede na kraj, v katerem ima vložnik stalno prebivališče, kraj bivanja ali kraj zaposlitve, ali okrožno sodišče, ki je izdalo prvostopenjsko odločbo, za katero se zahteva izvršba. Za vložitev prošnje ali uvedbo postopka v tujini ni potreben odvetnik. Namesto tega stranki, ki nima pravnega zastopnika, pri vložitvi prošnje pomaga sodišče. Sodišče prošnjo in zahtevane priloge posreduje ministrstvu za pravosodje. To pošlje prevedeno prošnjo osrednjemu organu v drugi državi članici, ki je odgovoren za preživninske zadeve. Osrednji organ sprejme potrebne ukrepe za uvedbo postopka zoper preživninskega zavezanca. Ministrstvo za pravosodje sproti obvešča vložnika o poteku postopka na podlagi informacij, ki jih prejme iz tujine.

14.2 Če je to mogoče, kako lahko stopim v stik s tem organom ali zasebno organizacijo?

Oddelek za mednarodno zasebno pravo na ministrstvu za pravosodje (*Igazságügyi Minisztérium, Nemzetközi Magánjogi Főosztály*)

Naslov: H-1055 Budapest, Kossuth Lajos tér 2-4.

Poštni naslov: H-1357 Budapest, Pf. 2.

Telefonska številka: +36 17954846

Številka telefaksa: +36 17950463

E-naslov: nmfo@im.gov.hu

Spletni naslov: <http://igazsagugyiinformaciok.kormany.hu/nemzetkozi-gyermekelviteli-es-tartasdijjal-kapcsolatos-ugyek>

15 Če sem v drugi državi, preživninski zavezanec pa je v tej državi članici:

15.1 ali lahko vložim zahtevek neposredno pri takem organu ali zasebni organizaciji v tej državi članici?

Ne, prošnjo je treba vložiti prek osrednjega organa, odgovornega za preživninske zadeve v državi članici, v kateri ima vložnik stalno prebivališče.

15.2 Če je to mogoče, kako se lahko obrnem na ta organ ali zasebno organizacijo in kakšno pomoč lahko dobim?

Osrednje organe držav članic lahko poiščete [tukaj](#).

16 Ali to državo članico zavezuje Haaški protokol iz leta 2007?

Da.

17 Če te države članice ne zavezuje Haaški protokol iz leta 2007, kateri predpisi se po pravilih njenega mednarodnega zasebnega prava uporabijo za preživninski zahtevek? Katera so relevantna pravila mednarodnega zasebnega prava?

–

18 Kakšna so pravila glede dostopa do sodnega varstva v čezmejnih primerih v okviru EU, v skladu s strukturo Poglavja V uredbe o preživninskih obveznostih?

Ministrstvo za pravosodje bo v zvezi s prejetimi prošnjami navezalo stik s pristojno službo, ki zagotavlja pravno pomoč, da bi se dodelil odvetnik vložniku, ki živi v tujini. V primeru iz člena 46 Uredbe Sveta (ES) št. 4/2009 se zagotavlja polna oprostitve plačila stroškov, država pa plača tudi nagrado odvetniku. V primerih iz člena 47 so stranke upravičene do odloga plačila materialnih stroškov v skladu z madžarsko zakonodajo. Na podlagi te pravice država ne glede na finančni položaj zadevne stranke vnaprej plača stroške, ki nastanejo v postopku (npr. sodne takse, odvetniško nagrado), če pa stranka ne uspe v zadevi, ji lahko sodišče odredi, da mora plačati navedene stroške. Če vložnik dokaže, da je zaradi svojega finančnega položaja upravičen do oprostitve plačila vseh stroškov v skladu z madžarsko zakonodajo, mu ni treba plačati stroškov, tudi če ne uspe v zadevi.

19 Kakšne ukrepe ta država članica sprejme za zagotovitev izvajanja dejavnosti iz člena 51 uredbe o preživninskih obveznostih?

Izvajanje uredbe o preživninskih obveznostih se na Madžarskem ureja z [zakonom LXVII iz leta 2011](#).

Zadnja posodobitev: 05/10/2017

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Preživninski zahtevki - Nizozemska

1 Kaj pomenita izraza „preživnina – preživljanje“ in „preživninska obveznost“? Katere osebe morajo plačati preživnino drugi osebi?

Preživnina je obveznost, v skladu s katero je treba prispevati k življenjskim stroškom, ki jih ima preživninski upravičenec. Obveznost plačevanja preživnine izhaja iz krvnega sorodstva in svaštva ter (prejšnje) zakonske vezi.

Katere osebe morajo drugi osebi plačevati preživnino?

- starši svojim otrokom,
- otroci svojim staršem,
- razvezani zakonec drugemu zakoncu (nekdanji registrirani partnerji).

Preživninska obveznost, ki velja med zakoncema med zakonsko zvezo, velja tudi po prenehanju zakonske zveze. Sodišče lahko v sodbi o razvezi zakonske zveze ali poznejši sodbi dodeli preživnino, ki jo nekdanji zakonec plačuje drugemu nekdanjemu zakoncu, ki je to zahteval in katerega dohodek ne zadostuje za kritje njegovih življenjskih stroškov (in za katerega ni mogoče razumno pričakovati, da si bo ta dohodek lahko zagotovil). Sodnik pri določitvi preživnine upošteva potrebe enega nekdanjega zakonca in sredstva (finančna sredstva) drugega nekdanjega zakonca. Pomembni so lahko tudi dejavniki, ki niso povezani s finančnimi sredstvi, kot je trajanje zakonske zveze ali trajanje skupnega življenja. Če sodišče ne določi roka za preživninsko obveznost, ta samodejno preneha po 12 letih. Sodišče lahko na zahtevo nekdanjega zakonca, ki potrebuje preživnino, odobri podaljšanje tega roka, če je ta zakonec v veliki finančni stiski. Po krajši zakonski zvezi (ne daljši od petih let), v kateri zakonca nista imela otrok, preživninska obveznost načeloma ne traja dlje, kot je trajala zakonska zveza.

Zgoraj navedeno velja tudi za preživnino med nekdanjimi registriranimi partnerji.

Nekdanja zakonca se lahko o preživnini dogovorita tudi zunaj sodišča. Tak dogovor je običajno vključen v sporazum o razvezi zakonske zveze. V praksi sporazum potrdi sodišče v sodbi o razvezi zakonske zveze. Takšna potrditev pomeni večjo pravno varnost za preživninskega upravičenca.

Druge vrste preživninske obveznosti:

Zakoncei/registrirani partnerji

Razen v izjemnih okoliščinah morajo zakonci in registrirani partnerji prispevati h gospodinjskim stroškom. Druge dogovore v zvezi s tem lahko sklenejo v predporočni ali partnerski pogodbi.

Biološki oče/materin življenjski partner

Otrokov biološki oče mora zagotavljati preživnino za otroka, katerega oče je (vendar ga ne prizna), dokler med otrokom in tem moškim ali katerim koli drugim moškim ne obstaja pravno družinsko razmerje (drugače rečeno, dokler otrok nima pravno določenega očeta). Enaka obveznost velja tudi za materinega življenjskega partnerja, ki je privolil v dejanje, s katerim bi lahko bil spočet otrok.

Skupna pravica do varstva in vzgoje otroka

Oseba, ki ni eden od staršev ter ima skupaj z enim od staršev pravico do varstva in vzgoje, ima do otroka preživninsko obveznost (člen 1:253 in naslednji civilnega zakonika). Preživninska obveznost velja do otrokovega dopolnjenega 21. leta, ko pravica do skupnega varstva in vzgoje preneha zaradi otrokove polnoletnosti.

V katerih primerih?

Obveznost plačevanja preživnine na splošno velja le, če preživninski upravičenec potrebuje preživnino. Šteje se, da jo potrebuje, če oseba nima zadostnega dohodka, da bi lahko skrbela zase, in ni mogoče razumno pričakovati, da ga bo lahko zagotovila sama.

Izjema

Izjema od tega pravila je preživninska obveznost, ki jo imajo starši in biološki očetje do svojih mladoletnih otrok in mlajših odraslih otrok (do 21. leta starosti). V teh primerih preživninska obveznost velja, tudi če upravičenci ne potrebujejo preživnine.

2 Do katere starosti je otrok upravičen do preživnine? Ali se predpisi za preživljanje mladoletnikov razlikujejo od predpisov za preživljanje odraslih?

V primeru otrok, mlajših od 18 let (mladoletni otroci), morajo starši plačevati stroške varstva in vzgoje. Sem spadajo življenjski in drugi stroški, povezani z vzgojo otroka, kot so izobraževanje in prostočasne dejavnosti. Starši morajo prispevati h kritju stroškov varstva in vzgoje v skladu s svojimi sredstvi. To velja tudi, če ima otrok lastna sredstva in/ali dohodek.

Starši morajo otrokom, ki so stari 18, 19 in 20 let („mlajši odrasli“), plačevati življenjske stroške in stroške izobraževanja. Za življenjske stroške in stroške izobraževanja se šteje, da pomenijo enako kot stroški varstva in vzgoje v otroštvu. Ta preživninska obveznost ni odvisna od potrebe preživninskega upravičenca.

Podaljšana preživninska obveznost je mogoča tudi za to skupino otrok, čeprav imajo lasten dohodek iz zaposlitve ali lastna finančna sredstva ali če so poročeni. Vendar pa se na podlagi morebitnega otrokovega dohodka določi obseg otrokove potrebe za prejemanje preživnine.

Za otroke, stare 21 letin več, morajo starši plačevati preživnino le, če jo otrok potrebuje in ne more sam skrbeti zase, na primer če je fizično ali duševno prizadet.

3 Naj se za pridobitev preživnine obrnem na pristojni organ ali na sodišče? Kateri so glavni elementi tega postopka?

Znesek, ki ga mora plačati preživninski zavezanec, lahko določita stranki sami v sporazumu ali pa se določi s sodbo.

V postopku razveze zakonske zveze se od sodišča pogosto zahteva, naj odloči o preživnini za nekdanjega zakonca ali otroka.

4 Ali se zahtevek lahko vložijo v imenu sorodnika (če da, do katerega kolena) ali v imenu otroka?

Ne. Zahtevek mora vložiti odvetnik preživninskega upravičenca. Preživninski upravičenci ne smejo vložiti zahtevka brez odvetnika. Mladoletnega otroka zastopa njegov zakoniti zastopnik (običajno eden od staršev).

5 Če nameravam začeti postopek pred sodiščem, kako ugotovim, katero sodišče je pristojno?

Razlikovati je treba med mednarodno pristojnostjo (Ali je nizozemsko sodišče pristojno?) in notranjo pristojnostjo (Katero nizozemsko sodišče je pristojno?).

Mednarodna pristojnost znotraj Evropske unije

V zvezi z mednarodno pristojnostjo nizozemskih sodišč se v okviru Evropske unije uporablja tako imenovana uredba „[Bruselj I](#)“ (EEX). Ta uredba vsebuje pravila o pristojnosti sodišč v zvezi z zahtevki za preživnino.

V skladu s členom 2 Uredbe preživninski upravičenec (tožnik) načeloma toži preživninskega zavezanca (toženca), ki prebiva na Nizozemskem, pred nizozemskim sodiščem.

Uredba Bruselj I (EEX) vsebuje tudi nadomestno pravno pravilo v zvezi s preživninskimi obveznostmi. Člen 5(2) določa, da je lahko toženec, ki prebiva na ozemlju ene države članice, tožen v drugi državi članici:

pred sodiščem v kraju, kjer ima preživninski upravičenec stalno ali običajno prebivališče,

ali če je to dodatna zahteva, povezana z zahtevkom glede družinskega statusa oseb po družinskem pravu, tj. pri sodniku sodišča za razvezo zakonske zveze ali na primer sodniku, ki odloča o očetovstvu, pred sodiščem, ki je za to pristojno, razen če ta pristojnost ne temelji samo na državljanstvu ene od strank.

V skladu s prvo alineo lahko preživninski upravičenec, ki prebiva na Nizozemskem, na primer toži preživninskega zavezanca, ki prebiva v Franciji, pred nizozemskim sodiščem, ki je mednarodno pristojno v skladu s členom 5(2). Pristojno je sodišče v kraju tožnikovega dejanskega prebivališča.

Poleg tega za preživninske obveznosti znotraj Evropske unije od 18. junija 2011 velja Uredba Sveta (ES) št. 4/2009 z dne 18. decembra 2008 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju sodnih odločb ter sodelovanju v preživninskih zadevah.

Pravila o sodni pristojnosti v uredbi o preživninah se večinoma ujemajo s pravili o sodni pristojnosti v uredbi Bruselj I (EEX). Splošno pravilo je, da je za preživninske zadeve pristojno sodišče v kraju običajnega prebivališča toženca ali preživninskega upravičenca. V nasprotju z uredbo Bruselj I (EEX) se za uporabo uredbe o preživninah ne zahteva, da mora imeti toženec običajno prebivališče na ozemlju države članice.

Mednarodna pristojnost zunaj Evropske unije

V zvezi z mednarodno pristojnostjo nizozemskih sodišč zunaj Evropske unije se uporabljajo naslednja pravila. Če toženec (ki je lahko upravičenec ali zavezanec) prebiva zunaj Evropske unije, se uredba Bruselj I (EEX) ne uporablja, pristojnost nizozemskega sodišča pa izhaja iz zakonika o civilnem postopku (*Wetboek van Burgerlijke rechtsvordering*). V skladu s tem lahko nizozemsko sodišče sprejme začasne ureditve v zvezi z razvezo zakonske zveze ali dopolnilne ukrepe, kot so preživnina ali nadaljnja uporaba prebivališča zakoncev. Nizozemsko sodišče je posledično pristojno tudi za odločanje o samostojnem zahtevku za preživnino, če vložnik ali ena ali več zadevnih strank, navedenih v zahtevku, prebiva na Nizozemskem ali če je zadeva kako drugače dovolj povezana s sodno pristojnostjo Nizozemske, če stranke kot pristojno sodišče izberejo nizozemsko sodišče ali če zadevna stranka nastopi v postopku in ne poda ugovora glede pristojnosti sodišča.

Notranja pristojnost

V zvezi z notranjo pristojnostjo nizozemskih sodišč obstaja pravilo o vrsti sodišča (sodišče prve stopnje, pritožbeno sodišče, vrhovno sodišče Nizozemske), v skladu s katerim je v zadevah v zvezi s preživnino pristojno sodišče prve stopnje. Katero sodišče prve stopnje je pristojno, določa zakonik o civilnem postopku. Pristojno je sodišče prve stopnje v kraju prebivališča vložnika (enega od vložnikov) ali ene od zadevnih strank, navedenih v zahtevku, če pa kraj dejanskega prebivališča ene od teh strank ni znan, je pristojno sodišče v kraju dejanskega prebivališča ene od njih.

6 Ali moram kot prosilec uporabiti posrednika za začetek postopka pred sodiščem (npr. odvetnika, osrednji ali lokalni organ itd.)? Če ne, kakšen je postopek?

Zahtevek za določitev, spremembo ali prenehanje preživnine mora vložiti odvetnik. Odvetnik zastopa vložnika na obravnavi. Imena in naslovi odvetnikov so na voljo na spletišču [nacionalne odvetniške zbornice](#).

Obstaja tudi [zdrženje odvetnikov s področja družinskih zadev in mediatorjev pri razvezi zakonske zveze](#), katerega člani so med drugim specializirani za zadeve v zvezi z razvezo zakonske zveze in preživnino. Njihovo področje specializacije je tudi mediacija pri razvezi zakonske zveze in vsem, kar je s tem povezano.

7 Ali moram za začetek postopka plačati sodno takso? Če da, koliko ta znaša? Če so moja finančna sredstva nezadostna, ali lahko dobim brezplačno pravno pomoč?

V sodnem postopku je treba prispevati za stroške, ki so povezani z delovanjem sodnega sistema. Ta prispevek je sodna taksa. Poleg tega je treba plačati tudi odvetniški honorar in takse za sodne izvršitelje.

Če stranka v postopku ne more plačati (vseh) odvetniških stroškov, je v nekaterih okoliščinah lahko upravičena do pravne pomoči. To je znano kot „dodelitev pravne pomoči“. Država plača del stroškov, stranka v sporu pa „osebni prispevek“. Višina „osebnega prispevka“ je odvisna od dohodka in finančnih sredstev stranke v postopku. Pravno pomoč odobri [svet za pravno pomoč](#). Stranka v sporu mora predložiti vlogo za pravno pomoč pri svetu na območju pristojnosti (tj. pristojnosti pritožbenega sodišča) odvetnikove pisarne. V praksi vlogo pogosto predloži odvetnik, če je stranka pri njem poiskala pomoč, preden je predložila vlogo za pravno pomoč.

Poleg tega je treba predložiti tudi „potrdilo o dohodkih in premoženju“ (ki se pridobi pri občinskem organu v kraju dejanskega prebivališča). Potrdilo je treba skupaj z vlogo poslati svetu za pravno pomoč, ki preveri, ali je stranka upravičena do pravne pomoči. Če je upravičena, svet izda dokazilo o upravičenosti do pravne pomoči. V takšnih primerih se zniža tudi sodna taksa.

Upravičenost do pravne pomoči velja tudi za čezmejne spore, tj. če vložnik prebiva zunaj Nizozemske. To je določeno v evropski [direktivi o čezmejni pravni pomoči](#). Pravna pomoč se lahko zahteva, s sklicevanjem na člene od 23A do 23K zakona o pravni pomoči (*Wet op de rechtsbijstand*), prek sveta za pravno pomoč v Haagu, pri čemer je treba uporabiti obrazec, ki je priložen direktivi o čezmejni pravni pomoči in enak za vse države članice.

Po potrebi lahko [svet za pravno pomoč](#) pomaga pri izbiri odvetnika. Naslov sveta je naveden v odgovoru na vprašanje 14.2.

8 Kakšno preživnino običajno dodeli sodišče? Kako se izračuna znesek preživnine? Ali lahko sodišče svojo odločitev spremeni, če se spremenijo življenjski stroški ali družinske okoliščine? Če da, kako (npr. s pomočjo sistema samodejne indeksacije)?

Sodišče pri odločanju upošteva potrebe osebe, ki zahteva ali prejema preživnino, ter sredstva (finančna sredstva) osebe, ki mora preživnino plačati ali jo plačuje. Potrebe in sredstva sta relativna pojma. Sodišče je do neke mere svobodno pri odločanju o tem glede na okoliščine posameznega primera. Sodstvo je pripravilo smernice (tako imenovane standarde *Trema*), vendar niso zavezujoče za sodišča.

Pri odločanju sodišča so pomembni naslednji dohodki in odhodki:

dohodek iz zaposlitve,
dohodek iz dodatne zaposlitve,
štipendije,
drugi prejemki,
pokojnina,
dohodek iz (pod)najema,
obresti in drugi dohodki iz premoženja,
prispevki za gospodinjstvo drugih oseb, s katerimi zadevna oseba vodi skupno gospodinjstvo,
obstoječe možnosti za zvišanje dohodka (sposobnost ustvarjanja zaslužka),
poročila o premoženju,
plačila najemnin,
odplačila in obresti hipoteke ter stalni stroški. Navesti je treba tudi del hipoteke, ki še ni odplačan,
zavarovalne police,
nujni redni potni stroški,
finančne obveznosti do drugih oseb,
stroški posebne zdravstvene oskrbe za preživninskega upravičenca in/ali njegove družinske člane,
stroški, povezani z ustvarjanjem dohodka,
morebitna poročila o dolgovi.

Zakonska indeksacija

Vsako leto minister za pravosodje določi delež, za katerega se v skladu z zakonom poveča prispevek za preživljanje, ki ga odobri sodišče, ali prispevek, ki je določen s sporazumom. Pri izračunu tega povečanja minister upošteva rast plač v gospodarstvu in javni upravi ter rast plač v drugih panogah. Delež se objavi v *Staatscourant* [vladni uradni list Nizozemske].

Od te samodejne prilagoditve preživnin je veliko izjem. Stranke in sodišče lahko izključijo zakonsko indeksacijo ali določijo nadomesten način indeksacije.

9 Kako in komu se plača preživnina?

Preživnina za nekdanjega zakonca se plačuje neposredno preživninskemu upravičencu. Preživnina, ki jo določi sodišče za mladoletne otroke, se plačuje neposredno tistemu od staršev (ali skrbniku), ki skrbi za otroka.

10 Če preživninski zavezanec ne plača prostovoljno, kakšen postopek je potrebno sprožiti, da se ga prisili k plačilu?

Če je preživninska obveznost določena s sodbo sodišča in če preživninski zavezanec ne plačuje preživnine za otroka in/ali partnerja, je mogoče izvršitev sodbe doseči prek [nacionalnega urada za izterjavo preživnin](#) (LBIO) v Rotterdamu. Izvršitev sodbe je mogoče doseči tudi prek sodnega izvršitelja. Če sodbe sodišča ni, je treba zadevo predložiti sodišču. Za to je potreben odvetnik.

11 Na kratko opišite vse omejitve izvrševanja, zlasti predpise o varstvu preživninskega zavezanca ter o prekluzivnih in zastaralnih rokih v vašem nacionalnem sistemu izvrševanja.

V primeru izvršbe na prejemke ali plačo je treba upoštevati prag oprostitve izvršbe. Zastaralni rok za mesečno plačevanje preživnine je pet let. Če obstaja sodba, v kateri so ugotovljeni zaostanki plačil, tj. če je bil dejansko naveden fiksni znesek, je zastaralni rok 20 let. Da zahtevke ne bi zapadel, je treba zastaranje zadržati.

12 Ali obstaja organizacija ali organ, ki mi lahko pomaga v postopku pridobitve preživnine?

V primeru zapadlih plačil preživnine za otroka in/ali partnerja je to [nacionalni urad za izterjavo preživnin](#) (LBIO).

Za to mora imeti dovoljenje preživninskega upravičenca. Če je treba, lahko za izterjavo preživnine uporabi prisilno izvršitev. Lahko na primer zarubi plačo, druge prejemke ali premično ali nepremično premoženje preživninskega zavezanca.

Uporaba storitev LBIO je za preživninskega upravičenca brezplačna, če obe stranki prebivata na Nizozemskem. Ob prejemu zahtevka za izterjavo se najprej s kratko mediacijo in/ali zagotovitvijo pojasnil poskusi preprečiti izterjava, pri kateri nastanejo stroški. To je uspešno v skoraj treh četrtinah primerov. Kadar pa LBIO prevzame izterjavo, mu mora preživninski zavezanec plačati stroške izterjave. LBIO določi doplačilo za izterjavo. Doplačilo znaša 15 % dolgovanih mesečnih zneskov in zamujenih plačil preživnine. Preživninski zavezanec mora povrniti tudi morebitne stroške izvršitve.

13 Ali lahko organizacije (vladne ali zasebne) namesto preživninskega zavezanca v celoti ali delno vnaprej plačajo preživnino?

Čeprav je LBIO vladna ustanova, ne zagotavlja predplačil preživnine. To lahko stori vlada v primeru preživnine za otroka ali pravne pomoči.

14 Če sem v tej državi članici, preživninski zavezanec pa stalno prebiva v drugi državi:

14.1 ali lahko obim pomoči organa ali zasebne organizacije v tej državi članici?

Naloge LBIO segajo tudi na področje mednarodne izterjave preživnine. Izhajajo iz uredb in konvencij, katerih pogodbenica je Nizozemska.

Nizozemska je pogodbenica konvencije ZN o izterjavi preživninskih zahtevkov v tujini, sprejete 20. junija 1956 v New Yorku. To je konvencija o medsebojni pravni pomoči, katere cilj je olajšati pridobivanje preživnin v mednarodnih zadevah. Zato je bil s konvencijo vzpostavljen sistem ustanov pošiljateljic in prejemnic, ki pomagajo preživninskemu upravičencu doseči izvršitev preživninskih zahtevkov. LBIO je ustanova pošiljateljica in prejemnica na Nizozemskem. Vsaka oseba, ki prebiva na Nizozemskem in ima težave pri pridobivanju preživnine od preživninskega zavezanca, ki prebiva v tujini (tj. državi pogodbenici Newyorške konvencije), se lahko sklicuje na Newyorško konvencijo. Konvencija se nanaša na preživnino za otroka in preživnino za partnerja.

Konvencija z dne 23. novembra 2007 o mednarodni izterjavi preživnine otrok in drugih oblik družinskih preživnin velja od 1. avgusta 2014 za države članice Evropske unije (razen za Dansko) in druge države pogodbenice. Poleg držav članic EU velja tudi za Albanijo, Bosno in Hercegovino, Norveško in Ukrajino. Kar zadeva odnose med državami članicami EU, ima prednost uredba o preživninah (Uredba (ES) št. 4/2009).

Haaška konvencija o preživninskih obveznostih se uporablja za otroke, mlajše od 21 let. Njena uporaba se lahko razširi tudi na druge družinske člane, če obe zadevni državi pogodbenici sprejmeta izjavo o tem.

Če želi oseba uporabiti storitve LBIO, mora predložiti obrazec z vlogo „[mednarodna izterjava preživnine](#)“. Obrazec se lahko prenese s spletišča [LBIO](#).

Dejavnosti, ki jih izvajajo LBIO in tuje ustanove v okviru Newyorške konvencije in pogodbe, sklenjene z Združenimi državami Amerike, so načeloma brezplačne. Stroški lahko nastanejo v povezavi s sodnim postopkom v tujini ali izterjavo preživnine.

14.2 Če je to mogoče, kako lahko stopim v stik s tem organom ali zasebno organizacijo?

Za preživnino za otroka in partnerja:

Landelrijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen ([LBIO](#))

Postbus 8901
3009 AX Rotterdam
Za pravno pomoč:
 Raad voor Rechtsbijstand,
Postbus 450,
2501 CL The Hague
Telefonska številka: +31 703701414
Za pravno pomoč v čezmejnih zadevah:
Raad voor Rechtsbijstand
Regiokantoor Den Haag
attn. Jan Ouwehand
Laan van Meerdervoort 51B
2517 AE The Hague
Telefon: 31 887871320
e-naslov: j.ouwehand@rvr.org

15 Če sem v drugi državi, preživninski zavezanec pa je v tej državi članici:

15.1 ali lahko vložim zahtevek neposredno pri takem organu ali zasebni organizaciji v tej državi članici?

LBIO poleg tega na zahtevo preživninskih upravičencev, ki prebivajo v tujini, izterja preživnino od preživninskih zavezancev, ki prebivajo na Nizozemskem. Če želi preživninski upravičenec, ki je v drugi državi članici, zahtevati preživnino, ki jo mora plačati preživninski zavezanec, ki živi na Nizozemskem, se lahko sklicuje na sistem iz konvencije. Zahtevek mora vložiti pri ustanovi pošiljateljici v svoji državi, ta pa nato naveže stik z ustanovo prejemnico na Nizozemskem (LBIO). Ustanova prejemnica potem sprejme potrebne ukrepe za pridobitev preživnine.

15.2 Če je to mogoče, kako se lahko obrnem na ta organ ali zasebno organizacijo in kakšno pomoč lahko dobim?

Za kontaktne podatke glej odgovor na vprašanje 14.2.

16 Ali to državo članico zavezuje Haaški protokol iz leta 2007?

Da.

17 Če te države članice ne zavezuje Haaški protokol iz leta 2007, kateri predpisi se po pravilih njenega mednarodnega zasebnega prava uporabijo za preživninski zahtevek? Katera so relevantna pravila mednarodnega zasebnega prava?

Ni relevantno.

18 Kakšna so pravila glede dostopa do sodnega varstva v čezmejnih primerih v okviru EU, v skladu s strukturo Poglavja V uredbe o preživninskih obveznostih?

V sodnem postopku je treba prispevati za stroške, ki so povezani z delovanjem sodnega sistema. Ta prispevek je sodna taksa. Poleg tega je treba plačati tudi odvetniški honorar in takse za sodne izvršitelje. Če stranka v postopku ne more plačati (vseh) odvetniških stroškov, je v nekaterih okoliščinah lahko upravičena do pravne pomoči. To je znano kot „dodelitev pravne pomoči“. Država plača del stroškov, stranka v sporu pa „osebni prispevek“. Višina „osebnega prispevka“ je odvisna od dohodka in finančnih sredstev stranke v postopku.

Pravno pomoč dodeli svet za pravno pomoč. Stranka v sporu mora predložiti vlogo za pravno pomoč pri svetu na območju pristojnosti (tj. pristojnosti pritožbenega sodišča) odvetnikove pisarne. V praksi vlogo pogosto predloži odvetnik, če je stranka pri njem poiskala pomoč, preden je predložila vlogo za pravno pomoč. Poleg tega je treba predložiti tudi „potrdilo o dohodkih in premoženju“ (ki se pridobi pri občinskem organu v kraju dejanskega prebivališča). Potrdilo je treba skupaj z vlogo poslati svetu za pravno pomoč, ki preveri, ali je stranka upravičena do pravne pomoči. Če je upravičena, svet izda dokazilo o upravičenosti do pravne pomoči. V takšnih primerih se zniža tudi sodna taksa. Upravičenost do pravne pomoči velja tudi za čezmejne spore, tj. če vložnik prebiva zunaj Nizozemske. To je določeno v evropski direktivi o čezmejni pravni pomoči. Pravna pomoč se lahko zahteva, s sklicevanjem na člene od 23A do 23K zakona o pravni pomoči, prek sveta za pravno pomoč v Haagu, pri čemer je treba uporabiti standardni obrazec, ki je priložen direktivi o čezmejni pravni pomoči in je enak za vse države članice. Po potrebi lahko svet za pravno pomoč pomaga pri izbiri odvetnika.

19 Kakšne ukrepe ta država članica sprejme za zagotovitev izvajanja dejavnosti iz člena 51 uredbe o preživninskih obveznostih?

Sprememb v skladu s členom 51 Uredbe ni bilo.

Zadnja posodobitev: 01/10/2019

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Izvirna jezikovna različica te strani je bila pred kratkim spremenjena. To

jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.

Preživninski zahtevki - Poljska

1 Kaj pomenita izraza „preživnina – preživljanje“ in „preživninska obveznost“? Katere osebe morajo plačati preživnino drugi osebi?

V skladu s členom 128 zakonika o družini in skrbništvu je „preživninska obveznost“ obveznost, naložena krvnim sorodnikom v ravni vrsti ter bratom ali sestram, da zagotovijo sredstva za preživljanje (vključno z oblačili, hrano, nastanitvijo, gorivom in zdravili) in po potrebi tudi za vzgojo (vključno s skrbjo za telesni in duševni razvoj ter zagotavljanjem dostopa do izobraževanja in kulture).

„Preživnina“ je podpora v denarju ali v naravi. V primeru otrok zajema tudi osebno prizadevanje za njihovo vzgojo in delo v skupnem gospodinjstvu v skladu s preživninsko obveznostjo.

„Preživninski zahtevek“ je pravica osebe, da od druge osebe zahteva izpolnitev preživninske obveznosti.

Preživninska obveznost praviloma izhaja iz različnih vrst družinskih razmerij. Poljsko pravo razlikuje med naslednjimi vrstami preživninskih obveznosti glede na vrsto družinskega razmerja:

1. preživninska obveznost med sorodniki (posebna oblika te obveznosti je preživnina za otroka): v primeru sorodnikov so do preživnine upravičene le osebe v finančnih težavah. Starši morajo plačevati preživnino za otroke, ki se še ne morejo preživljati sami, razen če prihodki od otrokovega premoženja zadostujejo za njegovo preživljanje in vzgojo. Otroci, starejši od 18 let, niso več upravičeni do preživnine, razen če želijo nadaljevati izobraževanje in njihovi dotedanji dosežki upravičujejo takšno izbiro ali če je treba preživninsko obveznost ohraniti zaradi otrokovega zdravstvenega stanja ali osebnega položaja. Poleg tega staršem ni treba plačevati preživnine za otroke, ki so starejši od 18 let in so pripravljeni za zaposlitev, pa kljub temu nadaljujejo izobraževanje, vendar ga nato opustijo, ne napredujejo dovolj, imajo nezadostne ocene in ne opravijo izpitov v določenih rokih ter zato ne dokončajo študija v času, predvidenem za njihov študijski program.

Če preživnine ni mogoče pridobiti ali če so s pridobitvijo povezane prevelike težave, se lahko plačevanje preživnine odredi drugim sorodnikom (npr. otrokovim starim staršem, ki so starši preživninskega zavezanca, ki se skriva);

2. preživninska obveznost, ki izhaja iz posvojitve: če se s posvojitvijo ustvari le razmerje med posvojiteljem in posvojencem, ima preživninska obveznost posvojitelja do posvojenca prednost pred preživninsko obveznostjo posvojenčevih prednikov in bratov ali sester do navedene osebe, medtem ko je preživninska obveznost posvojenca do njegovih prednikov in bratov ali sester zadnja na vrsti. Sicer se za posvojenca uporabljajo pravila iz točke 1;

3. preživninska obveznost med nekrvnimi sorodniki (mačeha, očim, pastorki): do preživnine so upravičene le osebe, ki imajo finančne težave, in le, če je naložitev preživninske obveznosti v zadevnih okoliščinah v skladu s splošno sprejetimi družbenimi pravili. V skladu s poljsko zakonodajo in sodno prakso „finančne težave“ pomenijo, da oseba ne more svojih razumnih potreb zadovoljiti z lastnimi sredstvi in lastnim prizadevanjem;

4. preživninska obveznost med zakoncema med zakonsko zvezo: v skladu s členom 27 zakonika o družini in skrbništvu lahko družinski člani zahtevajo pravico do „enakega življenjskega standarda“ za vse družinske člane;

5. preživninska obveznost med zakoncema po prenehanju zakonske zveze: če je bilo ugotovljeno, da je za nevzdržnost zakonske zveze odgovoren le eden od zakoncev in se zaradi razveze zakonske zveze bistveno poslabša finančni položaj drugega zakonca, lahko zadnjenavedeni zahteva izpolnitev svojih razumnih potreb, čeprav nima finančnih težav. V drugih primerih lahko zakonec, ki ima finančne težave, od nekdanjega zakonca zahteva preživnino sorazmerno s svojimi razumnimi potrebami ter dohodki in finančnimi zmožnostmi nekdanjega zakonca. Preživninska obveznost do zakonca preneha, ko ta sklene novo zakonsko zvezo. Če pa mora preživnino plačevati razvezani zakonec, za katerega je bilo ugotovljeno, da ni bil odgovoren za nevzdržnost zakonske zveze, preživninska obveznost preneha pet let po izdaji odločbe o razvezi zakonske zveze, razen če sodišče petletno obdobje podaljša na zahtevo osebe, upravičene do preživnine, in zaradi izjemnih okoliščin;

6. preživninska obveznost očeta zunajzakonskega otroka do otrokove matere: oče, ki ni materin mož, mora v skladu s svojim položajem prispevati k stroškom, povezanim z nosečnostjo in porodom, in tri mesece k stroškom preživljanja matere v obdobju okrog poroda. Če obstajajo pomembni razlogi, lahko mati zahteva, naj oče k stroškom preživljanja prispeva več kot tri mesece.

2 Do katere starosti je otrok upravičen do preživnine? Ali se predpisi za preživljanje mladoletnikov razlikujejo od predpisov za preživljanje odraslih?

Starši so dolžni plačevati preživnino za otroke, ki se še ne morejo preživljati sami. Ker se morajo otroci šolati do 18. leta, so navadno upravičeni do preživnine do polnoletnosti ali celo, dokler ne končajo magistrskega študija ali višjega poklicnega usposabljanja.

Nadomestila se iz državnega preživninskega sklada plačujejo upravičenim osebam, dokler ne dopolnijo 18 let. Take osebe so do nadomestil upravičene do 25. leta starosti, če nadaljujejo izobraževanje v šolah ali visokošolskih ustanovah, in za nedoločen čas, če jim je bila priznana težka invalidnost.

3 Naj se za pridobitev preživnine obrnem na pristojni organ ali na sodišče? kateri so glavni elementi tega postopka?

Da, mogoči so naslednji primeri:

1. preživninski zavezanec prostovoljno izpolnjuje preživninsko obveznost;

2. stranki dosežeta sporazum glede preživninske obveznosti;

3. če preživninski zavezanec ne izpolnjuje svoje obveznosti, se preživnina zahteva pri okrajnem sodišču (*sąd rejonowy*), ki je pristojno v kraju stalnega prebivališča preživninskega upravičenca (člen 32 zakona o pravnem postopku) ali toženca (člen 27(1) zakona o pravnem postopku), ali pa se taka zahteva vložiti med postopkom za razvezo zakonske zveze ali prenehanje življenjske skupnosti pred okrožnim sodiščem (*sąd okręgowy*).

Zahtevek je oproščen sodne takse. Vendar pa mora izpolnjevati zahteve za procesno pisanje, tj. vključevati mora ime sodišča, na katero je naslovljen; imena in priimke strank, njihovih zakonitih zastopnikov in pooblaščenec; vrsto procesnega pisanja; jasen opis zahteve; vrednost terjatve; opis dejstev, ki upravičujejo zahtevo in po potrebi tudi pristojnost sodišča; podpis stranke ali njenega zakonitega zastopnika ali pooblaščenca (priloženo mora biti pooblastilo za zastopanje); seznam prilog; kraje stalnega prebivališča ali sedežev strank, njihovih zakonitih zastopnikov in pooblaščenec ter opis terjatve. Nadaljnja procesna pisanja morajo vsebovati številko zadeve.

4 Ali se zahtevek lahko vložiti v imenu sorodnika (če da, do katerega kolena) ali v imenu otroka?

Zahtevek za preživnino lahko v imenu preživninskega upravičenca vložijo:

– pooblaščenec (poleg odvetnika in pravnega svetovalca lahko kot pooblaščenec nastopajo naslednje osebe: starši, zakonec, brat ali sestra, predniki ali osebe, ki so s preživninskim upravičencem povezane s posvojitvijo, in oseba, ki upravlja premoženje preživninskega upravičenca);

– predstavnik lokalnega organa za socialno pomoč (na podlagi zakona z dne 12. marca 2004 o socialni pomoči (Uradni list (*Dziennik Ustaw*) 2004, št. 64, točka 593); taki predstavniki so vodje občinskih centrov za socialno pomoč ali območnih centrov za pomoč družinam);

– predstavnik socialne organizacije, ki zagotavlja pomoč družinam (take organizacije so navedene v uredbi ministra za pravosodje z dne 10. novembra 2000 (Uradni list 2000, št. 100, točka 1080));

– državni tožilec, če je to potrebno zaradi ohranitve pravne države in javnega interesa.

Mladoletnike, ki so upravičeni do preživnine, zastopajo njihovi zakoniti zastopniki. Vendar morajo otroci po dopolnitvi polnoletnosti nastopati sami.

Preživninskega upravičenca ne more zastopati njegov zunajzakonski partner ali znanec, razen če je to ena od zgoraj navedenih oseb.

5 Če nameravam začeti postopek pred sodiščem, kako ugotovim, katero sodišče je pristojno?

V skladu z zakonom o pravnem postopku so za preživninske zadeve stvarno pristojna okrajna sodišča. Krajevna pristojnost se določa glede na kraj stalnega prebivališča preživninskega upravičenca ali kraj stalnega prebivališča toženca. Sodišča, ki so pristojna za posamezne občine, so določena v uredbi ministra za pravosodje z dne 25. oktobra 2012 o določitvi sedežev in pristojnosti pritožbenih, okrožnih in okrajnih sodišč (Uradni list 2012, točka 1223).

Okrožna sodišča so pristojna v zadevah v zvezi s priznanjem odločb sodišč držav članic EU na Poljskem (člen 11511(1) zakonika o pravnem postopku), če je bila odločba izdana, preden je za državo, v kateri je bila izdana, postal zavezujoč Haaški protokol z dne 23. novembra 2007 o pravu, ki se uporablja za preživninske obveznosti (UL L 331, 16.12.2009, str. 17).

Izvršljivost tujih sodnih odločb, izdanih po 18. juniju 2011 v državah članicah EU, razen na Hrvaškem, Danskem in v Združenem kraljestvu, mora razglasiti okrajno sodišče na podlagi člena 115311 zakonika o pravnem postopku.

6 Ali moram kot prosilec uporabiti posrednika za začetek postopka pred sodiščem (npr. odvetnika, osrednji ali lokalni organ itd.)? Če ne, kakšen je postopek?

Zastopanje po odvetniku v preživninskih zadevah ni potrebno. Stranke lahko dejanja opravljajo same ali prek poklicnih posrednikov.

Glej točki 7 in 20 za podrobne informacije o možnosti postavitve odvetnika po uradni dolžnosti, ki bo deloval v imenu preživninskega upravičenca.

7 Ali moram za začetek postopka plačati sodno takso? Če da, koliko ta znaša? Če so moja finančna sredstva nezadostna, ali lahko dobim brezplačno pravno pomoč?

Po poljskem pravu sta stranka, ki zahteva preživnino, in toženec v zadevi v zvezi z zmanjšanjem preživnine oproščena sodnih stroškov (člen 96(1)(2) zakona z dne 28. julija 2005 o sodnih stroških v civilnih zadevah (Uradni list 2005, št. 167, točka 1398, kakor je bil spremenjen)). Take osebe so sodnih stroškov oproščene v celoti, kar pomeni, da ne plačajo nobenih sodnih stroškov, stroškov pritožbe ali izvršitve.

Poleg tega lahko oseba, ki je oproščena plačila sodnih stroškov, vložiti prošnjo za pravno pomoč v obliki odvetnika, ki se imenuje po uradni dolžnosti. Če je prošnja za imenovanje odvetnika odobrena, odvetniške nagrade plača nasprotna stranka. Če zadevna oseba ne uspe v zadevi, se odvetniške nagrade plačajo iz državne blagajne.

Pravice državljanov držav članic v zvezi s tem so urejene z zakonom z dne 17. decembra 2004 o pravici do pomoči v pravnih postopkih, ki potekajo v državah članicah Evropske unije (Uradni list 2005, št. 10, točka 67, kakor je bil spremenjen). Informacije o tem zakonu so vključene v informacije o pravni pomoči, ki jih je zagotovila Poljska.

8 Kakšno preživnino običajno dodeli sodišče? Kako se izračuna znesek preživnine? Ali lahko sodišče svojo odločitev spremeni, če se spremenijo življenjski stroški ali družinske okoliščine? Če da, kako (npr. s pomočjo sistema samodejne indeksacije)?

Višina preživnine je odvisna od pridobitnih in finančnih zmožnosti preživninskega zavezanca ter razumnih potreb preživninskega upravičenca. Razumne potrebe preživninskega upravičenca vključujejo vse, kar potrebuje za preživetje ne le v materialnem smislu, ampak tudi v nematerialnem (kulturne in duhovne potrebe). Potrebe mladoletnikov vključujejo tudi stroške, povezane z njihovo vzgojo. Pri oceni pridobitnih in finančnih zmožnosti preživninskega zavezanca se ne upošteva dohodek, ki ga dejansko zasluži, ampak dohodek, ki bi ga lahko zaslužil, če bi popolnoma izkoristil svoje pridobitne zmožnosti. To pomeni, da se lahko celo brezposelni osebi brez rednih dohodkov odredi plačilo preživnine in da bodo plačila izvršena.

Če se okoliščine spremenijo, se lahko zahteva sprememba odločbe sodišča ali sporazuma o preživnini. Takšno spremembo lahko zahteva katera koli stranka v preživninskem razmerju. Glede na dejanske okoliščine lahko stranka zahteva ukinitve preživninske obveznosti ali povišanje ali znižanje zneska preživnine. Višina preživnine se lahko spremeni, če se razumne potrebe preživninskega upravičenca ali pridobitna zmožnost preživninskega zavezanca povečajo ali zmanjšajo.

Na Poljskem ni določen fiksni znesek preživnine niti se preživnina ne izračuna kot fiksni delež dohodkov preživninskega zavezanca. Leta 2014 je minimalna plača znašala 1 680 PLN (približno 400 EUR) bruto. Leta 2013 so povprečni mesečni osebni prejemki znašali 3 650 PLN (približno 900 EUR) bruto. V praksi sodišča večinoma dodelijo preživnino v višini od 300 PLN do 1 000 PLN na mesec na otroka. Višina preživnine ni predmet samodejne indeksacije glede na starost otroka ali stopnjo inflacije.

9 Kako in komu se plača preživnina?

Preživnino mora plačati oseba, ki je v izvršljivi odločbi imenovana za preživninskega zavezanca. Preživnina, dodeljena na Poljskem, se praviloma plačuje v poljskih zlotih zakonitemu zastopniku mladoletnika (v denarju ali z bančnim nakazilom) vsak mesec, običajno do 10. v mesecu. V primeru zamude pri plačilu so v sodnih odločbah navedene zakonske obresti (od leta 2008 po 13-odstotni letni stopnji) na neporavnani znesek (glej informacije o zakonskih obrestih, ki jih je zagotovila Poljska).

Praviloma torej preživninsko obveznost nosi izključno preživninski zavezanec. Če zadevna oseba preživnine ne plačuje prostovoljno, lahko preživninski upravičenec pri pristojnem izvršilnem organu (navadno sodnem izvršitelju) zahteva začetek postopka izvršbe. Izvršba se lahko začne tudi po uradni dolžnosti na zahtevo sodišča prve stopnje, ki je izdalo odločbo o višini preživnine. Poleg tega lahko preživninski upravičenec nalog za izvršbo predloži na delovnem mestu preživninskega zavezanca ali v ustanovi, ki preživninskemu zavezancu izplačuje pokojnino, ter zahteva, naj se dolgovana preživnina odšteje od zneskov, ki se izplačajo preživninskemu zavezancu. Taka zahteva je za plačilno agencijo zavezujoča.

Za izvršbo na nepremičnine preživninskega zavezanca je potreben ločen zahtev.

10 Če preživninski zavezanec ne plača prostovoljno, kakšen postopek je potrebno sprožiti, da se ga prisili k plačilu?

Če preživninski zavezanec preživninske obveznosti ne izpolnjuje prostovoljno, ga je mogoče k temu prisiliti (glej točko 9).

Poleg tega je vztrajno neplačevanje preživnine v skladu s členom 209 kazenskega zakonika kaznivo dejanje, za katero se lahko izrečejo denarna kazen, ukrepi brez odvzema prostosti ali zaporna kazen do dveh let.

Člen 5(3)(3) zakona z dne 7. septembra 2007 o pomoči preživninskim upravičencem (Uradni list 2009, št. 1, točka 7, kakor je bil spremenjen) določa, da lahko pristojni organ zahteva odvzem vozniškega dovoljenja preživninskemu zavezancu.

Če izvršba ni uspešna, lahko sodni izvršitelj predlaga, naj se preživninski zavezanec vpiše v register plačilno nesposobnih dolžnikov.

11 Na kratko opišite vse omejitve izvrševanja, zlasti predpise o varstvu preživninskega zavezanca ter o prekluzivnih in zastaralnih rokih v vašem nacionalnem sistemu izvrševanja.

V skladu s členom 1083(2) zakonika o pravnem postopku se lahko neporavnana plačila preživnine v celoti pokrijejo z rubežem denarnih sredstev na bančnem računu.

V skladu s členom 833(1) zakonika o pravnem postopku so osebni prejemki iz delovnega razmerja predmet izvršbe v obsegu, določenem v delovnem zakoniku. Praviloma se lahko zarubi 60 % plače. Zarubijo se lahko tudi do tri petine zneskov, dodeljenih iz državne blagajne za posebne namene, zlasti dotacije in podporo (člen 831(1)(2) zakona o pravnem postopku).

V skladu s členom 829 zakonika o pravnem postopku je iz izvršbe izvzeto naslednje:

- gospodinjski predmeti in vsakodnevna oblačila, ki so bistveni za preživninskega zavezanca in vzdrževane družinske člane, ter oblačila, potrebna za opravljanje storitev ali poklica;
- orodje in drugi predmeti, ki jih preživninski zavezanec potrebuje za opravljanje poklicne dejavnosti, razen motornih vozil;
- enomesečne zaloge hrane in goriva, potrebne za preživninskega zavezanca in vzdrževane družinske člane;
- denarna sredstva, potrebna za dvotedensko preživljanje preživninskega zavezanca in njegove družine;
- predmeti, potrebni za študij, osebni dokumenti, okraski, predmeti, ki se uporabljajo za verske obrede, in vsakodnevni predmeti, ki bi jih bilo mogoče prodati le veliko pod njihovo vrednostjo, vendar pa imajo precejšnjo vrednost za preživninskega zavezanca.

Poleg tega člen 831 zakonika o pravnem postopku določa, da zlasti dajatve socialne pomoči v smislu zakona z dne 12. marca 2004 o socialni pomoči (Uradni list 2013, točka 182, kakor je bil spremenjen) in terjatve za preživninskega zavezanca iz državnega proračuna ali nacionalnega zdravstvenega sklada (*Narodowy Fundusz Zdrowia*) za zagotovitev dajatev za zdravstveno varstvo v smislu zakona z dne 27. avgusta 2004 o dajatvah za zdravstveno varstvo, ki se financirajo iz javnih skladov (Uradni list 2008, št. 164, točka 1027, kakor je bil spremenjen), preden so take dajatve zagotovljene, niso predmet izvršbe do 75 % posameznega plačila.

Člen 137(1) zakonika o družini in skrbništvu določa, da preživninski zahtevki zastarajo v treh letih.

Člen 121(1) civilnega zakonika določa, da zastaralni rok ne začne teči, če je že začel teči, pa se ustavi za zahtevke otrok zoper starše za čas trajanja starševske odgovornosti.

Če preživninski zavezanec dvomi o veljavnosti preživninske obveznosti do odraslega otroka, lahko sodni izvršitelj od vložnika zahtevka zahteva, naj predloži potrdilo o tem, da se še vedno šola, da nima dohodkov ali da se zdravi ter da torej še vedno potrebuje finančno pomoč preživninskega zavezanca.

12 Ali obstaja organizacija ali organ, ki mi lahko pomaga v postopku pridobitve preživnine?

Kot je navedeno v točki 4, lahko zahtevke za dodelitev preživnine v imenu preživninskega upravičenca med drugim vložijo vodje centrov za socialno pomoč, nekatere socialne organizacije, predstavniki lokalnih upravnih organov za socialno pomoč in v nekaterih primerih tudi državni tožilci. Ti subjekti lahko vložniku pomagajo tudi tako, da sodelujejo v postopku za preživnino, ki že poteka. Njihova vloga pri tem je pomagati preživninskemu upravičencu v postopku pred sodiščem.

Okrožna sodišča pomagajo preživninskim upravičencem vložiti zahtevke za izterjavo preživnine v tujini.

13 Ali lahko organizacije (vladne ali zasebne) namesto preživninskega zavezanca v celoti ali delno vnaprej plačajo preživnino?

V zakonu z dne 7. septembra 2007 o pomoči preživninskim upravičencem (Uradni list 2009, št. 1, točka 7, kakor je bil spremenjen) so določena pravila za državno pomoč preživninskim upravičencem v primerih, v katerih izvršba ni uspešna.

Nadomestila iz preživninskega sklada se lahko pridobijo samo, če družinski dohodek na osebo ne presega 725 PLN (približno 170 EUR) na mesec. Prošnja se vloži pri občinskem ali mestnem uradu, ki je pristojen v kraju stalnega prebivališča preživninskega zavezanca.

Če pa upravičenec do predplačila preživnine živi v ustanovi, ki zagotavlja celovito oskrbo (npr. centru za socialno pomoč, vzgojno-izobraževalni ustanovi, prevzgojnem domu za mladoletnika ali centru za pridržanje), ali pri rejniški družini, če je sklenil zakonsko zvezo ali ima otroka in je upravičen do družinske dajatve, se mu predplačilo ne dodeli.

Ta zakon se uporablja le, če preživninski upravičenec v obdobju, ko so dodeljena predplačila, prebiva na Poljskem.

Več informacij je na voljo na naslovu: <http://www.mpips.gov.pl/wsparcie-dla-rodzin-z-dziecmi/fundusz-alimentacyjny/swiadczenia-z-funduszu-alimentacyjnego/>.

14 Če sem v tej državi članici, preživninski zavezanec pa stalno prebiva v drugi državi:

Če ima preživninski zavezanec stalno prebivališče v tujini, preživninski upravičenec pa na Poljskem, okrožno sodišče, pristojno glede na kraj stalnega prebivališča preživninskega upravičenca, pomaga preživninskemu upravičencu vložiti zahtevek za preživnino tako, da mu zagotovi vse potrebne informacije in pomoč pri izpolnjevanju potrebnih dokumentov ter preveri, ali je zahtevek formalno pravilen.

14.1 ali lahko dobim pomoč organa ali zasebne organizacije v tej državi članici?

Da.

14.2 Če je to mogoče, kako lahko stopim v stik s tem organom ali zasebno organizacijo?

Del A zahteve, predložene na podlagi Uredbe Sveta (ES) št. 4/2009 z dne 18. decembra 2008 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju sodnih odločb ter sodelovanju v preživninskih zadevah, izpolni okrožno sodišče.

Sąd Okręgowy	Adres do korespondencji	Tel ++48	Faks ++48	Poczta elektroniczna
Sąd Okręgowy w Białymstoku	ul. Marii Skłodowskiej-Curie 1 15-950 Białystok	85 7459220	85 7424640	oz@bialystok.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej	ul. Cieszyńska 10 43-300 Bielsko-Biała	33 4990424 33 4990488	33 4990488	bpokusa@bielsko-biala.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Bydgoszczy	ul. Wały Jagiellońskie 2 85-128 Bydgoszcz	52 3253155	52 3253255	oz@bydgoszcz.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Częstochowie	ul. Dąbrowskiego 23/35 42-200 Częstochowa	34 3684425	34 3684427 34 3684708	prezes@czestochowa.so.gov.pl so.czystochowa@czestochowa.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Elblągu	pl. Konstytucji 1 82-300 Elbląg	55 6112409 55 6112408	55 6112215	oddzial.administracyjny@elblag.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Gdańsku	ul. Nowe Ogrody 30/34 80-803 Gdańsk	58 3213141 58 3213119	58 3213140 58 3213119	section.oz@gdansk.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Gliwicach	ul. Kościuszki 15 44-100 Gliwice	32 3380052	32 3380102	oz@gliwice.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim	ul. Mieszka I 33 66-400 Gorzów Wielkopolski	95 7256718	95 7202807 95 7256790	msamolak@gorzow-wlkp.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze	ul. Wojska Polskiego 56 58-500 Jelenia Góra	75 6415113	75 6415113	oz@jelenia-gora.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Kaliszu	al. Wolności 13 62-800 Kalisz	62 7657700	62 7574936	administracja2@kalisz.so.gov.pl administracja@kalisz.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Katowicach	ul. Francuska 38 40-028 Katowice	32 6070183 32 6070498	32 6070184 32 6070211	obrot_zagraniczny@katowice.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Kielcach	ul. Seminarajska 12 a 25-372 Kielce	41 3402320 41 3402320	41 3402320 41 3402320	oz@kielce.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Koninie	ul. Energetyka 5 62-510 Konin	63 2451443 63 2423022 +172	63 2426569	oz@konin.so.gov.pl administracja@konin.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Koszalinie	ul. Waryńskiego 7 75-541 Koszalin	94 3428750	94 3428897	administracja@koszalin.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Krakowie	ul. Przy Rondzie 7 31-547 Kraków	12 6195697 12 6195241 12 6195648 12 6195648	12 6195373	oz@krakow.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Krośnie	ul. Sienkiewicza 12 38-400 Krosno	13 4373671	13 4373673	Obrot.zagr@krosno.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Legnicy	ul. Złotoryjska 40 59-220 Legnica	76 7225936	76 7225936 76 7225912	oz@legnica.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Lublinie	ul. Krakowskie Przedmieście 43 20-076 Lublin	81 4601004	81 4601004	mstec@so.lublin.gov.pl mzarzeczny@so.lublin.gov.pl
Sąd Okręgowy w Łomży	ul. Dworna 16 18-400 Łomża	86 2163807	86 2166753	sekretariat@lomza.so.gov.pl
Sąd Okręgowy	pl. Dąbrowskiego 5	42 6778799	42 6778978	oz@lodz.so.gov.pl

w Łodzi	90-921 Łódź			
Sąd Okręgowy w Nowym Sączu	ul. Pijarska 3 33-300 Nowy Sącz	18 4482145		alimenty@nowy-sacz.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Olsztynie	Ul. Dąbrowszczaków 44A 10-001 Olsztyn	89 5216049	89 5216160	oz@olsztyn.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Opolu	pl. Daszyńskiego 1 45-064 Opole	77 5418134		Obrot.zagr@opole.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Ostrołęce	ul. Gomulickiego 5 07-410 Ostrołęka	29 7650130	29 7650181	sekretariat@ostroleka.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim	ul. Słowackiego 5 97-300 Piotrków Trybunalski	44 6494121 44 6494159	44 6478919	administracja@piotrkow-tryb.so.gov.pl biblioteka@piotrkow-tryb.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Płocku	pl. Narutowicza 4 09-404 Płock	24 2697220 24 2697220 24 2697364	24 2625253	so.plock.oz@plock.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Poznaniu	al. Marcinkowskiego 32 61-745 Poznań	61 8566205	61 8528751	opzagr@poznan.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Przemyślu	ul. Konarskiego 6 37 - 700 Przemyśl	16 6761336	16 6761353	m.telega@przemysl.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Radomiu	ul. Marszałka J. Piłsudskiego 10 26-600 Radom	48 3680288	48 3680287	wizytacje@radom.so.gov.pl wizytacja@radom.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Rzeszowie	pl. Śreniawitów 3 35-959 Rzeszów	17 8756394	17 8756349	e.czudec@rzeszow.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Siedlcach	ul. Sądowa 2 08-110 Siedlce	25 6407846	25 6407812	poczta@siedlce.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Sieradzu	al. Zwycięstwa 1 98-200 Sieradz	43 8266650 43 8266607 43 8271287	43 8271014	sekretariat@sieradz.so.gov.pl administracja@sieradz.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Słupsku	ul. Zamenhofska 7 76-200 Słupsk	59 8469422 59 8469424	59 8469424	rzecznik.prasowy@slupsk.so.gov.pl poczta@slupsk.so.gov.pl administracja@slupsk.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Suwałkach	ul. Waryńskiego 45 16-400 Suwałki	87 5631213	87 5631303	oz@suwalki.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Szczecinie	ul. Kaszubska 42 70-952 Szczecin	91 4830147 91 4830170 91 4830170	91 4830170 91 4830170 91 4830170	administracyjny@szczecin.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Świdnicy	pl. Grunwaldzki 14 58-100 Świdnica	74 8518 287	71 8518270	sekretarz@swidnica.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu	ul. Sienkiewicza 27 39-400 Tarnobrzeg	15 8234880+425		rojek@tarnobrzeg.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Tarnowie	ul. J. Dąbrowskiego 27 33-100 Tarnów	14 6887409		sad_okregowy@tarnow.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Toruniu	ul. Piekary 51 87-100 Toruń	56 6105609		oz@so.torun.pl
Sąd Okręgowy w Warszawie	al. Solidarności 127 00-951 Warszawa	22 6544443	22 6544411	karcz.19wiz@warszawa.gov.pl a.kowalczyk@warszawa.so.gov.pl
Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie	al. Solidarności 127 00-951 Warszawa	22 4404040	22 4401066	oz@warszawapraga.so.gov.pl
Sąd Okręgowy we Wrocławiu	ul. Wojska Polskiego 22 87-800 Wrocław	54 4120353	54 4118575	oz@wloclawek.so.gov.pl
Sąd Okręgowy we Wrocławiu	ul. Sądowa 1 50-950 Wrocław	71 3704391	71 3704391	oz@wroclaw.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Zamościu	ul. Akademicka 1 22-400 Zamość	84 6382970 84 6393 359	84 6382970 84 6393359	prezes@zamosc.so.gov.pl
Sąd Okręgowy w Zielonej Górze	pl. Słowiański 1 65-958 Zielona Góra	68 3220221	68 3220193	oz@zielona-gora.so.gov.pl

15 Če sem v drugi državi, preživninski zavezanec pa je v tej državi članici:

15.1 ali lahko vložim zahtevek neposredno pri takem organu ali zasebni organizaciji v tej državi članici?

S členom 55 Uredbe Sveta (ES) št. 4/2009 z dne 18. decembra 2008 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju sodnih odločb ter sodelovanju v preživninskih zadevah se ne zahteva, da se morajo zahteve vložiti prek osrednjega organa države, v kateri vložnik prebiva. Zahteve se lahko pošljejo neposredno pristojnemu poljskemu sodišču (formalne zahteve, določene v poglavjih IV in VI Uredbe in zakonu o pravdnem postopku, so tako izpolnjene).

Podatki o organih za pošiljanje so na voljo na naslovu:

<http://bip.ms.gov.pl/pl/ministerstwo/wspolpraca-miedzynarodowa/alimenty/>.

Organi tujih držav za pošiljanje, navedeni v izjavah, priloženih Uredbi, zagotovijo preživninskemu upravičencu vse potrebne informacije, mu pomagajo pri izpolnjevanju potrebnih dokumentov, preverijo, ali je njegova zahteva formalno pravilna, in jo pošljejo v tujino.

15.2 Če je to mogoče, kako se lahko obrnem na ta organ ali zasebno organizacijo in kakšno pomoč lahko dobim?

Če sodišče dodeli preživnino in zadeva spada na področje uporabe Uredbe (ES) št. 4/2009, lahko vložnik, ki živi v tujini, uporabi postopek iz te uredbe in vloži zahtevo pri pristojnem organu za pošiljanje v državi, v kateri živi, ali vloži zahtevo za razglasitev izvršljivosti tuje odločbe pri pristojnem sodišču (glej točko 5). Zahteve za izvršbo se vložijo pri uradu katerega koli sodnega izvršitelja.

Če sta Poljska in država, v kateri prebiva vložnik zahteve, pogodbenici konvencije ali dvostranskega sporazuma o priznavanju in izvrševanju odločb v preživninskih zadevah, se taka pomoč zagotovi v obsegu, določenem v zadevnem sporazumu. Dvostranski sporazumi praviloma določajo neposredno predložitev zahteve poljskemu sodišču ali predložitev temu sodišču prek sodišča v državi, v kateri je bila izdana odločba. V zadnjem primeru se zahteve pošljejo prek osrednjih organov, ki so najpogosteje ministrstvo za pravosodje ali organi, ki spadajo pod Newyorško konvencijo:

<http://treaties.un.org/doc/Publication/MTDSG/Volume%20II/Chapter%20XX/XX-1.en.pdf>.

Podatki o sodiščih so na voljo na naslovu:

<http://bip.ms.gov.pl/pl/rejstry-i-ewidencje/lista-sadow-powszechnych/>,

medtem ko so podatki o sodnih izvršiteljih na voljo na naslovu: <http://komornik.pl/>.

16 Ali to državo članico zavezuje Haaški protokol iz leta 2007?

Da, od 18. junija 2011.

17 Če te države članice ne zavezuje Haaški protokol iz leta 2007, kateri predpisi se po pravilih njenega mednarodnega zasebnega prava uporabijo za preživninski zahtevki? Katera so relevantna pravila mednarodnega zasebnega prava?

–

18 Kakšna so pravila glede dostopa do sodnega varstva v čezmejnih primerih v okviru EU, v skladu s strukturo Poglavja V uredbe o preživninskih obveznostih?

Pravila, ki se uporabljajo na Poljskem, so določbe zakona z dne 17. decembra 2004 o pravici do pomoči v pravnih postopkih, ki potekajo v državah članicah Evropske unije (Uradni list 2005, št. 10, točka 67, kakor je bil spremenjen) in Direktive Sveta 2003/8/ES z dne 27. januarja 2003 o izboljšanju dostopa do pravnega varstva v čezmejnih sporih z uvedbo minimalnih skupnih pravil v zvezi s pravno pomočjo pri takih sporih (UL L 26/41, 31.1.2003, str. 90), ki dopolnjujejo določbe zakonika o pravnem postopku in zakona o sodnih stroških v civilnih zadevah. Stranka, ki upa, da bo dobila posebno obliko pomoči (npr. postavitve odvetnika, prevod listin, povračilo potnih stroškov), mora o tem jasno obvestiti sodišče z uporabo obrazca EU (https://e-justice.europa.eu/content_legal_aid_forms-157-sl.do) ali poljskega obrazca (<http://ms.gov.pl/dzialalnosc/broszury-i-publikacje/obywatel-w-postepowaniu-cywilnym/>).

19 Kakšne ukrepe ta država članica sprejme za zagotovitev izvajanja dejavnosti iz člena 51 uredbe o preživninskih obveznostih?

Zakon o spremembi zakonika o pravnem postopku in drugih zakonov (Uradni list 2011, št. 129, točka 735), na podlagi katerega lahko poljski osrednji organ organu, ki je pristojen za preživninskega zavezanca, odredi, naj opravi poizvedbo v preživninski zadevi, je bil sprejet 28. aprila 2011. Če preživninskega zavezanca ali udeleženca ni mogoče najti, ministrstvo za pravosodje opravi vpogled v centralne in lokalne registre, da bi ugotovilo, katero sodišče ali kateri sodni izvršitelj je pristojen, ali da bi odgovorilo na zahtevo za posebne ukrepe. Trenutno niso predvidene spremembe zakonskih podlag, financiranja in osebja osrednjega organa, da bi se zagotovilo izvajanje dejavnosti iz člena 51.

Zadnja posodobitev: 06/10/2016

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Izvirna jezikovna različica te strani je bila pred kratkim spremenjena. To

jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.

Opozarjamo, da so že na voljo naslednje jezikovne različice.

Preživninski zahtevki - Romunija

1 Kaj pomenita izraza „preživnina – preživljanje“ in „preživninska obveznost“? Katere osebe morajo plačati preživnino drugi osebi?

Preživninska obveznost je zakonska zahteva, v skladu s katero mora oseba drugi osebi zagotoviti potrebna sredstva za preživljanje, vključno s sredstvi za zadovoljevanje duhovnih potreb; preživninska obveznost staršev do mladoletnih otrok pa vključuje sredstva, ki so potrebna za vzgojo, izobraževanje in strokovno usposabljanje otrok.

Preživninska obveznost obstaja med zakonci, sorodniki v ravni vrsti, brati in sestrami ter nekaterimi drugimi osebami, določenimi z zakonom (člen 516 romunskega civilnega zakonika).

Preživninska obveznost obstaja med nekdanjima zakoncema (člen 398 civilnega zakonika). Ne sme se zamenjevati z nadomestilom ali odškodnino.

Zakonec, ki je prispeval k preživljanju otroka drugega zakonca, mora preživnino za otroka zagotavljati, dokler je otrok mladoleten, vendar le, če so otrokovi biološki starši mrtvi, pogrešani ali v stiski (člen 517(1) civilnega zakonika). Po drugi strani bo morda otrok dolžan preživljati osebo, ki ga je preživljala deset let (člen 517(2) civilnega zakonika).

Dediči osebe, ki je bila dolžna preživljati mladoletnika ali ki ga je preživljala, čeprav ji ga v skladu z zakonom ne bi bilo treba, so dolžni še naprej zagotavljati preživnino za otroka, odvisno od vrednosti podedovanega premoženja, če so biološki starši mladoletnega otroka mrtvi, pogrešani ali v stiski, vendar le, dokler je oseba, ki prejema preživnino, mladoletna.

2 Do katere starosti je otrok upravičen do preživnine? Ali se predpisi za preživljanje mladoletnikov razlikujejo od predpisov za preživljanje odraslih?

Preživninska obveznost med starši in otroki je urejena s členoma 499 in 525 civilnega zakonika. Za mladoletnike, ki zahtevajo preživnino od svojih staršev, se šteje, da so v stiski, če se ne morejo preživljati na podlagi svojega dela, tudi če imajo premoženje. Če pa starši niso sposobni zagotoviti preživljanja, ne da bi s tem ogrozili svoj obstoj, lahko družinsko sodišče odobri, da se preživnina zagotovi s prodajo otrokovega premoženja, razen osnovnih potrebščin.

Starši so dolžni preživljati otroka, ki je postal polnoleten (običajno 18 let), če se ta še vedno izobražuje, in sicer dokler ne konča izobraževanja, vendar samo do 26. leta starosti.

3 Naj se za pridobitev preživnine obrnem na pristojni organ ali na sodišče? Kateri so glavni elementi tega postopka?

Tožnik - upravičenec se mora obrniti na sodišče, ki je pristojno v kraju njegovega stalnega prebivališča ali stalnega prebivališča toženca - zavezanca. Sodni poziv se lahko izda bodisi ločeno bodisi v postopku za razvezo zakonske zveze, ugotovitev očetovstva, dodelitev starševske pravice glede mladoletnega otroka ali določitev stalnega prebivališča mladoletnega otroka. Sodišče lahko s sklepom svojega predsednika odredi prehodne ukrepe, ki veljajo samo do izdaje odločbe v postopku v glavni stvari za razvezo zakonske zveze. Postopek na prvi stopnji je sestavljen iz več faz. V pisni fazi se vložijo vloga za začetek postopka, odgovor na tožbo in nasprotna tožba; lahko se odredijo ukrepi zavarovanja, kot je zaseg ali rubež; stranki sta pozvani, vročijo se jima procesne

listine. Ustna faza vključuje sodno obravnavo, v okviru katere se lahko vložijo procesni ugovori in izvajajo dokazi. Temu sledi razprava, po kateri sodišče izda odločbo.

V primeru sporazumne razveze zakonske zveze, ki jo lahko razglasi notar, se lahko zakonca dogovorita o vseh učinkih razveze zakonske zveze, vključno z določitvijo prispevka vsakega od staršev k stroškom otrokove vzgoje, izobraževanja, študija in strokovnega usposabljanja.

4 Ali se zahtevek lahko vloži v imenu sorodnika (če da, do katerega kolena) ali v imenu otroka?

Stranke v preživninskih postopkih imajo načeloma lahko zastopnika. Če pa se zahtevek za preživnino vloži v povezavi s postopkom za razvezo zakonske zveze, je zastopanje zakoncev v postopku za razvezo zakonske zveze mogoče samo v nekaterih primerih, ki so izrecno določeni s členom 920 zakona o pravnem postopku.

Če je za določitev/povečanje/zmanjšanje preživnine vložen ločen zahtevek, lahko stranke na običajen način zastopa odvetnik ali drug zastopnik; če stranko zastopa oseba, ki ni odvetnik, ta na obravnavi ne more imeti zaključnega govora. Mladoletnika zastopa njegov zakoniti zastopnik (eden od staršev ali izjemoma druga oseba, ki izvršuje starševsko pravico). Polnoletni otrok osebno vloži zahtevek v svojem imenu.

5 Če nameravam začeti postopek pred sodiščem, kako ugotovim, katero sodišče je pristojno?

Krajevno pristojno sodišče (za kraj stalnega prebivališča toženca - zavezanca ali tožnika - upravičenca) se lahko določi na podlagi romunskega pravosodnega atlasa, ki je objavljen na spletni strani ministrstva za pravosodje na portalu sodišč <http://portal.just.ro/SitePages/acasa.aspx>.

6 Ali moram kot prosilec uporabiti posrednika za začetek postopka pred sodiščem (npr. odvetnika, osrednji ali lokalni organ itd.)? Če ne, kakšen je postopek?

Ne, ker zastopanje po odvetniku ali pomoč odvetnika nista obvezna.

7 Ali moram za začetek postopka plačati sodno takso? Če da, koliko ta znaša? Če so moja finančna sredstva nezadostna, ali lahko dobim brezplačno pravno pomoč?

Zahtevki za določitev ali spremembo preživnine so oproščeni kolkovine. Pomoč odvetnika ali zastopanje po odvetniku vključujeta stroške, vendar njihovo plačilo ni obvezno. Če zadevna stranka nima zadostnih dohodkov, lahko zaprosi za pravno pomoč za kritje odvetniških nagrad ali drugih stroškov obravnave.

8 Kakšno preživnino običajno dodeli sodišče? Kako se izračuna znesek preživnine? Ali lahko sodišče svojo odločitev spremeni, če se spremenijo življenjski stroški ali družinske okoliščine? Če da, kako (npr. s pomočjo sistema samodejne indeksacije)?

Preživnina se dodeli v skladu s potrebami tistega, ki jo zahteva, in sredstvi osebe, ki jo mora plačati. Preživninska obveznost se načeloma izpolnjuje v naravi z zagotavljanjem vseh sredstev za preživljanje. Vendar v praksi sodišča izpolnjevanje preživninske obveznosti večinoma določijo v denarju, bodisi kot fiksni znesek bodisi kot delež mesečnega dohodka preživninskega zavezanca (člen 530 civilnega zakonika). Preživnina v obliki fiksnega zneska se vsako četrletje v skladu z zakonom prilagodi glede na stopnjo inflacije.

Kadar preživnino plačuje eden od staršev, se določi v višini do četrtnine neto mesečnega dohodka zadevnega starša za enega otroka, tretjine dohodka za dva otroka in polovice dohodka za tri otroke ali več. V skladu z zakonom znesek preživnine, ki se plačuje za otroke, v povezavi s preživnino za druge osebe ne sme presegati polovice neto mesečnega dohodka preživninskega zavezanca (člen 529 civilnega zakonika).

Če se spremenijo sredstva osebe, ki plačuje preživnino, ali potrebe osebe, ki jo prejema, lahko družinsko sodišče v novem postopku poveča ali zmanjša preživnino ali odredi prenehanje njenega plačevanja, kot je ustrezno (člen 531 civilnega zakonika).

9 Kako in komu se plača preživnina?

Preživninska obveznost se izpolnjuje v naravi z zagotavljanjem vseh sredstev za preživljanje, in kjer je to ustrezno, kritjem stroškov izobraževanja, študija in strokovnega usposabljanja (člen 530 civilnega zakonika). Če se preživninska obveznost ne izpolnjuje prostovoljno v naravi, družinsko sodišče odredi, naj se plačuje v denarju. Preživnina se lahko določi bodisi kot fiksni znesek bodisi kot delež neto mesečnega dohodka preživninskega zavezanca.

Preživnina se plačuje v rednih obrokih na datume, za katere se dogovorita stranki, ali datume, ki jih določi sodišče, če dogovora med strankama ni. Stranki se lahko dogovorita, ali če obstajajo utemeljeni razlogi za to, lahko družinsko sodišče odloči, da se preživnina plača vnaprej kot pavšalni znesek, s katerim se krijejo potrebe po preživljanju preživninskega upravičenca za daljše obdobje ali celotno obdobje, za katero je treba plačati preživnino, če ima preživninski zavezanec potrebna sredstva za izpolnitev te obveznosti (člen 533 civilnega zakonika).

Preživnina, določena za mladoletno osebo, se plačuje njenemu zakonitemu zastopniku.

10 Če preživninski zavezanec ne plača prostovoljno, kakšen postopek je potrebno sprožiti, da se ga prisili k plačilu?

Ker je preživnina večinoma določena v denarju, je najpogostejša metoda izvršbe rubež plače (mesečnega dohodka). Prisilna prodaja premičnega in nepremičnega premoženja preživninskega zavezanca je manj pogosta metoda izvršbe.

11 Na kratko opišite vse omejitve izvrševanja, zlasti predpise o varstvu preživninskega zavezanca ter o prekluzivnih in zastaralnih rokih v vašem nacionalnem sistemu izvrševanja.

Kar zadeva izterjavo preživninskega zahtevka, člen 728 zakona o pravnem postopku določa, da je lahko predmet izvršbe za pridobitev zneskov, dolgovanih kot preživnina, samo največ polovica neto mesečnega rednega dohodka preživninskega zavezanca. Če je več postopkov izterjave, ki vključujejo isti znesek, znesek, na katerega je mogoče seči z izvršbo, ne sme presegati polovice neto mesečnega dohodka, ne glede na vrsto zahtevkov.

Kadar preživninski upravičenec sočasno vloži predloge za rubež več premičnega in nepremičnega premoženja, katerega vrednost očitno presega zahtevek, ki ga je treba plačati, lahko izvršilno sodišče omeji izvršbo na določeno premoženje (člen 701 zakona o pravnem postopku).

Prisilna izterjava se konča, kadar je na primer obveznost, navedena v nalogu za izvršbo, v celoti izpolnjena in so poravnani stroški izvršbe; kadar izvršbe ni mogoče izvesti ali nadaljevati, ker ni premoženja, na katerem bi jo bilo mogoče opraviti, ali takega premoženja ni mogoče unovčiti; in kadar je izvršba preklicana (člen 702 zakona o pravnem postopku).

Pravica do izvršbe zastara v treh letih. Pritožba zoper prisilno izterjavo se lahko vloži pri izvršilnem sodišču. Pristojno sodišče lahko začasno ustavi izvršbo, dokler ni sprejeta odločitev o pritožbi zoper prisilno izterjavo (člen 711 in naslednji zakona o pravnem postopku).

Če sta bila sklep o izvršbi ali sama prisilna izterjava preklicana, ima zadevna stranka pravico razveljaviti izvršbo z obnovitvijo predhodnega stanja (člen 722 in naslednji zakona o pravnem postopku).

12 Ali obstaja organizacija ali organ, ki mi lahko pomaga v postopku pridobitve preživnine?

–

13 Ali lahko organizacije (vladne ali zasebne) namesto preživninskega zavezanca v celoti ali delno vnaprej plačajo preživnino?

–

14 Če sem v tej državi članici, preživninski zavezanec pa stalno prebiva v drugi državi:

14.1 ali lahko dobim pomoč organa ali zasebne organizacije v tej državi članici?

Na podlagi Uredbe (ES) št. 4/2009, Haaške konvencije iz leta 2007 ali Newyorške konvencije iz leta 1956 lahko vložnik preživninski zahtevek vloži prek romunskega ministrstva za pravosodje, če preživninski zavezanec prebiva v eni od držav članic EU, ki je pogodbenica Haaške konvencije iz leta 2007 ali Newyorške konvencije iz leta 1956.

14.2 Če je to mogoče, kako lahko stopim v stik s tem organom ali zasebno organizacijo?

Romunsko ministrstvo za pravosodje

str. Apolodor nr. 17, Sector 5,

Bukarešta 050741

Direktorat za mednarodno pravo in pravosodno sodelovanje

(Direcția Drept Internațional și Cooperare Judiciară)

Faks: 0372041077

E-naslov: ddit@just.ro

15 Če sem v drugi državi, preživinski zavezanec pa je v tej državi članici:

15.1 ali lahko vložim zahtevek neposredno pri takem organu ali zasebni organizaciji v tej državi članici?

Ne, vložnik mora stopiti v stik z osrednjim organom za pošiljanje v svoji državi, določenim v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 4/2009, Haaško konvencijo iz leta 2007 ali Newyorško konvencijo iz leta 1956.

Osrednji organ za pošiljanje v zavezančevi državi lahko nato stopi v stik z osrednjim organom za prejem v Romuniji:

romunskim ministrstvom za pravosodje za zahteve, vložene na podlagi Uredbe Sveta (ES) št. 4/2009 in Haaške konvencije iz leta 2007, ali

odvetniško zbornico v Bukarešti (Baroul București) za zahteve, vložene na podlagi Newyorške konvencije iz leta 1956.

Zahteva se nato predloži pristojnemu sodišču.

Preživinski zavezanec, ki prebiva v tujini, lahko svojo zahtevo osebno ali po odvetniku naslovi neposredno na romunsko sodišče, ki je pristojno za kraj stalnega prebivališča toženca ali zavezanca.

15.2 Če je to mogoče, kako se lahko obrnem na ta organ ali zasebno organizacijo in kakšno pomoč lahko dobim?

Preživinski zavezanec, ki prebiva v tujini, lahko svojo zahtevo osebno ali po odvetniku naslovi neposredno na romunsko sodišče, ki je pristojno za kraj stalnega prebivališča toženca ali zavezanca. Podatki o pristojnem romunskem sodišču so na voljo na portalu sodišč <http://portal.just.ro/SitePages/acasa.aspx> na podlagi kraja stalnega prebivališča toženca ali zavezanca.

16 Ali to državo članico zavezuje Haaški protokol iz leta 2007?

Da, v skladu s členom 2612 romunskega civilnega zakonika se pravo, ki se uporablja za preživninsko obveznost, določi na podlagi prava Evropske unije, tj. Haaškega protokola z dne 23. novembra 2007 o pravu, ki se uporablja za preživninske obveznosti.

17 Če te države članice ne zavezuje Haaški protokol iz leta 2007, kateri predpisi se po pravilih njenega mednarodnega zasebnega prava uporabijo za preživninski zahtevek? Katera so relevantna pravila mednarodnega zasebnega prava?

18 Kakšna so pravila glede dostopa do sodnega varstva v čezmejnih primerih v okviru EU, v skladu s strukturo Poglavlja V uredbe o preživninskih obveznostih?

Ministrstvo za pravosodje v skladu z *zakonom št. 36/2012 o nekaterih ukrepih, potrebnih za uporabo nekaterih uredb in sklepov Sveta Evropske unije ter instrumentov mednarodnega zasebnega prava na področju preživninskih obveznosti po prejetju zahteve za preživnino ali posebne ukrepe to posreduje v reševanje pristojnemu organu ali organu, ki ima osebne podatke, pristojni lokalni odvetniški zbornici, zbornici sodnih izvršiteljev, ali kjer je to primerno, pristojnemu sodišču.*

V primeru zahtev, predloženih prek osrednjega organa, se lahko na podlagi člena 46 Uredbe upravičencem do preživninskih obveznosti, ki še niso dopolnili 18 let ali ki nadaljujejo izobraževanje, vendar so mlajši od 21 let, ter upravičencem do preživninskih obveznosti, ki spadajo med ranljive osebe, odobri brezplačna in popolna pravna pomoč.

Ministrstvo za pravosodje pošlje zahteve, ki jih prejme iz tujine, neposredno pristojni lokalni odvetniški zbornici. Predsednik odvetniške zbornice nemudoma po uradni dolžnosti izda zavezujočo odločbo, s katero dodeli odvetnika. Imenovani odvetnik zaprosi za pravno pomoč, med drugim v obliki plačila honorarja za sodnega izvršitelja.

Imenovani odvetnik nato po pridobitvi sklepa o izvršbi zaprosi sodišče za odobritev pravne pomoči v obliki plačila honorarja za sodnega izvršitelja. Odvetnik predloži zahtevo za prisilno izterjavo, sklep o izvršbi in odločbo predsednika odvetniške zbornice krajevno pristojnemu sodnemu izvršitelju.

19 Kakšne ukrepe ta država članica sprejme za zagotovitev izvajanja dejavnosti iz člena 51 uredbe o preživninskih obveznostih?

Romunija je sprejela *zakon št. 36/2012 o nekaterih ukrepih, potrebnih za uporabo nekaterih uredb in sklepov Sveta Evropske unije ter instrumentov mednarodnega zasebnega prava na področju preživninskih obveznosti.*

Ministrstvo za pravosodje je bilo določeno kot osrednji organ Romunije za posredovanje zahtev iz členov 53 in 56 Uredbe. Ministrstvo za pravosodje po prejetju potrebne podporne dokumentacije preživninskega upravičenca ali zavezanca izpolni del A zahteve in lahko upravičencu ali zavezancu pomaga pri izpolnjevanju dela B zahteve.

Ministrstvo za pravosodje je osrednji organ, ki je pristojen za prejemanje zahtev za posebne ukrepe in preživnino. *Prejete zahteve pošlje v reševanje pristojnemu organu ali organu, ki ima osebne podatke, pristojni lokalni odvetniški zbornici, zbornici sodnih izvršiteljev, ali kjer je to primerno, pristojnemu sodišču.*

Zadnja posodobitev: 07/01/2016

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Preživninski zahtevki - Slovenija

1 Kaj pomenita izraza „preživnina – preživljanje“ in „preživninska obveznost“? Katere osebe morajo plačati preživnino drugi osebi?

Preživljanje je institut družinskega prava, ki temelji na enem od osnovnih načel družinskega prava, in sicer na načelu vzajemne pomoči med člani družine oziroma na načelu družinske solidarnosti. Preživninska sredstva se praviloma zagotavljajo prostovoljno, predvsem zaradi osebne povezanosti članov družine, vendar pa se lahko izterjajo tudi prisilno prek sodišča.

V Republiki Sloveniji se uporablja izraz preživnina tako za preživljanje (bivših) zakoncev, otrok, staršev. Pomeni preživljanje, podporo, tudi vzdrževanje, pa tudi preživljanje oziroma preživnino, ki jo sodišče nameni otroku. Pomeni torej vse tisto, kar je nekdo pravno dolžan nameniti za potrebno preživljanje bodisi otrok ali zakonca. Ta izraz je mogoče uporabiti tudi za preživljanje staršev, ki so jih dolžni preživljati njihovi otroci, če starši nimajo dovolj sredstev za lastno preživljanje. Lahko pa se izraz nanaša tudi na preživnino kot denarni znesek, ki je namenjen preživljanju.

Starši so dolžni preživljati svoje **otroke**. (103. člen Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih)

Polnoletni otrok je dolžan po svojih zmognostih preživljati svoje **starše**, če ti nimajo dovolj sredstev za življenje in si jih ne morejo pridobiti. Polnoletni otrok ni dolžan preživljati tistega od staršev, ki iz neopravičenih razlogov ni izpolnjeval preživninskih obveznosti do otroka. (124. člen Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih)

Zakonec ali zunajzakonski partner sta dolžna preživljati **mladoletnega otroka svojega zakonca ali zunajzakonskega partnerja**, ki živi z njima, razen če je otroka sposoben preživljati ta ali drugi od staršev. Dolžnost zakonca ali zunajzakonskega partnerja preneha s prenehanjem njegove zakonske zveze ali zunajzakonske skupnosti z materjo ali očetom otroka, razen če je zakonska zveza ali zunajzakonska skupnost prenehala zaradi smrti otrokove matere ali

očeta. V tem primeru sta preživeli zakonec ali zunajzakonski partner dolžna preživljati otroka svojega umrlega zakonca ali zunajzakonskega partnerja samo, če sta živela z otrokom v času prenehanja zakonske zveze ali zunajzakonske skupnosti. (127. člen Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih)

Zakonec, ki nima sredstev za življenje, pa brez svoje krivde ni zaposlen, ima pravico, da ga drugi zakonec preživlja, kolikor je to v njegovi moči. (50. člen Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih)

Nepreskrbljeni zakonec sme zahtevati preživnino v postopku za razvezo zakonske zveze, lahko pa tudi s posebno tožbo, ki jo mora vložiti v enem letu, odkar je bila zakonska zveza pravomočno razvezana. (81.a člen Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih)

2 Do katere starosti je otrok upravičen do preživnine? Ali se predpisi za preživljanje mladoletnikov razlikujejo od predpisov za preživljanje odraslih?

Starši so dolžni preživljati svoje otroke do **polnoletnosti**, tako da v skladu s svojimi sposobnostmi in zmoglostmi zagotovijo življenjske razmere, potrebne za otrokov razvoj.

Če se otrok **redno šola**, pa tudi če se redno šola vpisan na izredni študij, so ga starši dolžni preživljati tudi po polnoletnosti, vendar največ do dopolnjenega **šestindvajsetega leta** starosti.

Otroka, ki je sklenil zakonsko zvezo ali živi v zunajzakonski skupnosti, so starši dolžni preživljati le, če ga ne more preživljati zakonec ali zunajzakonski partner.

3 Naj se za pridobitev preživnine obmem na pristojni organ ali na sodišče? Kateri so glavni elementi tega postopka?

O preživnini, ki jo je **polnoletni otrok zavezan plačevati staršem**, lahko upravičenec in zavezanec skleneta **sporazum v obliki izvršljivega notarskega zapisa**. (130.a člen Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih)

Če se starša sporazumeta o **preživnini za otroka**, lahko predlagata, da **sodišče v nepravdnem postopku izda o tem sklep**. Če sodišče ugotovi, da sporazum ni v skladu s koristjo otrok, predlog zavrne. (130. člen Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih)

Nepreskrbljeni zakonec sme od svojega zakonca zahtevati preživnino v postopku za razvezo zakonske zveze, lahko pa tudi s posebno **tožbo**, ki jo mora vložiti v enem letu, odkar je bila zakonska zveza pravomočno razvezana. (81.a člen Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih)

V primeru, da do sporazuma o preživnini ne pride, je potrebno pri pristojnem sodišču vložiti tožbo. Za določitev preživnine so **stvarno pristojna** okrožna sodišča. (32. člen Zakona o pravnem postopku)

Tožba mora obsegati določen zahtevek glede glavne stvari in stranskih terjatev, dejstva, na katera tožnik opira zahtevek, dokaze, s katerimi se ta dejstva ugotavljajo, in druge podatke, ki jih mora imeti vsaka vloga (180. člen Zakona o pravnem postopku)

Z vlogo po tem zakonu so mišljeni tožba, odgovor na tožbo, pravno sredstvo in druge izjave, predlogi ali sporočila, ki se vlagajo zunaj obravnave. Vloge morajo biti razumljive in obsegati vse, kar je treba, da se lahko obravnavajo. Predvsem morajo obsegati: navedbo sodišča, ime ter stalno oziroma začasno prebivališče oziroma sedež strank, morebitnih njihovih zakonitih zastopnikov in pooblaščenec, sporni predmet in vsebino izjave. Vložnik mora vlogo podpisati, razen če to zaradi oblike vloge ni mogoče. Za izviren podpis vložnika se šteje njegov lastnoročni podpis kot tudi podpis z varnim elektronskim podpisom, overjenim s kvalificiranim potrdilom. Če vsebuje izjava kakšno zahtevo, mora stranka v vlogi navesti dejstva, na katera jo opira, in dokaze, kadar je to potrebno. (105. člen Zakona o pravnem postopku)

Ob vložitvi tožbe mora biti plačana **sodna taksa**. Sodna taksa mora biti plačana najkasneje v roku, ki ga določi sodišče v nalogu za plačilo sodne takse. (105. a člen Zakona o pravnem postopku)

Vloga se vložijo v **pisni obliki**. Pisna vloga je vloga, ki je napisana ali natisnjena in lastnoročno podpisana (vloga v fizični obliki), ali vloga, ki je v elektronski obliki in je podpisana z varnim elektronskim podpisom, overjenim s kvalificiranim potrdilom. Pisna vloga se vložijo tako, da se pošlje po pošti, elektronski poti, z uporabo sredstev komunikacijske tehnologije, izroči neposredno organu ali po osebi, ki opravlja posredovanje vlog kot svojo dejavnost (poslovni ponudnik). Vloga v elektronski obliki se vložijo tako, da se pošlje po elektronski poti informacijskemu sistemu. Informacijski sistem vložniku samodejno potrdi prejem vloge. Vloga se lahko vložijo tudi na predpisanem ali drugače pripravljenem obrazcu. (105.b člen Zakona o pravnem postopku)

Vloge, ki jih je treba vročiti nasprotni stranki, se morajo izročiti sodišču v toliko **izvodih**, kolikor jih je treba za sodišče in nasprotno stranko, ter v taki obliki, da jih sodišče lahko vroči. To velja tudi za priloge. Vloge in priloge, vložene po elektronski poti, ki jih je treba vročiti nasprotni stranki, se pošljejo v enem izvodu. Sodišče naredi toliko elektronskih kopij ali fotokopij, kolikor jih je treba za nasprotno stranko. (106. člen Zakona o pravnem postopku) Listine, ki se priložijo vlogi, so lahko v **izvirniku ali prepisu**. (107. člen Zakona o pravnem postopku). Kljub obstoječi pravni podlagi tehnični pogoji za elektronsko vlaganje, vročanje ter vodenje spisa v pravnem postopku še niso izpolnjeni.

4 Ali se zahtevek lahko vložijo v imenu sorodnika (če da, do katerega kolena) ali v imenu otroka?

Zahtevo za določitev preživnine vložijo otrokov **zakoniti zastopnik**. Mladoletne otroke zastopajo starši. Če je otrok postavljen pod skrbništvo, zahtevo vložijo otrokov skrbnik.

Otroku, ki je dopolnil petnajst let in je **sposoben razumeti pomen in pravne posledice svojih dejanj**, mora sodišče omogočiti, da kot stranka v postopku samostojno opravlja procesna dejanja. Zakoniti zastopnik otroka sme opravljati dejanja v postopku le, dokler otrok ne izjavi, da sam prevzema pravdo.

Otroka, ki še ni star 15 let oziroma za katerega sodišče presodi, da **ni sposoben razumeti pomena in pravnih posledic svojih dejanj**, zastopa **zakoniti zastopnik**.

Če si interesi otroka in njegovega zakonitega zastopnika nasprotujejo, postavi sodišče otroku **posebnega zastopnika**. Tako ravna sodišče tudi v drugih primerih, če glede na okoliščine primera presodi, da je to potrebno zaradi varstva otrokovih koristi. (409. člen Zakona o pravnem postopku)

5 Če nameravam začeti postopek pred sodiščem, kako ugotovim, katero sodišče je pristojno?

Za določitev preživnine so **stvarno pristojna** okrožna sodišča. (32. člen Zakona o pravnem postopku)

Za sojenje je splošno **krajevno pristojno** sodišče, na območju katerega ima tožena stranka stalno prebivališče. Če je sodišče Republike Slovenije pristojno za sojenje, zato ker ima tožena stranka v Republiki Sloveniji začasno prebivališče, je splošno krajevno pristojno sodišče, na območju katerega ima tožena stranka začasno prebivališče. Če ima tožena stranka poleg stalnega prebivališča tudi začasno prebivališče v kakšnem drugem kraju in se da po okoliščinah domnevati, da bo tam prebivala daljši čas, je splošno krajevno pristojno tudi sodišče začasnega prebivališča tožene stranke. (47. člen Zakona o pravnem postopku)

Če je v sporih za zakonito preživljanje tožeča stranka oseba, ki zahteva preživljanje, je za sojenje poleg sodišča splošne krajevne pristojnosti pristojno tudi sodišče, na območju katerega ima tožeča stranka stalno oziroma začasno prebivališče. Če je v sporih za zakonito preživljanje z mednarodnim elementom pristojno sodišče Republike Slovenije, zato ker je tožeča stranka otrok, ki ima stalno prebivališče v Republiki Sloveniji, je krajevno pristojno tisto sodišče, na območju katerega ima tožeča stranka stalno prebivališče. Če je v sporih za zakonito preživljanje pristojno sodišče Republike Slovenije, zato ker ima tožena stranka v Republiki Sloveniji premoženje, iz katerega se lahko poplača preživljanje, je krajevno pristojno tisto sodišče, na območju katerega je to premoženje. (50. člen Zakona o pravnem postopku)

6 Ali moram kot prosilec uporabiti posrednika za začetek postopka pred sodiščem (npr. odvetnika, osrednji ali lokalni organ itd.)? Če ne, kakšen je postopek?

Stranke smejo opravljati pravna dejanja osebno ali po pooblaščenca. V postopku pred okrožnim sodiščem je pooblaščenec lahko samo odvetnik ali druga oseba, ki je opravila pravniški državni izpit. (86. in 87. člen Zakona o pravnem postopku)

7 Ali moram za začetek postopka plačati sodno takso? Če da, koliko ta znaša? Če so moja finančna sredstva nezadostna, ali lahko dobim brezplačno pravno pomoč?

Da, ob vložitvi tožbe mora biti plačana **sodna taksa**. Sodna taksa mora biti plačana najkasneje v roku, ki ga določi sodišče v nalogu za plačilo sodne takse. (105.a člen Zakona o pravdnem postopku)

Če je predmet tožbenega zahtevka le pravica do zakonite preživnine ali terjatev posameznih zneskov zakonite preživnine, se sodna taksa odmeri glede na vrednost spornega predmeta, ki se določi tako, da se **seštejejo dajatve za tri mesece**, razen če se ne zahteva preživnina za krajši čas. (23. člen Zakona o sodnih taksah).

Če pa se preživninski zahtevek uveljavlja hkrati s tožbo zaradi varstva in vzgoje otrok, se plača sodna taksa v fiksnem znesku 45 eurov (tarifna številka 1212 taksne tarife Zakona o sodnih taksah).

Da, za kritje stroškov postopka je mogoče dobiti brezplačno pravno pomoč. O odobritvi brezplačne pravne pomoči odloča predsednik okrožnega sodišča. (2. člen Zakona o brezplačni pravni pomoči).

Za oprostitev, odlog ali obročno plačilo sodne takse pa je treba zaprositi posebej, in sicer pri sodišču, ki vodi osnovni postopek (12. člen Zakona o sodnih taksah).

8 Kakšno preživnino običajno dodeli sodišče? Kako se izračuna znesek preživnine? Ali lahko sodišče svojo odločitev spremeni, če se spremenijo življenjski stroški ali družinske okoliščine? Če da, kako (npr. s pomočjo sistema samodejne indeksacije)?

Preživnina se določi v mesečnem znesku in za naprej, zahteva pa se lahko od trenutka, ko je bila vložena tožba za preživnino. (132.c člen Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih)

Preživnina se določi glede na potrebe upravičenca in materialne ter pridobitne zmožnosti zavezanca. (129. člen Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih)

Pri odmeri preživnine za otroka mora sodišče upoštevati otrokovo korist, tako da je preživnina primerna za zagotavljanje uspešnega telesnega in duševnega razvoja otroka. Preživnina mora zajemati stroške življenjskih potreb otroka, zlasti stroške bivanja, hrane, oblačil, obutve, varstva, izobraževanja, vzgoje, oddiha, razvedrila in drugih posebnih potreb otroka. (129.a člen Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih)

Sodišče lahko na zahtevo upravičenca ali zavezanca zviša, zniža ali odpravi z izvršilnim naslovom določeno preživnino, če se spremenijo potrebe upravičenca ali zmožnosti zavezanca, na podlagi katerih je bila preživnina določena. (132. člen Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih).

Z izvršilnim naslovom določena preživnina se uskladi enkrat letno z indeksom rasti cen življenjskih potrebščin v Republiki Sloveniji. Uskladitev se opravi v mesecu marcu, pri čemer se upošteva kumulativna rast cen življenjskih potrebščin od meseca, od katerega je bila preživnina nazadnje določena oziroma usklajena. Količnik uskladitve preživnin objavi minister, pristojen za družino, v Uradnem listu Republike Slovenije. Center za socialno delo pisno obvesti upravičenca in zavezanca o vsakokratni uskladitvi in novem znesku preživnine. Obvestilo centra za socialno delo je skupaj s sodno poravnavo, pravnomočno sodno odločbo oziroma izvršljivim notarskim zapisom izvršilni naslov (82.d člen ZZZDR).

9 Kako in komu se plača preživnina?

O tem odloči sodišče. Preživnina za mladoletnega otroka se običajno nakazuje na bančni račun otrokovega zakonitega zastopnika. Pri preživnini za polnoletno osebo pa se preživnina nakazuje na njen bančni račun.

10 Če preživninski zavezanec ne plača prostovoljno, kakšen postopek je potrebno sprožiti, da se ga prisili k plačilu?

Če preživninski zavezanec **prostovoljno ne izpolnjuje obveznosti plačila preživnine** v skladu z izvršilnim naslovom (sodba, sklep sodišča, izvršljiv notarski zapis, skupaj z obvestilom o uskladitvi preživnine), **lahko preživninski upravičenec vloži pri sodišču predlog za izvršbo** skladno z določili Zakona o izvršbi in zavarovanju z namenom doseganja izpolnitve obveznosti.

11 Na kratko opišite vse omejitve izvrševanja, zlasti predpise o varstvu preživninskega zavezanca ter o prekluzivnih in zastaralnih rokih v vašem nacionalnem sistemu izvrševanja.

Informacija je dostopna na portalu e-pravosodje – [Postopki za izvrševanje sodnih odločb](#).

12 Ali obstaja organizacija ali organ, ki mi lahko pomaga v postopku pridobitve preživnine?

V postopki pridobitve /ureditve preživnine stranke lahko prve informacije pridobijo na kateremkoli centru za socialno delo.

Za določitev preživnine je stvarno pristojno okrožno sodišče. Za zastopanje pred sodiščem stranka lahko zaprosi za brezplačno pravno pomoč v obliki zastopanja po odvetniku in tudi v obliki oprostitvi plačila stroškov postopka.

Če preživninski zavezanec preživnine ne plačuje, lahko zakoniti zastopnik v imenu mladoletnega otroka ali polnoletni upnik sam vloži predlog za izterjavo na pristojno okrajno sodišče. Za pomoč pri izpolnjevanju obrazca predloga za izterjavo se lahko obrnejo na pristojni center za socialno delo, okrajno sodišče, na odvetnika ali na Javni študentski, razvojni, invalidski in preživninski sklad Republike Slovenije.

13 Ali lahko organizacije (vladne ali zasebne) namesto preživninskega zavezanca v celoti ali delno vnaprej plačajo preživnino?

Če preživninski zavezanec ne plačuje preživnine, lahko zakoniti zastopnik v imenu mladoletnega otroka uveljavlja nadomestilo preživnine, pri Javnem študentskem, razvojnem, invalidskem in preživninskem skladu Republike Slovenije, vendar šele potem, ko že ima pravnomočno in izvršljivo sodno odločbo ali sodno poravnavo, s katero je bila določena preživnina in z dodatnim pogojem, da je že sam poskušal z izterjavo preživnine in je bila izterjava neuspešna oziroma da je vložil popolno zahtevo za izterjavo preživnine v tujini.

Pravico do nadomestila preživnine ima otrok, ki še ni dopolnil 18 let in:

ki je državljan Republike Slovenije in ima stalno prebivališče v Republiki Sloveniji,

ki je tujec in ima stalno bivališče v Republiki Sloveniji, če je tako določeno z meddržavnim sporazumom ali ob pogoju vzajemnosti.

14 Če sem v tej državi članici, preživninski zavezanec pa stalno prebiva v drugi državi:

14.1 ali lahko dobim pomoč organa ali zasebne organizacije v tej državi članici?

Da. Pomoč pri izterjavi preživnine iz druge države lahko nudi Javni študentski, razvojni, invalidski in preživninski sklad Republike Slovenije, ki je imenovan kot osrednji organ za izpolnjevanje obveznosti v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 4/2009 z dne 18. decembra 2008 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju sodnih odločb ter sodelovanju v preživninskih zadevah. Javni študentski, razvojni, invalidski in preživninski sklad Republike Slovenije je določen tudi kot osrednji organ po (haaški) Konvenciji o mednarodni izterjavi preživnine otrok in drugih oblik družinskih preživnin in kot posredovalni in sprejemni organ po (newyorški) Konvenciji ZN o izterjavi preživnin v tujini.

14.2 Če je to mogoče, kako lahko stopim v stik s tem organom ali zasebno organizacijo?

Kontaktne podatke so:

Javni študentski, razvojni, invalidski in preživninski sklad Republike Slovenije

Dunajska cesta 20

1000 Ljubljana

Telefon: +386 1 4720 990

Telefaks: +386 1 4345 899

E-pošta: jpsklad@jps-rs.si

15 Če sem v drugi državi, preživninski zavezanec pa je v tej državi članici:

15.1 ali lahko vložim zahtevek neposredno pri takem organu ali zasebni organizaciji v tej državi članici?

Ne. Skladno s 55. členom Uredbe Sveta 4/2009, se zahteva za izterjavo preživnine vložiti pri osrednjem organu države članice EU, v kateri vlagatelj prebiva, in zatem ta osrednji organ posreduje zahtevo osrednjemu organu Republike Slovenije, to je Javnemu štipendijskemu, razvojnemu, invalidskemu in preživninskemu skladu Republike Slovenije.

15.2 Če je to mogoče, kako se lahko obrnem na ta organ ali zasebno organizacijo in kakšno pomoč lahko dobim?

Neposreden kontakt med vlagateljem, ki prebiva v tujini in Javnim štipendijskim, razvojnim, invalidskim in preživninskim skladom Republike Slovenije kot osrednjim organom v Republiki Sloveniji skladno z uredbo ni predviden.

Komunikacija poteka preko osrednjega organa države članice, v kateri ima vlagatelj prebivališče. Osrednji organ države članice, v kateri ima vlagatelj prebivališče, ji nudi vso pomoč pri vložitvi pravilne in popolne zahteve za izterjavo preživnine v Republiki Sloveniji in zatem posreduje zahtevo z vsemi potrebnimi prilogami in dokazili Javnemu štipendijskemu, razvojnemu, invalidskemu in preživninskemu skladu Republike Slovenije, ki kot osrednji organ pregleda posredovano dokumentacijo, po potrebi zahteva popravilo ali dopolnitev dokumentacije ter zatem zastopa vlagatelja v postopku izterjave preživnine pred sodišči in drugimi organi v Republiki Sloveniji.

16 Ali to državo članico zavezuje Haaški protokol iz leta 2007?

Da.

17 Če te države članice ne zavezuje Haaški protokol iz leta 2007, kateri predpisi se po pravilih njenega mednarodnega zasebnega prava uporabijo za preživninski zahtevek? Katera so relevantna pravila mednarodnega zasebnega prava?

18 Kakšna so pravila glede dostopa do sodnega varstva v čezmejnih primerih v okviru EU, v skladu s strukturo Poglavlja V uredbe o preživninskih obveznostih?

Za kritje stroškov postopka je mogoče dobiti brezplačno pravno pomoč. O odobritvi brezplačne pravne pomoči odloča predsednik okrožnega sodišča. (2. člen Zakona o brezplačni pravni pomoči)

Brezplačna pravna pomoč se lahko odobri za pravno svetovanje, pravno zastopanje in za druge pravne storitve, določene z zakonom, za vse oblike sodnega varstva pred vsemi sodišči splošne pristojnosti in specializiranimi sodišči v Republiki Sloveniji, pred Ustavnim sodiščem Republike Slovenije in pred vsemi organi, institucijami ali osebami v Republiki Sloveniji, ki so pristojne za izvensodno poravnavanje sporov, ter kot oprostitev plačila stroškov sodnega postopka. (7. člen Zakona o brezplačni pravni pomoči)

Upravičenci po tem zakonu so: 1. državljani Republike Slovenije; 2. tujci z dovoljenjem za stalno ali začasno prebivanje v Republiki Sloveniji in osebe brez državljanstva (apatridi), ki zakonito prebivajo v Republiki Sloveniji; 3. drugi tujci pod pogojem vzajemnosti ali pod pogoji in v primerih, določenih z mednarodnimi pogodbami, ki obvezujejo Republiko Slovenijo; 4. nevladne organizacije in združenja, ki delujejo neprofitno in v javnem interesu ter so vpisane v ustrezen register v skladu z veljavno zakonodajo, v sporih v zvezi z opravljanjem dejavnosti v javnem interesu oziroma z namenom, zaradi katerega so ustanovljene; 5. druge osebe, za katere zakon ali mednarodna pogodba, ki obvezuje Republiko Slovenijo določa, da so upravičenci do brezplačne pravne pomoči. (10. člen Zakona o brezplačni pravni pomoči)

Oseba, ki je lahko upravičenec do brezplačne pravne pomoči, lahko zaprosi za brezplačno pravno pomoč v katerikoli fazi postopka. Pri odločanju o prošnji za dodelitev brezplačne pravne pomoči se ugotavljajo finančni položaj prosilca in drugi pogoji, določeni s tem zakonom. (11. člen Zakona o brezplačni pravni pomoči)

Na podlagi 46. člena Uredbe velja taksna oprostitvev za vse primere, ko gre za zahtevo upravičenca iz 56. člena Uredbe v zvezi s preživninskimi obveznostmi do osebe, mlajše od 21 let, ki izhajajo iz razmerja med starši in otroci.

19 Kakšne ukrepe ta država članica sprejme za zagotovitev izvajanja dejavnosti iz člena 51 uredbe o preživninskih obveznostih?

Zaradi izvajanja 51. člena Uredbe Sveta (ES) št. 4/2009 niso bili sprejeti nobeni ukrepi.

Zadnja posodobitev: 17/04/2019

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Izvirna jezikovna različica te strani [\[sk\]](#) je bila pred kratkim spremenjena. To jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.

Opozarjamo, da so že na voljo naslednje jezikovne različice.

Preživninski zahtevki - Slovaška

1 Kaj pomenita izraza „preživnina – preživljanje“ in „preživninska obveznost“? Katere osebe morajo plačati preživnino drugi osebi?

Preživnine in preživninske obveznosti izhajajo neposredno iz zakona št. 36/2005, s katerim se ureja družina in spreminjajo nekateri drugi zakoni („družinski zakon“). V skladu z družinskim zakonom obstajajo naslednje oblike preživninskih obveznosti:

- preživninska obveznost staršev do otrok;
- preživninska obveznost otrok do staršev;
- preživninska obveznost med drugimi sorodniki;
- preživninska obveznost med zakoncema;
- preživnina za razvezanega zakonca;
- podpora, ki se plačuje neporočenim materam za kritje preživnine in nekaterih izdatkov.

Teoretično zasnova preživnine v širšem smislu postavlja družinskopravno razmerja ekonomske narave med področja, značilna za lastninske odnose v družinskem pravu. Ta odvisnost od obstoja osebnega družinskopravnega razmerja je tu še posebej očitna.

2 Do katere starosti je otrok upravičen do preživnine? Ali se predpisi za preživljanje mladoletnikov razlikujejo od predpisov za preživljanje odraslih?

Preživninska obveznost staršev do otrok je zakonska dolžnost, ki velja tako dolgo, dokler se otroci ne morejo sami preživljati. Dejstvo, da je otrok dokončal obvezno šolanje, ne pomeni nujno, da je sposoben sam poskrbeti za zadovoljitev svojih potreb. Nadaljnja preživninska obveznost staršev do otrok je odvisna od otrokovih sposobnosti, možnosti in finančnega položaja med šolanjem za prihodnjo zaposlitev, kot je redni univerzitetni študij. **Polnoletnost nima pravnega vpliva na trajanje preživninske obveznosti. Trenutek, ko otrok postane pravno „sposoben za samostojno preživljanje“, se lahko zelo razlikuje, sodišče pa obravnava vsak primer posebej.** Sposobnost samostojnega preživljanja se običajno razlaga kot sposobnost, da posameznik sam (tj. Z lastnimi sredstvi) poskrbi za zadovoljitev vseh svojih potreb ali ustreznih življenjskih stroškov samostojnega življenja. Ta sposobnost mora biti trajna. Občasni dohodek se ne more šteti za sredstvo, ki zagotavlja sposobnost samostojnega preživljanja.

V praksi se sodišča opirajo na to, da je preživninska obveznost staršev prožna, saj krvno sorodstvo ni časovno omejeno in se zato ta obveznost lahko obnovi, če se na primer otroci pozneje odločijo za študij ali če niso sprejeti na univerzo takoj po srednji šoli. V skladu s sodno prakso in ob upoštevanju trenutnega pomanjkanja zaposlitvenih priložnosti za nove diplomante in mlade, ki so končali izobraževanje, se lahko dodatni tečajji, ki jim pozneje omogočijo zaposlitev na drugem področju, kot so se do tedaj izobraževali, prav tako štejejo za otrokovo nadaljnje poklicno usposabljanje.

Ko začne otrok z zaposlitvijo, poslovnim podvigom itd. služiti redni vir dohodkov, je lažje ugotoviti, kdaj se preživninska obveznost preneha. Glede na razmere na trgu delovne sile, vse večje število študijskih oblik in izobraževalnih ustanov, potrebo po učenju jezikov, da bi otrok lahko svojo usposobljenost udeležil v praksi, tečaje preusposabljanja, nadaljnje izobraževanje, študijske obiske v tujini in potrebo po boljši usposobljenosti bo za sodišča težje določiti trenutek, ko se je otrok sposoben samostojno preživljati. Nekatere od teh oblik (nadaljnega usposabljanja) so lahko upravičene, zlasti če ima starš, ki je plačnik, znatna sredstva. Hkrati s tem je treba upoštevati otrokove interese, ki se kažejo v njegovih sposobnostih in talentih, da bi lahko pridobil ustrezna znanja in veščine za prihodnjo zaposlitev. Vendar je upravičeno zahtevati, da se ta znanja in veščine pridobijo čim prej, da se preprečijo hude zlorabe starševske preživnine preprosto zaradi odpora do dela (na primer ko otroci namenoma izgubijo zaposlitev).

Starostna meja 18 let je pomembna s postopkovnega vidika. Do otrokove polnoletnosti lahko sodišče na lastno pobudo uvede preživninski postopek; po tej starosti se lahko postopki uvedejo le na podlagi zahteve. Zahteva, ki jo vložijo odrasel otrok, je lahko naslovljena na enega ali oba starša, v njej pa morata biti navedena znesek zahtevane preživnine in čas, od katerega naj bi se plačevala. Sodišče mora presojati strogo v okviru zahteve za izdajo odločbe o preživninski obveznosti za odraslega otroka, saj v tem primeru ne obravnava zaščite mladoletnega otroka v skladu s členom 176 in naslednjimi zakona o pravnem postopku, temveč je to običajen pravdni postopek.

3 Naj se za pridobitev preživnine obrnem na pristojni organ ali na sodišče? Kateri so glavni elementi tega postopka?

Če zavezanec in upravičenec ne skleneta dogovora, o preživninski obveznosti odloča pristojno okrožno sodišče. Razen v primerih, ki vključujejo preživninsko obveznost staršev do mladoletnih otrok, sodišče začne postopek na podlagi zahteve, ki jo vložijo upravičenec (vložnik) zoper zavezanca (toženca). Sodišče lahko uvede postopek za preživnino za mladoletnega otroka na lastno pobudo (po uradni dolžnosti) (člen 81(1) zakona o pravnem postopku), ker je v teh primerih sodišče dolžno skrbeti za mladoletnike.

Vsak lahko samostojno nastopa pred sodiščem kot stranka v postopku (tj. ima postopkovni položaj), če lahko z lastnimi dejanji pridobi pravice in prevzame obveznosti. Fizične osebe, ki ne morejo same nastopati pred sodiščem (npr. mladoletni otroci), mora zastopati njihov zakoniti zastopnik (člen 22 zakona o pravnem postopku).

Zakon o pravnem postopku poleg zakonitega zastopanja razlikuje tudi med zastopanjem strank v postopku na podlagi pooblastila in zastopanjem na podlagi sodne odločbe.

Mladoletnega otroka ne more zastopati nobeden od staršev v primerih v zvezi s pravnimi dejanji, ki bi lahko sprožila navzkrižje med interesi staršev in interesi mladoletnega otroka oziroma med interesi več mladoletnih otrok, ki jih zastopa isti starš. V takem primeru sodišče imenuje tako imenovanega začasnega skrbnika (*ad litem*), da zastopa otroka med postopkom ali določenim pravnim dejanjem.

4 Ali se zahtevek lahko vložijo v imenu sorodnika (če da, do katerega kolena) ali v imenu otroka?

Glej odgovor na vprašanje 3.

5 Če nameravam začeti postopek pred sodiščem, kako ugotovim, katero sodišče je pristojno?

Krajevna pristojnost je opredeljena v členih od 84 do 89b zakona o pravnem postopku. Stvarna pristojnost je opredeljena v členih od 9 do 12 zakona o pravnem postopku. Okrožna sodišča so vedno krajevno pristojna na prvi stopnji (izjeme od tega pravila so določene v zakonu o pravnem postopku). Na splošno je pristojno sodišče, na območju katerega prebiva toženec (tj. oseba, zoper katero je vložena zahteva), kar pomeni, da velja pravilo krajevne pristojnosti na podlagi toženčevega rednega sodišča. Redno sodišče, ki je pristojno za toženca, je sodišče, na območju katerega ima ta oseba stalno prebivališče, ali če oseba nima stalnega prebivališča, sodišče, na območju katerega ima ta oseba začasno prebivališče. V zakonu o pravnem postopku so izrecno določeni posebni primeri, v katerih se to pravilo ne upošteva. **Za obravnavo zahtev za preživnino je pristojno Sodišče, na območju katerega ima mladoletni otrok stalno prebivališče na podlagi ureditve staršev ali sodne odločbe ali na drugi ustrezni podlagi** (to se imenuje izključna krajevna pristojnost na podlagi člena 88(1)(c) zakona o pravnem postopku).

6 Ali moram kot prosilec uporabiti posrednika za začetek postopka pred sodiščem (npr. odvetnika, osrednji ali lokalni organ itd.)? Če ne, kakšen je postopek?

Glej odgovore na vprašanja 3 in 4.

Vložnik (upravičenec), ki ima postopkovni položaj, lahko na pristojno sodišče neposredno, tj. brez zastopnika, vložijo zahtevo za uvedbo postopka.

V členu 42(3) zakona o pravnem postopku so določeni splošni podatki, ki jih mora vsebovati zahteva za uvedbo postopka: prejemno sodišče, oseba, ki vlaga zahtevo, predmet zadeve in vložnikova zahteva, opis ter datum.

Zahteva za uvedbo postopka mora poleg splošnih podatkov vsebovati nekatere posebne informacije, določene v členu 79 zakona o pravnem postopku. V zahtevi za uvedbo preživninskega postopka je treba navesti tudi znesek zahtevane preživnine in čas, od katerega naj bi se plačevala. Zahteva za izdajo odločbe o preživnini za odraslega otroka je zavezujoča za sodišče, saj ne zadeva zaščite mladoletnega otroka v smislu člena 176 in naslednjih zakona o pravnem postopku, temveč je običajen pravdni postopek.

Zahteve se lahko vložijo pisno na papirju, ustno na zapisnik v sodni pisarni ali z elektronskimi komunikacijskimi sredstvi, vključno s telefaksom. Zahteve v zvezi z vsebino zadeve, ki so vložene z elektronskimi komunikacijskimi sredstvi, je treba naknadno v treh dneh vložiti pisno na papirju ali ustno na zapisnik v sodni pisarni; ta obveznost ne velja za zahteve z izpopolnjenim elektronskim podpisom. Izvirnik zahteve, predložene po telefaksu, je treba vložiti v treh dneh. Zahteve, ki niso vložene v zgoraj navedenih rokih, se ne upoštevajo.

Predložiti je treba predpisano število izvodov zahteve, vključno s prilogami, da lahko en izvirnik zadrži sodišče, po en izvirnik pa prejme vsaka stranka, vključno s prilogami, kadar je to potrebno. Če stranka ne predloži zahtevanega števila izvodov in prilog, sodišče na njene stroške naredi kopije.

7 Ali moram za začetek postopka plačati sodno takso? Če da, koliko ta znaša? Če so moja finančna sredstva nezadostna, ali lahko dobim brezplačno pravno pomoč?

Sodne takse, ki jih je treba plačati za posamezna dejanja ali postopke sodišč, ureja zakon slovaškega nacionalnega sveta št. 71/1992 o sodnih taksah in kopijah vpisov v kazensko evidenco. Sodne takse se zaračunajo na podlagi seznama sodnih taks. Ta zakonodaja določa tudi oprostitve plačila sodnih taks na podlagi osebnih okoliščin ali vsebine zadeve.

V zvezi s preživninami so pomembne naslednje določbe.

Postopki v zvezi s sodnim varstvom otrok so izvzeti na podlagi vsebine zadeve. To pomeni, da so postopki, povezani s preživninskimi zahtevki za mladoletne otroke, prav tako oproščeni plačila sodnih taks.

Oprostitve plačila sodnih taks na podlagi osebnih okoliščin veljajo za:

vložnike v postopkih za izdajo odločbe o preživninski obveznosti, postopkih za povečanje preživnine ter postopkih za plačilo zamudnih obresti za preživnine in postopkih za priznanje ali razglasitev izvršljivosti tuje odločbe o preživninski obveznosti;

neporočene matere v postopkih za preživnino in za plačilo nekaterih izdatkov, povezanih z nosečnostjo in rojstvom.

V točki 8 na seznamu sodnih taks so izrecno navedene takse za postopke, povezane s preživninskimi zahtevki med zakoncema in preživninskimi zahtevki za razvezanega zakonca:

Točka 8	
a) za zahteve za preživnino med zakoncema, preživnino za razvezanega zakonca in preživninske zahtevke med drugimi sorodniki ter zahteve za povečanje preživnine:	2 % vrednosti zahtevka, a ne manj kot 16,50 EUR
a) za zahteve za zmanjšanje ali ukinitve preživnine med zakoncema, preživnine za razvezanega zakonca ali preživninskih zahtevkov med drugimi sorodniki:	2 % vrednosti zahtevka, a ne manj kot 16,50 EUR

Če na seznamu sodnih taks ni opredeljena posebna stopnja in primer ne spada niti v kategorijo osebnih okoliščin niti vsebine zadeve, veljajo sodne takse iz točke 1 s seznama sodnih taks:

Točka 1	
Za zahtevo za uvedbo postopka, razen če je opredeljena posebna stopnja,	
a) od vrednosti (plačila) zahtevka ali vrednosti predmeta spora	6 %, a ne manj kot 16,50 EUR in ne več kot 16 596,50 EUR, v gospodarskih zadevah pa ne več kot 33 193,50 EUR.

Sodišče napoti vsako stranko, ki zaprosi za pravno pomoč in izpolnjuje merila za oprostitev plačila sodne takse, na center za pravno pomoč (*Centrum pravne pomoči*). Sodišče stranko tudi seznanja s to možnostjo (člen 30 zakona o pravnem postopku). V skladu s členom 138(1) zakona o pravnem postopku lahko sodišče stranki odobri popolno ali delno oprostitev plačila sodnih taks, če je to upravičeno glede na njen položaj in če vložena tožba ni samovoljna ter stranka ne uveljavlja ali brani pravice, ki je očitno brez kakršnih koli možnosti za uspeh. Če sodišče ne odloči drugače, oprostitev velja za celoten postopek in ima učinek za nazaj; takse, ki so bile plačane pred sprejetjem odločbe, pa se ne povrnejo.

Člen 138, od (2) do (6), zakona o pravnem postopku:

(2) Zahtevi se priložijo naslednja dokazila o položaju stranke:

- a) izpolnjen obrazec, katerega vzorec je objavljen na spletišču ministrstva za pravosodje; ali
- b) odločba o težkih socialnih razmerah v skladu s posebno zakonodajo.

(3) Predsedujoči sodnik ali sodnik posameznik na naslednji obravnavi obvesti ostale stranke o oprostitvi plačila sodnih taks.

(4) Če se stranki odobri pravna pomoč v skladu s posebno zakonodajo, taka odločba vključuje oprostitev plačila sodnih taks v obsegu, za katerega je bila odobrena pravna pomoč.

(5) Sodišče lahko kadar koli med postopkom razveljavi oprostitev plačila sodnih taks, tudi z učinkom za nazaj, če se pred pravnomočno končanjem postopka izkaže, da stranka ni bila v takih okoliščinah, ki bi upravičevale oprostitev.

(6) Če ima stranka, ki je oproščena plačila sodnih taks, imenovanega zastopnika, oprostitev velja v obsegu, za katerega je bila odobrena, tudi za izdatke in honorar zastopnika.

Mehanizem za zagotavljanje pravne pomoči in način, kako center za pravno pomoč zagotavlja pravno pomoč fizičnim osebam, ki zaradi težkih socialnih razmer ne morejo uporabiti pravnih storitev, da bi ustrezno uveljavljale in branile svoje pravice, ter obseg, v katerem se pravna pomoč zagotavlja, se urejajo z zakonom št. 327/2005 o zagotavljanju pravne pomoči osebam v težkih socialnih razmerah in spremembi zakona št. 586/2003 o pravniških poklicih ter spremembi zakona št. 455/1991 o gospodarskih dejavnostih z licencami (zakon o poslovanju), kakor je bil spremenjen z zakonom št. 8/2005. V zgoraj navedenem zakonu so opredeljena tudi merila za zagotavljanje pravne pomoči, postopek, ki ga morajo izvesti fizične osebe in pristojni organi v postopkih v zvezi z zahtevami za pravno pomoč, ter institucionalna organizacija zagotavljanja pravne pomoči.

8 Kakšno preživnino običajno dodeli sodišče? Kako se izračuna znesek preživnine? Ali lahko sodišče svojo odločitev spremeni, če se spremenijo življenjski stroški ali družinske okoliščine? Če da, kako (npr. s pomočjo sistema samodejne indeksacije)?

V slovaškem pravu ni opredeljen poseben znesek preživnine.

Sodišča morajo v družinskih zadevah vedno obravnavati vsak primer posebej na podlagi posebnih okoliščin, zato zakonodaja ne določa posebnega zneska preživnine. Z zakonodajnim aktom je namreč nemogoče urejeno in natančno zaobjeti vso raznovrstnost življenja, kar še bolj kot za druga področja velja prav za družinske zadeve.

V skladu s členom 75(1) družinskega zakona sodišče pri opredelitvi zneska preživnine upošteva **zakonite potrebe upravičenca** ter **spособnosti, možnosti in finančni položaj zavezanca**. Sodišče upošteva sposobnosti, možnosti in finančni položaj zavezanca tudi v primerih, kadar ta brez utemeljenih razlogov zapusti solidno zaposlitev ali dobro delovno mesto oziroma se odpove stalnemu viru dohodka; prav tako upošteva vsa nerazumna finančna tveganja, ki jih je prevzel zavezanec.

Kar zadeva preživninsko obveznost med starši in otroci, morata oba starša v skladu s svojimi sposobnostmi, možnostmi in finančnim položajem prispevati k preživnini za svoje otroke. Otrok ima pravico do enakega življenjskega standarda, kot ga imajo njegovi starši. Sodišče pri opredelitvi zneska preživnine, ki ga je treba plačevati, upošteva, kateri od staršev osebno skrbi za otroka in kaj vse to obsega. Če imata oba starša pravico do varstva in vzgoje otroka, sodišče pri opredelitvi zneska preživnine upošteva tudi čas, ko otrok prebiva pri vsakem staršu, lahko pa tudi odloči, da se preživnina ne dodeli, dokler otrok izmenično prebiva pri obeh starših.

V členu 62(3) družinskega zakona je opredeljena **najnižja preživnina** (zdaj znaša 27 EUR): *Vsak starš je ne glede na sposobnosti, možnosti in finančne okoliščine dolžen izpolniti najnižjo preživninsko obveznost, ki znaša 30 % eksistenčnega minimuma za vzdrževanega mladoletnega otroka ali vzdrževanega otroka, kakor je to opredeljeno v zadevnem zakonu.*

V skladu s členom 78 družinskega zakona **se lahko ureditve in sodne odločbe v zvezi s preživninskimi zahtevki spremenijo, če se spremenijo okoliščine.**

Razen preživnine za mladoletnega otroka (glej člen 163(2) zakona o pravnem postopku) se lahko odločbe o preživnini spremenijo ali razveljavijo le na podlagi predloga. Če je preživnina za mladoletnega otroka razveljavljena ali zmanjšana za določeno minulo obdobje, se porabljen preživnina ne povrne. V primeru spremembe okoliščin se vedno upoštevajo življenjski stroški.

9 Kako in komu se plača preživnina?

Načeloma preživnino plača zavezanec (oseba, ki mora plačati preživnino) upravičencu (osebi, ki mora prejeti preživnino).

V skladu s členom 76 družinskega zakona se morajo preživnine plačevati v rednih periodičnih zneskih za en mesec vnaprej. Medsebojne terjatve se lahko odpišejo od preživninskih zahtevkov le s soglasjem. Terjatev, ki vključujejo preživnine za mladoletne otroke, ni mogoče odpisati. Če zavezanec zamuja s plačilom sodno odrejene preživnine, ima upravičenec pravico zahtevati plačilo zamudnih obresti za zapadla plačila v skladu s določbami civilnega prava. Vsako plačilo za preživnino se najprej dodeli za glavnico, šele ko je ta v celoti pokrita, pa se dodeli za zamudne obresti.

Sodišča so s preživninami za mladoletne otroke vzpostavila sodno prakso, v skladu s katero mora starš, ki nima pravice do varstva in vzgoje otroka, plačevati preživnino staršu, ki osebno skrbi za otroka, pri čemer mora taka plačila opraviti do določenega datuma vsak mesec.

10 Če preživninski zavezanec ne plača prostovoljno, kakšen postopek je potrebno sprožiti, da se ga prisili k plačilu?

Izvrševanje plačil preživnin zagotavljajo sodni izvršitelji. Izvršilni postopek se uvede na podlagi predloga za izvršbo. Postopek ureja zakon nacionalnega sveta Slovaške republike št. 233/1995 o uradnih sodiščih in dejavnostih izterjave (zakon o izvršilnem postopku) in spremembi nekaterih drugih zakonov, kakor je bil spremenjen. Preživninske obveznosti se najpogosteje izterjajo z izvršbo na plačo ali druge dohodke zavezanca. Če je izdan nalog za izvršbo, ki nalaga obveznost plačila denarnega zneska, so poleg izvršbe na plačo ali druge dohodke na voljo še druge možnosti za izterjavo zapadlih zneskov preživnin: sklep o izvršbi na denarno terjatev dolžnika, prodaja premičnega premoženja, prodaja vrednostnih papirjev, prodaja nepremičnega premoženja, prodaja podjetja ali sklep o začasnem odvzemu vozniškega dovoljenja. V okviru izterjave preživnin je še posebej pomembna zadnja možnost. Sodni izvršitelj lahko odredi začasni odvzem vozniškega dovoljenja osebi, ki ne izpolnjuje sodne odločbe o preživnini. Sklep o začasnem odvzemu vozniškega dovoljenja posreduje tudi pristojnemu policijskemu organu. Ko so razlogi za izvršitev odpravljeni, sodni izvršitelj nemudoma izda sklep o vrnitvi začasnega odvzetega vozniškega dovoljenja.

11 Na kratko opišite vse omejitve izvrševanja, zlasti predpise o varstvu preživninskega zavezanca ter o prekluzivnih in zastaralnih rokih v vašem nacionalnem sistemu izvrševanja.

Člen 77 družinskega zakona določa, da ni zastaralnega roka za izterjavo preživninskih zahtevkov. Vendar se lahko preživnina dodeli le od datuma, ko je uveden sodni postopek. Preživnine za mladoletnega otroka se lahko odredijo za največ tri leta za nazaj od datuma začetka postopka, vendar morajo obstajati razlogi, ki utemeljujejo posebno obravnavo. Za pravice do posameznih periodičnih plačil preživnine velja zastaralni rok.

V členu 101 civilnega zakonika (zakon št. 40/1964) so predeljeni naslednji zastaralni roki.

(1) Pravica, dodeljena s pravnomočno odločbo sodišča ali drugega organa, zastara po desetih letih od datuma, ko bi moral zavezanec izvršiti odločbo.

Pravica, v zvezi s katero zavezanec pisno potrdi razloge in znesek, zastara po desetih letih od datuma potrditve; če je v potrditvi naveden rok za izvršitev, pa zastaralni rok nastopi po preteku navedenega roka.

(2) Enak zastaralni rok velja tudi za posamezne obroke, na katere je plačevanje razdeljeno v odločbi ali potrditvi; zastaralni rok posameznega obroka nastopi z dnem zapadlosti obroka. Če dolg zapade v celoti zaradi neplačila enega obroka, desetletni zastaralni rok nastopi z dnem zapadlosti neplačanega obroka.

(3) Obresti in periodične terjatve zastarajo po treh letih; če je izdana pravnomočna odločba ali pisna potrditev, ta zastaralni rok velja samo za obresti in periodične terjatve, ki zapadejo po pravnomočnosti odločbe ali izdaji potrditve.

12 Ali obstaja organizacija ali organ, ki mi lahko pomaga v postopku pridobitve preživnine?

Ni posebnega organa, ki naj bi zagotavljal „pomoč“ ali podporo pri pridobivanju preživnine v primerih na nacionalni ravni.

V primerih, ki vključujejo tujo državo, lahko pomaga Center za mednarodno pravno varstvo otrok in mladine (*Centrum pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže*). Ta pomaga pridobiti preživnino v primerih, ko oseba, ki naj bi plačevala preživnino za otroka, živi v tujini, upravičenec pa živi na Slovaškem ali obratno, tj. ko upravičenec živi v tujini in želi pridobiti preživnino od zavezanca, ki ima običajno prebivališče na Slovaškem.

13 Ali lahko organizacije (vladne ali zasebne) namesto preživninskega zavezanca v celoti ali delno vnaprej plačajo preživnino?

Zakon št. 201/2008 o nadomestilu preživnine in spremembi zakona št. 36/2005 o družini ter spremembi nekaterih zakonov v smislu odločbe št. 615/2006 ustavnega sodišča Slovaške republike (*Ústavný súd*) določa mehanizem, na podlagi katerega lahko država (urad za delo, socialne zadeve in družino – *úrad práce, sociálnych vecí a rodiny*) upravičencem plačuje nadomestilo preživnine. Nadomestilo preživnine je prispevek za preživljanje vzdrževanega otroka v primerih, kadar zavezanec ne plačuje preživnine v skladu s pravnomočno sodno odločbo ali sodno odobreno ureditvijo.

14 Če sem v tej državi članici, preživninski zavezanec pa stalno prebiva v drugi državi:

14.1 ali lahko dobim pomoč organa ali zasebne organizacije v tej državi članici?

Da.

14.2 Če je to mogoče, kako lahko stopim v stik s tem organom ali zasebno organizacijo?

Slovaško ministrstvo za delo, socialne zadeve in družino je ustanovilo Center za mednarodno pravno varstvo otrok in mladine ter ga neposredno upravlja kot organizacijo, ki se financira z državnimi sredstvi in zagotavlja pravno varstvo za otroke in mlade v primerih, v katere je vključena tuja država. Center pokriva celotno Slovaško in deluje od 1. februarja 1993.

V skladu z zakonom št. 195/1998 o socialni pomoči, kakor je bil spremenjen, je center od 1. julija 1998 opredeljen kot vladni organ za zagotavljanje socialne pomoči.

Kontaktne podatki/naslov:

Špitálska 8, P. O. BOX 57, 814 99 Bratislava,

E-naslov: cipc@cipc.gov.sk, info@cipc.gov.sk,

Tel.: +421 220463208, +421 220463248,

Telefaks: +421 220463258, dežurna telefonska številka (samo za klic v sili) +421 915405954.

Na Slovaškem je Center osrednji organ v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 4/2009 z dne 18. decembra 2008 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju sodnih odločb ter sodelovanju v preživninskih zadevah („uredba o preživninskih obveznostih“) in Haaški konvencijo iz leta 2007 o mednarodni izterjavi preživnine otrok in drugih oblik družinskih preživnin.

15 Če sem v drugi državi, preživninski zavezanec pa je v tej državi članici:

15.1 ali lahko vložim zahtevek neposredno pri takem organu ali zasebni organizaciji v tej državi članici?

Zahtevka iz tujine ne morete nasloviti neposredno na Center. Oseba, upravičena do preživnine, ki prebiva v drugi državi, se mora obrniti na pristojne organe zadevne države, ti pa zahtevek nato posredujejo slovaškemu Centru.

15.2 Če je to mogoče, kako se lahko obrnem na ta organ ali zasebno organizacijo in kakšno pomoč lahko dobim?

–

16 Ali to državo članico zavezuje Haaški protokol iz leta 2007?

Slovaško zavezuje Haaški protokol o pravu, ki se uporablja za preživninske obveznosti, ki je bil sklenjen 23. novembra 2007.

17 Če te države članice ne zavezuje Haaški protokol iz leta 2007, kateri predpisi se po pravilih njenega mednarodnega zasebnega prava uporabijo za preživninski zahtevek? Katera so relevantna pravila mednarodnega zasebnega prava?

–

18 Kakšna so pravila glede dostopa do sodnega varstva v čezmejnih primerih v okviru EU, v skladu s strukturo Poglavlja V uredbe o preživninskih obveznostih?

V čezmejnih preživninskih primerih zagotavljanje pravne pomoči temelji na uporabi člena 44(3) uredbe o preživninskih obveznostih. Slovaški osrednji organ – **Center za mednarodno pravno varstvo otrok in mladine** – zagotavlja **brezplačne** storitve, v običajnih postopkih za odločbo o preživnini ali spremembo odločbe o preživnini pa pravna pomoč ni potrebna.

Kadar je v postopkih pravna pomoč potrebna, se fizičnim osebam, mlajšim od 21 let, zagotovi brezplačna pravna pomoč v skladu s členom 46. Tovrstno pravno pomoč zagotavlja **Center za pravno pomoč** v skladu z zakonom št. 327/2005 o zagotavljanju pravne pomoči osebam v težkih socialnih razmerah, kakor je bil spremenjen.

V primerih, ki jih člen 46 ne zajema, se pravna pomoč zagotavlja v skladu z navedenim zakonom, če vložnik izpolnjuje merila za upravičenost do brezplačne pravne pomoči, določena v navedenem zakonu.

Vložniki, ki niso upravičeni do brezplačne pravne pomoči, morajo plačati sodno takso v skladu z zakonom št. 71/1992 o sodnih taksah in kopijah vpisov v kazensko evidenco. Zadeve, ki vključujejo vzajemne preživnine med otroci in starši, so v skladu z navedenim zakonom oproščene sodnih taks. Vložniki, ki osebno zaprosijo za odločbo o preživnini ali povečanje preživnine, so prav tako oproščeni sodnih taks. Poleg tega vsi vložniki plačajo stroške postopka, ki nastanejo njim in njihovim zastopnikom. Stranke si delijo skupne stroške postopka sorazmerno glede na sodelovanje v zadevi in postopku. V zadevah v zvezi s preživninami za odrasle sodišče uspešnemu vložniku naloži kritje stroškov, nastalih pri uveljavljanju ali obrambi pravic zoper neuspelo stranko.

19 Kakšne ukrepe ta država članica sprejme za zagotovitev izvajanja dejavnosti iz člena 51 uredbe o preživninskih obveznostih?

Osrednji organ iz člena 49(1) uredbe o preživninskih obveznostih je Center za mednarodno pravno varstvo otrok in mladine, ki je bil ustanovljen 1. februarja 1993. Nobene potrebe ni bilo po sprejetju kakršnih koli posebnih ukrepov v zvezi z dejavnostmi, opisanimi v členu 51 uredbe o preživninskih obveznostih, saj je Center deloval kot posredovalni in sprejemni organ v skladu z mednarodnimi sporazumi (zlasti Konvencijo o izterjavi preživninskih zahtevkov v tujini, ki je bila sprejeta 20. junija 1956), preden se je začela uporabljati uredba o preživninskih obveznostih, nakar so bile potrebne samo manjše organizacijske spremembe (glede osebja).

Zadnja posodobitev: 14/01/2019

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvornika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

To jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.

Opozarjamo, da so že na voljo naslednje jezikovne različice.

Preživninski zahtevki - Finska

1 Kaj pomenita izraza „preživnina – preživljanje“ in „preživninska obveznost“? Katere osebe morajo plačati preživnino drugi osebi?

(Finski) zakon o preživnini za otroka (704/1975) vsebuje določbe o preživnini za otroka.

V skladu s tem zakonom ima otrok pravico do ustrezne preživnine. To pomeni, da se poskrbi za gmotne in psihološke potrebe otrok na različnih stopnjah njihovega razvoja ter pokrijeje stroški za njihovo vzgojo in izobraževanje, kot je potrebno, in drugi povezani stroški.

Otrok ima pravico prejemati preživnino od svojih staršev, ki so za to odgovorni, v skladu z njihovimi zmožnostmi. Če roditelj zanemarja svojo vlogo pri preživljanju otroka ali če otrok z roditeljem ne živi stalno, se lahko zadevnemu roditelju odredi plačilo preživnine za otroka.

Starši nimajo pravice prejemati preživnine od svojega otroka.

(Finski) zakon o zakonski zvezi (234/1929) vsebuje določbe o preživnini, ki se jo plača zakoncu.

V zakonski zvezi ima vsak zakonec vlogo pri skupnih gospodinskih izdatkih družine in preživljanju drugega zakonca, v skladu s svojo zmožnostjo.

Če zakonec zanemarja obveznost plačila preživnine ali če zakonca živita ločeno, se lahko enemu odredi plačilo preživnine za drugega.

Po razvezi mora ena stranka plačevati preživnino nekdanjemu zakoncu, če sta stranki glede tega sklenili sporazum in so ga potrdile socialne službe lokalnega organa. Če se par razveže, lahko sodišče tudi odredi, da mora ena stranka plačevati preživnino stranki, ki jo zahteva. Vendar se v finski sodni praksi redko zgodi, da se stranki odredi plačevanje preživnine zakoncu. Na splošno se po razvezi vsaka stranka preživlja samostojno.

Pravica zakonca, da prejema preživnino od nekdanjega partnerja, preneha, ko se stranka, ki preživnino prejema, znova poroči.

Kar je v zakonu določeno za zakonce, velja tudi za osebe v registrirani partnerski skupnosti.

Strankam med seboj ni treba plačevati preživnine v okviru nobenega drugega partnerskega razmerja.

2 Do katere starosti je otrok upravičen do preživnine? Ali se predpisi za preživljanje mladoletnikov razlikujejo od predpisov za preživljanje odraslih?

Otrokova pravica, da od staršev prejema preživnino, preneha, ko otrok dopolni 18 let.

Starši so odgovorni za stroške izobraževanja svojih otrok tudi po tem, ko otrok dopolni 18 let, če to velja za razumno. Vendar se v finski sodni praksi to redko zasledimo.

Glej tudi vprašanje št. 1.

3 Naj se za pridobitev preživnine obrnem na pristojni organ ali na sodišče? Kateri so glavni elementi tega postopka?

Stranka, ki je upravičena do preživnine, in stranka, ki mora preživnino plačevati, se lahko obrneta na občinski odbor za socialno varstvo, ki lahko pomaga pri oblikovanju sporazuma o preživnini.

Če želijo otrokovi starši skleniti pisni sporazum o preživnini, ki se plačuje za otroka, in občinski svet za socialno varstvo zaprositi za potrditev tega sporazuma, mora biti sporazum sklenjen na obrazcu, ki ga je odobrilo ministrstvo za pravosodje. Obrazci so na voljo pri socialnih službah lokalnega organa. Organi bodo staršem na zahtevo pomagali sestaviti sporazum in izpolniti obrazec. Sporazum, ki ga odobri občinski svet za socialno varstvo, je neposredno izvršljiv, kot to velja za sodno odločbo.

Oddelek 8(a) zakona o preživnini za otroka določa, da lahko občinski svet za socialno varstvo, kadar otrok ali stranka, ki mora plačevati preživnino, nima stalnega prebivališča na Finskem, potrdi preživninski sporazum, če je v smislu člena 3 ali 6 Uredbe Sveta (ES) št. 4/2009 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju sodnih odločb ter sodelovanju v preživninskih zadevah za zadevo pristojno sodišče na Finskem, in če sta se stranki dogovorili, da obveznost glede preživnine urejajo zakoni Finske v skladu s členom 7 Haaškega protokola z dne 23. novembra 2007 o pravu, ki se uporablja za preživninske obveznosti.

V primeru preživninskega spora lahko stranka, ki je preživninska upravičenka, ali stranka, ki je preživninska zavezanka, predloži zadevo sodišču, tako da vložijo tožbeni zahtevek. (Glej „[Predložitev zadeve sodišču – Finska](#)“).

Zakonca lahko sestavita neformalen pisni sporazum o preživljanju in za njegovo potrditev zaprosita socialne službe lokalnega organa. Organ bo strankama na zahtevo pomagal sestaviti sporazum.

Preživninska zadeva, ki se nanaša na dva zakonca, se lahko sodišču predloži z vložitvijo tožbenega zahtevka. (Glej „[Predložitev zadeve sodišču – Finska](#)“).

4 Ali se zahtevek lahko vložijo v imenu sorodnika (če da, do katerega kolena) ali v imenu otroka?

5 Če nameravam začeti postopek pred sodiščem, kako ugotovim, katero sodišče je pristojno?

Za čezmejne preživninske zadeve se uporabljajo Uredba Sveta (ES) št. 4/2009 in njena pravila o sodni pristojnosti.

V zadevah, ki se nanašajo na obveznosti plačila preživnine v državah članicah, ima sodno pristojnost:

(a) sodišče v kraju, v katerem ima toženec običajno prebivališče, ali

(b) sodišče v kraju, v katerem ima upravičenec običajno prebivališče, ali

(c) sodišče, ki je po svojem pravu pristojno za postopke v zvezi s statusom osebe, če je zahtevek glede preživnine povezan s tem postopkom, razen če zadevna pristojnost temelji izključno na državljanstvu ene od strank, ali

(d) sodišče, ki je po svojem pravu pristojno za postopke v zvezi s starševsko odgovornostjo, če je zahtevek glede preživnine povezan s tem postopkom, razen če zadevna pristojnost temelji izključno na državljanstvu ene od strank.

Če zadeva nima čezmejnne povezave, je mogoče pravila o sodni pristojnosti najti v (finskem) zakonu o pravnem postopku (4/1734).

V skladu s poglavjem 10 oddelka 1 zakona o pravnem postopku je za preučitev zahtevka zoper fizično osebo pristojno okrožno sodišče v kraju, kjer ima zadevna oseba stalno prebivališče. V skladu z oddelkom 9 lahko preživninski zahtevek preuči tudi pristojno okrožno sodišče v kraju, kjer ima stranka, ki zahteva ali prejema preživnino, stalno prebivališče.

Kadar se zadeva nanaša na razvezo zakonske zveze ali končanje zunajzakonske skupnosti, se lahko vložijo zahtevki glede sporazuma o preživnini, skrbništva nad otrokom ali pravice do stikov ali kakršni koli drugi zahtevki, povezani z razvezo ali končanjem zunajzakonske skupnosti. V takem primeru je pristojno sodišče za razveze.

Če je vložen preživninski zahtevek v zvezi s postopkom glede skrbništva nad otrokom ali določitvijo očetovstva, lahko preživninsko tožbo obravnava tudi sodišče v kraju, kjer se vloži tožba glede prve zadeve.

6 Ali moram kot prosilec uporabiti posrednika za začetek postopka pred sodiščem (npr. odvetnika, osrednji ali lokalni organ itd.)? Če ne, kakšen je postopek?

Vložnik ima pravico začeti postopek brez zastopnika (odvetnika) (glej „[Predložitev zadeve sodišču – Finska](#)“). Vendar stranka v pravnem postopku običajno potrebuje strokovno pomoč, zato je priporočljivo uporabiti zastopnika ali odvetnika.

V čezmejnih preživninskih zadevah lahko zadevne stranke predložijo zadeve osrednjemu organu.

7 Ali moram za začetek postopka plačati sodno takso? Če da, koliko ta znaša? Če so moja finančna sredstva nezadostna, ali lahko dobim brezplačno pravno pomoč?

Za predložitev zadeve sodišču je treba plačati takso. Sodišče zaračuna takso, njen znesek (86–200 EUR) pa je odvisen od sodišča in potrebe po preučitvi zadeve ([Takse, ki jih zaračunajo okrožna sodišča](#)).

(Finski) zakon o pravni pomoči (257/2002) in (finski) zakon o osrednjem organu na Finskem v nekaterih mednarodnih zadevah v zvezi s preživnino (1076/2010) vsebuje določbe o vložnikovi pravici do pravne pomoči. Vložnik, ki živi v tujini, lahko tudi prejme pravno pomoč v zadevah v zvezi s preživnino, in sicer na podlagi posebnega vzajemnega sporazuma. Finska ima take sporazume sklenjene z nekaterimi zveznimi državami ZDA in nekaterimi provincami v Kanadi.

Več informacij o pravni pomoči na Finskem je na voljo na naslovu: <https://oikeus.fi/oikeusapu/en/index.html>.

8 Kakšno preživnino običajno dodeli sodišče? Kako se izračuna znesek preživnine? Ali lahko sodišče svojo odločitev spremeni, če se spremenijo življenjski stroški ali družinske okoliščine? Če da, kako (npr. s pomočjo sistema samodejne indeksacije)?

(Finski) zakon o preživnini za otroka (704/1975) vsebuje določbe o preživnini za otroka, ki jo je treba plačati za otroka.

Če ni dogovorjeno ali določeno drugače, velja splošno pravilo, da se preživnine plačujejo v denarju vsak mesec vnaprej. Izjemoma se lahko odredi, da se preživnina izplača v pavšalnem znesku ali v obliki premičnega ali nepremičnega premoženja.

Na Finskem znesek preživnine, ki ga je treba plačati za otroka, ni določen v skladu s preglednico. O vsakem primeru se odloča posebej. V skladu z oddelkom 1 zakona ima otrok pravico do ustrezne preživnine. To pomeni, da se poskrbi za gmotne in psihološke potrebe otrok na različnih stopnjah njihovega razvoja, pokrijejo stroški za njihovo vzgojo in izobraževanje, kot je potrebno, ter drugi povezani stroški. V skladu z oddelkom 2 so starši odgovorni za preživnino otrok v skladu s svojo zmožnostjo. Pri oceni te zmožnosti se upoštevajo njihova starost, zmožnost za delo, možnosti za pridobitev plačane zaposlitve, premoženje in sredstva v njihovi lasti ter drugi vidiki njihove zakonske odgovornosti za preživnino. Pri oceni obsega preživninske odgovornosti staršev se upoštevajo tudi otrokova zmožnost in priložnosti, da prevzame odgovornost za svoje preživljanje, ter dejavniki, zaradi katerih od staršev ni mogoče pričakovati, da bodo pokrili stroške preživnine za otroka, ali pa se zadevni stroški čim bolj znižajo.

Preživnina, ki jo je treba plačevati, se redno samodejno povišuje, če se povišajo tudi življenjski stroški. Nadaljnje določbe o samodejnem povišanju vsebuje (finski) zakon o povezovanju nekaterih preživninskih plačil z indeksom življenjskih stroškov (583/2008).

Znesek preživnine in način njenega plačevanja je mogoče spremeniti s sporazumom ali sodno odločbo, če je prišlo do bistvenih sprememb okoliščin, ki so obstajale ob odobritvi preživnine, tako da sprememba velja za razumno glede na položaj v zvezi z otrokom in roditeljem, ki plačuje preživnino.

(Finski) zakon o zakonski zvezi vsebuje določbe o preživnini, ki se jo plača zakoncu. Vendar se v finski sodni praksi redko zgodi, da se stranki odredi plačevanje preživnine zakoncu. Na splošno se po razvezi vsaka stranka preživlja samostojno.

Plačevanje preživnine v denarju je mogoče določiti za nedoločen čas ali do konca določenega plačilnega obdobja iz sporazuma, odločbe ali sodbe. Mogoče pa je določiti tudi plačilo preživnine v pavšalnem znesku, če je to utemeljeno zaradi osebnega finančnega položaja stranke, ki mora plačevati preživnino, ali zaradi drugih dejavnikov. Plačilo preživnine se lahko odredi tudi v obliki premičnega ali nepremičnega premoženja.

Preživnina, ki jo je treba plačevati, se redno samodejno povišuje, če se povišajo tudi življenjski stroški. Nadaljnje določbe o samodejnem povišanju vsebuje (finski) zakon o povezovanju nekaterih preživninskih plačil z indeksom življenjskih stroškov (583/2008).

Sodba sodišča ali sporazum, ki sta ga sklenila zakonca, se lahko spremeni, če to velja za utemeljeno zaradi spremenjenih okoliščin. Vendar sodbe ali sporazuma, s katerim je bilo odrejeno plačilo preživnine v pavšalnem znesku, po plačilu preživnine ni mogoče spreminjati. Sporazum o preživnini, ki sta ga sklenila zakonca, se lahko spremeni, če obvelja za nevzdržnega. V skladu s pravom obveznost periodičnega plačevanja preživnine preneha, če preživninski upravičenec sklene novo zakonsko zvezo.

9 Kako in komu se plača preživnina?

Preživnina za otroka se plačuje otrokovemu skrbniku (na njegov bančni račun).

Preživnina za zakonca se plačuje neposredno zakoncu (na njegov bančni račun).

Če ni dogovorjeno ali določeno drugače, velja splošno pravilo, da se preživnine plačujejo v denarju vsak mesec vnaprej. Izjemoma se lahko odredi, da se preživnina izplača v pavšalnem znesku ali v obliki premičnega ali nepremičnega premoženja.

10 Če preživninski zavezanec ne plača prostovoljno, kakšen postopek je potrebno sprožiti, da se ga prisili k plačilu?

Stranka, ki je preživninska upravičenka, ali finski zavod za socialno zavarovanje (Kela) (glej oddelek 12), kadar so izpolnjeni nekateri pogoji, ima pravico do ukrepanja, da se izterja plačilo preživnine, če preživninski zavezanec ne plača preživnine, ki jo je odredilo sodišče ali jo določa sporazum.

Stranka, ki je preživninska upravičenka, lahko sodnega izvršitelja zaprosi, naj izvrši preživninski sporazum ali odločbo, kot je določeno v (finskem) zakonu o izvršbi. V zadevah, povezanih z družinskim pravom, lahko svetuje tudi socialne službe lokalnega organa.

Če zakonec, ki je preživninski zavezanec, ne plačuje preživnine in krši sporazum, ki so ga potrdile socialne službe lokalnega organa, oziroma sodbo sodišča, lahko stranka, ki je preživninska upravičenka, zaprosi sodnega izvršitelja, naj izvrši sporazum ali sodbo, kot določa zakon o izvršbi.

11 Na kratko opišite vse omejitve izvrševanja, zlasti predpise o varstvu preživninskega zavezanca ter o prekluzivnih in zastaralnih rokih v vašem nacionalnem sistemu izvrševanja.

Izvrševanje in pravila o zaščiti preživninskega zavezanca

Kadar se zadeva predloži izvršilnemu organu, se zavezanec najprej pošlje obvestilo o postopku in opomin za plačilo. Običajno je treba preživninskemu zavezanec dati priložnost, da izvede plačilo na podlagi opomina.

Če ne izvede plačila na podlagi opomina ali če glede plačila prostovoljno ne vzpostavi stika z izvršilnim organom, ta preuči zavezančev dohodek in premoženje na podlagi evidentiranih podatkov.

Sprejeti ukrepi za preučitev zavezančevega dohodka in premoženja ter morebitne naknadne preučitve se stroko nadzorujejo.

V večini primerov se zasežejo zavezančev dohodek in sredstva na bančnem računu. Na splošno je mogoče zaseči tretjino zavezančeve plače, pokojnine, nadomestila za brezposelnost ali nadomestila za materinstvo. Tudi regresi za dopust, dodatne ugodnosti, provizija, plačila za storitve, honorarji in druga plačila se štejejo za dohodek. Zaseženi znesek se izračuna na podlagi neto zaslužka. Plačila socialne pomoči in skrbstva, kot je stanovanjski in otroški dodatek, se ne upoštevajo. Namesto periodičnega zaseganja dohodka se je mogoče dogovoriti o plačilnem načrtu.

Izvršilni ukrepi in plačilni načrti vedno upoštevajo delež zavezančevega premoženja, ki je zakonsko zaščiten: povedano drugače, preostali znesek, ki mu omogoča preživetje. Ta zaščiteni delež se revidira, da ustreza nacionalnemu indeksu pokojnin. Dogovorjeni zaščiteni deleži s primeri so na voljo na naslovu:

🔗 <https://oikeus.fi/ulosotto/en/index/velallisenaulosotossa/palkanulosmittaus.html>.

Preživninski zavezanec se lahko pritoži, čeprav se postopek izterjave dolga ne bo končal, razen če sodišče to posebej odredi.

Zastaranje preživninskega dolga

Oddelek 16(c) zakona o preživnini za otroka določa, da se preživnina redno plačuje in da je treba morebitne zamudne obresti, izračunane v zvezi z njo, od stranke, ki mora plačevati preživnino, izterjati v petih letih od začetka leta, ki sledi letu zapadlosti plačila. V nasprotnem primeru se pravica do plačila izgubi. Preživnino, ki se plača v pavšalnem znesku, in morebitne zamudne obresti v zvezi z njo, pa je treba po drugi strani izterjati v petih letih od datuma zapadlosti nadomestila in najpozneje v petih letih od datuma, ko je prejemnik preživnine postal polnoleten.

Podobno mora zavod Kela preživninsko dajatev za otroka, ki jo plačuje, izterjati od preživninskega zavezanca v petih letih od začetka leta, ki sledi letu zapadlosti preživnine, za katero se je dajatev plačevala zaradi neplačila. Sicer se pravica do plačila izgubi ((finski) zakon o preživninski dajatvi za otroke 580/2008, oddelek 22).

12 Ali obstaja organizacija ali organ, ki mi lahko pomaga v postopku pridobitve preživnine?

Če stranka, ki je preživninska zavezanca, ne plačuje preživnine, kot je bilo dogovorjeno, mora stranka, ki je preživninske upravičenka, zahtevati od sodnega izvršitelja, naj izterja dolgovani znesek. Izvršilni organ ji bo svetoval, kako naj vloži tak zahtevek. V zadevah, povezanih z družinskim pravom, lahko svetujejo socialne službe lokalnega organa. Glej oddelek 13 in 14. Izvršilni organ ne bo zaračunal izterjave preživninskih plačil. Nadaljnje podrobnosti o postopku so na voljo na naslovu: 🔗 <https://oikeus.fi/tuomioistuimet/karajaoikeudet/en/index/hakemusasiat/perheasiat/childcustodyandrightofaccess.html>.

Če stranka, ki je preživninska upravičenka, od finskega zavoda za socialno zavarovanje (Kela) prejema preživninsko dajatev za otroka, ker se preživnina ne plačuje, ne more začeti izvršbe za izterjavo preživninskih plačil. Če preživninsko dajatev za otroka plačuje zavod Kela, bo ta prevzel pravico do preživnine v enakem deležu, kot je bil izplačan s preživninsko dajatvijo (*regresna pravica*) (zakon o preživnini za otroka 580/2008, oddelek 19). Če znesek dogovorjene preživnine presega znesek preživninske dajatve za otroka, ki jo izplačuje zavod Kela, in stranka, ki je preživninska zavezanca, ne plačuje preživnine, bo zavod Kela plačal celotno preživninsko dajatev za otroka in od zadevne stranke v celoti izterjal neplačano preživnino. Če bo zavod Kela uspešen, bo po izterjavi dolga razliko med preživnino in preživninsko dajatvijo za otroka plačal roditelju, ki ima skrbništvo nad otrokom.

V čezmejnih primerih izterjave preživninskih plačil se lahko zadevne stranke obrnejo na osrednji organ.

13 Ali lahko organizacije (vladne ali zasebne) namesto preživninskega zavezanca v celoti ali delno vnaprej plačajo preživnino?

Če stranka, ki je preživninska zavezanca, za otroka, ki prebiva na Finskem, ne plačuje preživnine v skladu s preživninskim sporazumom ali odločbo, ima otrok pravico prejemati preživninsko dajatev za otroka od finskega zavoda za socialno zavarovanje (Kela). Informacije o znesku preživninskih dajatev za otroka, ki jih plačuje zavod Kela, so na voljo na njegovem spletišču na naslovu: 🔗 <http://www.kela.fi/web/en/right-to-unemployment-benefits> **Elatustuen Elatustuen Elatustuen** (zakon o povezovanju nekaterih preživninskih plačil z indeksom življenjskih stroškov (583/2008)).

Preživninsko dajatev za otroka je mogoče pridobiti tudi, kadar je znesek preživnine, določen v preživninskem sporazumu ali odločbi, nižji od zneska preživninske dajatve za otroka, ki se trenutno plačuje, zaradi finančnih težav zakonca, ki mora plačevati preživnino. V takem primeru bo zavod Kela plačeval razliko med preživninsko dajatvijo za otroka in preživnino. Otrok bo poleg tega od preživninskega zavezanca prejemal preživnino, določeno v preživninskem sporazumu ali odločbi. Če stranka, ki mora plačevati preživnino, tega ne zmore, lahko zadevni znesek znaša tudi 0 EUR. V takem primeru bo zavod Kela plačeval celotno preživninsko dajatev za otroka.

Zakon o preživnini za otroka (580/2008) vsebuje določbe o zahtevah glede prejetja preživninske dajatve za otroka. Preživninska dajatev za otroka se odobri na podlagi vloge otrokovega skrbnika ali pravnega zastopnika ali nekoga, ki v dobri veri skrbi za otroka. Za dajatev lahko zaprosi tudi otrok, ki je dopolnil 15 let, če živi samostojno. Plačilo preživninske dajatve za otroka ničesar ne spremeni glede obveznosti zadevne stranke, da v celoti plača preživnino. Kadar se zavod Kela odloči, da bo plačeval preživninsko dajatev za otroka zaradi neplačevanja preživnine, bo imel pravico – in obveznost – od zadevne stranke izterjati vsa neporavnana preživninska plačila.

Zakonec, ki je upravičen do preživnine, lahko prejme preživnino le od drugega zakonca.

14 Če sem v tej državi članici, preživninski zavezanec pa stalno prebiva v drugi državi:

14.1 ali lahko dobim pomoč organa ali zasebne organizacije v tej državi članici?

Ministrstvo za pravosodje je osrednji organ na Finskem glede mednarodnih ureditev za izterjavo preživninskih zahtevkov (glej na primer Uredbo Sveta (ES) št. 4/2009 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju sodnih odločb ter sodelovanju v preživninskih zadevah in Haaško konvencijo iz leta 2007 o mednarodni izterjavi preživnine otrok in drugih oblik družinskih preživnin). Naloge osrednjega organa obsegajo prejetje vlog za preživnino, posredovanje teh vlog pristojnim organom in uvedbo postopkov v zvezi z vlogami.

Če ima stranka, ki je preživninska zavezanca, stalno prebivališče v državi, kjer veljajo mednarodne ureditve za izterjavo preživnin, se lahko vložnik obrne na ministrstvo za pravosodje zaradi izterjave preživnine v zadevni tujni državi. Vložniki so pozvani, naj po potrebi vzpostavijo stik z lokalnim uradom za pravno pomoč ali zasebnim odvetnikom (npr. v zvezi z vprašanjem, kako pripraviti dokumente za vlogo). Socialne službe lokalnega organa lahko svetujejo tudi v zadevah, povezanih z družinskim pravom.

Če stranki, ki je preživninska upravičenka, zaradi neplačevanja preživnine preživninsko dajatev za otroka plačuje finski zavod za socialno zavarovanje (Kela), bo ta prevzel pravico do preživnine v enakem deležu, kot je bila izplačana s preživninsko dajatvijo za otroka (*regresna pravica*) (zakon o preživnini za otroka 580/2008, oddelek 19). V takem primeru bo zavod Kela izterjal neporavnana preživninska plačila v imenu stranke, ki je preživninska upravičenka, pri čemer stranka v takih okoliščinah ne sme ukrepati glede izterjave dolga. Če znesek dogovorjene preživnine presega znesek dajatve, ki jo izplačuje zavod Kela, bo ta zavod plačal celotno preživninsko dajatev za otroka in od stranke, ki je preživninska zavezanca, v celoti izterjal neplačano preživnino. Če bo zavod Kela uspešen, bo po izterjavi dolga razliko med preživnino in preživninsko dajatvijo za otroka plačal roditelju, ki ima skrbništvo nad otrokom.

Zakonec, ki je upravičen do preživnine, lahko prejme preživnino le od drugega zakonca. Zakonec, ki je upravičen do preživnine se lahko obrne na sodnega izvršitelja in poskusi ugotoviti, ali ima zakonec, ki prebiva v tujini, premoženje na Finskem, ki bi ga bilo mogoče zaseči v skladu z zakonom o izvršbi. Za pomoč pri izterjavi preživnine v tujini lahko zaprosi tudi ministrstvo za pravosodje.

14.2 Če je to mogoče, kako lahko stopim v stik s tem organom ali zasebno organizacijo?

Kontaktne podatke ministrstva za pravosodje:

Naslov: Ministrstvo za pravosodje

PP 25,

00023 Vlada

Telefon: +358 29516001

Telefaks: +358 916067524

E-naslov: central.authority@om.fi

Spletišče ministrstva za pravosodje je na voljo na naslovu: <https://oikeusministerio.fi/en/frontpage>.

Kontaktne podatke finskega zavoda za socialno zavarovanje (Kela):

Zavod Kela ima ločeno enoto za mednarodno izterjavo preživnin s sedežem v Helsinkih.

Naslov: Kelan perintäkeskus,

Helsingin perintäyksikkö,

Kansainvälinen erityisperintä

PP 50,

00601 Helsinki

Telefon: +358 403545469

Telefaks: +358 206353330

E-naslov: kv.erytisperinta@kela.fi

Spletišče zavoda Kela je na voljo na naslovu: <http://www.kela.fi/web/en>.

Spletišča uradov za pravno pomoč so na voljo na naslovu: <https://oikeus.fi/oikeusapu/en/index.html>.

Kontaktne podatke socialnih služb lokalnih organov je mogoče najti v telefonskem imeniku ali po telefonu pri finski službi za imeniške poizvedbe. Če se odločite za klic, morate navesti socialne službe katerega lokalnega organa želite. Finska ima približno 320 lokalnih organov (občin).

15 Če sem v drugi državi, preživninski zavezanec pa je v tej državi članici:

15.1 ali lahko vložim zahtevek neposredno pri takem organu ali zasebni organizaciji v tej državi članici?

Najbolje je, da vložnik v tuji državi vzpostavi stik z njenim pristojnim osrednjim organom, ki se bo nato obrnil na finsko ministrstvo za pravosodje. Glej oddelke 13, 14 in 15.

Vložnik se lahko obrne tudi neposredno na finske organe.

15.2 Če je to mogoče, kako se lahko obrnem na ta organ ali zasebno organizacijo in kakšno pomoč lahko dobim?

Glej odgovore na vprašanje 15.

Če stranka, ki je preživninska upravičenka (otrok ali zakonec), in stranka, ki je preživninska zavezanca, živita v ločenih državah, jima lahko pri zadevi pomagajo ministrstvo za pravosodje in pristojni organi v tuji državi. Vložnik (upravičeni otrok ali zakonec) lahko ministrstvo zaprosi, naj zagotovi, da se sodba ali odobreni sporazum o preživnini iz tuje države izvrši na Finskem in da se preživnina, pridobljena z izvršenim rubežem, plača na bančni račun, ki ga je navedla upravičena stranka. Vendar ministrstvo za pravosodje ne more plačati preživnine v imenu preživninskega zavezanca.

Različne veljavne mednarodne ureditve (kot so uredba EU o preživninskih obveznostih, Haaška konvencija iz leta 2007, dvostranski sporazumi itd.) pomenijo, da naloge ministrstva za pravosodje kot osrednjega organa zajemajo tudi na primer pomoč pri odkrivanju lokacije preživninskega zavezanca ali upravičenca, pridobivanju informacij o dohodku zavezanca ali upravičenca in določanju starševstva, če se to zahteva pri izterjavi preživnine.

16 Ali to državo članico zavezuje Haaški protokol iz leta 2007?

Da.

17 Če te države članice ne zavezuje Haaški protokol iz leta 2007, kateri predpisi se po pravilih njenega mednarodnega zasebnega prava uporabijo za preživninski zahtevek? Katera so relevantna pravila mednarodnega zasebnega prava?

18 Kakšna so pravila glede dostopa do sodnega varstva v čezmejnih primerih v okviru EU, v skladu s strukturo Poglavlja V uredbe o preživninskih obveznostih?

Če ministrstvo za pravosodje ali oseba, ki jo to pooblasti, v skladu s svojimi nalogami osrednjega organa v okviru različnih veljavnih mednarodnih ureditev, zastopa vložnika pred sodiščem ali drugim organom na Finskem, se vložniku zagotovi brezplačna pravna pomoč ne glede na določbe o pogojih za pravno pomoč iz drugih predpisov.

Enako velja za zadeve, ki se nanašajo na:

- (1) ugotovitev, da je treba preživninsko odločbo, izdano v tuji državi članici, priznati ali izvršiti na Finskem;
- (2) določitev očetovstva;
- (3) odreditev, da mora roditelj plačevati preživnino za svojega otroka;
- (4) spremembo preživnine, dogovorjene za otroka, če je vložnik otrok ali otrokov zastopnik.

Kar je navedeno v zgornjih točkah od 2 do 4, pa velja le, če je otrok ob začetku postopka mlajši od 21 let.

Če ministrstvo za pravosodje ali oseba, ki jo to ministrstvo pooblasti, v skladu s svojimi nalogami osrednjega organa v okviru različnih veljavnih mednarodnih ureditev zastopa vložnika pri izvrševanju preživninske odločbe, vložniku ni treba plačati stroškov izvršbe.

V drugih primerih lahko vložnik zaprosi za javno pravno pomoč. Pravna pomoč pomeni, da se lahko vložniku pri reševanju pravne zadeve zagotovijo storitve zastopnika (odvetnika), ki jih v celoti ali deloma financira država. Pravna pomoč zajema vse sodne zadeve. Na splošno je omejena zgolj na zadeve, obravnavane na Finskem. Zanj se lahko zaprosi pri katerem koli uradu za pravno pomoč, ne glede na vložnikovo prebivališče. Najbolj praktično pa je seveda, če zadevo obravnava najbližji urad. Vložniki morajo predstaviti razčlenitev svojih prihodkov, zatrjevanih odhodkov ter premoženja in dolgov. Prav tako je treba opisati zadevo, za katero vložnik zaprosi za pravno pomoč, in podrobnosti o vložnikovem zavarovanju za sodne stroške. Nadaljnje informacije so na voljo na naslovu: <https://oikeus.fi/oikeusapu/en/index.html>.

Finski izvršilni organi ne zaračunavajo izvršitve preživnine.

19 Kakšne ukrepe ta država članica sprejme za zagotovitev izvajanja dejavnosti iz člena 51 uredbe o preživninskih obveznostih?

V skladu s členom 51 Uredbe je bilo za osrednji organ imenovano ministrstvo za pravosodje. V zakonu o osrednjem organu na Finskem v nekaterih mednarodnih zadevah v zvezi s preživnino (1076/2010) je opredeljena tudi dodatna nacionalna zakonodaja o funkcijah tega organa.

Zadnja posodobitev: 23/05/2019

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvornika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Preživalski zahtevki - Švedska

1 Kaj pomenita izraza „preživnina – preživljanje“ in „preživalska obveznost“? Katere osebe morajo plačati preživnino drugi osebi?

Švedsko pravo določa preživalsko obveznost za otroke, zakonce in razvezane zakonce. Določbe v zvezi s preživalskimi obveznostmi med zakonci veljajo tudi za registrirane partnerje.

Otroci

Starši so odgovorni za preživljanje svojih otrok do razumne meje glede na potrebe otroka in skupne finančne možnosti staršev. Starš, ki ni zmožen prispevati k preživljanju svojega otroka, ni dolžan plačevati preživnine.

Tisti od staršev, ki nima pravice do varstva in vzgoje otroka ter ne živi stalno z otrokom, mora izpolnjevati svojo preživalsko obveznost s plačevanjem preživnine. Tisti od staršev, ki ima pravico do varstva in vzgoje otroka skupaj z drugim staršem, je prav tako lahko dolžan plačevati preživnino. To velja v primeru, če otrok stalno živi samo z enim od staršev, ne glede na to, ali je ta samski ali živi z novim partnerjem.

Oseba, ki stalno živi z otrokom druge osebe in staršem, ki ima pravico do varstva in vzgoje otroka, je prav tako odgovorna za preživljanje tega otroka, če sta osebi sklenili zakonsko zvezo ali imata skupnega otroka ali otroke. Vendar je očim ali mačeha odgovorna za preživljanje otroka le v primeru, če otrok ne more dobiti preživnine od drugega starša, tj. ne od tistega, s katerim živi očim ali mačeha. Preživnina je določena s sodno odločbo ali sporazumom.

Plačuje se vnaprej za vsak koledarski mesec. Vendar lahko sodišče določi drug način plačevanja, če za to obstajajo posebni razlogi.

Stranki se lahko tudi dogovorita, da se prihodnje preživnine plačajo v pavšalnem znesku ali za več kot trimesečna obdobja. Tak sporazum velja le, če je sklenjen v pisni obliki in v navzočnosti dveh prič. Če je otrok star manj kot 18 let, ga mora potrditi tudi odbor za socialno varstvo.

Če je otrok mlajši od 18 let, se preživnina v obliki pavšalnega zneska plača odboru za socialno varstvo. Z zneskom, plačanim temu odboru, se pri zavarovalnici kupi renta za otroka, ki ustreza preživalski obveznosti, razen če to onemogoča sporazum ali če odbor meni, da se lahko znesek uporabi na drug način, primeren za preživljanje otroka.

Zahtevek za določitev plačil preživnine ne more biti odobren za nazaj za več kot tri leta pred datumom vložitve zahtevka, razen če se s tem strinja preživalski zavezanec.

Zahtevki za preživnino, ki je že bila določena, postanejo neizvršljivi (zastarajo) po petih letih od datuma zapadlosti plačila.

Zakonci

Med trajanjem zakonske zveze je vsak od zakoncev odgovoren za njuno skupno preživljanje. Če se eden od zakoncev ne more v celoti preživljati sam, mora drugi prispevati za njegove osebne potrebe.

Po razvezi zakonske zveze je načeloma vsak zakonec odgovoren za svoje preživljanje. Če pa eden od zakoncev potrebuje denar za preživljanje za prehodno obdobje, je upravičen do prejemanja preživnine od drugega zakonca do razumne meje, glede na zmožnosti drugega zakonca in druge okoliščine. V izjemnih primerih lahko zakonec pridobi preživnino za daljše obdobje.

Če se zakonca ne moreta dogovoriti o preživalsni, lahko spor reši sodišče.

Po razvezi zakonske zveze se preživnina plačuje v rednih obrokih. Vendar lahko sodišče odredi, naj se preživnina plača v pavšalnem znesku, če za to obstajajo posebni razlogi, npr. če mora zakonec plačati prispevek za pokojnino.

Zahtevek za določitev plačil preživnine ne more biti odobren za nazaj za več kot tri leta pred datumom vložitve zahtevka, razen če se s tem strinja preživalski zavezanec.

Zahtevki za preživnino, ki je že bila določena, postanejo neizvršljivi (zastarajo) po treh letih od datuma zapadlosti plačila.

2 Do katere starosti je otrok upravičen do preživnine? Ali se predpisi za preživljanje mladoletnikov razlikujejo od predpisov za preživljanje odraslih?

Preživalska obveznost staršev običajno preneha, ko otrok dopolni 18 let. Če pa otrok še ni dokončal srednješolskega izobraževanja, se preživalska obveznost nadaljuje, dokler se otrok šola, vendar največ do njegovega 21. rojstnega dne. Šolanje v tem primeru pomeni obvezno izobraževanje ali srednješolsko izobraževanje ali drugo primerljivo splošno izobraževanje.

3 Naj se za pridobitev preživnine obrnem na pristojni organ ali na sodišče? Kateri so glavni elementi tega postopka?

Na Švedskem ni posebnega vladnega organa, ki določa ali pomaga določiti preživnino. Preživnina se lahko določi s sporazumom ali sodno odločbo. Če stranki ne dosežeta dogovora, se mora vložnik obrniti na okrožno sodišče in predložiti zahtevo za določitev preživnine.

4 Ali se zahtevek lahko vložijo v imenu sorodnika (če da, do katerega kolena) ali v imenu otroka?

Tisti od staršev, ki ima pravico do varstva in vzgoje otroka, lahko zahteva preživnino v imenu mladoletnega otroka. Če je imenovan poseben skrbnik, ima ta prav tako pravico delovati v imenu otroka.

5 Če nameravam začeti postopek pred sodiščem, kako ugotovim, katero sodišče je pristojno?

Pravila o pristojnosti so na voljo v zakonu o starševstvu, zakonu o zakonski zvezi in zakonu o sodnem postopku. Informacije je mogoče dobiti tudi na okrožnem sodišču.

Preživalski postopek za otroka obravnava sodišče, na območju katerega ima toženec običajno prebivališče. Če ni pristojno drugo sodišče, zadevo obravnava okrožno sodišče v Stockholmu.

Vprašanja glede plačevanja preživnine za zakonca se lahko obravnavajo v okviru postopka za razvezo zakonske zveze. Zakonske zadeve obravnava okrožno sodišče, na območju katerega ima eden od zakoncev običajno prebivališče. Če nobeden od zakoncev nima običajnega prebivališča na Švedskem, zadevo obravnava okrožno sodišče v Stockholmu. Če se postopek v zvezi s preživalsno za zakonca ne uvede v povezavi z zakonsko zadevo, veljajo splošna pravila o pristojnosti iz poglavja 10 zakona o sodnem postopku.

Uredba Sveta (ES) št. 4/2009 z dne 18. decembra 2008 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju sodnih odločb ter sodelovanju v preživalskih zadevah (uredba o preživalskih obveznostih) vsebuje pravila o pristojnosti v čezmejnih zadevah.

6 Ali moram kot prosilec uporabiti posrednika za začetek postopka pred sodiščem (npr. odvetnika, osrednji ali lokalni organ itd.)? Če ne, kakšen je postopek?

Ne. Kdor želi zadevo predložiti sodišču, mora na pristojnem okrožnem sodišču vložiti zahtevo za določitev preživnine.

7 Ali moram za začetek postopka plačati sodno takso? Če da, koliko ta znaša? Če so moja finančna sredstva nezadostna, ali lahko dobim brezplačno pravno pomoč?

Sam sodni postopek je na Švedskem brezplačen, plača se le taksa za vložitev, ki zdaj znaša 900 SEK. Če vložnik najame pravnega svetovalca ali odvetnika, mu bo to povzročilo stroške. Stroški lahko nastanejo tudi pri predložitvi dokazov, npr. s pričami.

Stroškov ni mogoče oceniti, ker se razlikujejo od primera do primera.

Pravna pomoč se lahko dodeli pod določenimi pogoji. Za dodelitev pravne pomoči v preživalski zadevi so potrebni posebni razlogi, na primer, če so okoliščine bolj zapletene, kot je to običajno, in je zato potrebna obsežnejša pravna pomoč.

Kadar je dodeljena pravna pomoč, se vložniku dodeli pravni svetovalec, njegove stroške pa plača država, če jih ne more vložnik. Pravna pomoč vključuje tudi stroške predložitve dokazov, preiskav, tolmačenja in prevajanja ter mediatorja. Osebe, ki jim je dodeljena pravna pomoč, so oproščene tudi plačila nekaterih taks za sodišča in izvršilno službo (Kronofogdemyndigheten).

Osebi, ki ni švedski državljan in nima oziroma ni imela stalnega prebivališča na Švedskem, se lahko dodeli pravna pomoč za zahteve, ki bodo vloženi na Švedskem, če za to obstajajo posebni razlogi. Če bo zahtevek vložen na sodišču v drugi državi, se lahko pravna pomoč dodeli le, če ima oseba stalno prebivališče na Švedskem. Državljeni vseh držav članic EU imajo enake pravice do pravne pomoči kot švedski državljeni. Državljeni nekaterih drugih držav imajo prav tako enake pravice v skladu s posebno določbo, v skladu s katero mora biti sklenjen veljaven sporazum o vzajemni obravnavi.

Obstajajo nekatere posebne določbe o pravni pomoči za čezmejne spore v okviru EU, na primer za zagotovitev, da se pravna pomoč lahko brezplačno dodeli v posebnih primerih iz uredbe o preživninskih obveznostih, ki se nanašajo na preživnino, ki jo starš plačuje za otroka, mlajšega od 21 let.

Informacije o pravni pomoči so na voljo pri organu za pravno pomoč (Rättshjälpsmyndigheten) (<http://www.rattshjalp.se/>).

8 Kakšno preživnino običajno dodeli sodišče? Kako se izračuna znesek preživnine? Ali lahko sodišče svojo odločitev spremeni, če se spremenijo življenjski stroški ali družinske okoliščine? Če da, kako (npr. s pomočjo sistema samodejne indeksacije)?

Določitev preživnine za otroka temelji na pravnih merilih. Starš, ki je preživninski zavezanec, ima pravico, da od svojega čistega dohodka zadrži znesek, ki ga potrebuje za svoje preživljanje. To vključuje stroške nastanitve, ki se izračunajo posebej po stopnji, ki velja za razumno. Drugi življenjski stroški se izračunajo na podlagi standardnega indeksiranega zneska. Zadevni starš lahko tudi nameni znesek za preživljanje zakonca, s katerim živi v istem gospodinjstvu, če za to obstajajo posebni razlogi. Nazadnje lahko tisti od staršev, ki je preživninski zavezanec, nameni znesek za vzdrževanje otrok, ki živijo doma. Koliko preostalega zneska je treba nameniti za preživnino, je odvisno med drugim od potreb otroka in zmožnosti drugega od staršev, da krije stroške preživljanja otroka. Deloma je mogoče odbiti stroške stikov.

Za preživnino za zakonca ni zakonsko določenih meril. Vseeno pa se lahko kot smernice uporabijo nekatera zgoraj omenjena merila za določitev preživnine. Preživnina je indeksirana za zagotovitev, da ohrani svojo prvotno vrednost. V indeksu se upoštevajo spremembe osnovnih cen v skladu z zakonom o socialnem zavarovanju, razen če ni v sodno odločbo ali sporazum, ki določa preživnino, vključena drugačna določba o indeksaciji. Urad za socialno zavarovanje vsako leto določi, ali je treba preživnino spremeniti, in če jo je treba, za koliko. Sprememba, ki se običajno izvede 1. februarja, velja za preživnino, ki je bila določena pred 1. novembrom predhodnega leta.

Če se stranke tako dogovorijo, lahko spremenijo znesek preživnine s sklenitvijo novega pisnega sporazuma, tudi če je bila preživnina pred tem določena s sodno odločbo. Sodišče lahko spremeni sodno odločbo ali sporazum o preživnini, če to utemeljujejo spremenjene okoliščine. Za obdobje pred začetkom postopka se lahko sprememba, ki jo ena od strank izpodbija, uvede le v obliki znižanja ali ukinitve plačil, ki še niso bila izplačana. Sodišče lahko poviša preživnino za razvezanega zakonca zaradi spremenjenih okoliščin le, če za to obstajajo posebni razlogi.

Sodišče lahko spremeni tudi sporazum o preživnini, če je ta nerazumen glede na okoliščine ob sklenitvi in druge razmere. Vendar se lahko povračilo že prejete preživnine odredi le, če za to obstajajo posebni razlogi.

Če znesek redne preživnine za otroka ni bil spremenjen v šestih letih, razen z indeksacijo, lahko sodišče spremeni prihodnja plačila preživnine, ne da bi za to moralo navesti posebne razloge.

9 Kako in komu se plača preživnina?

Preživnina se izplačuje vzdrževancu. Če je vzdrževanec otrok, mlajši od 18 let, se preživnina plačuje tistemu od staršev, ki ima pravico do varstva in vzgoje otroka ter živi z njim.

Če je otrok mlajši od 18 let, se preživnina v obliki pavšalnega zneska plača odboru za socialno varstvo.

10 Če preživninski zavezanec ne plača prostovoljno, kakšen postopek je potrebno sprožiti, da se ga prisili k plačilu?

Zahtevek za sodno izvršbo se lahko predloži izvršilni službi (Kronofogdemyndigheten), in sicer ustno ali pisno, priloži pa se še nalog za izvršbo. Pisna zaveza, sklenjena ob navzočnosti dveh prič, ki se nanaša na preživnino v skladu z zakonom o zakonski zvezi ali zakonom o starševstvu, se lahko izvrši kot pravomočna sodna odločba.

11 Na kratko opišite vse omejitve izvrševanja, zlasti predpise o varstvu preživninskega zavezanca ter o prekluzivnih in zastaralnih rokih v vašem nacionalnem sistemu izvrševanja.

Zahtevek za določitev plačil preživnine za otroka ne more biti odobren za nazaj za več kot tri leta od datuma vložitve zahtevka, razen če se s tem strinja preživninski zavezanec. Zahtevki za preživnino, ki je že bila določena, postanejo neizvršljivi (zastarajo) po petih letih od datuma zapadlosti plačila.

Zahtevek za določitev plačil preživnine za zakonca ne more biti odobren za nazaj za več kot tri leta pred datumom vložitve zahtevka, razen če se s tem strinja preživninski zavezanec. Zahtevki za preživnino, ki je že bila določena, postanejo neizvršljivi (zastarajo) po treh letih od datuma zapadlosti plačila.

V zvezi s preživninami obstaja več izvetij iz rubeža. Izvzeta so na primer oblačila in do razumne vrednosti drugi predmeti, namenjeni izključno osebnim uporabi zavezanca, in nekatera lastnina, potrebna za dom in njegovo vzdrževanje. Če ima zavezanec družino, se pri določitvi izvetij iz rubeža upoštevajo predmeti, ki jih uporablja družina, in potrebe družine.

Zarubi lahko samo tisti del plače zavezanca, ki presega znesek, ki ga potrebuje za preživljanje sebe in svoje družine. Del plače zavezanca, ki ne more biti zarubljen (tako imenovani „förbehållsbeloppet“ ali „zaščiteni del“), se določi glede na standardni znesek. Ta zajema vse običajne življenjske stroške razen stroškov nastanitve, ki se določijo posebej in dodajo standardnemu znesku. Standardni znesek vsako leto določi izvršilna služba.

12 Ali obstaja organizacija ali organ, ki mi lahko pomaga v postopku pridobitve preživnine?

Na Švedskem pomoč pri izterjavi preživnine zagotavlja izvršilna služba. V čezmejnih zadevah lahko vzdrževanec pridobi upravno pomoč na uradu za socialno zavarovanje (Försäkringskassa), za pomoč pri izterjavi preživnine pa se lahko obrne na izvršilno službo.

13 Ali lahko organizacije (vladne ali zasebne) namesto preživninskega zavezanca v celoti ali delno vnaprej plačajo preživnino?

Urad za socialno zavarovanje (Försäkringskassa) lahko plača nadomestilo preživnine za otroka, čigar starša sta razvezana, v višini 1 273 SEK na mesec.

Nadomestilo preživnine se plača tistemu od staršev, ki ima pravico do varstva in vzgoje otroka, živi z njim ter je uradno prijavljen na istem naslovu kot otrok. Sklep o nadomestilu preživnine se sprejme na podlagi vloge, predložene uradu za socialno zavarovanje, ki je organ, odgovoren za upravljanje socialnega zavarovanja. Z nadomestilom preživnine družba zagotovi, da otrok, čigar starša sta razvezana, prejme določen znesek preživnine tudi, če starš, ki bi moral plačevati preživnino, ne izpolnjuje svoje preživninske obveznosti. Nadomestilo preživnine se lahko zagotovi kot polno nadomestilo, dopolnilno plačilo ali podpora v primeru skupne pravice do varstva in vzgoje otroka. Preživninski zavezanec mora znesek povrniti državi glede na svoj dohodek in skupno število otrok, za katere mora zagotavljati preživnino. Obveznost povračila je določena v upravnem postopku. Če se preživnina namesto tega izplača neposredno tistemu od staršev, ki ima pravico do varstva in vzgoje otroka, se skladno s tem zniža nadomestilo preživnine, ki ga plača urad za socialno zavarovanje (to se imenuje dopolnilno nadomestilo).

Če tisti od staršev, ki je preživninski zavezanec, živi v tujini oziroma živi na Švedskem, vendar prejema plačo ali drug dohodek v drugi državi ali iz nje, lahko urad za socialno zavarovanje naroči tistemu od staršev, ki ima pravico do varstva in vzgoje otroka ter živi z njim, naj sprejme ukrepe za zagotovitev, da se lahko določi preživninska obveznost. V tem primeru urad za socialno zavarovanje prevzame otrokovo pravico do preživnine do zneska, ki ga urad plača kot nadomestilo preživnine.

Zakonec ne more pridobiti nadomestila preživnine od urada za socialno zavarovanje.

14 Če sem v tej državi članici, preživninski zavezanec pa stalno prebiva v drugi državi:

V čezmejnih zadevah lahko vložnik pridobi upravno pomoč na uradu za socialno zavarovanje. Urad za socialno zavarovanje (Försäkringskassa) je osrednji organ v skladu z uredbo EU o preživninskih obveznostih in Haaško konvencijo z dne 23. novembra 2007 o mednarodni izterjavi preživnine otrok in drugih oblik družinskih preživnin (Haaška konvencija iz leta 2007) ter tudi posredovalni/sprejemni organ v skladu z Newyorško konvencijo o izterjavi preživninskih zahtevkov v tujini iz leta 1956.

14.1 ali lahko dobim pomoč organa ali zasebne organizacije v tej državi članici?

Glej odgovor na vprašanje 14.

14.2 Če je to mogoče, kako lahko stopim v stik s tem organom ali zasebno organizacijo?

Kontaktni podatki urada za socialno zavarovanje:

Agencija za socialno zavarovanje

PO Box 1164

SE-621 22 Visby

Švedska

Tel.: +46 771179000

Telefaks: +46 1120411

E-naslov: centralmyndigheten@forsakringskassan.se

Urad za socialno zavarovanje sprejme vse potrebne ukrepe, da se olajša izterjava preživnine. Kot osrednji organ v skladu z uredbo o preživninskih obveznostih in Haaško konvencijo iz leta 2007 opravlja naloge, ki izhajajo iz Uredbe in Konvencije. Tako na primer pomaga osebam, upravičenim do preživnine, pri zahtevah, ki se lahko vložijo prek organa, kot je zahteva za odločbo o preživnini v drugi državi. Za dodatne informacije o vrstah pomoči, ki so na voljo vložnikom, se obrnite na urad za socialno zavarovanje.

15 Če sem v drugi državi, preživninski zavezanec pa je v tej državi članici:

Vložniki, ki želijo izterjati preživnino v skladu z Newyorško konvencijo o izterjavi preživninskih zahtevkov v tujini iz leta 1956, morajo vložiti zahtevek na posredovalnem organu v svoji matični državi, ta pa ga bo posredoval sprejemnemu organu na Švedskem (uradu za socialno zavarovanje).

Enako velja za vložnike, ki želijo pridobiti pomoč, ki jo osrednji organi zagotavljajo v skladu z uredbo o preživninskih obveznostih ali Haaško konvencijo iz leta 2007: prošnjo morajo vložiti na osrednjem organu v svoji matični državi, ta pa jo bo posredoval osrednjemu organu na Švedskem (uradu za socialno zavarovanje).

15.1 ali lahko vložim zahtevek neposredno pri takem organu ali zasebni organizaciji v tej državi članici?

Glej odgovor na vprašanje 17. Vložniki lahko zahtevke v skladu z uredbo o preživninskih obveznostih ali Haaško konvencijo iz leta 2007 naslovijo neposredno na pristojni organ.

15.2 Če je to mogoče, kako se lahko obrnem na ta organ ali zasebno organizacijo in kakšno pomoč lahko dobim?

Glej odgovor na vprašanje 16.

16 Ali to državo članico zavezuje Haaški protokol iz leta 2007?

Da. Švedsko zavezuje Haaški protokol z dne 23. novembra 2007 o pravu, ki se uporablja za preživninske obveznosti (Haaški protokol), katerega določbe veljajo v EU od 18. junija 2011. V skladu s Haaškim protokolom velja splošno pravilo, da se uporablja pravo države, v kateri ima vzdrževanec običajno prebivališče. Zlasti zaradi dobrobiti otroka je mogoče uporabiti pravo države, katere državljan sta otrok in preživninski zavezanec, če uporaba prava države običajnega prebivališča ni v otrokovem interesu. Stranki se lahko tudi sporazumeata, katero pravo se bo uporabilo, vendar je področje uporabe takih sporazumov omejeno, ko gre na primer za preživnino za otroka, mlajšega od 18 let.

17 Če te države članice ne zavezuje Haaški protokol iz leta 2007, kateri predpisi se po pravilih njenega mednarodnega zasebnega prava uporabijo za preživninski zahtevek? Katera so relevantna pravila mednarodnega zasebnega prava?

Švedsko zavezuje Haaški protokol (glej odgovor na vprašanje 20).

18 Kakšna so pravila glede dostopa do sodnega varstva v čezmejnih primerih v okviru EU, v skladu s strukturo Poglavlja V uredbe o preživninskih obveznostih?

Glede splošnih zahtev za pravno pomoč glej odgovor na vprašanje 7.

Za čezmejne spore v okviru EU veljajo nekatere posebne določbe za pravno pomoč. Kadar so izpolnjene zahteve za pravno pomoč iz uredbe o preživninskih obveznostih, je treba dodeliti brezplačno pravno pomoč, če vložnik potrebuje pravnega svetovalca in te potrebe ni mogoče izpolniti na noben drug način.

19 Kakšne ukrepe ta država članica sprejme za zagotovitev izvajanja dejavnosti iz člena 51 uredbe o preživninskih obveznostih?

Posebni ukrepi niso načrtovani.

Zadnja posodobitev: 17/10/2016

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.